

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Raport vjetor
Godišnji izveštaj
Annual Report

2017

www.caa-ks.org

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Raport | 2017 vjetor

Vizioni

Të jemi kredibilë dhe të pranuar globalisht si rregullator dhe autoritet mbikëqyrës i aviacionit civil, i radhitur para të tjerëve në rajon dhe më gjerë sa i përket sigurisë së aviacionit.

Misioni

Të krijojmë një ambient të aviacionit civil në përputhshmëri me standardet ndërkombëtare, përmes monitorimit të vazhdueshëm, partneritetit me industrinë dhe nivelit të lartë të kompetencës profesionale të personelit.

PËRMBAJTJA

LISTA E SHKURTESAVE	5
1. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	7
2. BAZA LIGJORE	12
a) Përmirësimi i bazës ligjore	12
b) Vështirësitë ligjore	12
3. PËRSHKRIMI I AAC-së	12
4. ORGANIZIMI INSTITUCIONAL	14
a) Struktura organizative e AAC-së	14
b) Të hyrat financiare të AAC-së	15
c) Pagat e personelit të AAC-së	15
4.1 BORDI MBIKËQYRËS I AAC-së	16
a) Mandati	16
b) Kompetencat	16
c) Funkcionaliteti	16
4.2 EKZEKUTIVI	17
a) Drejtori i përgjithshëm i AAC-së	17
b) Zëvendësdrejtori i përgjithshëm i AAC-së	17
c) Menaxhmenti i mesëm	17
4.3 BURIMET NJERËZORE	18
a) Trajnimet	18
4.4 ASETET	19
5. PLANIFIKIMI DHE REALIZIMI I PUNËS	19
6. SISTEMI PËR MENAXHIM TË CILËSISË	20
a) Auditimi i AAC-së nga TUV Austria për mirëmbajtje të certifikatës	20
b) Mirëmbajtja e Sistemit për Menaxhim të Cilësisë (SMC-së)	20
c) Përmirësimi i sistemit për menaxhimin e dokumenteve	21
7. PUNA GJATË VITIT PARAPRAK	21
7.1 PËRPPJEKJET PËR ANËTARËSIM TË REPUBLIKËS SË KOSOVËS NË ORGANIZMA NDËRKOMBËTARË TË AVIACIONIT	21
a) Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO)	21
b) ECAC dhe EUROCONTROL	22
c) EASA	22
7.2 NORMALIZIMI I HAPËSIRËS AJRORE TË KOSOVËS	23
a) Përshkrimi i hapësirës ajrore të Kosovës	23
b) Normalizimi i hapësirës së ulët ajrore të Republikës së Kosovës	26
7.3 MARRËVESHJA PËR HAPËSIRËN E PËRBASHKËT EVROPIANE TË AVIACIONIT (MARRËVESHJA HPEA)	28
7.4 PROGRAMI SHITETËROR I SIGURISË (PSHS)	29
7.5 ÇËSHTJET E AVIACIONIT TË NDËRLIDHURA ME INTEGRIMIN EVROPIAN	31
a) Programi Kombëtar për Zbatimin e MSA-së	31
b) Raporti i Vendit për Kosovën i Komisionit Evropian	31

c) Takimi i Nën-komitetit të MSA-së	32
7.6 BASHKËPUNIMI NDËRINSTITUCIONAL	32
a) Bashkëpunimi me Komisionin Parlamentar për ZHEITI	32
b) Bashkëpunimi me Ministrinë e Infrastrukturës	32
c) Bashkëpunimi me Ministrinë e Punëve të Brendshme	33
d) Bashkëpunimi me KFOR-in	34
e) Bashkëpunimi me KHAIA-n	34
f) Bashkëpunimi me Policinë e Kosovës	34
g) Bashkëpunimi me Ambasadën Amerikane	35
7.7 MEMORANDUMI I MIRËKËPTIMIT ME HUNGARINË PËR DETYRIMIN PËR SHËRBIM PUBLIK	35
7.8 AKTIVITETI I AAC-SË NË RRAFSHIN NDËRKOMBËTAR	35
a) Bashkëpunimi dypalësh në fushën e aviacionit civil	35
b) Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit	37
7.9 AKTIVITETI RREGULLATOR/MBIKËQYRËS	39
a) Siguria e fluturimeve	39
b) Shërbimet e navigacionit ajror	47
c) Aerodromet	53
d) Rregullimi ekonomik i aviacionit	59
7.10 AKTIVITETI LEGJISLATIV	61
a) Aktet nënligjore	62
b) Vendimet ekzekutive dhe vendimet administrative	63
c) Ndëshkime/ankesa/konteste	66
7.11 PUBLIKIMET TEKNIKE PËR INDUSTRIJË	66
7.12 INFORMIMI I PUBLIKUT DHE QASJA NË DOKUMENTE PUBLIKE	67
a) Buletini i AAC-së "Aviatori"	67
b) Qasja në dokumente publike	67
c) Faqja zyrtare e AAC-së në internet	67
7.13 ADMINISTRATA DHE BURIMET NJERËZORE	67
a) Prokurimi gjatë vitit 2017	68
7.14 RAPORTI FINANCIAR	69
a) Raporti i buxhetit me shpenzime	69
b) Të hyrat	70
c) Grantet e përcaktuara të donatorëve	71
d) Shpenzimet buxhetore	71
e) Planifikimi / Realizimi i buxhetit	72
f) Investimet kapitale	73
g) Tabelë krahasuese e buxhetit për tre vitet e fundit	73
h) Buxheti i AAC-së për vitin 2018	73
8. AUDITIMET NDAJ AAC-së	74
a) Auditimi nga Zyra Kombëtare e Auditimit të Kosovës	74
b) Takimi me NJQH të Auditimit të Brendshëm nga Ministria e Financave	74
9. SFIDAT	74
10. STATISTIKAT E TRAFIKUT AJROR	75
SHTOJCA 1 - LISTA E TRAJNIMEVE	77
SHTOJCA 2 - PLANI I PUNËS SË AAC-SË PËR VITIN 2017 DHE REALIZIMI I TIJ	80
SHTOJCA 3 - REZULTATET E MATJES SË KËNAQSHMËRISË	86
SHTOJCA 4 - STATISTIKAT E TRANSPORTIT AJROR	87

LISTA E SHKURTESAVE

AAC	Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës
AMC	Qendra e Mjekësisë së Aviacionit
AME	Ekzaminues Mjekësor të Aviacionit
ANP	Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës "Adem Jashari"
ASHNA	Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror
BE	Bashkimi Evropian
BNRREA	Bashkëpunimi ndërkombëtar dhe rregullimi ekonomik i aviacionit
EASA	Agjencia Evropiane për Sigurinë e Aviacionit
ECAC	Konferenca Evropiane e Aviacionit Civil
EUROCONTROL	Organizata Evropiane për Sigurinë e Navigacionit Ajror
HPEA	Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit
IATA	Asociacioni Ndërkombëtar i Transportit Ajror
ICAO	Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil
IKAP	Instituti Kosovar për Administratë Publike
IPA	Instrumenti i Para-anëtarësimit
ISIS	Zbatimi i Qiellit të Vetëm Evropian në Evropën Juglindore
ISO	Organizata Ndërkombëtare e Standardizimit
KA	Kontrolli Ajror
KE	Komisioni Evropian
KFOR	Forcat e Kosovës
KHAIA	Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike
KPM	Komisioni i Pavarur Mbikëqyrës
KTA	Kontrolli i Trafikut Ajror
LAC	Ligji për Aviacionin Civil
LKIA	Kompania private që operon ANP "Adem Jashari"
MF	Ministria e Financave
MI	Ministria e Infrastrukturës
MIE	Ministria e Integritimit Evropian
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
MPJ	Ministria e Punëve të Jashtme
MPMS	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
NATO	Organizata e Traktatit të Atlantikut Verior
PKZMSA	Programi Kombëtar për Zbatimin e MSA-së
PSHS	Programi Shtetëror i Sigurisë
SIMFK	Sistemi Informativ i Menaxhimit të Financave të Kosovës
SMC	Sistemi për menaxhimin e cilësisë
SPR	Standardet dhe praktikat e rekomanduara të ONAC-it
SHNA	Shërbimet e navigacionit ajror
ZAPK	Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës
ZSC	Zyra për Siguri dhe Cilësi në AAC

1. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Autoriteti i Aviacionit Civil (AAC) është agjenci e pavarur rregullatore e ngarkuar me rregullimin e aspekteve të sigurisë së aviacionit civil dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror. AAC-ja ka kapacitet të plotë juridik; është organizatë e vetëfinancuar buxhetore dhe autoritet publik, i cili iu nënshtrohet dispozitave përkatëse mbi organizatat buxhetore dhe autoritetet publike në ligjet dhe aktet e tjera nënligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës.

AAC-ja vetëfinancohet nga të ardhurat e dedikuara, siç përcaktohet në Ligjin nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (i ndryshuar dhe plotësuar). Sipas Nenit 25 të Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil, të ardhurat e dedikuara të AAC-së përbëhen nga:

- taksat të cilat ndërlidhen me aviacionin, detyrimet dhe tarifat;
- një përqindje nga shërbimet e navigacionit ajror që ofrohen brenda hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës;
- tarifat për sigurinë e pasagjerëve dhe tarifat e certifikimit dhe licencimit; dhe
- donacionet, grantet dhe përkrahjet (mbështetjet) tjera financiare ose teknike të caktuara për AAC-në.

AAC-ja udhëhiqet nga Drejtori i përgjithshëm. Drejtori i përgjithshëm i AAC-së është riemëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës me Vendimin nr. 8/157 të datës 22 nëntor 2013 për një mandat pesëvjeçar me mundësi vazhdimi. Puna e AAC-së mbikëqyret nga Bordi Mbikëqyrës prej pesë anëtarësh. Bordi i ri Mbikëqyrës i AAC-së është emëruar nga Qeveria në qershor të vitit 2016. AAC-ja ka 29 punëtorë, 2 prej të cilëve kanë filluar punën në vitin 2017 pas aprovimit nga Ministria e Administratës Publike dhe Ministria e Financave si dhe pas përmbylljes me sukses të procedurave të rekrutimit të shërbyesve civilë në bazë të legjislacionit përkatës në fuqi.

Në fillim të janarit 2017, pas një konsultimi gjithëpërfshirës, është konsoliduar dhe miratuar Plani i punës i AAC-së për vitin 2017. Ky plan përfshin: planin e veprimit, planin e aktiviteteve mbikëqyrëse, planin e rekrutimit dhe planin e trajnimeve të personelit dhe është në përputhshmëri të plotë me objektivat strategjike të AAC-së. Rishikimet tremujore dhe ai vjetor kanë treguar se plani i punës për vitin 2017 është realizuar 94%, përkatësisht plani i veprimit është realizuar 89%, plani i trajnimeve 92% dhe plani i aktiviteteve mbikëqyrëse 100%. Shtojca 2 e këtij raporti përmban planin e punës 2017 dhe realizimin e tij.

Kompania audituese për certifikim sipas standardit ISO, TUV Austria ka audituar në tetor Sistemin për Menaxhim të Cilësisë në AAC, të certifikuar në vitin 2016 sipas standardit më të fundit ISO 9001:2015. Auditimi ka përfshirë të gjithë sistemin e brendshëm të AAC-së dhe ka rezultuar pa asnjë gjetje apo rekomandim. Siç parashihet me procedura të certifikimit, auditimi i radhës për mirëmbajtje të certifikatës është pas një viti, ndërsa certifikata ka validitet deri në nëntor të vitit 2019.

Për të mirëmbajtur sistemin e menaxhimit të cilësisë, në dhjetor, për të gjashtë herë me radhë është realizuar matja e kënaqshmërisë së shfrytëzuesve të shërbimeve që

ofron AAC-ja. Nga përgjigjet e pranuar është krijuar një mesatare e vlerësimit që arrin vlerën 4.7 në vitin 2017 (vlerat matëse nga 1 deri në 5). Në krahasim me vitin 2016 që ishte 4.4, këtë vit vlera mesatare e kënaqshmërisë tregon një rritje të lehtë. Çfarë është edhe më e rëndësishme, operatorët e intervistuar kanë dhënë edhe rekomandime për përmirësim, të cilat për AAC-në janë shumë të vlefshme dhe rishikohen nga menaxhmenti për t'i përdorur gjatë planifikimit të punës. Në Shtojcën 3 janë paraqitur rezultatet e matjes së kënaqshmërisë.

NATO-ja ka vazhduar të udhëheqë bisedimet gjatë vitit 2017 me autoritetet shtetërore të Kosovës dhe vendeve fqinje për të normalizuar edhe hapësirën e ulët ajrore të Kosovës. Normalizimi i plotë i hapësirës së ulët ajrore të Kosovës, ndër të tjera, do të përfshijë hapjen e korridoreve të reja ajrore midis Republikës së Kosovës, Shqipërisë, Malit të Zi dhe Serbisë, që do të shërbenin për të gjithë avionët që fluturojnë në ANP "Adem Jashari". Tash për tash, të gjitha fluturimet në Prishtinë kryhen vetëm përmes një korridori ajror që lidh Republikën e Kosovës me Maqedoninë. Korridoret e reja do ta shkurtonin kohën e fluturimit për rreth 15-20 minuta, do ta ulnin koston e operimit për kompanitë ajrore, që rrjedhimisht do të duhej të reflektohej në bileta më të lira për udhëtarët tanë. Në fund të tetorit ka filluar dialogu teknik midis ekspertëve, i lehtësuar nga NATO, për hapjen e korridoreve ajrore, që përfshin një varg veprimesh teknike. Kryesuesi i njësisë për menaxhimin e hapësirës ajrore në NATO e bëri të qartë gjatë takimit se NATO-ja është e përkushtuar që deri në fund të vitit 2018 të gjejë zgjidhjen më të mirë teknike dhe ligjore për të rritur numrin e korridoreve ajrore në hapësirën e ulët ajrore të Kosovës. Më shumë mbi këtë takim mund të lexohet në pikën 7.2 b) të këtij raporti.

Nënshkrimi i Aranzhimeve të Punës me EASA-n pritej të bëhej gjatë vitit 2017 pas një vizite vlerësuese gjithëpërfshirëse në fushën e menaxhimit të trafikut ajror/shërbimet e navigacionit ajror dhe licencimit të kontrollorëve ajror, që EASA ndërmori në Kosovë prej 21-25 nëntor 2016. Përderisa pas këtij auditimi është vënë kontakti direkt dhe i vazhdueshëm gjatë vitit 2017 midis ekipit të inspektorëve të EASA-s me inspektorët e AAC-së, nuk ka pasur zhvillime të tjera në lidhje me arritjen e Aranzhimeve të punës gjatë kësaj kohe. Nënshkrimi i Aranzhimeve të punës do të mundësojë, përveç tjerash, auditimet e performancës së AAC-së nga EASA dhe një vlerësim pozitiv do të garantonte njohje në nivel panevropian të licencave dhe certifikatave të aviacionit të lëshuara nga Republika e Kosovës.

Më 27 mars 2017 në Shkup është mbajtur takimi i dhjetë i Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes për Hapësinë e Përbashkët Evropiane të Aviacionit. Në takim kanë marrë pjesë përfaqësues të palëve nënshkruese të kësaj marrëveshjeje: Komisioni Evropian, përfaqësues të shteteve të Ballkanit Perëndimor si dhe përfaqësues nga shtete anëtare të BE-së. U tha se për shtetet që kanë përmbushur të gjitha kërkesat e fazës së parë të zbatimit të Marrëveshjes do të nxirren Vendimet për kalimin në fazën e dytë. Sidoqoftë, për Kosovën, megjithë avancimin në transponimin dhe zbatimin e legjislacionit edhe të fazës së dytë që ka të bëjë me sigurinë dhe sigurimin e aviacionit civil, sfida për të kaluar në fazën e dytë mbetet përafrimi jo i plotë i Direktivës 2003/88 të BE-së mbi orarin e punës në Ligjin e Punës së Republikës së Kosovës. Më 1 dhjetor 2017, AAC-ja u njoftua nga Komisioni Evropian për hyrjen në fuqi të Marrëveshjes për Hapësinë e Përbashkët Evropiane të Aviacionit, e cila ishte nënshkruar qysh në vitin 2006 dhe e cila është zbatuar në nivel administrativ nga Kosova që nga atëherë. Për më tepër, vlerësimi i bërë nga ekspertët e KE-së më 2016 mbi nivelin e zbatimit të marrëveshjes nga Kosova tregon për një progres të konsiderueshëm të bërë nga Kosova për zbatimin e kërkesave të Marrëveshjes, jo vetëm për sa i përket fazës së parë tranzitore, por edhe të dytës. Ky fakt u potencua edhe në Raportin e Vendit të vitit 2016 të publikuar nga KE-ja. Në maj 2018 do të takohet Komiteti i Përbashkët i Marrëveshjes HPEA për herë të parë pas hyrjes në fuqi të Marrëveshjes dhe palët nënshkruese do të kuptojnë më për së afërmi, mes tjerash, edhe për obligimet e reja eventuale.

AAC-ja ka vazhduar të bashkërendojë aktivitetet me MPJ-në dhe MI-në mbi veprimet që duhen ndërmarrë për anëtarësimin në Organizatën Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ICAO) si dhe ka vazhduar përpjekjet që të marrë pjesë si vëzhgues në punimet e organizatave të rëndësishme pan-evropiane të aviacionit ECAC dhe EUROCONTROL. Më tepër për këtë temë mund të lexohet në pikën 7.1 të këtij raporti.

Në rrafshin legjislativ, AAC-ja ka vazhduar të nxjerrë akte nënligjore për zbatim të Ligjit për Aviacionin Civil, me të cilat bëhet përvetësimi i standardeve ndërkombëtare të aviacionit civil të nxjerra nga ICAO dhe atyre për zbatim të legjislacionit të BE-së në fushën e aviacionit civil, si ato në kuadër të Marrëveshjes HPEA, ashtu edhe të tjerat të cilat

vlejnë për vendet e BE-së, por që ende nuk janë bërë zyrtarisht pjesë e kësaj Marrëveshjeje. Janë nxjerr nëntëmbëdhjetë akte nënligjore, prej të cilave shtatëmbëdhjetë transponojnë në rendin tonë ligjor legjislacion të BE-së në fusha të ndryshme të aviacionit civil. Kështu, AAC-ja ka përmbushur 100% detyrimet e veta nga Plani Kombëtar për Zbatimin e MSA-së për vitin 2017. Secila projekt-rregullore e hartuar nga AAC-ja, që transponon një akt nënligjor të BE-së, ka kaluar nëpër procedurën e miratimit nga Ministria e Integritimit Evropian para se të nënshkruhet nga Drejtori i përgjithshëm. Përpos këtyre rregulloreve dhe disa publikimeve teknike që i shërbejnë industrisë për zbatim më të lehtë të rregulloreve, AAC-ja gjatë vitit ka publikuar edhe një raport të rëndësishëm të rregullt vjetor, mbi ndodhitë e raportuara në AAC.

Në rrafshin e aktiviteteve mbikëqyrëse, inspektorët e AAC-së kanë kryer inspektime dhe auditime sipas planit të miratuar të aktiviteteve mbikëqyrëse për vitin 2017 për të garantuar që operimet e aviacionit civil në Republikën e Kosovës kryhen në përputhje me standardet e sigurisë në fuqi. Këto inspektime dhe auditime janë bërë në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari”, Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, në kompanitë e huaja ajrore që operojnë në Prishtinë, në operatorin e miratuar për furnizim me karburante në Aeroportin e Prishtinës si dhe në organizatat trajnuese në fushën e aviacionit civil, të aprovuara nga AAC-ja. Inspektimet kanë treguar që operimet kryhen në përputhje me standardet e sigurisë.

Në përmbushje të përgjegjësisë së licencimit të personelit me përgjegjësi të ndjeshme për sigurinë e aviacionit civil, AAC-ja ka lëshuar një numër licencash, duke përfshirë këtu edhe licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror në bazë të kërkesave të BE-së. Ka vazhduar edhe licencimi i pilotëve dhe instruktorëve të paraglajdit.

Në dhjetor, AAC-ja ka certifikuar Agjencinë për Shërbime të Navigacionit Ajror për të ofruar shërbimet që i takojnë një Organizate Trajnuese për Kontrollorët e Trafikut Ajror (KTA) siç janë trajnimet për njësi për KTA dhe trajnimet e vazhdueshme për KTA. Certifikata u lëshua për një periudhë trevjeçare në bazë të nenit 78 të Ligjit Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil dhe pas plotësimit të kriterëve që dalin nga Rregullorja nr. 5/2012 e AAC-së e cila transponon në rendin e brendshëm ligjor të Republikës së Kosovës Rregulloren e BE-së nr. 805/2011.

Si rrjedhojë e konstatimit të përmbushjes së kushteve të Rregullores së AAC-së nr. 8/2014 për kushtet dhe mënyrën e transportimit të mallrave të rrezikshme përmes ajrit, në maj, AAC-ja ka ripërtërirë certifikatën e operatorit LKIA të ANP “Adem Jashari” për trajtimin e mallrave të rrezikshme për dy vite.

AAC-ja ka përkrahur institucionet tjera përgjegjëse për aviacionin civil në Republikën e Kosovës në mënyrë që i tërë sistemi rregullator dhe mbikëqyrës i aviacionit të funksionojë i koordinuar dhe në përputhje me standardet dhe praktikat më të mira ndërkombëtare. Vlen të përmendet përkrahja dhënë Ministrisë së Infrastrukturës në grupin punues për hartimin e strategjisë së aviacionit civil si dhe në grupin punues për projektin e zgjatjes së pistës në Aeroportin e Prishtinës. Me autorizimin e Ministrit të Infrastrukturës, më 23 shkurt 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së në emër të autoriteteve aeronautike të Kosovës ka nënshkruar një Memorandum Mirëkuptimi me ato të Hungarisë në lidhje me detyrimin për shërbim publik (transportin ajror). Nënshkrimi i këtij memorandumi

i ka hapur rrugë hapjes së linjës ajrore Prishtinë Budapest që nga prilli i 2017-s e cila po operohet nga kompania Wizz Air që deri në fund të vitit 2017 ka bartur më shumë se 18,000 udhëtarë prej Prishtinës në Budapest dhe anasjelltas.

Më 11 dhjetor 2017, AAC-ja ka nënshkruar një Memorandum Mirëkuptimi me Ministrinë e Punëve të Brendshme. Qëllimi i këtij Memorandumi është që këto dy institucione të veprojnë në bashkëpunim të ngushtë në fushat relevante të aviacionit civil përmes koordinimit të veprimeve brenda detyrave dhe përgjegjësive që ka secili institucion në bazë të Ligjit. Koordinimi nuk ka munguar me Policinë e Kosovës në rastet kur janë operuar dronët pa autorizimin e AAC-së ose kur individë të ndryshëm kanë drejtuar dritën laser në mjetet ajrore gjatë fluturimit.

Bashkëpunimi teknik me autoritetet homologe në rajon dhe më gjerë, posaçërisht me Shqipërinë, ka vazhduar edhe gjatë vitit 2017. Inspektorët e aerodromeve të AAC-së së Kosovës kanë mbështetur gjatë muajit nëntor kolegët e AAC-së së Shqipërisë në vëzhgimin e ushtrimit gjithëpërfshirës të simuluar për reagim emergjent në fatkeqësi ajrore të mbajtur në Aeroportin Ndërkombëtar të Tiranës "Nënë Tereza" në Rinas.

AAC-ja investon në ngritjen e vazhdueshme dhe mbajtjen e kapaciteteve profesionale të personelit të vet, në përputhje me standardet dhe praktikat e rekomanduara ndërkombëtare. Në bazë të një plani trajnimesh të miratuar paraprakisht, gjatë vitit 2017 personeli i AAC-së ka ndjekur trajnime, kryesisht të financuara nga donatorët, si dhe trajnime të financuara nga buxheti i AAC-së. Lista e detajuar e trajnimeve ndodhet në Shtojcën 1 të raportit.

Edhe për vitin 2016, si viteve tjera, Zyra Kombëtare e Auditimit ka dhënë "Opinion të Pamodifikuar" dhe ka konfirmuar se "pasqyrat financiare të AAC-së për vitin 2016 prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale". Sipas raportit të publikuar në qershor 2017, menaxhimi i buxhetit është bërë në harmoni të plotë me parimet e mirëfillta të menaxhimit financiar. Në raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit janë dhënë katër rekomandime, të cilat AAC-ja i ka adresuar menjëherë dhe i ka zbatuar sipas dispozitave në fuqi.

Buxheti i AAC-së për vitin 2017, pas shkurtimeve buxhetore, ishte 873,762.95 €. Gjatë vitit fiskal 2017, AAC-ja ka shpenzuar 839,594.94 €, që do të thotë se realizimi në përqindje është 96% i buxhetit të alokuar/miratuar. Mospërmbushja 100% e buxhetit është kryesisht për shkak të kursimeve për shërbime komunale. Ndërkaq, të hyrat e AAC-së nga tarifa e sigurisë, të cilën e paguan çdo udhëtar që nisët nga Aeroporti i Prishtinës, si dhe nga tarifatat tjera, kanë arritur vlerën prej 1,865,064 €.

Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës "Adem Jashari" ka shërbyer gjithsej 1,885,136 udhëtarë në vitin 2017, sipas statistikave që ka mbledhur operatori LKIA. Ky numër udhëtarësh është 8.08% më i lartë se numri i udhëtarëve që janë shërbyer në këtë aeroport në vitin 2016 (1,744,202). Rritja e numrit të fluturimeve i atribuohet, mes tjerash, edhe nxitjeve financiare të aprovuara nga AAC-ja në vitin 2016, e të cilat operatori i aeroportit u ofron kompanive ajrore të cilat hapin linja të reja nga Prishtina apo shtojnë numrin e fluturimeve. Grafikonët e statistikave të trafikut ajror për në/nga Prishtina janë paraqitur në Shtojcën 4 të raportit.

2. BAZA LIGJORE

Më 13 mars 2008, Parlamenti i Republikës së Kosovës ka miratuar Ligjin nr. 3/L-051 për Aviacionin Civil. Ligji ka hyrë në fuqi më 15 qershor 2008. Ky ligj është miratuar nga Kuvendi i Kosovës në pajtim me nenin 130 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, i cili kërkon themelimin e Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Ligji për Aviacionin Civil është ligj bazik i funksionimit të AAC-së dhe rregullimit të aviacionit civil në Republikën e Kosovës. Me këtë ligj AAC-së i janë dhënë kompetenca për të nxjerrë akte nënligjore në formë të rregulloreve, udhëzimeve administrative dhe vendimeve, me të cilat janë zbatuar më konkretisht dispozitat e Ligjit për Aviacionin Civil. Funksionimi dhe organizimi i brendshëm është bërë me rregulloren e brendshme të nxjerrë nga Drejtori i përgjithshëm, në bazë të nenit 14.2 të Ligjit për Aviacionin Civil dhe sipas legjislacionit në fuqi, duke përfshirë Ligjin për Administratën Shtetërore, Ligjin për Shërbimin Civil dhe rregulloret e Qeverisë së Kosovës për shërbimin civil.

a) Përmirësimi i bazës ligjore

Ligji për aviacionin civil është një ligj që i takon grupit të parë të ligjeve pas pavarësisë. Plotësimin/ndryshimin e ligjit, nëse është e nevojshme, duhet ta iniciojë Ministria e Infrastrukturës, si ministri e linjës, ndërsa hisedarë të këtij procesi duhet të jenë AAC-ja, MPB-ja dhe KHAIA. Gjatë periudhës raportuese nuk ka pasur iniciativë legjislative në drejtim të ndryshimit/plotësimit të ligjit, duke marrë parasysh edhe vlerësimet e vazhdueshme të Komisionit Evropian se Ligji i Aviacionit Civil i Kosovës është në përputhje me kuadrin ligjor të BE-së dhe se mund të shërbejë si model për shtetet tjera të rajonit.

b) Vështirësitë ligjore

Siç u tha më lart, Ligji për Aviacionin Civil dhe aktet nënligjore që burojnë prej tij i kanë mundësuar AAC-së ushtrimin e përgjegjësi të veta dhe zbatimin e detyrimeve ndërkombëtare të vendit në fushën e sigurisë pa ndonjë vështirësi për t'u theksuar.

3. PËRSHKRIMI I AAC-së

Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës është themeluar si agjenci e pavarur rregullatore në bazë të nenit 14 të Ligjit nr. 3/L-051 për Aviacionin Civil. Nga 1 janari 2009, AAC-ja ka marrë kompetencat e plota në përputhje me këtë ligj. AAC-ja është njëra nga autoritetet publike me përgjegjësi dhe funksione në fushën e aviacionit civil në vendin tonë. Ligji përcakton që Ministria e Infrastrukturës (MI) është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të transportit ajror¹, ndërsa Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) është përgjegjëse për rregullimin e aspekteve të sigurimit të aviacionit.² Ligji gjithashtu themelon Komisionin për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), si institucion që funksionon në kuadër të Zyrës së Kryeministrit të Republikës së Kosovës.³

¹ Ligji për Aviacionin Civil, Kreu 2

² Po aty, Kreu 4

³ Po aty, Neni 5

AAC-ja është e ngarkuar me rregullimin e aspekteve të sigurisë së aviacionit civil dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror. Rregullimi ekonomik i aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nënkupton miratimin e tarifave për shfrytëzimin e shërbimeve që ofrojnë këta operatorë. AAC-ja ka kapacitet të plotë juridik dhe për punën e vet i përgjigjet Kuvendit të Republikës së Kosovës. AAC-ja është organizatë e vetëfinancuar buxhetore dhe autoritet publik dhe iu nënshtrohet dispozitave përkatëse mbi organizatat buxhetore dhe autoritetet publike në ligjet dhe aktet e tjera nënligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës.

AAC-ja është përgjegjëse për:

- zbatimin e legjislacionit mbi aviacionin civil dhe zbatimin e politikave të miratuara nga MI-ja ose Qeveria në fushën e aviacionit civil;
- ofrimin e këshillave dhe propozimeve për MI-në, Qeverinë dhe Kuvendin lidhur me politikën dhe legjislacionin nga fusha e aviacionit civil;
- nxjerrjen e rregulloreve zbatuese dhe urdhrave të navigacionit ajror, në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil dhe Marrëveshjen mbi Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit, me qëllim të zbatimit të politikave të aviacionit civil të MI-së dhe legjislacionit përkatës nga fusha e aviacionit civil;
- lëshimin e licencave, certifikatave dhe lejeve në përputhje me kompetencat dhe përgjegjësitë e AAC-së të përcaktuara nga Ligji për Aviacionin Civil;
- rregullimin e sigurisë së transportit ajror në Republikën e Kosovës;
- rregullimin e ekonomisë së aeroporteve dhe shërbimeve të navigacionit ajror;
- ofrimin e këshillave për MI-në në lidhje me përgatitjen nga Ministri të propozim-politikave mbi shfrytëzimin e hapësirës ajrore të Kosovës, të cilat i përmbushin nevojat e shfrytëzuesve, duke pasur parasysh sigurinë kombëtare, faktorët ekonomikë dhe mjedisorë dhe nevojën për standarde të larta të sigurisë;
- mbikëqyrjen dhe sigurimin e zbatimit në mënyrë efektive të legjislacionit, standardeve, rregullave, procedurave dhe urdhrave të aviacionit civil, përveç kur, me Ligjin për Aviacionin Civil ose me një akt tjetër themelor juridik, ky funksion shprehimisht i është dhënë MI-së ose një autoriteti tjetër publik;
- shpërndarjen e informatave për publikun rreth çështjeve relevante mbi funksionet dhe aktivitetet e AAC-së;
- marrjen e masave, kryerjen e hetimeve dhe inspektimeve dhe nxjerrjen e urdhrave, rregullave, rregulloreve dhe/ose procedurave të cilat AAC-ja me arsye i konsideron të nevojshme për (i) zbatimin e rregullt dhe të ligjshëm të dispozitave të Ligjit për Aviacionin Civil ose (ii) ushtrimin e rregullt dhe të ligjshëm të kompetencave dhe detyrave të cilat i janë dhënë AAC-së me këtë ligj; dhe
- ushtrimin e funksioneve të tjera, të cilat kanë të bëjnë me aviacionin civil në Kosovë që i janë dhënë AAC-së sipas Ligjit për Aviacionin Civil ose një akti tjetër themelor juridik.

4. ORGANIZIMI INSTITUCIONAL

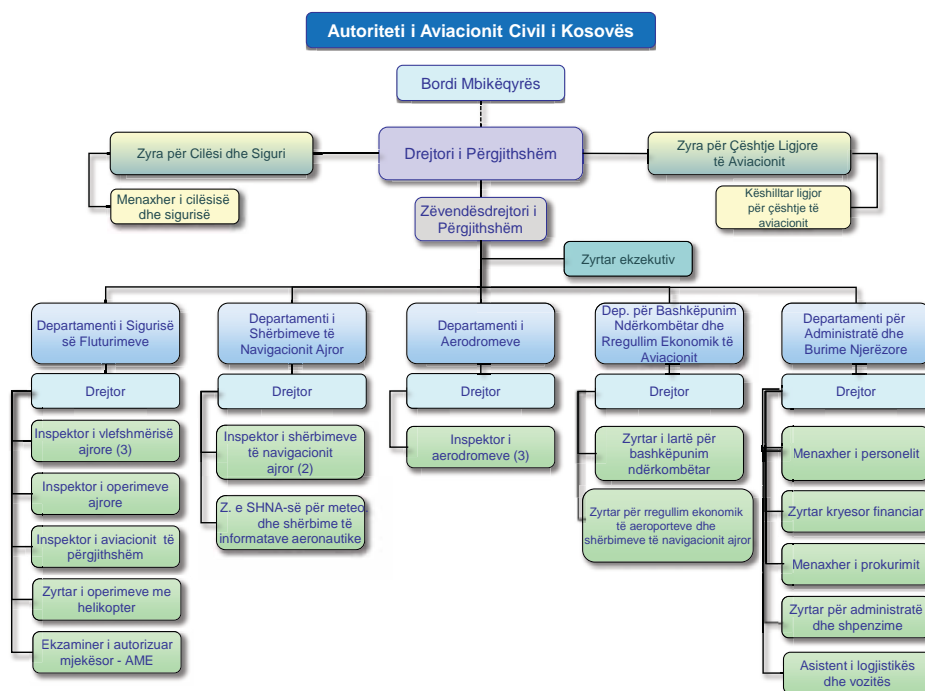
Selia e AAC-së është në Prishtinë, Lagjja Arbëria, rruga “Ahmet Krasniqi” nr. 208. Zyrat e AAC-së kanë hapësirë të mjaftueshme për t’iu siguruar punonjësve kushte të mira për punë. Pasiqë zyrat e AAC-së janë të vendosura në një objekt privat, për të cilin paguhet qira, AAC-ja në vazhdimësi ka kërkuar nga Ministria e Administratës Publike të gjejë një zgjidhje për vendosjen e AAC-së në një objekt të përshtatshëm shtetëror, ose për ndarjen e një trualli në qytetin e Prishtinës për ndërtimin e objektit administrativ të AAC-së.

a) Struktura organizative e AAC-së

Në bazë të Rregullores për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës, struktura organizative e AAC-së përbëhet nga:

- a) Zyra e Drejtorit të përgjithshëm
 - i. Drejtori i përgjithshëm
 - ii. Zëvendësdrejtori i përgjithshëm
 - iii. Zyra për siguri dhe cilësi
 - iv. Zyra për çështje ligjore të aviacionit
 - v. Zyra për marrëdhënie me publikun
- b) Departamenti i sigurisë së fluturimeve
- c) Departamenti i shërbimeve të navigacionit ajror
- d) Departamenti i aerodromeve
- e) Departamenti për bashkëpunim ndërkombëtar dhe rregullim ekonomik të aviacionit
- f) Departamenti i administratës dhe burimeve njerëzore

Në vazhdim është skema organizative e AAC-së, në përputhje me Rregulloren e funksionimit të brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës.

b) Të hyrat financiare të AAC-së

AAC-ja vetëfinancohet nga të ardhurat e dedikuara, siç përcaktohen në Ligjin nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (i plotësuar dhe ndryshuar). Sipas Nenit 25 të Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil, të ardhurat e dedikuara të AAC-së përbëhen nga:

- taksat të cilat ndërlidhen me aviacionin, detyrimet dhe tarifet;
- një përqindje nga shërbimet e navigacionit ajror që ofrohen brenda hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës;
- tarifet për sigurinë e pasagjerëve dhe tarifet e certifikimit dhe licencimit; dhe
- donacionet, grantet dhe përkrahjet (mbështetjet) tjera financiare ose teknike të caktuara për AAC-në.

Që nga 1 janari 2009 zbatohet Rregullorja nr. 2008/7 e Ministrisë së Transportit dhe Postë-Telekomunikacionit për përcaktimin e tarifës së sigurisë së udhëtarëve që udhëtojnë me fluturime komerciale nga Kosova. Kjo Rregullore përcakton një tarifë sigurie prej 2 eurosh për çdo udhëtar që nisët nga Kosova me fluturime komerciale. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil dhe dispozitave të kësaj Rregulloreje, fondet e mbledhura nga kjo tarifë sigurie janë të ardhura të dedikuara për AAC-në me qëllim të mbulimit të shpenzimeve operative.

Duke filluar nga gjysma e vitit 2011, AAC-ja përmes Rregullores nr. 7/2011, të ndryshuar me Rregulloren nr. 2/2015, ka siguruar bazën ligjore për mbledhjen e tarifave për shërbimet të cilat ajo i ofron, që përfshijnë dhënien e licencave, lejeve, certifikatave të ndryshme dhe kryerjen e inspektimeve dhe auditimeve, në përputhje me kompetencat e AAC-së për rregullimin e aviacionit civil në Republikën e Kosovës.

Të dhënat e hollësishme për të hyrat e AAC-së në vitin 2017 janë paraqitur në pikën 7.14 b) të këtij raporti.

c) Pagat e personelit të AAC-së

Siguria e aviacionit civil është misioni dhe prioriteti numër një i Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Si rregullator i aviacionit civil, AAC-ja siguron që operimet ajrore në Republikën e Kosovës kryhen në përputhje me ligjin e aplikueshëm dhe standardet ndërkombëtare, duke përfshirë legjislacionin dhe standardet e aviacionit në Bashkimin Evropian. Për ta arritur këtë mision, një rregullator i aviacionit civil ka nevojë për personel shumë të kualifikuar dhe me përvojë për t'i hartuar standardet, procedurat, rregulloret dhe për të siguruar zbatimin e tyre nga operatorët përmes mbikëqyrjes së vazhdueshme, inspektimeve dhe auditimeve.

Sipas Nenit 24.2 të Ligjit për Aviacionin Civil, pagat e personelit të AAC-së caktohen nga Ministri i Financave, me propozim të Drejtorit të përgjithshëm të AAC-së. Në caktimin e nivelit të pagave, ligji përcakton që, përveç kriterëve profesionale për personelin, duhet të merren parasysh edhe pagat e personelit të industrisë së aviacionit (aeroporti, kontrollit të trafikut ajror, kompanive ajrore), parim ky i kërkuar edhe nga Organizata

Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO). Niveli i pagave të personelit të AAC-së është miratuar më 20 mars 2009 nga Ministri i Ekonomisë dhe Financave, pas propozimit të Drejtorit të përgjithshëm të AAC-së. Pagat e Drejtorit dhe Zëvendës Drejtorit të përgjithshëm të AAC-së janë caktuar nga Qeveria në përputhje me Nenin 20.2 të Ligjit për Aviacionin Civil.

4.1 BORDI MBIKËQYRËS I AAC-së

Në bazë të Ligjit për Aviacionin Civil, veprimtaria e AAC-së mbikëqyret nga Bordi Mbikëqyrës, i cili përbëhet nga pesë anëtarë. Bordi vepron me orar jo të plotë dhe duhet të takohet së paku një herë për çdo tremujor kalendarik. Kryesuesi përfaqëson Bordin në publik dhe menaxhon e organizon punën e Bordit. Bordi merr vendime me shumicë votash dhe ka kuorumin e nevojshëm për marrjen e një vendimi nëse së paku tre anëtarë të Bordit janë të pranishëm.

Drejtori i përgjithshëm i AAC-së i dorëzon Bordit Mbikëqyrës raport gjithëpërfshirës të punës çdo tre muaj dhe raportin vjetor në fund të çdo viti kalendarik.

a) Mandati

Anëtarët e Bordit Mbikëqyrës të AAC-së janë emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës me Vendimin nr. 5/98 të datës 29 qershor 2016 në këtë përbërje: z. Samet Dalipi, kryesues, z. Bekim Jashari, anëtar, z. Ardian Gaxherri, anëtar, dhe znj. Adelina Salihu, anëtare, ndërsa anëtari i pestë nuk është emëruar as gjatë vitit 2017. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, mandati i anëtarëve të bordit është katërvjeçar, me mundësi vazhdimi edhe për një mandat. Z. Bekim Jashari nuk ka pranuar ta marrë detyrën e anëtarit të Bordit Mbikëqyrës të AAC-së.

b) Kompetencat

Bordi Mbikëqyrës është përgjegjës për mbikëqyrjen dhe shqyrtimin e (i) aktiviteteve dhe vendimeve të AAC-së mbi çështjet administrative, ekzekutive, rregullatore dhe të licencimit, dhe (ii) të gjitha aspekteve të menaxhimit financiar, të ardhurave dhe shpenzimeve të AAC-së. Sipas nenit 16.1 të Ligjit për Aviacionin Civil, nëse shumica e anëtarëve të Bordit konstatojnë se ka arsye për të besuar se AAC-ja nuk është përputhur ose nuk është duke u përputhur me një ose më shumë dispozita të këtij ligji ose një akti tjetër ligjor të zbatueshëm në Kosovë, Bordi duhet ta identifikojë (përcaktojë) fushën në të cilën dyshohet kjo mospërputhshmëri në një raport me shkrim, i cili më pas i dorëzohet Auditorit të Përgjithshëm dhe Kuvendit. Bordi nuk ka kompetenca ekzekutive, kompetenca të zbatimit ose kompetenca rregullatore.

c) Funkcionaliteti

Bordi i ri Mbikëqyrës i AAC-së është funksional që nga muaji korrik i vitit 2016. Në periudhën raportuese, Bordi ka mbajtur 4 takime të rregullta dhe disa takime shtesë. Gjatë këtyre takimeve janë miratuar 4 raporte tremujore të AAC-së.

4.2 EKZEKUTIVI

AAC-ja udhëhiqet nga Drejtori i përgjithshëm i Aviacionit Civil, si organi më i lartë i drejtimit ekzekutiv dhe administrativ. Në punën e tij të përditshme ai mbështetet nga strukturat udhëheqëse të definuara më poshtë: Zëvendësdrejtori i përgjithshëm dhe menaxhmenti i mesëm.

a) Drejtori i përgjithshëm i AAC-së

Drejtori i përgjithshëm i Autoritetit të Aviacionit Civil ushtron detyrat dhe funksionet e përcaktuara në nenin 21 të Ligjit për Aviacionin Civil dhe në përputhje me ligjet tjera në fuqi, të cilat rregullojnë veprimtarinë e institucioneve publike, përfshirë këtu menaxhimin dhe raportimin e rregullt financiar. Ai punon me orar të plotë. Drejtori i përgjithshëm është zyrtar i AAC-së, i cili është përgjegjës për menaxhimin e përditshëm dhe vendimmarrjen në AAC. Sipas nenit 26 të Ligjit për Aviacionin Civil, Drejtori i përgjithshëm përgjigjet para Kuvendit lidhur me përputhshmërinë e AAC-së me politikat e aviacionit civil si dhe të gjitha ligjet dhe standardet e zbatueshme në Republikën e Kosovës.

Z. Dritan Gjonbalaj është riemëruar Drejtor i përgjithshëm i AAC-së nga Qeveria e Republikës së Kosovës më 22 nëntor 2013 përmes Vendimit nr. 8/157, pas propozimit të Ministrit të Infrastrukturës. Mandati i Drejtorit të përgjithshëm zgjat pesë (5) vjet. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, Drejtori i përgjithshëm mund të riemërohet nga Qeveria edhe për mandate të tjera pasuese me kohëzgjatje të njëjtë.

b) Zëvendësdrejtori i përgjithshëm i AAC-së

Zëvendësdrejtori i përgjithshëm i Autoritetit të Aviacionit Civil punon me orar të plotë. Zëvendësdrejtori ndihmon Drejtorin e përgjithshëm në udhëheqjen ekzekutive dhe administrative të AAC-së dhe, në mungesë të Drejtorit të përgjithshëm, kryen funksionet e tij.

Z. Xhelil Bektashi është emëruar Zëvendësdrejtor i përgjithshëm i AAC-së nga Qeveria e Republikës së Kosovës më 27 janar 2017 përmes Vendimit nr. 03/129. Mandati i Zëvendësdrejtorit të përgjithshëm zgjat pesë (5) vjet dhe mund të riemërohet nga Qeveria edhe për mandate të tjera pasuese me kohëzgjatje të njëjtë.

c) Menaxhmenti i mesëm

Në bazë të Rregullores për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës, struktura udhëheqëse apo menaxhmenti i mesëm i AAC-së përbëhet nga drejtorët e departamenteve dhe drejtuesit/menaxherët e zyrave, të cilët janë përgjegjës për veprimtarinë e tyre brenda fushëveprimit dhe kompetencave të përcaktuara në përshkrimet e punës. Drejtori i përgjithshëm i ngarkon strukturat udhëheqëse me kompetenca të përshkruara në nenet 12.2 deri 18 të kësaj rregulloreje, të cilat dalin nga fushëveprimi i detyrave dhe kompetencave të AAC-së sipas ligjit. Përyjashtimisht, Drejtori i përgjithshëm mund t'ia delegojë kompetencat e tij apo

kompetencat e AAC-së një strukturë apo punonjësi, jashtë fushëveprimit të detyrave të kësaj strukturë apo punonjësi, nëse ai e sheh të nevojshme. Drejtori i përgjithshëm gjatë mungesës së përkohshme, në pajtim me nenin 23.1 të LAC-it, delegon plotësisht apo pjesërisht kompetencat e tij dhe të AAC-së tek një punonjës me nivel përgjegjësie udhëheqëse.

Personat që përbëjnë strukturën udhëheqëse të AAC-së mbajnë akte emërimi me AAC-në me kohë të pacaktuar, ndërsa lloji i emërimit është i karrierës.

Gjatë vitit 2017, menaxhmenti i AAC-së ka mbajtur 22 mbledhje. Në këto mbledhje raportohet nga Zyrat dhe Departamentet e AAC-së për punët që kryhen gjatë periudhës raportuese si dhe merren vendimet që kanë të bëjnë me funksionimin e AAC-së. Mbledhjet udhëhiqen nga Drejtori i përgjithshëm, dhe në mungesë të tij nga Zëvendës-drejtori i përgjithshëm i AAC-së. Për të gjitha mbledhjet e menaxhmentit dhe të Bordit Mbikëqyrës mbahen procesverbalet të cilat përgatiten nga Zyrtarja Ekzekutive në Zyrën e Drejtorit të përgjithshëm.

4.3 BURIMET NJERËZORE

AAC-ja aktualisht ka 29 punëtorë, 27 prej tyre janë pozita të karrierës me akt emërimi, ndërsa 2 pozita janë të emëruar.

Gjatë vitit 2017, një zyrtar (Inspektor i operimeve ajrore) ka dhënë dorëheqje me vetëdëshirë dhe kjo pozitë është e lirë, ndërsa janë plotësuar pozitat e lira (Drejtor për administratë dhe burime njerëzore dhe Këshilltar për çështje ligjore të aviacionit) dhe dy pozita të reja sipas aprovimit të Ministrisë së Administratës Publike dhe Ministrisë së Financave (Zyrtar për rregullim ekonomik të aeroporteve dhe shërbimeve të navigacionit ajror si dhe Zyrtar për administratë dhe shpenzime).

Në Rregulloren për organizimin dhe funksionimin e brendshëm të AAC-së dhe sistemimin e vendeve të punës janë paraparë 37 vende pune në AAC.

a) Trajnimet

AAC-ja investon në ngritjen profesionale dhe përditësimin e njohurive të specializuara të personelit të vet, në përputhje me standardet dhe praktikat e rekomanduara ndërkombëtare. Në bazë të një plani paraprakisht të miratuar trajnimesh, gjatë vitit 2017 personeli i AAC-së ka ndjekur trajnime të financuara nga donatorët si dhe trajnime të financuara nga buxheti i AAC-së. Personeli është trajnuar kryesisht në qendrën trajnuese të Autoriteteve të Përbashkëta të Aviacionit (JAA-TO) në lidhje me sigurinë dhe operimet e fluturimeve, në Institutin e Shërbimeve të Navigacionit Ajror në Luksemburg dhe në qendrën trajnuese të Asociacionit Ndërkombëtar të Transportit Ajror (IATA). AAC-ja e Francës ka ftuar inspektorët e AAC-së që të ndjekin falas një numër trajnimesh profesionale të mbajtura në Shkollën Kombëtare për Aviacion Civil në Tuluz të Francës.

Gjatë vitit 2017, personeli i AAC-së ka ndjekur gjithsej 33 trajnime, ku përfshihen

edhe trajnimet e obliguara të inspektorëve të departamenteve profesionale në fushën e aviacionit civil. 13 prej tyre janë ofruar falas nga AAC-ja e Francës përmes Shkollës Kombëtare për Aviacion Civil, Akademia e Aviacionit Civil e Singaporit përmes Marrëveshjes së bashkëpunimit midis Republikës së Kosovës dhe Singaporit, Instituti Kosovar për Administratë Publike dhe Ministria e Financave. Shih tabelën e trajnimeve të realizuara në vitin 2017 në Shtojcën 1 të këtij raporti.

4.4 ASETET

AAC-ja posedon 861 asete me vlerë në blerje prej 263,457.18 €, ku hyjnë pasuritë mbi dhe nën 1000 €. Këto asete janë kryesisht orendi zyresh, pajisje teknologjike, automjete etj. Pasuritë mbi 1000 € janë blerë në vlerë monetare prej 115,416.85 €. Këto pasuri rezultojnë të kenë rënë në vlerë zero pas zhvlerësimit ndërsa vlera që iu është dhënë aseteve që janë ende në përdorim nga Komisioni për vlerësimin e aseteve të AAC-së është 20,054.83 €. Pasuritë nën 1000 € janë blerë në vlerë monetare prej 148,034.33 € ndërsa vlera e mbetur nga zhvlerësimi sipas normave të zhvlerësimit në vite, bazuar në Rregulloren nr. 02/2013 të MF-së për menaxhimin e pasurisë jo financiare në organizata buxhetore, është 14,355.83 €. Disa prej aseteve të kësaj kategorie që kanë vlerë zero por janë ende në përdorim, Komisioni iu ka dhënë vlerën prej 25,409.67 €.

AAC-ja për vitin 2018 ka planifikuar blerjen e disa aseteve me vlerë të vogël për nevojat e stafit.

5. PLANIFIKIMI DHE REALIZIMI I PUNËS

Plani i punës për vitin 2017 është bazuar në planin strategjik të AAC-së për periudhën 2013-2018, duke i përcjellë objektivat strategjike dhe duke i identifikuar objektivat e nevojshme vjetore për përmbushjen e atyre strategjike.

Objektivat strategjike i shërbejnë AAC-së si bazë e mirë dhe e pazëvendësueshme për planifikimet vjetore që i bën organizata. Planet vjetore hartohen në nivel të menaxhmentit, pas një procesi të identifikimit të veprimeve në nivel të njësive organizative. AAC-ja vendos objektiva pune në baza vjetore. Këto objektiva planifikohen sipas konceptit S.M.A.R.T. (të thjeshta, të matshme, të arritshme, të arsyeshme, me afate kohore).

Gjatë muajit janar është konsoliduar plani për vitin 2017 dhe pastaj është miratuar nga Drejtori i përgjithshëm. Plani i punës në përmbajtje përfshin: planin e veprimit, planin e aktiviteteve mbikëqyrëse, planin për menaxhimin e rreziqeve në AAC, planin e rekrutimit dhe planin e trajnimeve të personelit.

Plani vjetor i punës është rishikuar çdo tre muaj dhe është raportuar zbatimi i veprimeve në baza tremujore nga menaxhmenti i AAC-së. Përveç rishikimeve tremujore, në AAC çdo vit bëhet edhe rishikimi vjetor i punës.

Plani i punës për vitin 2017 është realizuar 94%: plani i veprimit është realizuar në 89%, plani i trajnimeve 92% dhe plani i aktiviteteve mbikëqyrëse 100%.

Disa nga veprimet që nuk janë realizuar gjatë vitit 2017, dhe gjatë viteve paraprake, si për shembull anëtarësimi në organizata ndërkombëtare të aviacionit dhe hyrja në aranzhime kontraktuale ndërkombëtare, kanë qenë të ndërlidhura me faktorë të jashtëm, kryesisht rrethana politike dhe ligjore jashtë kompetencave vendimmarrëse të institucioneve të Republikës së Kosovës,

Plani i veprimit për vitin 2017 dhe realizimi i tij është i përfshirë në këtë raport në Shtojcën 2.

6. SISTEMI PËR MENAXHIM TË CILËSISË

a) Auditimi i AAC-së nga TUV Austria për mirëmbajtje të certifikatës

Më 27 tetor 2017, AAC-ja është audituar nga shtëpia certifikuese TUV Austria për të mirëmbajtur certifikatën e lëshuar një vit më parë që dëshmon përputhshmëri me Standardin ISO 9001:2015 brenda sistemit menaxhues në AAC.

Auditimi ka përfshirë të gjithë sistemin e brendshëm të AAC-së. Raporti nga ky auditim i është dorëzuar AAC-së dhe ka rezultuar pa asnjë gjetje apo rekomandim. Siç parashihet me procedura të certifikimit, auditimi i radhës për mirëmbajtje të certifikatës është pas një viti.

b) Mirëmbajtja e Sistemit për Menaxhim të Cilësisë (SMC-së)

Për mirëmbajtjen e certifikatës, AAC-ja përcjell një varg kërkesash që rrjedhin nga ISO 9001:2015. Për të garantuar qëndrueshmërinë e sistemit të certifikuar, AAC-ja në baza vjetore duhet të auditojë sistemin e vet, të masë kënaqshmërinë e atyre që pranojnë shërbime nga ky autoritet, të rishikojë realizimin e punëve nëpër tremujorë dhe të rishikojë menaxhimin e punës në organizatë në përgjithësi. Për realizimin e këtyre obligimeve, AAC-ja gjatë vitit 2017 ka kryer veprimet që vijojnë:

- Është kryer auditimi i brendshëm për SMC në AAC me përfshirje të të gjitha njësive organizative. Auditimi njëjavor është realizuar nga ekipi prej katër auditorëve të brendshëm për SMC të AAC-së dhe ka rezultuar me rekomandime për përmirësim të proceseve dhe procedurave të punës brenda organizatës. Përmbushja e rekomandimeve përcillet përmes planit të veprimit.
- Në dhjetor, për të gjashtë herë me radhë është realizuar matja e kënaqshmërisë së shfrytëzuesve të shërbimeve që ofron AAC-ja. Përmes një pyetësoi të shkurtër, është kërkuar mendimi i operatorëve të cilët i rregullon AAC-ja, që të vlerësojnë nivelin dhe cilësinë e dokumenteve që i harton AAC-ja, shërbimet gjatë certifikimeve dhe licencimeve të ndryshme, aktiviteteve mbikëqyrëse që AAC-ja kryen te operatorët e aviacionit civil etj. Nga përgjigjet e pranuar është krijuar një mesatare e vlerësimit që arrin vlerën 4.7 në vitin 2017 (vlerat matëse nga 1 deri në 5). Në krahasim me vitin 2016 që ishte 4.4, këtë vit vlera mesatare e kënaqshmërisë tregon një rritje të lehtë. Çfarë është edhe më e rëndësishme,

operatorët e intervistuar kanë dhënë edhe rekomandime për përmirësim, të cilat për AAC-në janë shumë të vlefshme dhe rishikohen nga menaxhmenti për t'i përdorur gjatë planifikimit të punëve. Përveç matjes së jashtme, AAC-ja ka realizuar edhe matjen e brendshme të kënaqshmërisë, e cila bëhet çdo vit me qëllim të marrjes së rekomandimeve për përmirësim nga vetë personeli i AAC-së. Grafiku me rezultatet e matjes është në Shtojcën 3 të këtij Raporti.

- Në janar të vitit 2018, menaxhmenti i AAC-së ka mbajtur takimin vjetor për rishikimin e menaxhimit gjatë vitit 2017. Ky takim është i përvitshëm, i planifikuar dhe përshkruar edhe në manualin e cilësisë dhe ka për qëllim rishikimin e mënyrës se si është menaxhuar organizata në vitin që përmbillet dhe se cilat janë mundësitë për përmirësim në menaxhim

c) Përmirësimi i sistemit për menaxhimin e dokumenteve

AAC-ja gjatë vitit 2016 kishte identifikuar nevojën për përmirësim të sistemit për menaxhimin e dokumenteve, për menaxhimin e raporteve nga auditimet dhe për lehtësimin e raportimit të ndodhive të aviacionit civil.

Për realizimin e veprimeve të planifikuara, AAC-ja ka kërkuar mbështetje teknike nga OJQ "Open Data Kosovo", kërkesë e cila është pranuar, dhe si rrjedhojë më 29 qershor 2017 Drejtori i përgjithshëm ka nënshkruar një marrëveshje mirëkuptimi me këtë OJQ për mbështetje në zgjidhjet e teknologjisë informative për AAC-në.

Marrëveshja është pjesë e projektit "Techstitution" që mbështetet nga donatorë të huaj dhe kanë për qëllim ngritjen e kapaciteteve të teknologjisë informative nëpër institucionet publike të Kosovës. Ky projekt nuk kishte kosto financiare për AAC-në.

I gjithë projekti është realizuar gjatë tremujorit të tretë të vitit dhe me përdorimin e produktit që u realizua nga kjo OJQ në bashkëpunim me AAC-në, u lehtësua menaxhimi i të dhënave nga raportet e auditimeve dhe inspektimeve të kryera nëpër operatorë, u mundësua raportimi i ndodhive të aviacionit përmes faqes zyrtare të AAC-së si dhe menaxhimi dhe ruajtja më e mirë e dokumenteve elektronike në AAC.

7. PUNA GJATË VITIT PARAPRAK

7.1 PËRPPJEKJET PËR ANËTARËSIM TË REPUBLIKËS SË KOSOVËS NË ORGANIZMA NDËRKOMBËTARË TË AVIACIONIT

a) Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO)

ICAO është agjenci e specializuar e OKB-së, e cila nxjerr standarde ndërkombëtare në fushën e aviacionit civil, të detyrueshme për 193 shtetet e saj anëtare. AAC-ja ka vazhduar punën përgatitore për anëtarësim në ICAO.

Në janar 2017 AAC-ja ka riaktualizuar me kabinetin e Ministrisë të Punëve të Jashtme kërkesën për të vepruar në drejtim të marrjes së hapave për aderim në Konventën e Çikagos të vitit 1944, rrjedhimisht anëtarësimin në ICAO. Kërkesës i janë bashkëngjitur një pako dokumentesh relevante të hartuara nga AAC-ja që elaborojnë mundësitë e anëtarësimin të Republikës së Kosovës në ICAO dhe përfitimet që do të sillte ky anëtarësim.

Kjo kërkesë pason atë të datës 8 shtator 2016 me ministrin paraprak, të cilit Drejtori i përgjithshëm i AAC-së i kishte shkruar rreth mundësisë së aplikimit të Republikës së Kosovës për anëtarësim në Organizatën Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ICAO), duke përmbledh veprimet që janë marrë në këtë drejtim deri në atë moment.

Përderisa përpjekjet individuale për faktorizim në ICAO do të vazhdojnë, AAC-ja mbetet në pritje të vendimit të MPJ-së, e cila në bashkëpunim me partnerët ndërkombëtarë, do të përcaktojë kohën e duhur për aplikim në këtë organizatë.

b) ECAC dhe EUROCONTROL

Anëtarësimi në ICAO është parakusht që një shtet të konsiderohet për anëtarësim në organizatat panevropiane të aviacionit - Konferencën Evropiane të Aviacionit Civil (ECAC) dhe Organizatën Evropiane për Sigurinë e Navigimit Ajror (EUROCONTROL). Ky kusht po e vështirëson në vazhdimësi qasjen në këto dy organizata teknike. Sidoqoftë, AAC-ja ka vazhduar përpjekjet për të marrë pjesë në punën e këtyre dy organizatave në cilësinë e vëzhguesit.

Konferenca Evropiane e Aviacionit Civil (ECAC) është organizatë ndërqeveritare evropiane e aviacionit civil. ECAC-u mbulon grupimin më të gjerë të shteteve anëtare të ndonjë organizate evropiane që ka të bëjë me aviacionin civil. Aktualisht ajo është e përbërë nga 44 shtete anëtare duke përfshirë të gjithë 28 shtetet anëtare të BE-së dhe 38 nga 41 shtetet anëtare të EUROCONTROL-it. Anëtarësimi në ICAO është parakusht për anëtarësim në ECAC.

Pas përpjekjeve disavjeçare të AAC-së që autoritetet aeronautike të Kosovës të marrin pjesë në cilësinë e vëzhguesit në punimet shumë të rëndësishme të grupeve profesionale të ECAC-ut, në mbledhjen e mbajtur në prill 2017, Komiteti koordinues i ECAC-ut është pajtuar që Kosovës t'i jepet statusi i vëzhguesit. Drejtori i përgjithshëm i AAC-së, përmes letrës së datës 25 prill 2017 ka falënderuar Sekretarin Ekzekutiv të ECAC-ut për mundësinë e dhënë duke shfaqur interesimin e Kosovës për të marrë pjesë në 5 grupe punuese. Sidoqoftë, pas informimit nga ana e ECAC-ut se pjesëmarrësit nga Kosova do të duhet të prezantohen me mbishkrimin "UNMIK" dhe jo sipas aranzhimeve të Marrëveshjes së Brukselit për përfaqësim rajonal, AAC-ja, pas konsultimit me Ministrinë e Punëve të Jashtme, ka vendosur që të mos marrë pjesë në grupet punuese të ECAC-ut.

c) EASA

AAC-ja ka vazhduar përpjekjet për të lidhur marrëveshje teknike të quajtura "Aranzhime

të punës” me Agjencinë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit (ang., European Aviation Safety Agency - EASA). EASA është agjenci e specializuar e BE-së, me përgjegjësi në fushën e sigurisë së aviacionit civil. Këto aranzhime do t’i mundësonin AAC-së qasje në bazën evropiane të të dhënave të sigurisë së aeroplanëve, do të krijonin kornizën e nevojshme për inspektim të performancës së AAC-së nga EASA si dhe për asistencë nga EASA në zbatimin e plotë të dispozitave përkatëse të Marrëveshjes HPEA. Deri më tani, EASA nuk ka hyrë në aranzhime kontraktuale me AAC-në për arsye të natyrës politike, jashtë fushëveprimit dhe mundësive të AAC-së apo institucioneve tjera të Republikës së Kosovës. AAC-ja ka pasur përkrahjen e vazhdueshme të Ministrisë së Infrastrukturës dhe Ministrisë së Integritimit Evropian në përpjekjet për të lidhur marrëveshje me EASA-n. Më 20 qershor 2016, Drejtori i përgjithshëm është takuar për herë të parë në këtë nivel me z. Patrick Ky, Drejtor ekzekutiv i EASA-s, me qëllim të shqyrtimit të kërkesës disavjeçare të AAC-së për të filluar negocimin e Aranzhimeve të punës midis AAC-së së Kosovës dhe EASA-s. Nënshkrimi i Aranzhimeve të punës me EASA-n pritej të bëhej gjatë vitit 2017 pas një vizite vlerësuese gjithëpërfshirëse në fushën e menaxhimit të trafikut ajror/shërbimet e navigacionit ajror dhe licencimit të kontrollorëve ajror që EASA ndërmoi në Kosovë prej 21-25 nëntor 2016. Raporti i EASA-s nga ky vlerësim nuk ka shqetësime për sigurinë. Megjithatë, AAC-ja ka filluar të adresojë të gjitha gjetjet dhe rekomandimet bazuar në informatat e ofruara në takimin përmbyllës nga ekipi i EASA-s menjëherë pas vlerësimit. Prandaj, një plan veprimi gjithëpërfshirës që adreson të gjitha gjetjet dhe rekomandimet i është dorëzuar ekipit të EASA-s për komentet dhe pajtimin e tyre, menjëherë pas marrjes së raportit në nëntor 2017, ndërsa nuk ka pasur zhvillime të tjera në lidhje me arritjen e Aranzhimeve të punës gjatë kësaj kohe. Më shumë mbi këtë vlerësim mund të lexohet në pjesën 7.9 b).

7.2 NORMALIZIMI I HAPËSIRËS AJRORE TË KOSOVËS

a) Përshkrimi i hapësirës ajrore të Kosovës

Hapësira ajrore e Kosovës që nga shtatori i vitit 1999 është pjesë e “Hapësirës së Përbashkët Operacionale të Ballkanit – JOA” të NATO-s, nën kontrollin operacional të Qendrës së Kontrollit të Operimeve të Kombinuara Ajrore 5 (Combined Air Operations Control 5 - CAOC5), e cila në vitin 2014 është transferuar te Qendra Torrejon e Operimeve të Kombinuara Ajrore (Combined Air Operation Centre Torrejon CAOC TJ). Kjo hapësirë ajrore është hapësirë e kontrolluar, në të cilën ofrohen shërbime të trafikut ajror.

Në bazë të marrëveshjes në mes të NATO/KFOR-it dhe Hungarisë, hapësira e lartë ajrore e Kosovës (mbi nivelin e fluturimit 205) që nga prilli i vitit 2014 për një periudhë pesëvjeçare do të menaxhohet nga ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror të Hungarisë, HungaroControl, i cili u ofron shërbime aeroplanëve që e mbikalojnë këtë hapësirë.

Hapësira e ulët ajrore e Kosovës (nën nivelin e fluturimit 205) menaxhohet/kontrollohet nga Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, e cila ofron shërbime të navigacionit ajror për aeroplanët civilë gjatë fluturimit në hapësirën ajrore të Kosovës me qëllim të

Hapësira e lartë ajrore e Kosovës

Struktura e hapësirës së lartë ajrore përbëhet nga 2 sektorë (shih figurat 2 dhe 3) nga niveli i fluturimit FL205 (6 km) deri në FL285 (9 km) dhe nga niveli i fluturimit FL285 (9 km) deri në nivelin e fluturimit FL660 (20 km)

Sektori 1 (FL205 deri në FL285) përbëhet nga 4 korridore (rrugë ajrore):

1. Korridori M867, i cili fillon nga pika hyrëse MEDUX dhe përfundon në pikën dalëse KOGAT;
2. Korridori L616, i cili fillon nga pika hyrëse REDVA dhe përfundon në pikën dalëse KOGAT;
3. Korridori L608, i cili fillon nga pika hyrëse LONTA dhe përfundon në pikën dalëse DOLEV;
4. Korridori M749, i cili fillon nga pika hyrëse LONTA dhe përfundon në pikën dalëse UDVAR.

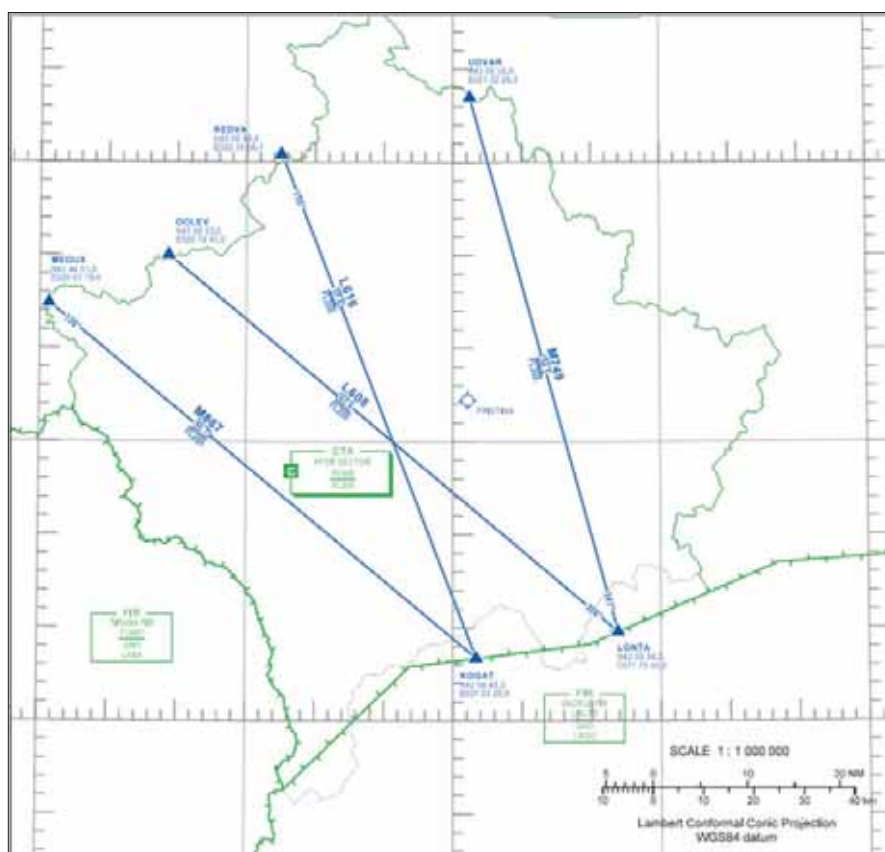

Figura 2. Struktura e hapësirës së lartë ajrore në Republikën e Kosovës:
Sektori 1 (FL205 deri në FL285)

Sektori 2 (FL285 deri në FL660) përbëhet nga 5 korridore (rrugë ajrore):

1. Korridori M867, i cili fillon nga pika hyrëse MEDUX dhe përfundon në pikën dalëse KOGAT;
2. Korridori L616, i cili fillon nga pika hyrëse REDVA dhe përfundon në pikën

- dalëse KOGAT;
3. Korridori L608, i cili fillon nga pika hyrëse LONTA dhe përfundon në pikën dalëse DOLEV;
 4. Korridori M749, i cili fillon nga pika hyrëse LONTA dhe përfundon në pikën dalëse UDVAR;
 5. Korridori UL603, i cili fillon nga pika hyrëse VABEK dhe përfundon në pikën dalëse OLOTA.

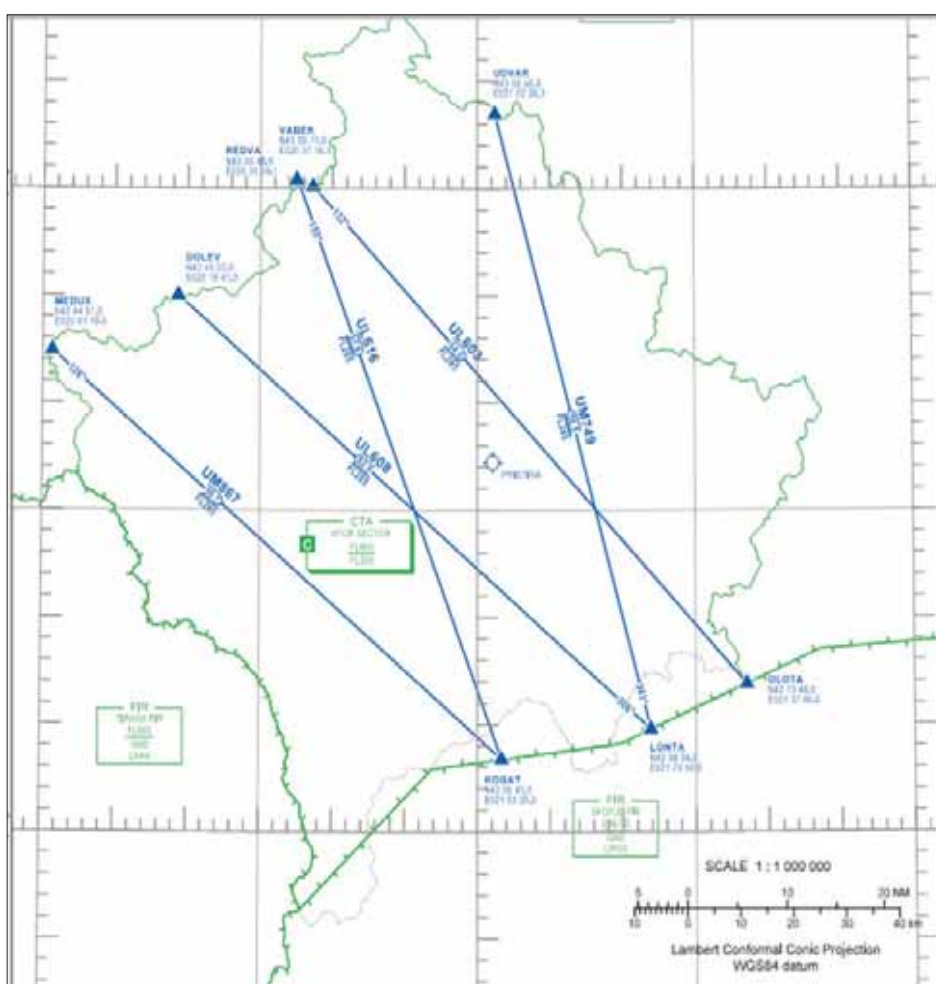

Figura 3. Struktura e hapësirës së lartë ajrore në Republikën e Kosovës: Sektori 2 (FL285 deri në FL660)

b) Normalizimi i hapësirës së ulët ajrore të Republikës së Kosovës

Pas përfundimit të luftës, hapësira e lartë ajrore e Kosovës ka qenë e mbyllur për mbikalime të avionëve civilë, dhe nën autoritetin e NATO-s. Kjo hapësirë u hap për fluturime komerciale në vitin 2014, nën menaxhimin e HungaroControl-it. Kontrollorët tanë të trafikut ajror ofrojnë shërbime në hapësirën e ulët ajrore dhe menaxhojnë ngritjet dhe aterrimet në/nga Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës, si dhe për fluturimet tjera brenda territorit të Republikës së Kosovës (të shumtën helikopterë të KFOR-it).

Kontrolli i trafikut ajror në hapësirën e ulët ajrore të Kosovës është nën mbikëqyrjen rregullore të Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Që nga shpallja e pavarësisë, autoritetet e Republikës së Kosovës kanë punuar ngusht me NATO-n, KFOR-in, BE-në, ICAO-n dhe hisedarët tjerë në rajon për normalizimin e hapësirës ajrore të Ballkanit. Ky aktivitet është zhvilluar në kuadër të nismës së NATO-s: Mbledhja për normalizimin e hapësirës ajrore të Ballkanit (*ang. Balkans Airspace Normalization Meeting – BANM*). Interesim të madh kanë pasur edhe kompanitë ajrore, sepse mbi Kosovë kalojnë disa rrugë që historikisht janë shfrytëzuar shumë në trafikun ajror ndërkombëtar. Meqë tanimë hapësira e lartë ajrore me rihapjen për fluturime komerciale në vitin 2014 konsiderohet e normalizuar, aktivitetet në kuadër të BANM-it janë të fokusuara në normalizimin e hapësirës së ulët ajrore, që nënkupton para së gjithash hapjen e korridoreve të reja ajrore me të gjitha shtetet fqinje. Zhvillimet gjatë vitit 2017 janë përshkruar më poshtë.

Më 30 dhe 31 tetor 2017, në Podgoricë, nën udhëheqjen e Stafit Ndërkombëtar të NATO-s është mbajtur mbledhja e BANM-it, për herë të parë në nivel të ekspertëve teknik mbi normalizimin e hapësirës së ulët ajrore të Kosovës. Nga Republika e Kosovës, në këtë takim kanë marrë pjesë përfaqësuesit e Ministrisë së Infrastrukturës, Autoritetit të Aviacionit Civil dhe Agjencisë së Shërbimeve të Navigacionit Ajror. Në takim kanë marrë pjesë edhe delegacioni nga Republika e Serbisë, e Malit të Zi si dhe përfaqësues të KFOR-it. Z. Giorgio Cioni, Kryesues i njësisë për menaxhimin e hapësirës ajrore në NATO tha se NATO-ja po vazhdon të jetë e dedikuar për hapjen e korridoreve të reja në hapësirën e ulët ajrore të Kosovës para së gjithash për t'i dhënë shtysë zhvillimit ekonomik të rajonit dhe për ta bërë Aeroportin e Prishtinës më konkurrues. Z. Cioni e ka bërë të qartë se është detyrë e këtij forumi ekspertësh që deri në fund të vitit 2018 përgjatë takimeve të gjejë zgjidhjen më të mirë teknike dhe ligjore për të rritur numrin e korridoreve ajrore në hapësirën ajrore të Kosovës nën nivelin e fluturimit 205 (deri në lartësi 6.25 km) pa hyrë në diskutime politike, por duke marrë parasysh përgjegjësitë që ka KFOR-i për hapësirën ajrore të Kosovës. Kryesuesi i takimit gjatë takimit plenar më 31 tetor 2017 ka kërkuar që deri në mes të janarit 2018 të dy delegacionet të dorëzojnë në NATO propozimet/aranzhimet e veta teknike për hapjen e korridoreve të reja ajrore. Këto propozime do të krahasohen në takimin pasues që do të mbahet në shkurt 2018 me qëllim të hartimit të një Marrëveshjeje Teknike midis KFOR-it dhe secilës prej dy ofruesve të shërbimeve. ASHNA në bashkëpunim të plotë me AAC-në do të hartojë propozimin teknik për hapjen e korridoreve ajrore duke specifikuar të gjithë hapat që duhet ndërmarrë dhe do ta marrë pajtueshmërinë e MI-së para se ta dërgojë atë në NATO në afatin e kërkuar.

Normalizimi i plotë i hapësirës së ulët ajrore të Kosovës, ndër të tjera, nënkupton hapjen e korridoreve të reja ajrore midis Republikës së Kosovës, Shqipërisë, Malit të Zi dhe Serbisë, që do të shërbenin për të gjithë aeroplanët që fluturojnë në ANP "Adem Jashari". Tash për tash, të gjitha fluturimet në Prishtinë kryhen vetëm përmes një korridori ajror që lidh Republikën e Kosovës me Maqedoninë. Korridoret e reja do ta shkurtonin kohën e fluturimit për rreth 15-20 minuta, do ta ulnin koston e operimit për kompanitë ajrore, që rrjedhimisht, do të duhej të reflektohej në bileta më të lira për udhëtarët tanë. Ky normalizim do të mundësojë edhe mbikalimin transit nëpër hapësirën tonë të ulët ajrore të shumë aeroplanëve që fluturojnë në aeroportet tjera të rajonit (p.sh. Tiranë, Podgoricë, Shkup, Selanik, Nish). Nga kjo do të ketë përfitime të ndjeshme financiare për Agjencinë tonë të Shërbimeve të Navigacionit Ajror. Përveç

kësaj, normalizimi do ta stimulojë zhvillimin e aviacionit të përgjithshëm në vendin tonë dhe shfrytëzimin pa kufizime të Aeroportit të Gjakovës, mes tjerash, edhe për shkolla të fluturimit.

7.3 MARRËVESHJA PËR HAPËSIRËN E PËRBASHKËT EVROPIANE TË AVIACIONIT (MARRËVESHJA HPEA)

Marrëveshja HPEA (ang. *European Common Aviation Area*; shq. *Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit*) është një marrëveshje multilaterale e cila krijon treg unik dhe rregulla të përbashkëta në fushën e aviacionit, e nënshkruar në mes të qeverive të vendeve të Bashkimit Evropian, Islandës, Norvegjisë dhe shteteve të Ballkanit Perëndimor. UNMIK-u e ka nënshkruar këtë Marrëveshje në emër të Kosovës dhe e ka deklaruar atë përkohësisht të aplikueshme më 10 tetor 2006. Republika e Kosovës, përmes Deklaratës së Pavarësisë, përveç tjerash, ka marrë përsipër të gjitha detyrimet ndërkombëtare të Kosovës, duke përfshirë edhe ato të nënshkruara në emrin e saj nga UNMIK-u. Këto detyrime përfshijnë edhe zbatimin e Marrëveshjes HPEA. Zbatimi i Marrëveshjes HPEA në Republikën e Kosovës është bërë i detyrueshëm përmes Ligjit për Aviacionin Civil dhe rishtazi përmes Marrëveshjes për Stabilizim-Asociim.

Sekretariati i Përgjithshëm i Këshillit të Bashkimit Evropian përmes një letre të datës 25 tetor 2017 ka njoftuar Misionin e Kosovës në Bruksel se BE-ja dhe të gjitha palët tjera kanë kompletuar procedurat e brendshme të nevojshme për hyrjen në fuqi të Marrëveshjes për Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit (Marrëveshja HPEA), prandaj ajo do të hynte në fuqi më 1 dhjetor 2017. Hyrja në fuqi është konfirmuar edhe nga Drejtoria e Përgjithshme për Mobilitet dhe Transport e Komisionit Evropian përmes një letre të datës 24 nëntor drejtuar AAC-së. AAC-ja ka njoftuar institucionet e Republikës së Kosovës me përgjegjësi në aviacion për këtë zhvillim.

AAC-ja, si pikë kontakti për Marrëveshjen, përcjell zbatimin e saj nga institucionet e Kosovës. AAC-ja monitoron rregullisht legjislacionin e ndërlidhur me aviacion që nxjerr BE-ja, i informon sipas nevojës autoritetet tjera aeronautike të vendit rreth akteve të reja normative të BE-së dhe përfshin në planin e vet të veprimit, përveç akteve të detyrueshme, edhe secilin akt tjetër që e konsideron të nevojshëm dhe të aplikueshëm. Legjislacioni i BE-së, i planifikuar për transponim në vitin 2017, është përfshirë në Planin Kombëtar për Zbatim të MSA-së.

Takimi i dhjetë i Komitetit të Përbashkët i Marrëveshjes HPEA

Më 27 mars 2017 në Shkup është mbajtur takimi i dhjetë i Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes për Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit. Në takim kanë marrë pjesë përfaqësues të palëve nënshkruese të kësaj marrëveshjeje: Komisioni Evropian, përfaqësues të shteteve të Ballkanit Perëndimor si dhe përfaqësues nga shtete anëtare të BE-së. Pjesëmarrës kishte edhe nga industria e aviacionit.

Komiteti i Përbashkët është organi më i lartë mbikëqyrës i Marrëveshjes HPEA dhe në takimet e këtij organi diskutohen përparimet dhe sfidat në zbatimin e saj. Komiteti poashtu ka diskutuar çështjet e ngritura nga palët e Marrëveshjes dhe industria në mes të dy takimeve.

Përfaqësuesi i Komisionit Evropian ka prezantuar gjendjen e zbatimit të strategjisë së aviacionit në Evropë, zhvillimet në legjislacion e aviacionit në BE, aplikimin e Marrëveshjes HPEA dhe hyrjen e saj në fuqi dhe programet e asistencës administrative për vendet e Ballkanit. U tha se për shtetet që kanë përmbushur të gjitha kërkesat e fazës së parë të zbatimit të Marrëveshjes do të nxirren Vendimet për kalimin në fazën e dytë. Sidoqoftë, për Kosovën, megjithë avancimin në transponimin dhe zbatimin e legjislacionit edhe të fazës së dytë që ka të bëjë me sigurinë dhe sigurimin e aviacionit civil, sfidë për të kaluar në fazën e dytë mbetet përafrimi jo i plotë i Direktivës 2003/88 të BE-së mbi orarin e punës në Ligjin e Punës së Republikës së Kosovës.

Gjatë takimit bilateral që përfaqësuesit e Kosovës patën me KE-në pas takimit të Komitetit të Përbashkët, përpos inkurajimit për të kompletuar sa më parë kërkesën e fundit të mbetur për të kaluar në fazën e dytë të zbatimit të Marrëveshjes, përfaqësuesit e KE-së kërkuan që të kenë në dispozicion transponimin e Rregullores (BE) nr. 376/2014 mbi raportimin dhe analizimin e ndodhive në aviacion si dhe të Rregullores (BE) nr. 996/2010 mbi hetimin dhe parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve në aviacionin civil, posa të hyjnë në fuqi. Këto rregullore janë transponuar gjatë vitit 2017 nga AAC-ja dhe Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike të Zyrës së Kryeministrit (KHAIA) përkatësisht.

7.4 PROGRAMI SHETËTOR I SIGURISË (PSHS)

Sipas Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil (LAC), AAC-ja, si autoritet me përgjegjësi në sigurinë e aviacionit civil, duhet të iniciojë dhe koordinojë hartimin dhe zbatimin e Programit Shtetëror të Sigurisë (PSHS) së aviacionit civil në Republikën e Kosovës. Hartimi dhe zbatimi i PSHS-së është edhe njëra ndër objektivat strategjike të AAC-së për periudhën 2013-2018.

Ky është një program i përbashkët i të gjitha institucioneve me rol në sigurinë dhe politikat e aviacionit civil, siç janë përcaktuar me LAC, në të cilin përshkruhet sistemi shtetëror për rregullim dhe menaxhim të sigurisë në aviacionin civil.

Standardet për hartimin e këtij programi janë të caktuara nga Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO), përmes Aneksit 19 "Menaxhimi i Sigurisë" të Konventës së Çikagos. Ky Aneks ka hyrë në fuqi në nëntor të vitit 2013 dhe shtetet ratifikuese të Konventës kanë detyrim zbatimin e plotë të tij në planet afatmesme të punës. Republika e Kosovës ende nuk ka pasur mundësi të aderojë në këtë Konventë, mirëpo përmes Ligjit për Aviacionin Civil ka marrë obligim për zbatimin e të gjitha standardeve të ICAO-s.

Pamje nga takimi i Komitetit të PSHS-së

Për të përmbushur kërkesat e PSHS-së, gjatë vitit 2017 janë ndërmarrë veprimet e përshkruara më poshtë.

- Më 30 nëntor 2017 në AAC është mbajtur takimi i dytë i **Komitetit të Programit Shtetëror të Sigurisë** të emëruar përmes Vendimit nr. 05/96 të Qeverisë së Kosovës. Në këtë takim u diskutua për arritjet e deritanishme në realizimin e obligimeve që i ka shteti i Kosovës drejt përmbushjes së standardeve të Aneksit 19 të ICAO-së sa i përket menaxhimit të sigurisë së aviacionit në vend si dhe u diskutua për planin e punës për vitin 2018 për të gjitha palët pjesëmarrëse në këtë program.

Takimi u thirr nga Drejtori i përgjithshëm i AAC-së në përmbushje të përgjegjësiëve që ka Komiteti për t'u takuar së paku një herë në vit, siç janë përshkruar në dokumentin "Detyrat dhe Përgjegjësitë e Komitetit". Rikujtojmë se Komiteti i PSHS-së në Republikën e Kosovës është themeluar përmes Vendimit nr. 05/96 të Qeverisë të lëshuar më 26 qershor 2016.

- **Veprimtaria e Këshillit të Sigurisë në AAC:** Nga viti 2015 kur edhe është emëruar, në AAC vepron Këshilli i Sigurisë me qëllim të shqyrtimit dhe zgjidhjes së çështjeve të sigurisë së aviacionit. Për t'u mbuluar të gjitha fushat e sigurisë së aviacionit nga ky Këshill, edhe anëtarët e tij janë drejtorë nga të gjitha fushat e aviacionit që ndërlidhen me siguri. Gjatë vitit 2017 ky Këshill ka mbajtur takime të shumta për shqyrtimin dhe trajtimin e çështjeve të ndryshme të sigurisë. Këshilli zakonisht jep rekomandim për Drejtorin e përgjithshëm në vendime, ndryshime apo zgjidhje të menjëhershme në çështje të sigurisë.
- Dokumentet e analizës GAP (*në shqip analiza e hendeqeve*) për PSHS-në janë përditësuar për të dhënë informatat e fundit në përmbushjen e detyrave drejt realizimit të PSHS-së.

7.5 ÇËSHTJETE AVIACIONIT TË NDËRLIDHURA ME INTEGRIMIN EVROPIAN

a) Programi Kombëtar për Zbatimin e MSA-së

Programi Kombëtar për Zbatimin e MSA-së (PKZMSA) për periudhën 2017-2021 është miratuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës më 10 mars 2017, ndërsa nga Kuvendi i Kosovës më 18 prill 2017.

Për vitin 2017 AAC-ja ka paraparë zbatimin e 17 masave legislative dhe një mase zbatuese të cilat janë realizuar, duke zbatuar kështu në plotni planifikimin për vitin 2017.

Për vitin 2018, AAC-ja ka planifikuar transponimin e 8 rregulloreve të BE-së dhe realizimin e 1 mase zbatuese. Nga këto rregullore, 3 mbulojnë fushën e menaxhimit të trafikut ajror dhe 5 fushën e sigurisë ajrore. Masë zbatuese është konvertimi deri në fund të vitit 2018 i certifikatës së aeroportit ANP "Adem Jashari" nga ajo e bazuar në Aneksin 14 të Konventës së Çikagos në atë të bazuar Rregulloren (BE) nr. 139/2014, ndërsa AAC-ja qëndron si institucion mbështetës në masën zbatuese shumë të rëndësishme të hartimit të strategjisë nacionale të aviacionit civil.

Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës "Adem Jashari" aktualisht është certifikuar në përputhje me dispozitat e Aneksit 14 të Konventës së Çikagos të vitit 1944. Me hyrjen në fuqi të Rregullores (BE) Nr. 139/2014 për aerodromet, certifikata do të konvertohet në përputhje me kërkesat e kësaj rregulloreje, të cilat janë edhe më strikte, deri në fund të vitit 2018.

b) Raporti i Vendit për Kosovën i Komisionit Evropian

Gjatë vitit 2017 Komisioni Evropian nuk ka publikuar Raport të Vendit për Kosovën. Megjithatë, në shtator AAC-ja ka dhënë inputin e parë të vlefshëm për Raportin e Vendit për Kosovën të Komisionit Evropian që do të publikohet më 2018. AAC-ja ka marrë pyetje udhëzuese konkrete me interes për Komisionin Evropian ngjashëm me vitin e kaluar.

Në këtë raportim të parë AAC-ja ka raportuar mbi nivelin e përafrimit të legjislacionit nga Marrëveshja HPEA në përgjithësi dhe më konkretisht për paketën e legjislacionit SES mbi menaxhimin e trafikut ajror dhe për sigurinë e aviacionit. Në pyetjen horizontale për të gjitha institucionet, AAC-ja ka raportuar për punësimin e një zyrtari për rregullimin ekonomik të aviacionit dhe për procesin në vazhdim të rekrutimit të një zyrtari ligjor të aviacionit, punësime që kanë ngritur kapacitetet e rregullimit ekonomik dhe të transponimit të *Acquis*. AAC-ja ka raportuar po ashtu mbi harmonizimin e kuadrit ligjor kombëtar me *Acquis* të BE-së në lidhje me rrjetet trans-evropiane të transportit për transportin ajror.

c) Takimi i Nën-komitetit të MSA-së

Më 16 shkurt në Prishtinë është mbajtur takimi i Nën-komitetit për Mjedis, Transport, Energji dhe Zhvillim Rajonal i formuar në kuadër të strukturave për zbatimin e MSA-së. Më 13 prill AAC-ja ka pranuar konkluzionet finale nga takimi. Te transporti ajror për një çështje që rrjedh nga Marrëveshja HPEA, por nuk i përket AAC-së, kërkohet të "miratohet Koncept Dokumenti mbi rregullimin e marrëdhënieve të punës në përputhje me Acquis sa i përket kushteve të punës duke përfshirë edhe orarin e punës (K1 2018)" dhe "Finalizimi dhe miratimi i strategjisë së aviacionit të Kosovës (K1 - 2018)", çështje kjo në të cilën AAC-ja merr pjesë nën udhëheqjen e MI-së.

Më 16 gusht 2017, AAC-ja ka raportuar mbi zbatimin e konkluzioneve nga takimi i parë i Nën-komitetit për Mjedis, Transport, Energji dhe Zhvillim Rajonal i mbajtur më 16 shkurt. Në pyetjen horizontale "Të vazhdohet përafrimi i mëtejshëm i kuadrit ligjor me Acquis të BE-së në të gjithë sektorët sipas praktikave më të mira të BE-së", AAC-ja ka raportuar për Acquis-n e transponuar më 2017 deri në atë moment.

7.6 BASHKËPUNIMI NDËRINSTITUCIONAL

AAC-ja ka bashkëpunuar ngusht me institucionet tjera përgjegjëse për aviacionin civil në Republikën e Kosovës në mënyrë që i tërë sistemi rregullator dhe mbikëqyrës i shtetit të funksionojë i koordinuar dhe në përputhje me standardet dhe praktikën më të mira ndërkombëtare. Poashtu, sipas nevojës, është ofruar përkrahje profesionale në fushën e aviacionit civil për institucionet tjera të shtetit.

a) Bashkëpunimi me Komisionin Parlamentar për ZHEITI

Me kërkesë të Komisionit Parlamentar për ZHEITI më 26 prill 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së i ka dërguar një raport Kryetarit të Komisionit Parlamentar për ZHEITI z. Muhamet Mustafa lidhur me zbatimin e rekomandimeve të Kuvendit për Raportin Vjetor të AAC-së për vitin 2015. Në raport janë të përfshira veprimet e ndërmarra nga AAC-ja për dy rekomandimet që janë adresuar.

Më 27 prill 2017, Drejtori i përgjithshëm i shoqëruar nga Zëvendës-drejtori i përgjithshëm dhe Kryesuesi i Bordit Mbikëqyrës të AAC-së kanë raportuar pranë Komisionit Parlamentar për Zhvillim Ekonomik, Tregti dhe Industri për Raportin Vjetor të punës së AAC-së për vitin 2016.

b) Bashkëpunimi me Ministrinë e Infrastrukturës

Ashtu siç parashikohet me Ligjin për Aviacionin Civil, AAC-ja ka këshilluar Ministrinë e Infrastrukturës dhe Departamentin e Aviacionit Civil në këtë Ministri në realizimin e përgjegjësi që dalin nga ligji. Gjatë vitit 2017, Drejtori i përgjithshëm ka pasur komunikim të vazhdueshëm me Ministrinë e Infrastrukturës lidhur me tema të ndryshme në sektorin e aviacionit civil. Kështu, në takimin e datës 10 shkurt 2017, Drejtori i përgjithshëm dhe Ministri i Infrastrukturës z. Lutfi Zharku shqyrtuan kërkesën

e LKIA-së për zgjatjen e pistës së Aeroportit të Prishtinës. Si pjesë e grupit punues ndërinstitucional, të formuar nga Ministri i Infrastrukturës, AAC-ja ka përgatitur një opinion sqarues lidhur me kërkesat për sigurinë e operimeve në aeroport gjatë ekzekutimit të punëve ndërtimore që do të bëhen në kuadër të projektit për zgjatjen e pistës dhe ngritjes së kategorisë së pistës në ANP "Adem Jashari" nga "Pistë për aterrim preciz e kategorisë II" në "Pistë për aterrim preciz e kategorisë III b".

Ndërsa, më 26 dhjetor 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së u takua me Ministrin e ri të Infrastrukturës z. Pal Lekaj, me të cilin përveç tjerash diskutuan edhe për sigurinë e aviacionit civil. Z. Gjonbalaj ia ka konfirmuar Ministrin Lekaj se siguria e aviacionit civil është në nivel me standardet ndërkombëtare dhe evropiane.

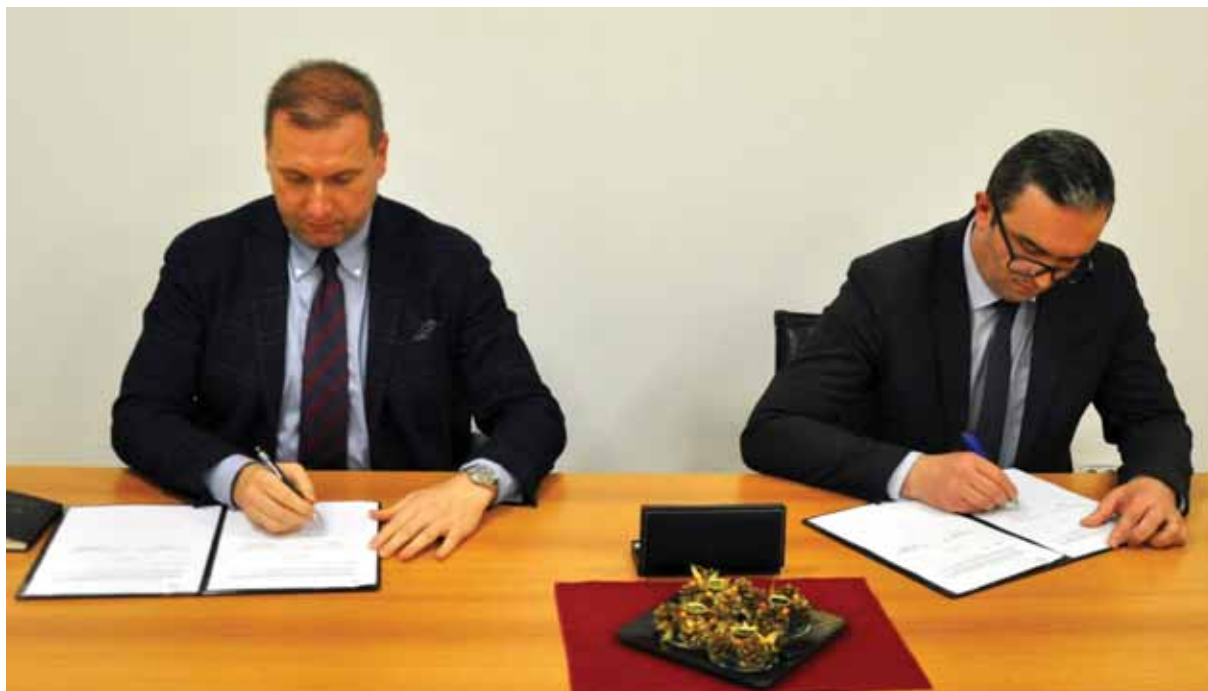
AAC-ja është pjesë e grupit punues për Strategjinë Kombëtare të Aviacionit Civil, të emëruar nga Ministri i MI-së, dhe në këtë cilësi i ka dhënë mbështetje MI-së dhe ka kontribuar në punën e grupit gjatë dy misionëve teknike që janë zhvilluar gjatë vitit 2017 të lidhura me mundësitë e zhvillimit të mëtutjeshëm të tregut të transportit ajror në Republikën e Kosovës.

c) Bashkëpunimi me Ministrinë e Punëve të Brendshme

Më 11 dhjetor 2017, AAC-ja ka nënshkruar një Memorandum Mirëkuptimi me Ministrinë e Punëve të Brendshme. Qëllimi i këtij Memorandumi është që këto dy institucione të veprojnë në bashkëpunim të ngushtë në fushat relevante të aviacionit civil përmes koordinimit të veprimeve brenda detyrave dhe përgjegjësi që ka secili institucion në bazë të Ligjit.

Me këtë memorandum, ndër të tjera MPB-ja pajtohet që të njoftojë AAC-në në çdo rast kur entiteti që aplikon (në AAC) për certifikim ose ricertifikim, i përmbush apo nuk i përmbush kushtet e sigurimit në aviacionin civil dhe të njoftojë AAC-në menjëherë në rast të evidentimit të shkeljes së kushteve të certifikimit në fushën e sigurimit nga ana e entitetit.

Ndërsa AAC-ja pajtohet që të njoftojë MPB-në në çdo rast kur entiteti fillon procedurën e certifikimit ose ricertifikimit në AAC, në mënyrë që MPB-ja të ndërmarrë hapat për vlerësimin dhe aprovimin në fushën e sigurimit të aviacionit civil. Gjithashtu, në bazë të këtij memorandum do të koordinohet me MPB-në për lidhjen e marrëveshjeve dhe memorandumëve bilaterale të mirëkuptimit, rajonale dhe ndërkombëtare në fushën e sigurimit të aviacionit civil, në mënyrë që marrëveshjet e bashkëpunimit të jenë si të një entiteti të vetëm.

Pamje nga nënshkrimi i Memorandumit me MPB-në

d) Bashkëpunimi me KFOR-in

Një bashkëpunim shumë i ngushtë ka vazhduar me njësinë ajrore të KFOR-it (J3 Air), sidomos në lidhje me normalizimin e hapësirës së ulët ajrore të Kosovës, për të cilën KFOR-i ka përgjegjësi të rëndësishme, si dhe aprovimin e fluturimeve të aviacionit të përgjithshëm dhe koordinimin e aktiviteteve që ndërlidhen me operimin e sistemeve të mjeteve ajrore pa pilot (dronëve).

e) Bashkëpunimi me KHAIA-n

AAC-ja ka dhënë kontributin e saj në grupin punues të emëruar nga Zyra e Kryeministrit për hartimin e Rregullores nr. 01/2017 për hetimin dhe parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve në aviacionin civil, të nxjerrë nga Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), i cili vepron në kuadër të Zyrës së Kryeministrit. Kjo rregullore transponon në rendin tonë të brendshëm ligjor Rregulloren (BE) nr. 996/2010 me po të njëjtin titull dhe është kërkesë që del nga Marrëveshja HPEA.

f) Bashkëpunimi me Policinë e Kosovës

Janë organizuar një sërë takimesh me zyrtarët e Policisë së Kosovës (PK) lidhur me strategjinë në nivel të vendit sa i përket raportimit dhe procedurave të reagimit ndaj rasteve të ndriçimit të mjeteve ajrore me dritë laserike në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës. Në këto takime është diskutuar rreth avancimit të "Marrëveshjes së mirëkuptimit për bashkëpunim reciprok", të nënshkruar ndërmjet AAC-së, PK-së dhe ASHNA-së.

g) Bashkëpunimi me Ambasadën Amerikane

Më 11 gusht 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së ka takuar z. Mathew Briggs dhe z. Dren Pozhegu nga Zyra Ekonomike e Ambasadës Amerikane në Prishtinë. Përfaqësuesit e Ambasadës Amerikane, meqë kishin marrë rishtazi në portfolion e tyre aviacionin civil u interesuan lidhur me anëtarësimin e Kosovës në ICAO, hapjen e korridoreve të reja ajrore etj. Komunikimi midis dy palëve ka qenë i vazhdueshëm gjithmonë lidhur me temat mbi aviacionin civil për të cilat Ambasada Amerikane ka pasur nevojë për informata apo sqarime shtesë.

7.7 MEMORANDUMI I MIRËKUPTIMIT ME HUNGARINË PËR DETYRIMIN PËR SHËRBIM PUBLIK

Më 23 shkurt 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së në emër të autoriteteve aeronautike të Kosovës ka nënshkruar një Memorandum Mirëkuptimi me ato të Hungarisë në lidhje me detyrimin për shërbim publik (transportin ajror). Ky nënshkrim ka ardhur pas autorizimit të Ministrit të Infrastrukturës të datës 9 shkurt 2017 që z. Gjonbalaj të nënshkruajë në emër të autoriteteve aeronautike të Kosovës.

Detyrimi për shërbim publik (ang. Public Service Obligation – PSO) mundëson krijimin e lidhjeve të transportit ajror në të drejtën e BE-së përmes intervenimit të autoriteteve publike në rastet kur tregu i lirë nuk është mjaftueshëm tërheqës për krijimin e këtyre lidhjeve. Detyrimet e shërbimit publik rregullohen me Rregulloren (KE) nr. 1008/2008 e transponuar në Kosovë nga Ministria e Infrastrukturës përmes Rregullores (MI) nr. 2010/1.

Me rastin e bankrotimit të kompanisë ajrore hungareze Malev më 2012, lidhjet ajrore të Hungarisë me vendet e Ballkanit ishin humbur për disa vite, gjë që Qeveria e Hungarisë dëshironte ta ripërtërinte. Memorandumi nuk ka implikime financiare për Qeverinë e Republikës së Kosovës ndërsa Qeveria e Hungarisë ka për obligim që t’ia mbulojë humbjet e mundshme kompanisë fituese të tenderit Wizz Air. Pas nënshkrimit të memorandumit kanë filluar fluturimet direkte mes Budapestit dhe Prishtinës.

7.8 AKTIVITETI I AAC-SË NË RRAFSHIN NDËRKOMBËTAR

AAC-ja ka marrë pjesë pothuajse në të gjitha iniciativat rajonale të aviacionit civil. Këto forume kanë një rëndësi të veçantë për vendin tonë, duke e ditur se Republika e Kosovës ende nuk është anëtare e barabartë e familjes ndërkombëtare të kombeve në fushën e aviacionit civil. Ne kemi shfrytëzuar çdo mundësi ta prezantojmë punën e autoriteteve tona dhe të thellojmë bashkëpunimin me AAC-të e shteteve tjera. Sidoqoftë, për shkak se vendi ynë ende nuk ka pasur mundësi të hyjë në marrëdhënie kontraktuale me BE-në në fushën e aviacionit civil (p.sh. Aranzhimet e punës me EASA-n), ende ka pengesa serioze në trajtimin tonë si partner plotësisht i barabartë me AAC-të tjera të rajonit.

a) Bashkëpunimi dypalësh në fushën e aviacionit civil

AAC-ja i kushton rëndësi të madhe bashkëpunimit me autoritetet homologe të rajonit,

duke marrë parasysh se të gjitha shtetet e Ballkanit Perëndimor janë duke kaluar nëpër të njëjtën sfidë – atë të harmonizimit të legjislacionit, rregullave e standardeve në aviacionin civil me ato të BE-së. Për të formalizuar këtë bashkëpunim, janë nënshkruar një numër marrëveshjesh bashkëpunimi teknik që nga themelimi i AAC-së në vitin 2009.

- **Bashkëpunimi dypalësh me Shqipërinë**

Në kuadër të marrëveshjes me Autoritetin e Aviacionit Civil të Shqipërisë (AACSH), është vazhduar bashkëpunimi dypalësh në mes të dy autoriteteve rregullatore.

Drejtori dhe Zëvendësdrejtori i përgjithshëm i AAC-së me ekipin menaxhues ka pritur më 28 prill 2017 në një takim pune Drejtoreshen e re Ekzekutive të AAC-së së Shqipërisë, znj. Lilika Radovicka. Znj. Radovicka ka falënderuar të pranishmit për mikpritjen dhe ka treguar për hapat që ka ndërmarrë me të marrë detyrën. Ajo ka thënë që ndihet krenare kur AAC-ja e Kosovës përmendet si shembull i mirë në forumet kombëtare e ndërkombëtare dhe që ndjehet komod që gjithmonë ka përkrahjen e AAC-së së Kosovës. Ajo është zotuar se do të jetë një krah i fortë i Kosovës në organizmat ndërkombëtare të aviacionit civil, në të cilat Kosova nuk është anëtare. Dy drejtorët janë dakorduar për shkëmbimin e ekspertëve dhe dokumentacionit në fushat e ndryshme të përgjegjësisë. Poashtu, Departamenti i Aerodromeve i AAC-së në Kosovë ka mbështetur gjatë muajit nëntor kolegët e AAC-së së Shqipërisë në vëzhgimin e ushtrimit gjithëpërfshirës të simuluar për reagim emergjent në fatkeqësi ajrore të mbajtur në Aeroportin Ndërkombëtar të Tiranës “Nënë Tereza” në Rinas.

Mbikëqyrja e përbashkët e ushtrimit gjithëpërfshirës u vlerësua shumë pozitive nga të dyja palët sepse mundësoi shkëmbimin e përvojave dhe ekspertizave të inspektorëve që më tutje do të aplikohen në interes të ngritjes së standardeve të aviacionit të të dy shteteve, dhe për më shumë krijoi një lidhje edhe më të ngushtë në mes të dy institucioneve.

- **Bashkëpunimi dypalësh me Kroacinë**

Më 7 nëntor 2017, në Zagreb është mbajtur takimi midis anëtarëve të Bordit Mbikëqyrës të AAC-së dhe të Agjencisë së Aviacionit Civil të Kroacisë. Drejtori i përgjithshëm i AAC-së së Kroacisë, përmes një prezantimi ka informuar kolegët nga Kosova mbi institucionin që drejton, sukseset dhe sfidat. Pjesëmarrësit në takim kanë biseduar, mes tjerash për thellimin e bashkëpunimit në fushën e sigurisë së aviacionit civil midis dy shteteve si dhe zbatimin e rregulloreve ndërkombëtare në fushën e aviacionit civil. Kryesuesi i Bordit Mbikëqyrës të AAC-së së Kosovës, z. Samet Dalipi, ka falënderuar kolegët kroatë për mikpritjen dhe i ka ftuar ata në një vizitë pune në Kosovë.

Pamje nga takimi në Kroaci

- **Bashkëpunimi dypalësh me Francën**

Bazuar në Memorandumin e Bashkëpunimit Teknik, të nënshkruar më 20 shtator 2012 nga AAC-ja dhe Drejtoria e Përgjithshme e Aviacionit Civil të Francës, gjatë vitit 2017 ka vazhduar bashkëpunimi teknik në mes të autoriteteve të dy vendeve, i cili ka pasur më shumë karakter të ngritjes së kapaciteteve profesionale të personelit të AAC-së dhe ASHNA-s. Inspektorë të AAC-së kanë përfituar falas pjesëmarrjen në gjashtë punëtori teknike, kryesisht nga lëmia e navigacionit ajror, të organizuara nga Shkolla Kombëtare e Aviacionit Civil - ENAC (Ecole Nationale de l'Aviation Civile) në Tuluz.

Poashtu, më 30 janar 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së bashkë me ekipin e tij ka pritur në takim z. Jacques Weyant, Drejtor për bashkëpunim me Evropë, ish-shtetet sovjetike dhe Japoni në Drejtorinë e Përgjithshme të Aviacionit Civil (DPAC) të Francës, dhe znj. Corine Primois, Menaxhere për zhvillim të biznesit në ENAC.

Drejtori i përgjithshëm i ka njoftuar mysafirët mbi zhvillimet kryesore në sektorin e aviacionit civil në Kosovë, me theks të veçantë nënshkrimin e pritur të Aranzhimeve të punës me EASA-n si dhe për hyrjen në fuqi të Marrëveshjes për Stabilizim-Asociim që Kosova ka nënshkruar me BE-në. Drejtori i përgjithshëm ka falënderuar DPAC-në e Francës për përkrahjen e vazhdueshme në ngritjen e kapaciteteve profesionale të AAC-së duke ofruar trajnime pa pagesë në ENAC. Z. Weyant ka premtuar se do të vazhdojë përkrahjen për AAC-në dhe se do të vazhdojë edhe lobimin për anëtarësimin e Kosovës në organizata evropiane dhe ndërkombëtare të aviacionit.

b) Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit

AAC-ja është pikë kontakti për një numër projektsh të asistencës teknike në aviacion

që i ofrohen vendit tonë nga BE-ja në kuadër të instrumenteve të disponueshme për shtetet që synojnë anëtarësim në BE. Gjatë vitit 2017, vllimi i asistencës teknike ka qenë dukshëm më i vogël se viteve tjera për shkak të përfundimit të projekteve EASA IPA 3 dhe ISIS, ndërsa asistenca e përfituar nga fondet e BE-së përmes Projektit BEYOND dhe instrumentit për asistencë teknike TAIEX është përshkruar më poshtë.

- **Projekti BEYOND**

BEYOND është një projekt bashkëpunimi ndërkombëtar i financuar nga Komisioni Evropian nëpërmes Agjencisë Evropiane për Sisteme Globale të Navigimit Satelitor (ang. European GNSS Agency - GSA), i cili përfaqëson një aset të rëndësishëm në përkrahje të GSA-së në zbatimin e EGNSS-së (ang. European Global Navigation Satellite System) në mbarë Evropën.

Në kuadër të këtij projekti u organizua edhe takimi përmbyllës ndërmjet koordinatorëve dhe përfituesve nga ky projekt. Kosova si përfituese e këtij projekti, në këtë takim përmbyllës u përfaqësua nga Drejtori i Departamentit të Shërbimeve të Navigacionit Ajror. Ky takim u mbajt më 14 dhe 15 qershor në Tallin të Estonisë.

Qëllimi kryesor i këtij takimi ishte prezantimi i rezultateve të arritura dhe parashikimi i rezultateve të ardhshme për të gjitha ato aktivitete që kanë ndodhur për dy vitet e fundit të projektit.

Ky projekt ka qenë shumë i mirëseardhur për Autoritetin e Aviacionit Civil dhe Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror pasi që është mundësuar të kuptuarit e plotë teknik dhe funksional i EGNSS-së. Po ashtu, në kuadër të këtij bashkëpunimi Kosova ka përfituar shumë nga ekspertiza e ofruar në kuadër të axhendës zhvillimore të projektit.

- **Asistenca teknike TAIEX**

Gjatë vitit 2017, AAC-ja ka qenë përfituese e tre misioneve teknike të financuara nga TAIEX-i, si vijon:

- Prej 11-15 shtator 2017, dy ekspertë francezë nga Universiteti i Aviacionit Civil në Tuluz (ENAC) kanë ndihmuar inspektorët e SHNA-së në procesin e optimizimit të hapësirës ajrore të Kosovës.
- Prej 10-12 tetor 2017, një inspektor i Autoritetit të Aviacionit Civil të Mbretërisë së Bashkuar (UK-CAA) ka mbështetur ekipin e inspektorëve të aerodromeve gjatë inspektimit të shërbimit të shpëtimit dhe zjarrfikjes të Aeroportit të Prishtinës.
- Prej 3-4 tetor 2017, dy ekspertë francezë kanë mbështetur inspektorët e SHNA-së për të planifikuar rrjedhjen e procesit në lidhje me përkrahjen e tyre për Kosovën në projektin për kalim nga Shërbimet e Informatave Aeronautike në Menaxhimin e Informatave Aeronautike.

Inspektorët e aerodromeve të AAC-së me ekspertin dhe menaxhmentin e LKIA-së

7.9 AKTIVITETI RREGULLATOR/MBIKËQYRËS

Funksioni bazë i AAC-së është mbikëqyrja dhe rregullimi i aktiviteteve të aviacionit civil në Republikën e Kosovës me qëllim të garantimit të operimeve të sigurta në përputhje me standardet në fuqi. Kjo arrihet përmes inspektimit, auditimit, licencimit dhe certifikimit. AAC-ja ka një personel profesional dhe kompetent për rregullimin e aviacionit civil në vend. Republika e Kosovës ka një Ligj për Aviacionin Civil, i cili nga Komisioni Evropian konsiderohet si ligj model për tërë vendet e Ballkanit Perëndimor. Aktiviteti rregullator i AAC-së përfshin sigurinë e aviacionit civil në përgjithësi dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Në vazhdim do të jepet një pasqyrë e përmbledhur e aktiviteteve rregullatore dhe mbikëqyrëse të AAC-së në fushën e sigurisë së aviacionit, të ndara në këto kategori: siguria e fluturimeve, shërbimet e navigacionit ajror dhe aerodromet. Gjithashtu, do të jepet një pasqyrë e përmbledhur edhe për aktivitetet e rregullimit ekonomik në aeroport, në ofruesin e shërbimeve të navigacionit ajror dhe në ofruesit e shërbimeve për aeroplanë në tokë.

a) Siguria e fluturimeve

Më 2017 Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve (DSF) ka plotësuar në tërësi planin legjislativ sipas Programit Kombëtar për Zbatimin e Marrëveshjes për Stabilizim-Asociim (PKZMSA). 15 rregullore të fushës së sigurisë së fluturimeve që burojnë nga Marrëveshja për Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit (HPEA) kanë qenë të parapara që të realizohen me këtë program. Të gjitha rregulloret kanë kaluar procesin e transponimit dhe kanë hyrë në fuqi në vitin 2017. Për më tepër, DSF-ja ka hartuar Rregulloren për Sistemet e mjeteve ajrore pa pilot (SAP) apo siç njihen ndryshe edhe dronët. Rregullorja është në fuqi nga janari 2017.

- **Inspektimet e mjeteve të huaja ajrore në platformë**

Në pajtim me nenin 50 të LAC-së, inspektorët e DSF-së kanë kryer tridhjetenjë (31)

inspektime të sigurisë së aeroplanëve të operatorëve të huaj (SAFA - Vlerësimi i Sigurisë së Mjeteve të Huaja Ajrore), të cilët operojnë në ANP “Adem Jashari”.

Janë inspektuar aeroplanët e këtyre kompanive ajrore: Austrian Airlines (AUA); Bulgaria Air (LZB); EasyJet Co Ltd (EZY); Germanwings (GWI); Adria Airways (ADR); Belair Airlines AG (BHP); Germania Flug (GSW); Germania Airlines (GMI) (dy herë); SunExpress (SXS); Turkish Airlines (THY); Air Bucharest (BUR); Helvetic Airways AG (OAW); Tuifly (TUI); Edelweiss (EDW); Enter Air (ENT); Luxair (LGL); Wizz Air (WZZ) (dy herë); Pegasus Hava A.S. (PGT); Germanwings/Eurowings (EWG); TUI Airlines Belgium N.V. (JAF); Aero-Dients GmbH & Co. KG (AND); Binair GmbH (BID); Limak Aviation (6GP); Bonair Havacilik (6HH); Electra Airways (EAF); BH Air (BGH); Orange 2Fly (OTF) dhe një operator privat (N/A).

Inspektori i AAC-së gjatë inspektimit SAFA të aeroplanit në platformën e ANP-së

Gjatë këtyre inspektimeve është konstatuar një gjetje e kategorisë së tretë (me ndikim madhor në siguri). Pas ndërmarrjes së masave përmirësuese para fluturimit dhe në prani të inspektorëve të DSF-së aeroplani është liruar të vazhdojë në fluturimin e radhës. Gjithashtu, gjatë këtyre inspektimeve është konstatuar një gjetje e kategorisë së dytë, që ka pasur të bëjë me mungesën e udhëzimeve për operimin e derës së ngarkesave në aeroplan, për të cilën është informuar piloti komandues dhe është kërkuar marrja e masave përkatëse.

- **Auditimet e operatorëve të aviacionit**

Më 23 mars dhe 7 prill 2017, operatori LKIA i ANP “Adem Jashari” ka qenë subjekt i auditimit nga ekipi i inspektorëve të DSF-së për qëllim të ripërtëritjes së certifikatës si ofrues i shërbimeve të trajtimit në tokë për mallra të rrezikshme. Gjatë auditimit janë inspektuar dy depot e ndërtuara në vitin 2017 në aeroport, njëra e destinuar për

mallrat e rrezikshme ndërsa tjetra për materialet radioaktive. Si rrjedhojë e konstatimit të përmbushjes së kushteve të Rregullores së AAC-së nr. 8/2014 për kushtet dhe mënyrën e transportimit të mallrave të rrezikshme përmes ajrit, më 17 maj 2017, AAC-ja ka ripërtërirë certifikatën e operatorit të ANP "Adem Jashari" për trajtimin e mallrave të rrezikshme për dy vite.

Më 24 maj 2017, inspektorët e DSF-së kanë audituar Federatën Aeronautike të Kosovës (FAK) me qëllim të verifikimit të përmbushjes së kushteve për certifikimin e saj si akademi e fluturimit (organizatë trajnuese) për paraglajd. Më 27 korrik 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së, pas rekomandimit të DSF-së, i ka lëshuar aprovimin e organizatës trajnuese "Akademisë së Aviacionit" si organizatë trajnuese për paraglajd. Ky aprovim është lëshuar në mbështetje të Nenit 15.1(d) të Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil dhe Nenit 19 të Rregullores nr. 1/2012 për kushtet dhe mënyrën e përdorimit të deltaplanëve dhe paraglajdëve. Aprovimi është lëshuar për një periudhë një (1) vjeçare.

Më 26 korrik 2017, pas konstatimit të përmbushjes së kërkesave të përcaktuara në Nenin 13 të Rregullores nr. 8/2014 për kushtet dhe mënyrën e transportimit të mallrave të rrezikshme përmes ajrit, DSF-ja ka ripërtërirë certifikatën për mallrat e rrezikshme të kompanisë ajrore turke "Turkish Airlines Inc." (THY) me çka ka autorizuar këtë operator të mjeteve ajrore për bartjen e mallrave të rrezikshme përmes ajrit për dhe nga ANP "Adem Jashari". Kompanive ajrore të BE-së u njihen automatikisht këto certifikata të lëshuara nga shteti i regjistrimit, si detyrim i Republikës së Kosovës nga Marrëveshja HPEA.

Më 21-25 gusht 2017 inspektorët e DSF-së përgjegjës për mallra të rrezikshme kanë mbikëqyrur kursin fillestar trajnues për mallrat e rrezikshme për personelin e operatorëve dhe agjentëve të trajtimit në tokë që pranon mallrat e rrezikshme (kategoritë 1, 2, 3 dhe 6) të organizuar nga ANP, të ligjëruar nga një trajner i mallrave të rrezikshme i organizatës trajnuese "HEM Training Center", nga Stambolli i Turqisë.

Më 30 nëntor 2017, inspektorët e DSF-së kanë audituar operatorin privat postar A.L. Dushi SH.P.K. (kontraktor i autorizuar i shërbimeve për UPS), me qëllim të verifikimit të përmbushjes së kërkesave për lëshimin e certifikatës për paketimin dhe trajtimin e mallrave të rrezikshme, substancave infektuese të kategorisë B (UN3373) dhe akullit të thatë (UN1845) sipas kërkesave të Rregullores së AAC-së nr. 8/2014 për kushtet dhe mënyrën e transportimit të mallrave të rrezikshme përmes ajrit. A.L. Dushi SH.P.K. kishte aplikuar për certifikatë të mallrave të rrezikshme më 17 nëntor 2017. Gjatë auditimit janë inspektuar lokalet e aplikuesit në Prishtinë dhe është konstatuar se është i aftë për të kryer detyrat e parapara në Nenin 14.3 të Rregullores nr. 8/2014 prandaj AAC-ja i ka lëshuar certifikatën më 4 dhjetor 2017.

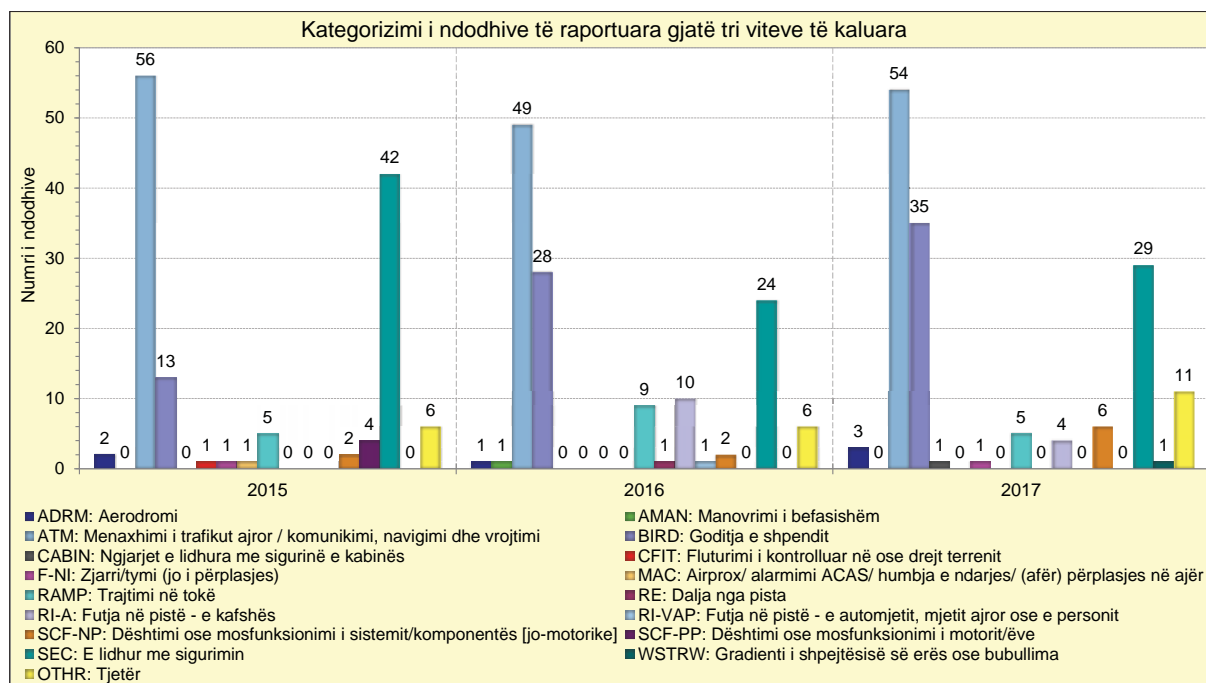
- **Raportimi i ndodhive në aviacion**

Me qëllim të ngritjes së sigurisë së aviacionit, duke parandaluar aksidentet dhe incidentet, AAC-ja mbledh dhe analizon informacionet e nevojshme të sigurisë së aviacionit civil përmes sistemit të saj të raportimit të ndodhive. Këto informacione i mundësojnë AAC-së dhe industrisë që të informohen për rreziqet e sigurisë me të cilat

ballafaqohen, me qëllim të mbështetjes së spektrit të plotë të aktiviteteve në menaxhimin e sigurisë, duke përfshirë miratimin dhe zbatimin e veprimeve lehtësuese aty ku është e përshtatshme. Informacionet relevante të sigurisë raportohen, mblidhen, ruhen, mbrohen, shkëmbehen, shpërndahen dhe analizohen në përputhje me kërkesat e Rregullores së AAC-së nr. 09/2017 për raportimin, analizën dhe përcjelljen e ndodhive në aviacionin civil, e cila ka hyrë në fuqi më 21 shtator 2017.

Kështu, gjatë vitit 2017 AAC-ja ka pranuar raportime për gjithsej 149 ndodhi në aviacionin civil, çka paraqet një rritje të lehtë krahasuar me numrin e ndodhive të raportuara në vitet 2016 dhe 2015, kur ishin raportuar 130 respektivisht 132 ndodhi. Ndërsa krahasuar me numrin e ndodhive të raportuara gjatë dhjetë viteve të kaluara, viti 2017 del të jetë viti i dytë për nga numri i ndodhive, menjëherë pas vitit 2014 kur ishin raportuar gjithsejtë 174 ndodhi. Derisa numri i përgjithshëm i ndodhive të raportuara në AAC që nga viti 2006 deri në fund të vitit 2017 ka arritur në gjithsej 1213 ndodhi. Rritja e lehtë e numrit të ndodhive në vitin 2017 nuk paraqet rënie të nivelit të sigurisë në aviacionin civil, por mund të ketë ardhur si rezultat i raportimit më të përpiktë nga pjesëmarrësit në industrinë e aviacionit.

Ndodhitë e raportuara janë koduar në kategori të ndryshme të ndodhive sipas elementeve të aviacionit të përfshira në këto ndodhi dhe bashkë me ndodhitë e dy viteve të kaluara janë paraqitur në grafikun e mëposhtëm, i cili është bazuar në të dhënat e nxjerra nga baza e të dhënave e AAC-së në platformën softuerike ECCAIRS 5 (Qendra Koordinuese Evropiane për Sistemet e Raportimit të Aksidenteve dhe Incidenteve):

Grafiku i nxjerr nga baza e të dhënave e AAC-së - Kategorizimi i ndodhive të raportuara gjatë viteve 2015, 2016 dhe 2017 (kodimi i ndodhive sipas elementeve të përfshira të aviacionit)

Rritja e numrit të ndodhive në vitin 2017, në krahasim me vitin 2016, mund t'i atribuohet rritjes së numrit të ndodhive të koduara në gjashtë kategoritë në vijim:

ADRM (aerodromi), ATM (menaxhimi i trafikut ajror/komunikimi, navigimi dhe vrojtimi), BIRD (goditja e shpezëve), SCF-NP (dështimi ose mosfunksionimi i sistemit/komponentës [jo-motorike]), SEC (e lidhur me sigurimin, e cila përmban rastet e lidhura me sulmet me laser) dhe në kategorinë OTHR (tjetër). Nga grafiku mund të vërehet që këto kategori së bashku kanë ndikuar në rritjen e numrit të përgjithshëm të ndodhive me 29 ndodhi. Ndërsa, përveç tyre, mund të vërehet që dy kategoritë në vijim: RAMP (trajtimi në tokë) dhe RI-A (futja në pistë - e kafshës) kanë ndikuar në uljen e numrit të përgjithshëm të ndodhive me 10 ndodhi. Ndërsa kategoritë tjera nuk kanë pasur ndikim të rëndësishëm në numrin e përgjithshëm të ndodhive.

Për sqarim, duhet të theksohet se një nga ndodhitë e raportuara është koduar në dy kategori dhe për këtë arsye numri i përgjithshëm i ndodhive të koduara na del të jetë 150, por që në fakt kanë qenë 149 ndodhi.

- **Transporti i mallrave të rrezikshme përmes ajrit**

Në bazë të nenit 57 dhe 59 të Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil dhe nenit 8.1 të Rregullores nr. 8/2014 për kushtet dhe mënyrën e transportimit të mallrave të rrezikshme përmes ajrit në Republikën e Kosovës, gjatë vitit 2017 janë lëshuar gjithsej nëntëdhjetë e tri (93) leje për transport të dërgesave me mallra të rrezikshme përmes ajrit, kompanive ajrore që operojnë në ANP “Adem Jashari”, të cilat paraprakisht janë të licencuara dhe posedojnë leje për import të armëve dhe municionit, të lëshuar nga ana e Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB), apo për importim të materialeve radioaktive nga Agjencia e Kosovës për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguria Bërthamore.

Nga ky numër i lejeve tetëdhjetë e tri (83) leje i janë lëshuar kompanisë ajrore “Turkish Airlines”, tetë (8) leje i janë lëshuar kompanisë ajrore “Pegasus Hava Tasimaciligi A.S.” dhe dy (2) leje i janë lëshuar kompanisë ajrore “Adria Airways”.

Është amandamentuar procedura përkatëse për lejimin e bartjes së armëve, municionit, eksplozivëve, gazrave të dëmshëm ose helmues, karburanteve nukleare dhe materialeve radioaktive. Gjithashtu janë ndryshuar edhe formularët e këtyre lejeve, si dhe është ndryshuar Manuali i procedurave të inspektorëve të mallrave të rrezikshme (Dangerous Goods Inspector Procedure Manual), i cili është publikuar më 7 shkurt 2017.

Më 2 mars 2017, është aprovuar kursi fillestar trajnues i ANP “Adem Jashari” - LKIA për mallrat e rrezikshme, për personelin e pritje-përcjelljes së udhëtarëve (kategoria 9 e ICAO-së) dhe për personelin e skenimit të sigurimit (kategoria 12 e ICAO-së). Aprovimi i kursit është i vlefshëm deri më 31 dhjetor 2018. Më 14 mars 2017 është monitoruar mbajtja e këtij kursi. Po ashtu janë lëshuar 200 numra të regjistrimit të pjesëmarrësve të kursit.

Më 14 qershor 2017, ANP “Adem Jashari” - LKIA ka aplikuar për aprovimin e kursit fillestar trajnues për mallrat e rrezikshme për mbikëqyrësit e ngarkesave, planifikuesit e ngarkimit dhe anëtarët e ekuipazhit të fluturimit (kategoria 10 e ICAO-së). Kursi është aprovuar më 5 tetor 2017 pas ripërtëritjes së certifikatës së operatorit LKIA të ANP “Adem Jashari” si ofruar i trajnimeve për mallra të rrezikshme. Aprovimi i këtij

kursi është i vlefshëm deri më 31 dhjetor 2018.

Më 19 qershor 2017, kompania ajrore "Turkish Airlines" ka aplikuar për ripërtëritjen e certifikatës për trajtimin e mallrave të rrezikshme. Më 26 korrik 2017, pas konstatimit të përmbushjeve të kërkesave të përcaktuara në Nenin 13 të Rregullores nr. 8/2014 për kushtet dhe mënyrën e transportimit të mallrave të rrezikshme përmes ajrit, DSF-ja ka ripërtërirë certifikatën për mallrat e rrezikshme të kompanisë ajrore turke "Turkish Airlines".

Më 22 gusht 2017, DSF-ja ka ripërtërirë certifikatën operatorit LKIA të ANP "Adem Jashari" si ofrues të trajnimeve për mallrat e rrezikshme, pas konstatimit të përmbushjes së kërkesave dhe kushteve të përcaktuara për certifikimin e ofruesve të trajnimeve për mallrat e rrezikshme në Nenin 23 të Rregullores nr. 8/2014. LKIA, si ofrues i shërbimit të trajtimit në tokë dhe agjent i trajtimit të ngarkesave, kishte aplikuar për vazhdimin e vlefshmërisë së certifikatës të ofruesit të trajnimeve më 12 korrik, ndërsa më 16 gusht inspektorët e DSF-së kishin audituar sallat e trajnimit dhe pajisjet e tyre në ANP, si dhe të dhënat e trajnimeve, procedurat dhe hapësirat për ruajtjen e shënimeve të trajnimeve. Inspektorët e DSF-së kishin verifikuar edhe dokumentacionin tjetër të nevojshëm të ANP-së, si dhe kishin vlerësuar që instruktori që ligjëron programet fillestare dhe periodike të mallrave të rrezikshme i plotëson kërkesat e parapara në Nenin 30 të Rregullores nr. 8/2014.

Më 17 tetor 2017, është monitoruar mbajtja e kursit për mallrat e rrezikshme, të dedikuar për personelin e pritjes-përcjelljes së udhëtarëve (kategoria 9 e ICAO-së) dhe për personelin e skenimit të sigurimit (kategoria 12 e ICAO-së), por që në këtë rast është mbajtur vetëm për personelin e skenimit të sigurimit. Ky kurs është mbajtur nga ANP "Adem Jashari" - LKIA.

- **Mbikëqyrja e aviacionit të përgjithshëm**

Gjatë vitit 2017 ka pasur një numër të konsiderueshëm të aktiviteteve të aviacionit të përgjithshëm, ku përfshihen fluturimet sipas rregullave vizuale të fluturimit (VFR) me aeroplan dhe helikopter, pastaj operimet me paraglajd, operimet me dron etj., të cilat sipas bazës ligjore dhe rregulloreve përkatëse, kanë kaluar nëpër procesin e miratimit nga AAC-ja. Në vazhdim janë dhënë më shumë detaje mbi këto aktivitete.

Fluturimet sipas rregullave vizuale të fluturimit (VFR)

Janë pranuar gjashtëmbëdhjetë (16) kërkesa për fluturim sipas rregullave vizuale të fluturimit (VFR). Pas përmbushjes së kushteve dhe koordinimit me palët përkatëse të gjitha janë aprovuar nga ana e AAC-së dhe njësia ajrore e KFOR-it (J3Air).

Aktivitetet me paraglajd dhe licencimi i paraglajdistëve

Inspektorët e sigurisë së fluturimeve kanë punuar në përditësimin dhe plotësimin e Katalogut të pyetjeve të testit teorik për licencë të pilotit të paraglajdit si dhe privilegjeve të instruktorit. Ky katalog është plotësuar me pyetje shtesë për kategorinë e instruktorëve të paraglajdizmit. Katalogu i përditësuar është publikuar në faqen zyrtare të AAC-së në internet. Më 12 dhjetor 2017 është organizuar testi teorik për kandidatët e rinj për licencë të paraglajdit si dhe për kandidatët që kanë aplikuar për marrjen e gradës së instruktorit të paraglajdizmit. Në test kanë marrë pjesë tetë (8) kandidatë. Katër (4) nga ta kaluan me sukses testin teorik. Pjesa praktike e provimit

(fluturimi) pritet të organizohet gjatë pranverës së vitit 2018 me përmirësimin e kushteve atmosferike, si dhe pas përsëritjes së testit teorik për kandidatët të cilët nuk e kanë kaluar me sukses testin teorik herën e parë.

Aktivitet me paraglajd

Janë aprovuar kërkesat e Federatës Aeronautike të Kosovës për aktivitete me paraglajd si vijon:

- për garën ndërkombëtare të mbajtur në Istog, më 8, 9, dhe 10 shtator 2017;
- për garën ndërkombëtare të fluturimeve të ulëta precize në cak, të mbajtur në fshatin Kodrishtë, më 4 dhe 5 nëntor 2017; si dhe
- për Ditën e Flamurit, Ditën e UÇK-së si dhe ditëlindjen e Komandantit Legjendar Adem Jashari për fluturime në fshatin Prekaz, që u mbajt më 28 nëntor 2017.

Aktivitetet me sisteme të mjeteve ajrore pa pilot (SAP)

Pas më tepër se gjashtë muaj konsultimesh me palët e interesit, më 12 prill 2017 ka hyrë në fuqi Rregullorja nr. 01/2017 për Sistemet e mjeteve ajrore pa pilot (SAP). Kjo rregullore përcakton kushtet e veçanta për pronarët/operatorët e sistemeve të mjeteve ajrore pa pilot (SAP), apo siç njihen ndryshe me emërtimin "dron". Disa nga risitë obliguese të kësaj rregulloreje janë regjistrimi i SAP-ve, përcaktimi i kategorive, klasifikimi i zonave të operimit, kushtet e përgjithshme të operimit, tarifat e regjistrimit, si dhe testimi i njohurive teorike të pronarëve dhe operatorëve të kategorive 3 dhe 4 të SAP-ve (drona të mëdhenj).

Shenjëzimi i regjistrimit të dronit (SAP)

45 sisteme të mjeteve ajrore pa pilot janë regjistruar në AAC gjatë vitit 2017, ndërsa janë aprovuar 57 kërkesa për operime. Aprovimi i operatorëve të sistemeve të mjeteve ajrore pa pilot është bërë në koordinim të ngushtë me Policinë e Republikës së Kosovës si dhe njësitin ajror të KFOR-it - J3 Air.

- **Mjekësia e aviacionit**

Sektori i mjekësisë së aviacionit, i cili funksionon në kuadër të DSF-së, është përgjegjës për verifikimin e gjendjes shëndetësore të disa kategorive të personelit të cilët licencohen nga AAC-ja.

Verifikimi i gjendjes shëndetësore kryhet në Qendrat e Mjekësisë së Aviacionit të autorizuar nga AAC-ja. Për këtë qëllim, më 1 shkurt 2017, ekipi auditues i AAC-së ka audituar Qendrën e Mjekësisë së Aviacionit në Gjakovë, sipas kërkesave ligjore të Rregullores nr. 5/2015. Raporti i auditimit ka rezultuar me dy gjetje: një gjetje të kategorisë së parë dhe një gjetje të kategorisë së dytë, me ç'rast është kërkuar nga Qendra e Mjekësisë së Aviacionit që brenda një afati të caktuar kohor të hartojë planin e veprimit për adresimin e gjetjeve të evidentuara.

Më 5 shtator 2017, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së ka nxjerr Vendimin Ekzekutiv nr. 09/ZDP/VE/2017, përmes së cilit i vazhdohet përkohësisht autorizimi Qendres Kombëtare të Mjekësisë së Punës në Gjakovë, si Qendër e Mjekësisë së Aviacionit (AeMC) në Republikën e Kosovës, për një periudhë kohore prej 6 muajsh, pra deri më 4 mars 2018.

Ky vendim vjen si rezultat i rekomandimeve dhe pas përmirësimit të gjetjeve të konstatuara me auditimin e AeMC-së më datë 1 shkurt 2017.

Gjatë vitit 2017 janë lëshuar:

- tridhjetë e një (31) certifikata mjekësore të Klasës 3 për kontrollorët e trafikut ajror të ASHNA-s;
- njëzet e pesë (25) certifikata mjekësore të Klasës 2 për pjesëtarët e Federatës Aeronautike të Kosovës; dhe
- tre (3) certifikata mjekësore të Klasës LAPL për kandidatët privatë të cilët kanë aplikuar në AAC.

- **Mjetet ajrore të ndaluara në Kosovë**

Sipas nenit 45 të LAC-së, aeroplanët e kompanive ajrore që u është ndaluar nga BE-ja të operojnë në hapësirën ajrore të shteteve anëtare të BE-së, nuk janë lejuar të fluturojnë në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës. Për më tepër, lista e përditësuar e BE-së e kompanive ajrore të ndaluara është e postuar në faqen zyrtare të AAC-së në internet. Gjatë vitit 2017 nuk është realizuar asnjë fluturim i ndonjë kompanie nga kjo listë e BE-së në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës.

- **Licencat, certifikatat dhe lejet e aprovuara, duke përfshirë pezullimet dhe revokimet e tyre**

Licencë/certifikatë/leje	Referenca në LAC apo Rregullore	Numri
Leje për transport të dërgesave me mallra të rrezikshme përmes ajrit	Neni 57	93
Leje për operime të aviacionit të përgjithshëm (GAT VFR)	Neni 2 dhe 75	16
Leje për operime me sisteme të mjeteve ajrore pa pilot (SAP)	Rregullore 6/2014	13
Leje për regjistrimin e sistemeve të mjeteve ajrore pa pilot (SAP)	Rregullore 01/2017	45
Licenca për pilot të paragjajdit	Rregullore 1/2012	0
Certifikatë mjekësore, klasa 3	Neni 37	31
Certifikatë mjekësore, klasa 2	Neni 37	25
Certifikatë mjekësore LAPL	Neni 37	3

Paraqitje e certifikatave dhe lejeve të lëshuara nga AAC-ja për operatorë/personel

b) Shërbimet e navigacionit ajror

- **Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror (ASHNA)**

Më 1 janar 2016, në bazë të Ligjit nr. 04/L-250, është themeluar Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, si entitet pasardhës i Kontrollit Ajror – ANP “Adem Jashari” sh.a. Më 19 gusht 2016 AAC-ja e ka certifikuar ASHNA-n për një periudhë 5 vjeçare për ofrimin e këtyre shërbimeve: shërbimet e trafikut ajror (KTA), shërbimet e komunikimit, navigimit dhe survejimit (KNS), shërbimet e informatave aeronautike (SHIA) dhe shërbimet meteorologjike (MET). Certifikata u lëshua në bazë të nenit 78 të Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil dhe kriterëve të sigurisë, qëndrueshmërisë ekonomike dhe sigurimit që dalin nga Rregulloret nr. 9/2009 dhe nr. 7/2012, që transponojnë në rendin e brendshëm ligjor të Republikës së Kosovës Rregulloren (KE) nr. 550/2004 dhe Rregulloren (KE) nr. 1035/2011 përkatësisht.

ASHNA ka gjithsej 30 kontrollorë të trafikut ajror, të cilët janë të licencuar nga AAC-ja në bazë të Rregullores nr. 5/2012 të AAC-së mbi licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror.

- **Mbikëqyrja e vazhdueshme e ASHNA-s**

Që nga certifikimi i ASHNA-s si ofrues i shërbimeve të navigacionit ajror më 2016, Departamenti i SHNA-së ka mbikëqyrur në vazhdimësi edhe mirëmbajtjen dhe respektimin e kushteve të certifikatës nga ana e ASHNA-s, përmes auditimeve të rregullta dhe vizitave dhe inspektimeve ad-hoc. Certifikata e lëshuar nga AAC-ja vitin e kaluar ka qenë e kushtëzuar me mbylljen me sukses të të gjitha gjetjeve të hapura deri më 31 mars 2017.

Gjatë vitit 2017, siç raportohet në vijim, AAC-ja ka audituar në vazhdimësi dhe sipas planit ASHNA-n, duke verifikuar njëherit përmbushjen e kërkesave rregullore me theks në përmbushjen e atyre kërkesave të cilat kanë qenë edhe kusht i certifikimit.

Auditimet dhe inspektimet

Inspektorët e shërbimeve të navigacionit ajror të AAC-së kanë realizuar gjithsej katër auditime në ASHNA:

- Prej 20-24 shkurt 2017, u realizua auditimi, qëllim kryesor i të cilit ishte verifikimi i disa prej kërkesave të cilat dalin nga Rregullorja e AAC-së nr. 7/2012 mbi kushtet për ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror si dhe disa kërkesave të cilat dalin nga Rregullorja e AAC-së nr. 5/2012 mbi rregullat për licencën e kontrollorëve të trafikut ajror dhe certifikimet tjera, me theks në certifikimin e ASHNA-s si Organizatë Trajnuese. Verifikimi i përmbushjes së kërkesave të lartpërmendura përmes auditimeve është një ndër hapat e procesit për certifikim. Gjatë këtij auditimi u hapën gjithsej 25 gjetje të reja, ndërsa është mbyllur një nga gjetjet e mëparshme. Raporti i detajuar në lidhje me këtë auditim ka përfunduar dhe i është dorëzuar ASHNA-s më 15 mars 2017. Si përgjigje, më 27 mars 2017, ASHNA ka dorëzuar planin me hapat korrektues për gjetjet e hapura gjatë këtij auditimi. Procesi i zbatimit të këtyre masave të propozuara nga ASHNA përcillet në vazhdimësi nga Departamenti i SHNA-së.
- Prej 24 - 28 prill 2017, u realizua auditimi i dytë që kishte për qëllim verifikimin e zbatimit të kërkesave të Aneksit 11 të ICAO-s, Rregullores nr. 14/2009 të AAC-së, Anekseve I, II dhe V të Rregullores nr. 07/2012 të AAC-së si dhe verifikimin e implementimit të gjetjeve, që kanë qenë kusht i certifikimit të ASHNA-s. Një raport me gjetjet e identifikuara gjatë këtij auditimi i është dorëzuar ASHNA-s, ndërsa ka pasuar pranimi i planit të propozuar nga ASHNA me hapat korrektues për adresimin e gjetjeve të dala nga ky auditim. Vlen të ceket që gjatë tremujorit të dytë të vitit, Departamenti i SHNA-së ka pranuar një numër të konsiderueshëm të dëshmive në lidhje me mbylljen e disa gjetjeve, kryesisht të derivuara nga auditimi i realizuar gjatë muajit shkurt.
- Prej 4 - 8 shtator 2017 u realizua auditimi i tretë i planifikuar në ASHNA, qëllimi i të cilit ishte verifikimi i zbatimit të kërkesave të Anekseve 3 dhe 15 të ICAO-s, Rregullores nr. 14/2009 të AAC-së, Anekseve I, II dhe V të Rregullores nr. 7/2012 të AAC-së si dhe verifikimi i implementimit të gjetjeve që kanë qenë kusht i certifikimit të ASHNA-s. Departamenti i SHNA-së ka përgatitur një raport i cili përmbledh të gjeturat nga ky auditim të cilin e ka përcjell te ASHNA. Gjatë muajit tetor, ASHNA ka dorëzuar planin e propozuar për adresim të gjetjeve të identifikuara, i cili është miratuar ndërsa zbatimi i tij po përcillet nga inspektorët e SHNA-së sipas afateve të parapara në plan.
- Prej 4 - 8 dhjetor 2017, u realizua auditimi i katërt i planifikuar në bazë të orarit mbikëqyrës dhe qëllim kryesor ishte verifikimi i disa prej kërkesave të cilat derivojnë nga Rregullorja e AAC-së nr. 6/2012, e cila ka të bëjë me mbikëqyrjen e sigurisë në menaxhimin e trafikut ajror dhe shërbimeve të navigacionit ajror, si dhe kërkesave nga Rregullorja e AAC-së nr. 3/2011, e cila trajton kalibrimin e instalimeve aeronautike nga ajri. Fushëveprimi i auditimit ka qenë edhe përcjellja e disa gjetjeve, të cilat kanë qenë të hapura nga auditimi i realizuar në shtator të këtij viti. Raporti i auditimit, i përgatitur nga ekipi i inspektorëve, ka përshkruar

gjithsej 9 gjetje të identifikuar. Brenda periudhës së paraparë, ASHNA ka dorëzuar planin fillestar të masave të propozuara, i cili është rishikuar dhe më pas është pranuar nga AAC-ja. Afatet e propozuara për mbylljen e gjetjeve do të jenë fokus i auditimeve të tjera përcjellëse që pritet të realizohen gjatë vitit 2018.

- **Certifikimi i ASHNA-s si organizatë trajnuese**

Në fillim të dhjetorit 2017, Departamenti i SHNA-së i ka rekomanduar Drejtorit të përgjithshëm certifikimin, në bazë të standardeve të BE-së, të ASHNA-s si Organizatë Trajnuese për të ofruar shërbime trajnimi për kontrollorët e trafikut ajror. ASHNA është certifikuar më 19 dhjetor 2017 nga AAC-ja për një periudhë 3 vjeçare për të ofruar shërbimet që i takojnë një Organizatë Trajnuese për Kontrollorët e Trafikut Ajror (KTA) siç janë: trajnimet për njësi për KTA dhe trajnimet e vazhdueshme për KTA.

Certifikata u lëshua në bazë të nenit 78 të Ligjit Nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil dhe pas plotësimit të kriterëve që dalin nga Rregullorja nr. 5/2012 e AAC-së, e cila transponon në rendin e brendshëm ligjor të Republikës së Kosovës Rregulloren e BE-së nr. 805/2011.

Procesi i certifikimit ka filluar në vitin 2016 kur ASHNA ka aplikuar për certifikim. Në bazë të këtij aplikimi, e deri në certifikim, AAC-ja ka realizuar dy auditime dhe një inspektim në ASHNA deri në certifikimin përfundimtar. Qëllimi i procesit të certifikimit është që t'i lejohet ASHNA-s të ofrojë shërbime trajnuese për kontrollorët e trafikut ajror që ofrojnë shërbim brenda Republikës së Kosovës. Përmes kësaj certifikate garantohet për ofrim të shërbimeve në nivel të kënaqshëm dhe sipas standardeve të Rregullores nr. 5/2012, e cila përcakton rregullat për licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror dhe certifikimet tjera.

Lëshimi i Certifikatës dëshmon për sigurinë dhe cilësinë e shërbimeve të ofruara por që kërkon angazhim të vazhdueshëm nga ana e ASHNA-s për respektimin e kushteve të certifikimit dhe për ngritje edhe më tutje të cilësisë së shërbimeve. AAC-ja do të vazhdojë mbikëqyrjen e ASHNA-s për të garantuar mirëmbajtjen e certifikatës dhe siguruar se standardet ndërkombëtare dhe kërkesat e lartpërmendura respektohen në vazhdimësi. Në rast të degradimit të shërbimeve të ofruara dhe mosplotësimit e vazhdueshëm të standardeve, AAC-ja ka të drejtë për revokimin e certifikatës.

Ceremonia e dhënies së certifikatës për organizatë trajnuese

- **Auditimi vlerësues nga EASA**

Më 26 tetor 2017, AAC-ja ka pranuar raportin final të auditimit vlerësues të EASA-s me theks të veçantë në fushën e menaxhimit të trafikut ajror dhe shërbimeve të navigacionit ajror, i mbajtur më datat 21-25 nëntor 2016 në AAC. Edhe pse ky raport është pranuar me pothuajse një vit vonesë, Departamenti i SHNA-së ka vazhduar adresimin e gjetjeve të identifikuar gjatë këtij auditimi, në përputhje me planin e përpiluar të hapave korrektues. Shumica e pikave të planit janë përmbushur por që mbetet edhe një numër i konsiderueshëm i hapave të propozuar të cilët do të implementohen sipas afatit të paraparë. Ndër të tjera, vlen të ceket se është mbyllur gjetja për certifikimin e ASHNA-s si organizatë trajnuese.

Më 20 dhjetor 2017, edhe zyrtarisht u dorëzua ky plan i hapave korrektues tek EASA. Departamenti i SHNA-së do të vazhdojë kontaktet me EASA-n deri në pranimin final të planit, dhe më pas do të vazhdojë me ofrimin e dëshmive për zbatimin e hapave të propozuar.

- **Ndryshimet në sistemet e ASHNA-s**

ASHNA është shumë e ndjeshme ndaj rreziqeve që mund të ndodhin gjatë punës së përditshme. Qëllimi kryesor i këtyre shërbimeve është parandalimi i përplasjeve të avionëve në ajër dhe në tokë.

Për këtë arsye, sistemi i menaxhimit të sigurisë kërkon që para çdo ndryshimi, sado i vogël që të jetë ai, në sistemet e ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror të merren hapat e duhur për t'u siguruar se ndryshimi i bërë nuk do të shkaktojë rrezik të patolerueshëm në sistem. Sipas Rregullores nr. 6/2012 të AAC-së, që transponon në rendin tonë të brendshëm ligjor Rregulloren nr. 1034/2011 të KE-

së, ofruesit e këtyre shërbimeve janë të obliguar të njoftojnë AAC-në për çfarëdo ndryshimi të planifikuar që mund të ketë ndikim në siguri; dhe sipas Rregullores nr. 7/2012, që transponon Rregulloren nr. 1035/2011 të KE-së, të bëjnë vlerësimin e rreziqeve të mundshme dhe të marrin të gjithë hapat e nevojshëm parandalues për evitimin e tyre, para se të fillojnë me zbatimin e ndryshimeve.

Gjatë vitit 2017, AAC-ja është njoftuar për një ndryshim të planifikuar në sistemet e ASHNA-s me titull "Përditësimi i hapësirës ajrore të Kosovës dhe lartësia minimale për vektorim (MVA)". Gjatë procesit të shqyrtimit të dokumentacionit për këtë ndryshim, AAC-ja ka kërkuar nga ASHNA të dorëzohen dokumentet sine vazhdim: vlerësimi preliminar i sigurisë, vlerësimi i plotë i sigurisë si dhe ka kërkuar të dorëzohet dosja e kompletuar për ndryshime që afektojnë hapësirën ajrore.

Departamenti i SHNA-së ka rishikuar dokumentacionin e dorëzuar në muajin gusht në lidhje me këtë ndryshim dhe ka konfirmuar se ndryshimi mund të pranohet pasi që janë marrë të gjitha masat e mundshme për të evituar ndonjë problem në sigurinë e operimeve dhe se përmbushen të gjitha kërkesat që dalin nga rregulloret në fuqi në Republikën e Kosovës. Ky ndryshim u pranua më 7 shtator 2017.

- **Lëshimi i licencave për kontrollorët e trafikut ajror dhe vlerësimi i gradimeve**

AAC-ja është përgjegjëse për lëshim dhe ripërtëritjen e licencave të kontrollorëve të trafikut ajror, të cilët ofrojnë shërbimet e kontrollit ajror në Republikën e Kosovës. Duke pasur parasysh rëndësinë e shërbimit të kontrollit të trafikut ajror në sigurinë e fluturimeve, kontrollorët duhet të përmbushin një varg të kërkesave dhe kushteve për të mirëmbajtur licencat dhe miratimet e tyre, të cilat dalin nga Rregullorja nr. 5/2012 e AAC-së mbi licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror. Kërkesat kryesisht ndërlihen me nivelin e kompetencës profesionale, që përfshijnë ndjekjen e trajnimeve profesionale përditësuese dhe ushtrimin e detyrave të kontrollorit të trafikut ajror për një numër të caktuar të orëve brenda vitit. Kontrollorët gjithashtu, në baza vjetore, i nënshtrohen vlerësimit profesional për të verifikuar nivelin e aftësive. Rregullorja nr. 05/2012 gjatë vitit 2017 është zëvendësuar me Rregulloren nr. 19/2017 të AAC-së, e cila përcakton kërkesat teknike dhe procedurat administrative në lidhje me licencat dhe certifikatat e kontrollorëve të trafikut ajror. Rregullorja në fjalë do të fillojë të zbatohet nga marsi i vitit 2018 dhe rrjedhimisht kontrollorët e trafikut ajror do të rilicencohen në bazë të kësaj rregulloreje.

Rëndësi e veçantë i kushtohet edhe zotërimit të gjuhës angleze, pasi që komunikimi në aviacionin ndërkombëtar bëhet në këtë gjuhë. Niveli i zotërimit të gjuhës angleze vlerësohet në mënyrë periodike dhe merret parasysh gjatë lëshimit apo ripërtëritjes së licencës. AAC-ja ka për detyrë të garantojë nivel të lartë të sigurisë në ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës, andaj çdo vit verifikon përmbushjen e këtyre kërkesave dhe në bazë të kësaj licencon kontrollorët e trafikut ajror. Kontrollorët gjithashtu duhet të kenë shëndet të mirë, në përputhje me kërkesat ligjore, dhe kjo verifikohet në mënyrë të rregullt nga AAC-ja si pjesë e procesit të licencimit.

Gjatë vitit 2017, AAC-ja ka lëshuar gradimin për vlerësues të kompetencës për dy

kontrollorë të trafikut ajror, ka lëshuar miratimin e gradimit për instruktor (On the Job Training Instructor (OJTI)) për një kontrollor, ndërsa gjatë tërë vitit ka vazhduar miratimet e njesisë për njëzet e gjashtë KTA të tjerë.

Licencimi i Kontrollorëve të Trafikut Ajror (KTA)	Numri i të licencuarve
Ripërtërirja e licencave për KTA	26
Rivalidim i gradimeve	2+2+1
Licencimi i studentëve KTA	0
Licencim i KTA-ve	0

• **Plani Kombëtar i Performancës për SHNA**

Me hyrjen në fuqi të Rregulloreve nr. 1/2016 dhe 2/2016 të AAC-së në fillim të vitit 2016, AAC-ja e Kosovës ka filluar të punojë drejt zbatimit të Skemës së Performancës për shërbimet e navigacionit ajror. Në kuadër të kësaj skeme parashihet planifikimi afatgjatë i performancës dhe vendosja e caqeve të performancës në katër fusha kyçe: siguria, kapaciteti, ambienti dhe efikasiteti i kostos.

Faza kalimtare e implementimit do të realizohet në periudhën 2017-2019, ndërsa zbatimi i plotë i Skemës së Performancës do të fillojë nga viti 2020 e tutje. Gjatë fazës kalimtare AAC-ja e Kosovës ka për detyrë të përpilojë dhe fuqizojë Planin Kombëtar të Performancës, të monitorojë përmbushjen e caqeve të performancës dhe të mbledhë të dhëna statistikore për të ardhmen. Nga viti 2020, Republika e Kosovës do të jetë e obliguar të zbatojë Planin e Performancës, të garantojë arritjen e caqeve të performancës në nivel të Bashkimit Evropian, si dhe të monitorojë zbatimin e planit dhe t'i raportojë në baza vjetore Komisionit Evropian.

Plani i hollësishëm i punës me hapa konkretë për arritjen deri te implementimi i plotë i Skemës së Performancës, i cili është punuar në kuadër të Programit ISIS II, është formalizuar në dokumentin "Harta e Kosovës drejt zbatimit të Skemës së Performancës për Qiellin e Vetëm Evropian"

Gjatë vitit 2017, në kuadër të procesit të paraparë sipas planit, AAC-ja ka punuar në mbledhjen e të dhënave, të cilat ndihmojnë për përpilimin e trendeve historike në tri fushat kyçe të performancës: sigurisë, kapacitetit dhe efikasitetit të kostos (indiktorët për fushën e mjedisit për momentin nuk janë të aplikueshëm në Kosovë). AAC-ja ka bërë edhe monitorimin e të dhënave të pranuar për gjashtëmujorin e parë të vitit 2017, duke i krahasuar rezultatet e nxjerra me caqet e propozuara në planin e performancës për vitet 2017-2019. Krahasimi i arritjes së caqeve të performancës për vitin 2017 do të realizohet gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2018.

• **Publikimi i Informatave Aeronautike**

Në bazë të Rregullores nr. 5/2013 të AAC-së për zbatimin e Shtojcës 15 të Konventës

Ndërkombëtare për Aviacionin Civil për shërbimet e informimit aeronautik, AAC-ja ka përgjegjësi që të publikojë dokumentin "Publikimi i Informatave Aeronautike" (PIA), i njohur sipas akronimit në anglisht si AIP (*Aeronautical Information Publication*). Ky është një dokument shtetëror i një rëndësie të veçantë, në të cilin publikohen të gjitha informatat në lidhje me aviacionin e një shteti. Dokumenti në vete përmban tre kapituj: kapitulli i parë përmban informata të përgjithshme për aviacion, i dyti ka të bëjë me hapësirën ajrore dhe kapitulli i tretë ka të bëjë me specifikat e detajuara për secilin aeroport/heliport, përfshirë edhe procedurat e fluturimit për aeroplanët.

Meqë ky publikim përdoret në masë të madhe nga kompanitë ajrore që operojnë ose synojnë të operojnë në Kosovë, AAC-ja kujdeset që AIP i Kosovës të mbahet i përditësuar dhe secili ndryshim që ndodh në lidhje me aviacionin civil brenda shtetit të reflektohet në këtë dokument. Këto ndryshime janë të rregullta dhe bëhen përmes amandamentimeve në cikle të caktuara çdo 28 ditë, përmes të të ashtuquajturit Kontrolli dhe Rregullimi i Informatave Aeronautike (KRIA) (ang. *Aeronautical Information Regulation and Control - AIRAC*) dhe bëhen efektive çdo 56 ditë.

Gjatë këtij viti janë aprovuar dhe publikuar në Publikimin e Informatave Aeronautike dy amandamentime dhe një cikël i AIRAC-ut. Është publikuar AIP AMDT 01/2017, më 2 shkurt, AIP AMDT 02/2017 më 27 prill dhe një cikël AIP AIRAC 01/2017, data e publikimit është 12 tetor 2017 por që u bë efektive më 9 nëntor 2017.

Publikimi më aktual i informatave aeronautike është i qasshëm në çdo kohë në faqen zyrtare të AAC-së në internet.

c) Aerodromet

Mbikëqyrja rregullatore dhe e sigurisë së aerodromeve arrihet përmes certifikimit, aprovimit dhe regjistrimit të aerodromeve, aprovimit të ofruesve të shërbimeve në tokë, kryerjes së auditimeve dhe inspektimeve, si dhe përmes monitorimit të aktiviteteve për të verifikuar dhe siguruar përputhshmëri me standardet dhe legjislacionin relevant. Mbi të gjitha, monitorimi i punës së operatorëve të certifikuar apo aprovuar, siguron një metodë efektive për vlerësimin e vazhdueshëm të performancës së sigurisë dhe identifikimin proaktiv të rrezikut.

Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës "Adem Jashari" është certifikuar më 1 dhjetor 2008 nga AAC-ja si aeroport ndërkombëtar në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil, Rregulloren e AAC-së nr. 1/2008 për aerodromet dhe standardet dhe praktikatat e rekomanduara të ONAC-ut. Në vitin 2011 aeroporti është dhënë në koncesion dhe menaxhimi i tij ka kaluar në duart e operatorit privat, konzorciumit turko-francez "Limak - Aéroports de Lyon" ("Limak Kosovo International Airport" sh.a.). Më 8 nëntor 2013, bazuar në kërkesat ligjore, me rastin e transferimit të operimeve në terminalin e ri, AAC-ja ka amandamentuar certifikatën e operatorit "Limak Kosovo International Airport" sh.a. (LKIA).

Me hyrjen në fuqi të Rregullores së AAC-së nr. 17/2017 që e transponon Rregulloren e Komisionit Evropian nr. 139/2014 për dispozitat dhe procedurat administrative

në lidhje me aerodromet, gjatë vitit 2018 do të fillojë procesi formal i konvertimit të certifikatës sipas standardeve të Agjencisë Evropiane për Sigurinë e Aviacionit (EASA). Në bazë të Rregullores nr. 4/2011 për qasje në tregun e shërbimeve në tokë, më 1 janar 2012 AAC-ja ka aprovuar "Ex Fis" sh.p.k. si furnizues i shërbimeve në tokë për kategorinë e shërbimeve të furnizimit me derivate dhe vajra, kurse me 1 qershor 2012 AAC-ja ka aprovuar LKIA-n si ofrues të disa kategorive të shërbimeve të aeroplanit në tokë në ANP "Adem Jashari".

- **Mbikëqyrja e vazhdueshme e sigurisë së aerodromeve**

Një nga funksionet themelore të Departamentit të Aerodromeve, për garantimin e sigurisë së aerodromeve në Republikën e Kosovës, është zbatimi i sistemit efektiv të mbikëqyrjes. Mbikëqyrja efektive e sigurisë bëhet përmes vlerësimit dhe aprovimit të manualeve, programeve dhe procedurave të ndryshme të operatorit, miratimeve të vlerësimeve të sigurisë, dhe veçanërisht përmes kryerjes së inspektimeve formale (me apo pa njoftim paraprak të operatorit), bazuar në planin vjetor të mbikëqyrjes, apo duke ju përgjigjur situatës që mund të kërkojë nevojën për vigjilencë shtesë në siguri.

Sipas planit të aktiviteteve për monitorimin e rregullt dhe verifikimit të implementimit të standardeve të aplikueshme për operatorin e ANP "Adem Jashari" dhe ofruesve të shërbimeve në tokë, gjatë vitit 2017 Departamenti i Aerodromeve ka kryer gjashtë inspektime, prej të cilave njërin në bashkëpunim me inspektorët e Departamentit të Sigurisë së Fluturimeve, për të verifikuar depon për pranimin e mallrave të rrezikshme, i ndërtuar nga LKIA për t'i përmbushur kërkesat për certifikim si operator për trajtimin e mallrave të rrezikshme. Gjithashtu, është kryer inspektimi i sistemit të menaxhimit të sigurisë (SMS), me fokus të veçantë në raportimin e ndodhive dhe auditimeve të brendshme të operatorit, një inspektim për verifikimin e zbatimit të kërkesave dhe procedurave për menaxhimin e botës shtazore dhe një inspektim i shërbimit për trajtimin e udhëtarëve.

Në këtë kuadër është bërë edhe inspektimi tregues me qëllim të verifikimit të gatishmërisë operationale dhe zbatimit të procedurave të Shërbimit të Shpëtimit dhe Zjarrfikjes (RFFS) në ANP "Adem Jashari" përmes vlerësimeve në terren, verifikimit të dokumentacionit, trajnimeve të personelit dhe disponueshmërisë së pajisjeve të nevojshme. Gjatë inspektimit, inspektorët e aerodromeve të AAC-së janë shoqëruar nga inspektori i Autoritetit të Aviacionit Civil të Mbretërisë së Bashkuar (UK-CAA) z. Neil Gray, i angazhuar si ekspert i fushës, përmes TAIEX-it, instrument i Komisionit Evropian për asistencë teknike.

Pamje nga inspektimi i shërbimit të zjarrfikjes në ANP "Adem Jashari"

Inspektorët e aerodromeve kanë bërë edhe një inspektim të ofruesit të shërbimit të furnizimit të aeroplanëve me karburante "Ex Fis". Inspektimi ka qenë i planifikuar dhe ka pasur për qëllim të verifikojë zbatimin e procedurave të furnizimit, me fokus të veçantë në kontrollim të cilësisë së karburantit dhe mirëmbajtjes së sistemit të furnizimit me karburant.

- **Aprovimi i trajnimeve profesionale të LKIA-së**

Inspektorët e aerodromeve janë përgjegjës, përveç tjerash, për mbikëqyrjen e organizatave të aftësisë profesionale në fushën e aerodromeve, me qëllim të kontrollimit të pajtueshmërisë me kërkesat e përcaktuara në Rregulloren nr. 1/2014 mbi aftësimin profesional të punonjësve të aerodromit dhe punonjësve tjerë të kontraktuar, ofruesve të shërbimeve në tokë dhe përdoruesve të shërbimeve të aerodromit, të cilët vetë kryejnë shërbime në tokë. Në këtë kontekst, është aprovuar programi i trajnimeve të operatorit LKIA si dhe është inspektuar dhe vlerësuar edhe mbarëvajtja e trajnimeve profesionale në veçanti për "Sistemin e Menaxhimit të Sigurisë - SMS", "Kontroll të ngarkesës" dhe "Stafin komandues në shërbimet e zjarrfikjes".

Gjithashtu është vlerësuar edhe programi për trajnime të ofruesit të shërbimit të furnizimit të aeroplanëve me karburant "Ex Fis" sh.p.k..

- **Konvertimi i certifikatës së ANP “Adem Jashari” sipas kërkesave të EASA-s**

Bazuar në Rregulloren e re të AAC-së nr. 17/2017 për dispozitat dhe procedurat administrative në lidhje me aerodromet, certifikimi sipas kësaj rregulloreje duhet të bëhet deri më 31 dhjetor 2018. ANP “Adem Jashari” ishte certifikuar më 1 dhjetor 2008, kurse më 8 nëntor 2013, AAC-ja i ka lëshuar certifikatën e amandamentuar operatorit LKIA në kohëzgjatje prej 5 vjet nga data e lëshimit bazuar në standardet e ONAC-ut.

Para përfundimit të vlefshmërisë së certifikatës, operatori i aerodromit, në bashkëpunim me Autoritetin e Aviacionit Civil duhet të përpilojë “bazën e certifikimit” duke përdorur specifikimet e certifikimit të hartuara nga Agjencia Evropiane e Sigurisë së Aviacionit (EASA), duke përfshirë çdo rast të nivelit ekuivalent të sigurisë dhe kushtet e veçanta të cilat janë identifikuar dhe dokumentuar. Pasi të sigurohet që operatori ka demonstruar përputhshmërinë me specifikimet e certifikimit, AAC-ja do të bëjë konvertimin e certifikatës.

Për këtë arsye, inspektorët e aerodromeve gjatë vitit 2017 kanë zhvilluar takimet e rregullta me grupin punues të LKIA-s për të diskutuar rreth procesit të konvertimit të certifikatës së aerodromit ANP “Adem Jashari” dhe për të rishikuar listat e plotësuar nga LKIA dhe dakorduar hapat e ardhshëm.

Takimet e radhës do të vazhdojnë edhe përgjatë vitit 2018. Konvertimi i certifikatës së ANP “Adem Jashari” do të thotë hyrje e tij në mesin e aeroporteve më të mëdha në Evropë, të rregulluara sipas standardeve të Bashkimit Evropian.

- **Mbikëqyrja e ndërtimeve në zonën mbrojtëse të aeroportit**

Në kuadër të përgjegjësisë për rregullimin e zonave mbrojtëse të aeroportit, AAC-ja ka vazhduar me mbikëqyrjen e zbatimit të Rregullores nr. 5/2010 për zonat mbrojtëse të aeroportit, e ndryshuar dhe plotësuar me Rregulloren nr. 4/2016 dhe Rregullores nr. 2/2010 për shënjimin e pengesave, e ndryshuar dhe plotësuar me Rregulloren nr. 2/2013.

Gjatë vitit 2017 janë pranuar nga ANP “Adem Jashari” LKIA disa vlerësime të aplikacioneve për ndërtime brenda zonave mbrojtëse të aeroportit, siç është ndërtimi i një objekti të ri nga kompania “Kosmonte Foods Kosova” në afërsi të objektit të aprovuar më parë në Malin e Goleshit, fshati Harilaq, Komuna Fushë Kosovë; ndërtimi i fabrikës së betonit nga kompania “Luantin Beton” në fshatin Sllatinë, Komuna Fushë Kosovë dhe ndërtimi i fabrikës për grumbullim dhe riciklim të mbeturinave, nga kompania “Princi Company” sh.p.k. në fshatin Harilaq, Komuna Fushë Kosovë.

AAC-ja ka vlerësuar dhe rishikuar në hollësi dokumentacionin e pranuar dhe, pasi është siguruar që ndërtimet nuk do të ndikojnë në sigurinë e operimeve të aviacionit civil, ka miratuar vlerësimet, me kusht që zbatohen të gjitha rekomandimet e parashtruara.

Gjithashtu, një kompani franceze ka kërkuar nga AAC-ja për të vlerësuar projekt-propozimin për instalimin e kantierit të gjeneratorëve të erës në fshatin Çyçavicë,

Komuna e Skenderajt, për pengesat potenciale që këta gjeneratorë mund të shkaktojnë në operimet e Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës. Pas bashkëpunimit të ngushtë në mes të Departamentit të Aerodromeve dhe atij të Shërbimit të Navigacionit Ajror në AAC, dhe bazuar në vlerësimet preliminare të pranuar nga ANP "Adem Jashari" dhe ASHNA, është dhënë pëlqimi preliminar për instalimin e shtyllave meteorologjike me instrumente për matje të erës në lokacionin e propozuar. Aplikuesi është udhëzuar lidhur me kërkesat dhe kushtet të cilat duhet t'i plotësojë, bazuar në legjislacionin e aplikueshëm në Republikën e Kosovës, për t'u pajisur me pëlqimin përfundimtar për realizimin e këtij projekti.

Si vazhdim i shqyrtimit të fizibilitetit të projektit për instalimin e kantierit të gjeneratorëve të erës në fshatin Selac, bjeshkët e Bajgorës, kompania gjermane, që në nëntor 2016 ka marr pëlqimin preliminar nga AAC-ja, ka bërë edhe një kërkesë për instalimin e shtyllës tjetër me instrumente për matje të erës. Pas vlerësimeve nga LKIA dhe ASHNA, AAC-ja ka bërë vlerësimin përfundimtar dhe ka miratuar instalimin e shtyllës në lokacionin e propozuar, gjithnjë duke i respektuar standardet dhe rregulloret në fuqi.

Në kuadër të këtyre vlerësimeve, inspektorët e aerodromeve vazhdojnë me përcjelljen në terren për të konfirmuar përmbushjen e kërkesave për shenjime të objekteve të larta bazuar në kërkesat në fuqi.

- **Vlerësimi i kërkesave për ndërtimin e heliporteve**

Janë pranuar tri kërkesa-shprehje të interesit për ndërtim të heliporteve në Republikën e Kosovës. Në takim konsultues me Udhëheqësin e Divizionit për Infrastrukturë në Ministrinë e Shëndetësisë është prezantuar projekti për ndërtimin e objektit të ri të Emergjencës, në kuadër të kompleksit të Qendrës Klinike Universitare të Kosovës ku është paraparë edhe ndërtimi i heliportit që do të përdoret për transportin e pacientëve me helikopter. AAC-ja i ka prezantuar të gjitha kërkesat dhe standardet që duhet të plotësohen për aprovimin e heliportit, bazuar në Rregulloren e AAC-së nr. 3/2012 mbi aerodromet e aprovuara.

Është trajtuar kërkesa – shprehje interesi për aprovim të një heliporti në komunën e Podujevës nga ana e operatorit ekonomik "KOS-KOMERC" në bashkëpunim me operatorin ajror "VIVA Helicopters" nga Shqipëria. Janë mbajtur disa takime me palën e interesuar, si dhe inspektorët e AAC-së kanë realizuar disa vizita në lokacionin e planifikuar për ndërtimin e heliportit. Gjatë këtij procesi, aplikuesit i janë dhënë të gjitha udhëzimet e nevojshme për të filluar procesin e aplikimit dhe aprovimit të heliportit.

Kërkesa e tretë ka ardhur nga përfaqësues të kompanisë ndërtimore AL TRADE CENTER, të cilët kanë shprehur interesim për t'u informuar rreth procesit të aprovimit të heliportit. Pas sqarimit të procesit, inspektorët e AAC-së ia kanë dërguar palës së interesuar manualin, rregulloret dhe dokumentet e tjera të nevojshme.

- **Ushtrimi gjithëpërfshirës për reagim në emergjenca në ANP “Adem Jashari”**

Në përputhje me dispozitat e Rregullores së AAC-së nr. 1/2008 mbi aerodromet dhe Planit Emergjent të Aerodromit, në muajin maj të vitit 2017, ANP “Adem Jashari” ka organizuar ushtrimin gjithëpërfshirës për reagim emergjent në rast të fatkeqësisë ajrore, një ushtrim i cili duhet të mbahet çdo 2 vjet. Ushtrimi është mbajtur nën vëzhgim të inspektorëve të AAC-së nga fusha e aerodromeve, shërbimeve të navigacionit ajror dhe atyre të sigurisë së fluturimeve.

Ushtrimi gjithëpërfshirës paraqet simulimin e një emergjence sa më të përafërt me realitetin (një aksidenti të vërtetë) dhe përfshin aktivizimin e të gjitha funksioneve përgjegjëse për reagim dhe dislokim të të gjitha resurseve të aeroportit dhe agjencive shtetërore në vendngjarje. Në këtë ushtrim morën pjesë mbi 200 pjesëmarrës - rreth 50 vullnetarë në rolin e viktimës dhe rreth 150 persona nga institucionet dhe agjencitë shtetërore për reagim në emergjenca (si pjesëmarrës aktivë apo si vëzhgues), përfshirë Autoritetin e Aviacionit Civil të Kosovës, Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, Agjencinë e Menaxhimit Emergjent, Policinë e Kosovës, Forcat e Sigurisë së Kosovës, KFOR-in, përfaqësues të kompanive ajrore, Ministrinë e Punëve të Brendshme, Komisionin për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike, etj.

Pamje nga ushtrimi gjithëpërfshirës për reagim në emergjenca në ANP “Adem Jashari”

Bazuar në takimet e mbajtura pas ushtrimit dhe raportet e pranuar nga agjencitë përgjegjëse të brendshme dhe ato të jashtme, përfshirë këtu edhe Autoritetin e Aviacionit Civil, ushtrimi ka demonstruar një gatishmëri të lartë reaguese duke siguruar që aeroporti mund të përballojë me sukses një emergjencë të mundshme. Ne anën tjetër, gjatë ushtrimit janë identifikuar edhe mënyra alternative për të përmirësuar

funksionimin e reagimit adekuat në një incident dhe karshi kësaj të gjitha institucionet përgjegjëse, agjencitë e jashtme dhe ato në aeroport, do të bëjnë analiza dhe rezultatet mund të reflektohen në përmirësimin e planit emergjent të aeroportit dhe eventualisht planit të reagimit kombëtar, që është edhe një nga qëllimet primare të këtij ushtrimi.

d) Rregullimi ekonomik i aviacionit

AAC-ja është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Rregullimi ekonomik i këtyre operatorëve nënkupton masat që merr një rregullator i aviacionit për t'u siguruar se tarifat të cilat i vendos aeroporti dhe ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror për kompanitë ajrore janë të vendosura në mënyrë të arsyeshme, transparente dhe jodiskriminuese. Për më tepër, rregullatori siguron që këto tarifa janë vendosur vetëm pasi që ofruesit dhe shfrytëzuesit e shërbimeve janë konsultuar mes veti duke i ofruar njëri-tjetrit të dhëna në mënyrë transparente. AAC-ja i rregullon dhe i miraton vetëm tarifat aeronautike, të cilat kanë lidhje me shërbimet që aeroporti dhe ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror i ofrojnë ekskluzivisht, pa pasur kurrfarë konkurrence, siç janë tarifa e shërbimit të udhëtarëve, tarifa e aterrimit apo ajo terminale e navigacionit. Poashtu, rregullatori mbikëqyr nëse qëndrueshmëria financiare e operatorëve është në nivel të duhur që të mos e dëmtojë sigurinë e operimeve.

• Mbikëqyrja ekonomike e aeroportit

Analiza e pasqyrave të audituara financiare të operatorit LKIA të ANP "Adem Jashari" për gjendjen financiare në fund të vitit 2016 ka vërtetuar afarizmin pozitiv dhe qëndrueshmërinë financiare të kompanisë. Gjithashtu, është vërtetuar se polica e sigurimit, me mbulim adekuat për dëmet që mund t'i shkaktojë aeroporti, është vazhduar me kohë. Ky është një element tjetër i rëndësishëm i mbikëqyrjes ekonomike të operatorëve në fushën e aviacionit civil. LKIA ka dorëzuar në AAC edhe Raportin e audituar financiar për tarifat e rregulluara nga AAC-ja si dhe për tarifat e shërbimeve në tokë ku tregon që llogaritë financiare të shërbimeve në tokë janë të ndara nga llogaritë financiare që kanë të bëjnë me aktivitetet tjera të aeroportit, ashtu siç kërkohet me Nenin 4 të Rregullores nr. 4/2011 të AAC-së mbi qasjen në tregun e shërbimeve në tokë.

Gjatë tërë vitit 2017, LKIA ka vazhduar t'u ofrojë kompanive ajrore Programin Nxitës 2016-2018 të cilin AAC-ja e kishte aprovuar në vitin 2016. Kompanitë ajrore të cilat i kanë plotësuar kushtet e përcaktuara në program kanë aplikuar për të përfituar përjashtim të plotë ose zbritje nga pagesa e disa tarifave aeronautike, më së shpeshti nga tarifa e aterrimit. Në bazë të raportit të realizimit të Programit Nxitës të dorëzuar nga LKIA, AAC-ja ka konkluduar që Programi Nxitës ka qenë i dobishëm për publikun ngase janë rritur mundësitë për të udhëtuar nga ANP "Adem Jashari". Si rrjedhojë e programit nxitës janë shtuar fluturimet në 4 destinacione (Berlin-Schonefeld, Paris-Charles De Gaulle, Cyrih dhe Gjenevë) dhe ka filluar operimi i një destinacioni plotësisht të ri (Milano Bergamo). Meqë programi aktual nxitës skadon në mars të vitit 2018, në fund të vitit 2017 LKIA ka dorëzuar për miratim në AAC vazhdimin e programit nxitës për periudhën 2018-2020.

- **Mbikëqyrja ekonomike e ASHNA-s**

Në bazë të Rregullores nr. 3/2016 të AAC-së mbi skemën e përbashkët të tarifave të shërbimeve të navigacionit ajror, ASHNA çdo vit i propozon AAC-së për miratim një vlerë të tarifës terminale njësi e cila do të jetë e aplikueshme në vitin pasues. Në këtë kontekst, ASHNA ka dorëzuar në AAC gjatë gjithë vitit 2017 dokumente të vlefshme për të mbështetur propozimin e tyre për koston e dhënies së shërbimit terminal të navigacionit ajror gjatë vitit 2018, parashikimin e njësisive terminale të shërbimit për vitin 2018 dhe rrjedhimisht vlerën e tarifës së propozuar. Pasi që Departamenti për BNRREA i ka bërë një analizë të gjithanshme dokumentacionit dhe kostove të deklaruara të ASHNA-s për vitin 2018, i ka rekomanduar Drejtorit të përgjithshëm të AAC-së lëshimin e Vendimit Ekzekutiv nr. 16/ZDP/VE/2017 përmes të cilit përcaktohet tarifa njësi terminale në Republikën e Kosovës në vlerë prej 378 € duke filluar nga 1 janari 2018, e vlefshme për një vjet. Kjo vlerë e përcaktuar nga AAC-ja është më e vogël se ajo e propozuar nga ASHNA (391 €) ndërsa më e madhe se tarifa që është vjelur gjatë vitit 2017 (364 €). Nën supozimin se rritja e numrit të njësisive terminale të shërbyera gjatë vitit 2018 të jetë 6% në krahasim me vitin 2017, kjo tarifë pritet të sjellë të hyra afro 3.7 milion € për ASHNA-n. Tarifa terminale e navigacionit u ngarkohet kompanive ajrore nga ASHNA për shërbimet terminale të navigacionit ajror që kjo ofron në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës dhe është e vetmja e hyrë e ASHNA-s. Shërbimet për aeroplanët që mbikalojnë Kosovën do të vazhdojë t'i ofrojë HungaroControl deri në prill të vitit 2019, prandaj edhe të hyrat për këtë shërbim i shkojnë ofruesit të shërbimeve të navigacionit ajror të Hungarisë. Gjatë përcaktimit të tarifave aeronautike, AAC-ja kujdeset që të miratojë vetëm kostot e pranueshme dhe të nevojshme për të dhënë shërbimin në pajtim me rregulloren në fuqi në mënyrë që të ruajë edhe interesin e udhëtarëve dhe konkurrueshmërinë e aeroportit.

AAC-ja ka konfirmuar vlefshmërinë e policës së sigurimit të ASHNA-s të datës 30 dhjetor 2016. Polica për përgjegjësi në aviacion mbulon periudhën 1 janar – 31 dhjetor 2017 dhe ka mbulesë prej 200,000,000 EUR për cilindo rast dhe në agregat në relacion me përgjegjësinë për produktet.

- **Mbikëqyrja ekonomike e shërbyesve në tokë**

Në ANP operojnë dy ofrues të shërbimeve në tokë, të cilët janë miratuar nga AAC-ja për këtë qëllim: operatori i ANP “Adem Jashari”, LKIA, si ofrues i një game të gjerë shërbimesh (shërbimet e udhëtarëve, përpunimin e bagazhit, të aeroplanit në tokë etj.) si dhe kompania “Ex Fis” sh.p.k., e cila bën furnizimin e aeroplanëve me derivate. Të dy operatorët janë në mbikëqyrje të vazhdueshme nga AAC-ja për mirëmbajtjen e kriteve të sigurisë dhe atyre ekonomike.

Të dy këto kompani, përmes raporteve të auditorëve të pavarur, të shqyrtuara nga AAC-ja, kanë demonstruar gjendje stabile financiare gjatë vitit 2016 dhe, për më tepër, kanë demonstruar përmbushjen e nenit 4 të Rregullores nr. 4/2011 të AAC-së mbi shërbimet në tokë, sipas të cilit kërkohet që, në rastet kur operatorët japin edhe shërbime të tjera, atëherë llogaritë financiare nga aktiviteti i shërbimit në tokë duhet të jenë tëndara nga aktivitetet tjera që ata bëjnë.

Në kuadër të mbikëqyrjes ekonomike të shërbyesve në tokë, është konfirmuar vlefshmëria e policës së sigurimit të LKIA-së për operimet në ANP e cila mbulon periudhën 4 prill 2017 – 3 prill 2018 dhe ka mbulesë prej 100,000,000 EUR për cilindo rast dhe në agregat në relacion me përgjegjësinë për produktet. Gjithashtu, është konfirmuar vlefshmëria e policës së sigurimit të “Ex fis” sh.p.k. e cila ka mbulesë prej 500,000,000 USD për cilindo rast në agregat në relacion me përgjegjësinë për produktet dhe mbulon periudhën 26 maj 2017 – 25 maj 2018.

7.10 *AKTIVITETI LEGJISLATIV*

AAC-ja në bazë të kompetencave të dhëna në Ligjin nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil, është e autorizuar të nxjerrë akte nënligjore për zbatim të Ligjit për Aviacionin Civil, me të cilat bëhet përvetësimi i standardeve ndërkombëtare të aviacionit civil (të njohura si Standardet dhe Praktikët e Rekomanduara “SPR” e anekseve të Konventës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil - Konventa e Çikagos) dhe të atyre për zbatim të legjislacionit të BE-së në fushën e aviacionit civil, si ato në kuadër të Marrëveshjes HPEA, ashtu edhe të tjerat, të cilat vlejnë për vendet e BE-së, por që ende nuk janë bërë zyrtarisht pjesë e kësaj Marrëveshjeje.

AAC-ja bën transponimin e legjislacionit të BE-së në përputhje të plotë me dispozitat e Udhëzimit Administrativ nr. 3/2013 të Qeverisë së Kosovës për standardet e hartimit të akteve normative. Kjo nënkupton që secila projekt-rregullore e hartuar nga AAC-ja, që transponon një akt nënligjor të BE-së, kalon nëpër procedurën e miratimit nga Ministria e Integritimit Evropian para se të nënshkruhet nga Drejtori i përgjithshëm.

a) Aktet nënligjore

AAC-ja aplikon procedurë transparente gjatë nxjerrjes së akteve nënligjore në pajtim me Udhëzimin Administrativ nr. 1/2012 të AAC-së për procedurat e konsultimit publik. Të gjitha aktet nënligjore të AAC-së i nënshtrohen procesit të konsultimit publik të palëve të interesit. Ky konsultim ndjek procedurat dhe afatet kohore të dhëna, gjatë të cilit, çdo palë e interesit, qoftë person fizik apo juridik, ka të drejtën e dhënies së komenteve, sugjerimeve apo të kërimit të informacioneve shpesh nga strukturat e AAC-së, të cilat e nxjerrin një projekt-akt në konsultim publik. Forma e marrjes së këtyre komenteve/sugjerimeve nga palët e interesit mund të jetë me organizim të tryezave të rrumbullakëta, varësisht nga numri i të interesuarve, apo nëpërmes korrespondencës elektronike. Pas përfundimit të procesit të konsultimit publik, strukturat e AAC-së brenda 2 javëve janë të obliguara që të përgatisin një raport, në të cilin do t'i ofrojnë përgjigjet e tyre në komentet e pranuar, ndërsa duhet të shpjegojnë arsyet për pranimin apo mospranimin e sugjerimeve për ndryshim të dispozitave të projekt-aktit nënligjor që është objekt i konsultimit publik.

Publikimi i akteve nënligjore të AAC-së bëhet në platformën elektronike të Gazetës Zyrtare të Republikës së Kosovës si dhe në faqen zyrtare të AAC-së në internet.

Në vazhdim janë aktet nënligjore, të cilat janë nxjerr gjatë vitit 2017:

- Rregullore nr. 01/2017 për sistemet e mjeteve ajrore pa pilot (SAP);
- Rregullore nr. 02/2017 që përcakton kërkesat e përdorimit të hapësirës së përbashkët ajrore dhe procedurat operative për shmangien e përplasjeve në ajër;
- Rregullore nr. 03/2017 mbi tarifat dhe detyrimet e vendosura nga Agjencia Evropiane e Sigurisë së Aviacionit;
- Rregullore nr. 04/2017 që përcakton kërkesat teknike dhe procedurat administrative lidhur me operimet ajrore të operatorëve të vendeve të treta në pajtim me Rregulloren e AAC-së nr. 3/2009;
- Rregullore nr. 05/2017 që përcakton rregullat e hollësishme mbi gjokat dhe pagesat ndëshkuese periodike në pajtim me Rregulloren e AAC-së nr. 3/2009;
- Rregullore nr. 06/2017 për ndryshimin e Rregullores së AAC-së nr. 3/2009 në lidhje me rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe themelimin e Agjencisë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit;
- Rregullore nr. 07/2017 për metodat e punës së Agjencisë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit për kryerjen e inspektimeve të standardizimit dhe për monitorimin e implementimit të rregullave të Aneksit të Rregullores së AAC-së nr. 3/2009;
- Rregullore nr. 08/2017 mbi rregullat e përbashkëta për menaxhimin e fluksit të trafikut ajror;
- Rregullore nr. 09/2017 për raportimin, analizën dhe përcjelljen e ndodhive në aviacionin civil;
- Rregullore nr. 10/2017 për ndryshimin e Rregullores së AAC-së nr. 4/2015 në lidhje me operimet nga transportuesit ajrorë të Bashkimit Evropian të mjeteve ajrore të regjistruar në një vend të tretë;
- Rregullore nr. 11/2017 e cila përcakton listën që klasifikon ndodhitë në

aviacionin civil që detyrimisht raportohen në bazë të Rregullores së AAC-së nr. 09/2017;

- Rregullorja nr. 12/2017 që ndryshon Rregulloren nr. 6/2015 në lidhje me fluturimet testuese;
- Rregullore nr. 13/2017 që ndryshon Rregulloren e AAC-së nr. 6/2015 për zbatimin e kërkesave themelore për mbrojtjen e mjedisit;
- Rregullore nr. 14/2017 që ndryshon Rregulloren e AAC-së nr. 4/2015 në lidhje me kërkesat për regjistruesit e fluturimit, pajisjet për lokalizim nënujor dhe sistemet për gjurmimin e mjeteve ajrore;
- Rregullore nr. 15/2017 për specifikacionet shtesë të vlefshmërisë ajrore për llojin e caktuar të operimeve dhe për ndryshimin e Rregullores së AAC-së nr. 4/2015;
- Rregullore nr. 16/2017 për ndryshimin e Rregullores së AAC-së nr. 5/2015 në lidhje me trajnimin, testimin dhe kontrollin periodik të pilotëve për navigim të bazuar në performancë;
- Rregullore nr. 17/2017 për dispozitat dhe procedurat administrative në lidhje me aerodromet;
- Rregullore nr. 18/2017 për ndryshimin e Rregullores së AAC-së nr. 5/2015 e cila përcakton kërkesat teknike dhe procedurat administrative në lidhje me ekuipazhin ajror të aviacionit civil; dhe
- Rregullore nr. 19/2017 që përcakton kërkesat teknike dhe procedurat administrative në lidhje me licencat dhe certifikatat e kontrollorëve të trafikut ajror.

Janë hartuar edhe këto projekt-rregullore:

- Projekt-rregullore mbi kërkesat për ofruesit e shërbimeve në lidhje me trajnimin dhe vlerësimin e kompetencës për personelin e elektronikës të sigurisë së trafikut ajror (ATSEP)
- Projekt-rregullore për gjambat administrative

Projekt-rregulloret e listuara më lart pritet të hyjnë në fuqi gjatë vitit 2018.

b) Vendimet ekzekutive dhe vendimet administrative

Në vijim janë listuar vendimet ekzekutive dhe ato administrative të lëshuara nga Drejtori i përgjithshëm i AAC-së gjatë vitit 2017:

Vendimet ekzekutive

1. Vendim nr. 01/ZDP/VE/2017 për B. B. lëshuar më 10 janar 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
2. Vendim nr. 02/ZDP/VE/2017 për G. M. lëshuar më 10 janar 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
3. Vendim nr. 03/ZDP/VE/2017 për B. M. lëshuar më 16 mars 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.

4. Vendim nr. 04/ZDP/VE/2017 për H. B. lëshuar më 30 mars 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
5. Vendim nr. 05/ZDP/VE për J. B. lëshuar më 19 maj 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
6. Vendim nr. 06/ZDP/VE/ për F. H. lëshuar më 1 qershor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
7. Vendim nr. 07/ZDP/VE/ për V. B. lëshuar më 9 qershor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 euro, për arsye të operimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
8. Vendim nr. 08/ZDP/VE/2017 për A. K., lëshuar më 11 gusht 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 100 €, për arsye të operimit dhe incizimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
9. Vendim nr. 09/ZDP/VE/2017 lëshuar më 5 shtator 2017 me anë të të cilit autorizohet Qendra Kombëtare e Mjekësisë së Punës në Gjakovë, si Qendër e Mjekësisë së Aviacionit (QMA) në Republikën e Kosovës për një periudhë të caktuar kohore.
10. Vendim nr. 10/ZDP/VE/2017 për M. E. lëshuar më 2 tetor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 €, për arsye të operimit dhe incizimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
11. Vendim nr. 11/ZDP/VE/2017 për H. S., lëshuar më 17 tetor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 €, për arsye të operimit dhe incizimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
12. Vendim nr. 12/ZDP/VE/2017 për D. R., lëshuar më 24 tetor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 €, për arsye të operimit dhe incizimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
13. Vendim nr. 13/ZDP/VE/2017 për A. K. G., lëshuar më 15 nëntor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 50 €, për arsye të operimit dhe incizimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
14. Vendim nr. 14/ZDP/VE/2017 për D. R., lëshuar më 30 nëntor 2017, me anë të të cilit i shqiptohet gjoba prej 100 €, për arsye të operimit dhe incizimit me mjet ajror pa pilot pa autorizim nga AAC-ja.
15. Vendim nr. 15/ZDP/VE/2017 lëshuar më 7 dhjetor 2017, me anë të të cilit refuzohet miratimi i tarifës njësi terminale 2018 prej 391 € siç është propozuar nga ASHNA.
16. Vendim nr. 16/ZDP/VE/2017 lëshuar më 22 dhjetor 2017, me anë të të cilit përcaktohet tarifa njësi terminale për vitin 2018 në vlerë prej 378 €.

Vendimet administrative

1. Vendim nr. 1/2017 lëshuar më 10 janar 2017, për emërimin e Komisionit për rekrutimin e Zyrtarit në DBNRREA.
2. Vendim nr. 2/2017 lëshuar më 12 janar 2017, për emërimin e Komisionit për rekrutimin e Drejtorit të Administratës dhe burimeve njerëzore
3. Vendim nr. 03/2017 lëshuar më 17 janar 2017, për emërimin e Komisionit për

- vlerësimin e pasurisë së AAC-së.
4. Vendim nr. 04/2017 lëshuar më 17 janar 2017, për emërimin e Komisionit për inventarizimin e pasurisë jofinanciare në AAC.
 5. Vendim nr. 05/2017, lëshuar më 18 janar 2017, për emërimin e Komisionit për zgjedhjen e kontesteve dhe ankesave në AAC.
 6. Vendim nr. 06/2017 lëshuar më 18 janar 2017, për emërimin e anëtarit të tretë të Komisionit për zgjedhjen e kontesteve dhe ankesave në AAC lidhur me një ankesë mbi përzgjedhjen e kandidatit të suksesshëm në konkursin AACK/ADM/BNJ/02/2016.
 7. Vendim nr. 07/2017 lëshuar më 17 mars 2017, për emërimin e anëtarit të tretë të Komisionit për zgjedhjen e kontesteve dhe ankesave në AAC lidhur me ankesën e znj. Safete Selmani.
 8. Vendim nr. 8/2017 lëshuar më 13 prill 2017, me anë të cilit refuzohet si e pa bazë ankesa e ushtruar nga ankuesja në lidhje me mospërgjigje ndaj ankesës për transferim në pozitën e udhëheqësit të zyrës ligjore.
 9. Vendim nr. 9/2017 lëshuar më 18 prill 2017, me anë të të cilit është caktuar Komisioni përzgjedhës për rekrutimin e Drejtorit për administratë dhe burime njerëzore në AAC.
 10. Vendim nr. 10/2017 lëshuar më 2 maj 2017, me anë të të cilit është caktuar Komisioni për rekrutimin e pozitës Zyrtar për administratë dhe shpenzime.
 11. Vendim nr. 11/2017 lëshuar më 16 qershor 2017, me anë të të cilit emërohet anëtari i tretë i komisionit për zgjedhjen e ankesave dhe kontesteve lidhur me ankesën e datës 15 qershor në lidhje me përzgjedhjen e kandidatit të suksesshëm në konkursin AACK/ADM/BNJ/03/2017.
 12. Vendim nr. 12/2017 lëshuar më 31 korrik 2017, me anë të të cilit caktohet Zyrtari i Administratës dhe Shpenzimeve, z. Alban Thaqi në ushtrimin e detyrave dhe përgjegjësi të Zyrtarit të Pasurisë.
 13. Vendim nr. 13/2017 lëshuar më 14 gusht 2017, me anë të të cilit caktohet grupi punues për ndryshimin dhe plotësimin e Udhëzimit Administrativ nr. 02/2012 për shkrimore dhe arkiv.
 14. Vendim nr. 14/2017 lëshuar më 29 gusht 2017, me anë të të cilit caktohet grupi punues për hartimin e Rregullores për gjoba në AAC.
 15. Vendim nr. 15/2017 lëshuar më 29 gusht 2017, me anë të të cilit caktohet Sadete Krasniqi të kryejë detyrën e Menaxheres së personelit gjatë kohës së pushimit të Menaxheres së personelit nga data 4 shtator deri më 6 tetor 2017.
 16. Vendim nr. 16/2017 lëshuar më 31 gusht 2017, me anë të të cilit caktohet Komisioni përzgjedhës për shërbimin civil për rekrutimin e pozitës "Këshilltar për çështje ligjore të aviacionit".
 17. Vendim nr. 17/2017 lëshuar më 1 nëntor, me anë të të cilit ndërpritet marrëdhënia e punës së z. Naser Grajçevci nga data 1 nëntor 2017.
 18. Vendim nr. 18/2017 lëshuar më 24 nëntor, me anë të të cilit caktohet Komisioni për vlerësimin dhe zhvlerësimin e aseteve të AAC-së.
 19. Vendim nr. 19/2017 lëshuar më 24 nëntor, me anë të të cilit caktohet Komisioni për inventarizim.
 20. Vendim nr. 20/2017 lëshuar më 14 dhjetor, me anë të të cilit caktohet Komisioni për pranimin e mallit nga operatori ekonomik Belfort për furnizim me mobile në AAC.

Urdhrrat

1. Urdhër nr.01/2017 lëshuar më 8 nëntor, për shfrytëzimin e shërbimeve të telefonisë fikse dhe mobile me qëllim të kryerjes së punëve dhe detyrave zyrtare.

c) Ndëshkime/ankesa/konteste

Nga gjashtëmbëdhjetë Vendime ekzekutive të lëshuara gjatë vitit 2017, trembëdhjetë nga to përmbajnë gjoba për operim të paautorizuar me mjet ajror pa pilot. Të gjitha gjobat e shqiptuara më lartë janë paguar. Ankesa dhe konteste nuk ka pasur.

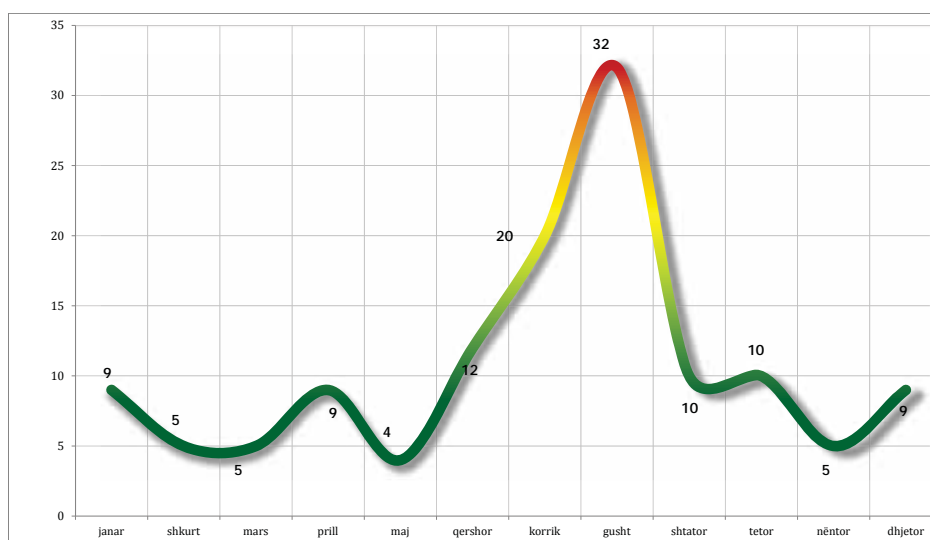
7.11 PUBLIKIMET TEKNIKE PËR INDUSTRIJË

Për t'i përkrahur operatorët në zbatimin e legjislacionit në fuqi, AAC-ja në vazhdimësi nxjerr publikime teknike për industrinë e aviacionit civil.

Publikimi i pasqyrës mbi ndodhitë e raportuara

Gjatë vitit 2017, AAC-ja ka publikuar raportin e radhës "Pasqyra e ndodhive të raportuara 2016", në të cilin janë përmbledhur të gjitha ndodhitë e raportuara në AAC gjatë vitit 2016. Në bazë të legjislacionit në fuqi në Republikën e Kosovës, "ndodhia" nënkupton një pengesë operationale, defekt, gabim apo rrethana të tjera të parregullta që ka ndikuar apo do të mund të ndikonte në sigurinë e fluturimit.

Gjatë vitit 2016 në AAC janë raportuar gjithsej 130 ndodhi, të cilat janë klasifikuar dhe kategorizuar varësisht nga ndikimi në sigurinë e aviacionit si dhe nga natyra e tyre. Këto raportime janë bërë nga personeli i Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari", Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, KFOR-i dhe nga kompanitë ajrore. "Pasqyra e ndodhive të raportuara" përmban statistikën e këtyre ndodhive, një përshkrim të shkurtër për secilën kategori të ndodhive, si dhe përshkrimin e disa ndodhive të përzgjedhura. Dokumenti "Pasqyra e ndodhive të raportuara 2016" mund të gjendet në faqen zyrtare të AAC-së në internet www.caa-ks.org.

Numri i ndodhive përgjatë vitit 2016

7.12 INFORMIMI I PUBLIKUT DHE QASJA NË DOKUMENTE PUBLIKE

a) Buletini i AAC-së “Aviatori”

Autoriteti i Aviacionit Civil publikon buletin e përmuajshëm “Aviatori”, me theks në zhvillimet në AAC dhe industrinë e aviacionit në përgjithësi. Gjatë vitit 2017 janë publikuar gjithsej 10 numra të këtij buletini, i cili u është shpërndarë institucioneve të Kosovës, industrisë dhe publikut të gjerë në mënyrë elektronike përmes email-it dhe faqes zyrtare të AAC-së në internet.

Pamja e Buletinit të muajit qershor 2017

b) Qasja në dokumente publike

Përmes Vendimit nr. 19/2012, Drejtori i përgjithshëm ka emëruar zyrtarin për komunikim me publikun, në të njëjtën kohë përgjegjës për pranimin dhe shqyrtimin e kërkesave të personave juridikë dhe fizikë për qasje në dokumentet publike të AAC-së, në përputhje me Ligjin nr. 03/L-215 për Qasje në Dokumente Publike.

Janë pranuar 3 kërkesa për qasje në dokumente publike. Të gjitha kërkesat janë përbushur brenda afatit ligjor. Nga kërkuessit e qasjes, dy kanë qenë nga mediet dhe një nga shoqëria civile. Të tri kërkesat kanë qenë për informacion.

c) Faqja zyrtare e AAC-së në internet

Gjatë vitit 2017 ka vazhduar mirëmbajtja e faqes së re të AAC-së në internet e lansuar më 2016. Faqja është pasuruar me formularët online për raportim vullnetar dhe të obligueshëm të ndodhive, donacion AAC-së përmes bashkëpunimit me organizatën Open Data Kosovo. Raportimi direkt online lehtëson procedurën e raportimit të ndodhive të aviacionit dhe inkurajon atë.

7.13 ADMINISTRATA DHE BURIMET NJERËZORE

Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore, si njësi mbështetëse në AAC, ka mbështetur aktivitetet rregullatore të AAC-së, duke zbatuar procedurat për burimet njerëzore, financat, prokurimin, logjistikën dhe arkivin. Për të siguruar një punë efikase, në vazhdimësi është përcjell nxjerrja e legjislacionit të ri dhe ndryshimet e legjislacionit në fushën e administratës publike në Republikën e Kosovës. Më pas është informuar stafi i AAC-së dhe është përditësuar Manuali i procedurave të brendshme të administratës për t'i reflektuar ndryshimet.

a) Prokurimi gjatë vitit 2017

Aktivitetet e realizuara të prokurimit	Emri i Operatorit Ekonomik të cilit i është dhënë kontrata	Data e nënshkrimit të kontratës	Vlera e kontratës
AQP – Nivel Qendror Kontratë publike kornizë për furnizim me karburante	HIB PETROL	11.02.2016 - 11.02.2019	Premiumi për karburante 0.055 € Kontratë 36 muaj
Sigurimi fizik i objektit dhe i pasurisë së AAC-së, me një post (rojë)	Body Guard	31.03.2016	950.40 €
Sigurimi fizik i objektit dhe i pasurisë së AAC-së, me një post (rojë)	LUANI SH.P.K.	03.05.2016	29,997.00 € Kontratë 36 muaj
Furnizim me ujë	ADEA GROUP Sh.P.K.	24.05.2016	670.00 € Kontratë 12 muaj
Shërbime teknike për dizajn dhe shtyp	EUROPRINTY SH.P.K.	13.06.2016	2,449.00 € Kontratë 12 muaj
Shërbimet e sigurimit të tri veturave zyrtare të AAC-së (Kasko e plotë, TPL dhe TPL+)	KS ILLYRIA SH.A.	03.06.2016	989.52 € Kontratë 12 muaj
AQP – Nivel Qendror Kontratë publike kornizë për furnizim me material për zyrë LOT 1	NTG BLENDI & NTL RILINDJA	04.08.2016 - 04.08.2019	1724.40 € Kontratë 36 muaj
AQP – Nivel Qendror Kontratë publike kornizë për furnizim me material për zyrë LOT 2	EUROPRINTY SH.P.K.	04.08.2016 - 04.08.2019	2338.29 € Kontratë 36 muaj
AQP – Nivel Qendror Kontratë publike kornizë për shërbime të transportit ajror	ALTAVIA TRAVEL & AS TRAVEL	04.08.2016 - 04.08.2019	1.27 € (fitimi në biletë) Kontratë 36 muaj
AQP – Nivel Qendror Kontratë publike kornizë për furnizim me goma	EUROGOMA SH.P.K.	04.08.2016 - 04.08.2019	1,230 € Kontratë 36 muaj

AQP – Nivel Qendror Kontratë publike kornizë për furnizim me material higjienik LOT II	BENI DONA PLAST SHPK & PERFECT BLUES	09.08.2016 - 09.08.2019	4,709.20 € Kontratë 36 muaj
AQP – për Agjencitë e Pavarura (më pak se 50 punëtorë) Kontratë publike kornizë për sigurim të automjeteve	SIGMA INTERALBANIAN VIENNA INSURANCE GROUP SH.A	26.09.2016 - 26.09.2019	2,790.90 € Kontratë 36 muaj
AQP – për Agjencitë e Pavarura (më pak se 50 punëtorë) Certifikim i Sistemit të Menaxhimit të Cilësisë të AAC-së sipas Standardit ISO 9001:2015	TUV AUSTRIA HELLAS LTD	24.10.2016 - 24.10.2019	4,700.00 € Kontratë 36 muaj,
AQP – për Agjencitë e Pavarura (më pak se 50 punëtorë) Furnizim me toner	NTG BLENDI	30.11.2017	764.00 €
AQP – për Agjencitë e Pavarura (më pak se 50 punëtorë) Furnizim me pajisje të TI-së	EUROPRINTY SH.P.K.	07.12.2016	9,057.00 €

7.14 RAPORTI FINANCIAR

a) Raporti i buxhetit me shpenzime

Buxheti i miratuar i AAC-së për vitin 2017 ishte 925,274 €. Gjatë rishikimit të buxhetit AAC-ja ka pasur shkurtime buxhetore në kategoritë ekonomike. Po ashtu, gjatë muajit dhjetor të vitit 2017 Qeveria e Republikës së Kosovës ka marrë vendim për kursim dhe ndarje buxhetore si dhe për transfere, rialokime të organizatave buxhetore për vitin 2017 sipas Vendimit nr. 10/19 datë 15 dhjetor 2017, Vendimit nr. 01/21 datë 22 dhjetor 2017 dhe Vendimit nr. 02/22 datë 27 dhjetor 2017 të Qeverisë së Kosovës, janë bërë kursime në ndarjet buxhetore për vitin 2017.

Pas rishikimit dhe vendimeve të Qeverisë për kursime buxheti final i AAC-së në SIMFK për vitin 2017 ka qenë 873,762.95 €, duke përfshirë edhe fondet e pranuar në dhjetor të vitit 2017 në vlerë prej 4,693.84 €, nga projekti “BEYOND” i financuar nga

Komisioni Evropian.

Gjatë vitit fiskal 2017, AAC-ja ka shpenzuar 839,594.94 €, që rezulton se realizimi në përqindje është 96% i buxhetit final të alokuar. Në tabelën 1 paraqitet buxheti i aprovuar dhe shpenzimet e realizuara për secilën kategori në përqindje.

Tabela 1 – Buxheti dhe shpenzimet të shprehura në %

Përshkrimi	Buxheti final në SIMFK	Shpenzimet	Shpenzimet në %
Paga dhe mëditje	639,919.49	639,919.49	100%
Mallra dhe shërbime	220,105.46	193,185.10	88%
Shpenzime komunale	13,738.00	6,490.35	47%
Gjithsej	873,762.95	839,594.94	96%

b) Të hyrat

Të hyrat e AAC-së depozitohen në llogarinë zyrtare bankare të krijuar nga Drejtori i Agjencisë së Thesarit të Ministrisë së Financave. Të hyrat nga tarifa e sigurisë së udhëtarëve për muajt nëntor dhe dhjetor 2017 regjistrohen në fillim të vitit 2018, në përputhje me memorandumun e nënshkruar në mes të AAC-së dhe operatorit të ANP "Adem Jashari". Këto të hyra transferohen 45 ditë pas përfundimit të muajit.

Të hyrat e AAC-së nga tarifa e sigurisë së udhëtarëve, si dhe nga tarifat e licencimit dhe certifikimit në pajtim me Rregulloren nr. 2/2015 për tarifat e ngarkuara nga AAC-ja, janë treguar në tabelën 2 në vazhdim.

Tabela 2 - Të hyrat vetanake

Përshkrimi	Shënime	2017	2016-1	2015-2
		€	€	€
Të hyrat nga taksat 1				
Të hyrat nga taksat 2				
Të hyrat nga dënimet - gjobat 1		750	200	550
Të hyrat nga dënimet - gjobat 2				
Të hyrat nga certifikim & licencat 1		15,950	30,835	19,370
Të hyrat nga tarifa për regjistrim të SAP		830		
Të hyrat nga shitja e pasurisë dhe shërbimeve				
Të hyrat nga tarifa e sigurisë së pasagjerëve		1,847,534	1,684,774	1,512,842
Të hyrat nga interesi bankar				
Të hyrat nga ndryshimet e pozicionit të kursit				
Tarifa për akreditim				
Të hyrat nga pasuria				
Pranimet tjera				
Gjithsej		1,865,064	1,715,809	1,532,762

c) Grantet e përcaktuara të donatorëve

Në dhjetor 2017 AAC-ja ka pranuar pjesën e dytë të donacionit nga Komisioni Evropian për projektin “Dizajnimi dhe procedurat e fluturimit përmes sinjaleve satelitore” në vlerë prej 4,693.81 €. Pjesa e mbetur në vlerë prej 0.03 € nga vitit 2016 është bartur në vitin 2017. Gjatë vitit 2017, AAC-ja nuk ka pasur shpenzime nga projekti “Dizajnimi dhe procedurat e fluturimit përmes sinjaleve satelitore”.

d) Shpenzimet buxhetore

Financimi i të gjitha aktiviteteve të AAC-së për vitin 2017 sipas klasifikimeve ekonomike është paraqitur në tabelat e mëposhtme. Janë shpenzuar 839,594.94 €. Nëpunësve të AAC-së u paguhet paga bazë (përfshirë përvojën e punës) dhe nuk marrin shtesa të tjera.

Shpenzimet buxhetore në bazë të kategorive janë pasqyruar në tabelën 3, pagat në tabelën 4, ndërsa në tabelat 5 dhe 6 janë pasqyruar shpenzimet buxhetore në bazë të aktiviteteve (mallra e shërbime dhe shpenzime komunale).

Tabela 3 - Pasqyra e pranimeve dhe pagesave në para të gatshme

Pasqyra e pranimeve dhe pagesave të parave të gatshme për Autoritetin e Aviacionit Civil							
Për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017							
		2017		2016 -1		2015 -2	
		Llogaria e vetme e Thesarit		Llogaria e vetme e Thesarit		Llogaria e vetme e Thesarit	
		BKK	Pagesat nga palët e treta të jashtme	BKK	Pagesat nga palët e treta të jashtme	BKK	Pagesat nga palët e treta të jashtme
Shënime							
BURIMET E FONDEVE							
	Granti qeveritar	839,595		828,018		821,860	
	Të hyrat vetanake						
	Të hyrat e dedikuara						
	Grantet e përcaktuara të donatorëve	-		4,129		2,609	
	Huamarrjet						
	Fondi zhvillimor në mirëbesim						
	Pranimet tjera						
Gjithsej		839,595	-	832,147	-	824,469	-
SHFRYTEZIMI I FONDEVE							
	Operacionet						
	Paga dhe roga	2	639,919	625,223		622,980	
	Mallra dhe shërbime	3	193,185	200,339		194,478	
	Shpenzime komunale	4	6,490	6,585		7,011	
			839,595	832,147	-	824,469	-
	Transferet						
	Transfere dhe subvencione	5					
	Shpenzime kapitale						
	Prona, ndërtesa dhe pajisje	6					
	Kthimi i huamarrjeve	7					
	Pagesa tjera	8					
Gjithsej		839,595	-	832,147	-	824,469	-

Tabela 4 - Pagat

Përshkrimi	Buxheti	2017						Gjithsej	Krahasim	2016 -1	2015 -2
	Final	GQ	THV	THD	GPD	H	FZHM	Pagesat		€	€
	€	€	€	€	€	€	€	€	%		
Pagat neto përmes listës së pagave	528,270	528,270						528,270		516,035	514,408
Pagesa per sindikate								-			
Pagesa neto për punë jashtë orarit								-			
Punëtorët me kontratë (jo në listën e pagave)								-			
Tatimi i ndalur në të ardhura personale	50,705	50,705						50,705		49,642	49,239
Kontributi pensional - punëtorët	30,472	30,472						30,472		29,773	29,666
Kontributi pensional - punëdhënësi	30,472	30,472						30,472		29,773	29,666
Paga dhe roga	639,919	639,919	-	-	-	-	-	639,919	1	625,223	622,980

Tabela 5 - Mallrat dhe shërbimet

Përshkrimi	Buxheti	2017						Gjithsej	Krahasim	2016 -1	2015 -2
	Final	GQ	THV	THD	GPD	H	FZH	Pagesat		€ '000	€ '000
	€	€	€	€	€	€	€	€	m		
	24	6						6			
Shpenzime për udhëtime zyrtare jashtë vendit	13,500	13,355						13,355		11,158	13,472
Meditje për udhëtime zyrtare jashtë vendit	15,000	13,040						13,040		12,552	15,192
Akomodim për udhëtime zyrtare jashtë vendit	13,800	10,741						10,741		8,639	11,680
Shpenzime tjera për udhëtime zyrtare jashtë vendit	3,323	2,095						2,095		2,450	2,339
Shpenzime të telefonisë mobile	10,000	9,869						9,869		9,888	9,993
Shpenzime postare	1,050	409						409		754	440
Shpenzime për përdorimin e kablos optike	150	146						146		145	145
Shërbime arsimimi, trajnime	18,220	17,982						17,982		14,779	21,837
Shërbime të ndryshme intelektuale dhe këshilldhënëse	20,860	20,860						20,860		23,629	9,862
Shërbime shtypi - jo marketing	4,500	2,075						2,075		3,896	4,474
Shërbime kontraktuese tjera	5,500	4,147						4,147		3,699	2,805
Shërbime teknike	2,100	1,609						1,609		1,647	4,348
Telefona	2,000	1,935						1,935			
Kompjuterë	200	118						118		9,057	
Pajisje tjera	5,000	4,195						4,195		151	400
Funizim për zyrë	827	564						564		11,189	10,093
Furnizim me ushqime dhe pije (jo dreka zyrtare)	11,071	10,253						10,253		1,017	1,136
Furnizim pastrimi	1,627	895						895		3,492	3,474
Natë për ngrohje	3,500	2,526						2,526		18,763	14,773
Derivate për gjenerator	14,000	13,996						13,996			
Karburante për vetura								-		2,361	2,796
Regjistrim i automjeteve	3,000	1,800						1,800		315	315
Sigurim i automjeteve	350	315						315		1,004	1,642
Taksa komunale	1,000	783						783		30	30
Sigurim i ndërtesës - tjera	30	30						30		10,341	11,674
Mirëmbajtje dhe riparim	10,000	9,732						9,732		4,413	5,061
Mirëmbajtje e ndërtesës	5,000	4,653						4,653			
Mirëmbajtje e teknologjisë informative	500	95						95		867	687
Mirëmbajtje e mobiljeve dhe pajisjeve	1,500	694						694		153	288
Qiraja për ndërtesë	680	319						319		42,000	42,000
Reklama për konkurse	42,000	42,000						42,000		400	175
Dreka zyrtare	2,100	1,110						1,110		1,549	3,349
Pagesa e tatimit në qira	3,000	839						839			
								-			
Mallra dhe shërbime	215,412	193,185	-	-	-	-	-	193,185	1	200,339	194,478

Tabela 6 - Shërbimet komunale

Përshkrimi	Buxheti	2017						Gjithsej	Krahasim	2016 -1	2015 -2
	Final	GQ	THV	THD	GPD	H	FZHM	Pagesat		€	€
	€	€	€	€	€	€	€	€	%		
Rryma	6,862	4,879						4,879		4,726	5,040
Uji	1,200	424						424		513	447
Mbeturinat	600	252						252		254	271
Ngrohja Qendrore								-			
Shpenzimet telefonike	5,076	935						935		1,092	1,252
Pagesa - vendimet gjyqësore								-			
Shpenzime komunale	13,738	6,490	-	-	-	-	-	6,490	0	6,585	7,011

e) Planifikimi / Realizimi i buxhetit

Në tabelën 7 paraqiten të hyrat e mbledhura, buxheti i aprovuar si dhe realizimi i tij. Siç është shpjeguar në tabelën 1 më lart, AAC-ja ka realizuar 96% të buxhetit përfundimtar të alokuar.

Tabela 7 - Raporti i ekzekutimit të buxhetit

		2017				2016-1	2015-2
		Buxheti fillestar (Ndarja) A	Buxheti final (Ndarja) B	Realizimi C	Variance D=C-B	Realizimi E	Realizimi F
Shënime		€	€	€	€	€	
Hyrja e parasë së gatshme në llogari të Thesarit							
Të hyrat tatimore	9						
Të hyrat jo-tatimore	10			1,865,064	1,715,809	1,532,762	
Të hyrat e dedikuara	11						
Grantet e përcaktuara të donatorëve	12	0	4,695	4,695	4,129	6,738	
Huamarrjet	13						
Tjera	14						
Gjithsej Pranimet e mbledhura në FKK		0	4,695	1,869,759	-	1,719,938	
Dalja e parasë së gatshme nga llogaria e Thesarit							
Paga dhe rroga	2	688,484	639,919	639,919	-	625,223	
Mallra dhe shërbime	3	223,052	220,105	193,185	(26,920)	200,339	
Shpenzime komunale	4	13,738	13,738	6,490	(7,248)	6,585	
Transfere dhe subvencione	5				-		
Shpenzime kapitale	6				-		
Kthimi i huamarrjeve	7				-		
Tjerat	8						
Gjithsej pagesat e bëra nga BRK nëpërmes LIVTh		925,274	873,763	839,595	(34,168)	832,147	

f) Investimet kapitale

AAC-ja në vitin 2017 nuk ka pasur shpenzime kapitale.

g) Tabelë krahasuese e buxhetit për tre vitet e fundit

Tabela 8 – Krahasimi i buxhetit për tre vitet e fundit

Përshkrimi	Buxheti			Realizimi		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Paga	639,919	625,223	622,980	639,919	625,223	622,980
Mallra dhe shërbime	220,105	200,339	208,501	193,185	200,339	194,478
Shpenzime komunale	13,738	6,994	8,468	6,490	6,585	7,011
TOTALI	873,763	832,556	839,949	839,595	832,147	824,469

h) Buxheti i AAC-së për vitin 2018

Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës ka bërë kërkesën buxhetore për vitin 2018 në përputhje me afatet dhe procedurat ligjore të Republikës së Kosovës.

Për funksionimin dhe ushtrimin e aktiviteteve sipas planifikimit, AAC-ja ka kërkuar një buxhet prej 1,200,955.72 €. Kërkesa buxhetore e AAC-së nuk është aprovuar si e tillë dhe buxheti i aprovuar i AAC-së për vitin 2018 është në vlerë prej 953,652 €.

8. AUDITIMET NDAJ AAC-së

a) Auditimi nga Zyra Kombëtare e Auditimit të Kosovës

Në shkurt dhe në prill 2017, Zyra e Kombëtare e Auditimit (ZKA) ka kryer auditimin e pasqyrave vjetore financiare të AAC-së për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2016. Ky auditim është fokusuar në pasqyrat vjetore financiare, menaxhimin financiar dhe kontrollin e brendshëm (duke përfshirë menaxhimin dhe ekzekutimin e buxhetit) dhe sistemin e auditimit të brendshëm. Në raportin e ZKA-së, të pranuar në qershor të vitit 2017, në konkluzionin e përgjithshëm thuhet se AAC-ja ka të dizajnuar sistem të mirë të kontrollit të brendshëm dhe menaxhimit financiar. Edhe këtë vit, si viteve tjera, ZKA-ja ka dhënë "Opinion të Pamodifikuar" dhe ka konfirmuar se "pasqyrat financiare të AAC-së për vitin 2016 prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale". Sipas këtij raporti, menaxhimi i buxhetit është bërë në harmoni të plotë me parimet e mirëfillta të menaxhimit financiar. Në raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit janë dhënë katër rekomandime, të cilat AAC-ja i ka adresuar menjëherë dhe i ka zbatuar sipas dispozitave në fuqi.

b) Takimi me NJQH të Auditimit të Brendshëm nga Ministria e Financave

Gjatë vitit 2017, AAC-ja nuk ka pasur auditim nga Zyra e Auditorit të Brendshëm të Ministrisë së Financave. Sidoqoftë, më 20 korrik 2017, Drejtori i përgjithshëm bashkë me Zëvendësdrejtorin e përgjithshëm pritën në takim Zyrtarët e Njesisë Qendrore Harmonizuese (NJQH) të Auditimit të Brendshëm në kuadër të Ministrisë së Financave. Qëllimi i këtij takimi ishte monitorimi dhe rishikimi i aktiviteteve të menaxhimit financiar dhe kontrollit në AAC, se a po zbatohen në pajtueshmëri me rregullat për menaxhimin financiar dhe kontrollin, si dhe sigurimi se informatat e dërguara në pyetësonin vetë-vlerësues janë të sakta.

NJQH në Ministrinë e Financave bazuar në Ligjin për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë bën monitorimin dhe vlerësimin e cilësisë së aktiviteteve të menaxhimit financiar dhe kontrollit në subjektet e sektorit publik.

9. SFIDAT

Sfidat me të cilat është ballafaquar AAC-ja në vitin 2017 do të mund të ndaheshin në dy grupe: sfidat tekniko-profesionale dhe sfidat operative. Të parat janë të ndërlidhura me faktin që AAC-ja ende, për shkaqe politike jashtë fushëveprimit të saj, nuk po mund të bëhet anëtare e barabartë e familjes së organizatave të aviacionit qofshin ato evropiane apo globale. Edhe pse AAC-ja me përpikëri plotëson kërkesat që dalin nga Marrëveshja për Hapësirën e Përbashkët Evropiane, pala tjetër e kësaj Marrëveshjeje, Komisioni Evropian në emër të Bashkimit Evropian, përkundër përpjekjeve tona, nuk ka siguruar që AAC-ja të trajtohet barabartë me palët tjera të asociuara të marrëveshjes duke pranuar lidhjen e Aranzhimeve të Punës mes EASA-s

dhe AAC-së dhe duke i dhënë Kosovës statusin e vëzhguesit në këtë agjenci të BE-së. Njëkohësisht mosanëtarësimi në organizatat ndërqeveritare të aviacionit ICAO, ECAC dhe EUROCONTROL paraqesin pengesa ditore në punën e AAC-së dhe zhvillimin e përgjithshëm të aviacionit në Kosovë. Mbi rëndësinë e anëtarësimit në këto organizata mund të lexohet më shumë në pjesën 7.1 të këtij raporti.

Sfidat operative kryesisht kanë të bëjnë me buxhetin e pamjaftueshëm, i cili povështirëson në masë të ndjeshme operimin e rregullt të organizatës. Brengë vit pas viti po bëhet buxheti i pamjaftueshëm për trajnime që do t'iu mundësonte inspektorëve ndjekjen e trajnimeve përditësuese, të detyrueshme sipas standardeve ndërkombëtare për të mbajtur kredencialet e inspektorit. *Acquis* e aviacionit vazhdimisht amandamentohet e plotësohet dhe rregullatori i aviacionit duhet të ketë staf të trajnuar mire, qoftë përmes trajnimeve, qoftë përmes konsulencave, që të mbikëqyrë zbatimin e këtyre kërkesave në industrinë të cilën e rregullon.

Humbja e stafit teknik është sfidë që po e shoqëron AAC-në vitet e fundit dhe kjo bëhet edhe më brengosëse kur dihet se sa deficitar është stafi i edukuar në aviacion në Kosovë. AAC-së poashtu nuk po i bëhet e mundur rekrutimi i stafit të nevojshëm siç është paraparë me Rregulloren e brendshme të organizatës dhe në mungesë, si pasojë, një pjese të stafit profesionalo-teknik i janë deleguar përgjegjësi administrative.

Sfidë vazhdon të mbetet edhe përcaktimi i një objekti qeveritar për nevoja të AAC-së ose ndërtimi i objektit të AAC-së me të hyrat vetanake në mënyrë që të mos paguhet qira.

Që nga janari i vitit 2016, Autoriteti Qendror i Prokurimit ka marrë përgjegjësitë e kontraktimit të mallrave dhe shërbimeve për AAC-në dhe në disa raste, mos kontraktimi i shërbimeve me kohë ka sjell deri te pamundësia për të realizuar detyrat në afatin e caktuar.

10. STATISTIKAT E TRAFIKUT AJROR

Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës "Adem Jashari" ka shërbyer gjithsej 1,885,136 udhëtarë në vitin 2017, sipas statistikave që ka mbledhur operatori LKIA. Ky numër udhëtarësh është 8.08% më i lartë se numri i udhëtarëve që janë shërbyer në këtë aeroport në vitin 2016 (1,744,202).

Si zakonisht, muaji gusht ka pasur numrin më të lartë të udhëtarëve, gjithsej 241,905 udhëtarë, që pasohet nga korriku me 234,565, ndërsa më i ulëti ishte shkurti me 108,784 udhëtarë. Ngritja ishte dyshifrore në muajt prill, korrik, gusht, shtator dhe dhjetor. Korriku dhe shtatori u dalluan me ngritje mbi 12% ndërsa prilli plot 20%.

Gjatë vitit të kaluar në Prishtinë janë realizuar 7,508 fluturime, apo 3,5% më shumë se vitin e kaluar. U dalluan me më së shumti fluturime muajt korrik dhe gusht - 882 dhe 934 fluturime përkatësisht. Në anën tjetër, shkurti kishte më së paku fluturime, 433.

Prej destinacioneve dallohen Cyrihu me 17.6% të tërë trafikut të udhëtarëve, Bazeli

(BSL/MLH) - 12.7%, Dyseldorfi - 8.8%, Stambolli (IST) - 7.3%, Gjeneva - 7.0%, Shtutgarti - 5.8%, Mynihu - 5.6% dhe Vjena - 5.2%. Prej shteteve, prin Zvicra me 37.3% të trafikut të përgjithshëm nga Prishtina, e pasuar nga Gjermania me 28.6%, Turqia me 16.4%, Austria me 5.2%, Sllovenia me 2.7% e kështu me radhë.

Prej kompanive ajrore, prin Germania me 294,633 udhëtarë të shërbyer gjatë vitit 2017 për në dhe nga Prishtina, e pasuar nga Easy Jet me 255,810, Edelweiss - 211,810, Adria Airways - 177,166, Turkish Airlines - 144,040, Eurowings - 131,889, Germania Flug - 166,467 e kështu me radhë.

Sa i përket destinacioneve të mëtejme prej Prishtinës, prin Nju Jorku (JFK), pasuar nga Londra (Heathrow), Helsinki, Kopenhaga, Cyrihu dhe Frankfurti. Bartja e mallrave dhe postës përmes ajrit ka shënuar rritje prej 4%, por nga një bazë e ulët.

Statistikat e plota gjenden në Shtojcën 4 të këtij raporti dhe në faqen e AAC-së në internet: <http://caa-ks.org>

	Udhëtarët më 2017	Rritja nga 2016
Sarajevë	957,696	14%
Podgoricë	1,055,142	21%
Lubjanë	1,683,045	20%
Shkup	1,868,272	13%
Prishtinë	1,885,136	8%
Tiranë	2,630,338	20%
Zagreb	3,092,047	12%
Beograd	5,343,420	8%

Aeroporti i Prishtinës në krahasim me aeroportet e kryeqyteteve tjera në rajon

SHTOJCA 1 – LISTA E TRAJNIMEVE

*me të kaltër janë shenjuar trajnimet e sponsorizuara

Pozita	Trajnimi/Punëtorja	Institucioni trajnues
Inspektor i vlefshmërisë ajrore 1	Trajnim për programin e BE-së për inspektimet në platformë	Organizata Trajnuese e JAA-së
Inspektor i vlefshmërisë ajrore 2	Trajnim për programin e BE-së për inspektimet në platformë	Organizata Trajnuese e JAA-së
	Trajnim periodik për mallrat e rrezikshme për kategorinë 6 të personelit	IATA
	Trajnim për përafrimin e legjislacionit vendor me legjislacionin e Bashkimit Evropian	IKAP
Inspektor i aviacionit të përgjithshëm	Trajnim mbi vlerësimin e sigurisë së aeroplanëve të huaj	Organizata Trajnuese e JAA-së
Zyrtar i operimeve me helikopter	Trajnim për operimet ajrore jo-komerciale me mjete ajrore komplekse me motor	Organizata Trajnuese e JAA-së
Ekzaminues i autorizuar mjekësor	Takimi i përvitshëm shkencor i Shoqatës së Mjekëve të Aviacionit të Britanisë së Madhe, me temën "Pilotët dhe shëndeti mendor"	Asociacioni i Ekzaminuesve Mjekësor Aeronautik, Britani e Madhe
Inspektor i aerodromeve 1	Trajnim për ndriçimin aeronautik në tokë	ADB
Inspektor i aerodromeve 2	Trajnim për "De-icing/anti-icing"	Organizata Trajnuese e JAA-së
Inspektor i aerodromeve 3	Trajnim për ofruesit e shërbimeve në tokë - ISAGO	IATA
Drejtor i SHNA-së	Punëtori për planifikim të trajktoreve të mëdha 4D	Shkolla Kombëtare e Francës për Aviacion Civil
Inspektor i SHNA-së 1	Trajnim për kalimin nga SHIA në MIA	Shkolla Kombëtare e Francës për Aviacion Civil
Inspektor i SHNA-së 2	Trajnim për kompetenca të KTA-ve dhe Certifikimin e organizatës trajnuese	Instituti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror

Inspektor i SHNA-së 3	Trajnim për dizajnimin e procedurave të fluturimit bazuar në instrumente, faza 1	Shkolla Kombëtare e Francës për Aviacion Civil
	Trajnim për mbikëqyrjen e ofrimit të informacionit të MET	Instituti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror
	Trajnim për dizajnimin e procedurave të fluturimit bazuar në instrumente, faza 2	Shkolla Kombëtare e Francës për Aviacion Civil
	Trajnim për dizajnimin e procedurave të fluturimit bazuar në instrumente, faza 3	Shkolla Kombëtare e Francës për Aviacion Civil
	Trajnim për kalimin nga SHIA në MIA drejt SGMIS-së	Instituti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror
	Trajnim për dizajnimin e procedurave të fluturimit për helikopter	Shkolla Kombëtare e Francës për Aviacion Civil
Drejtor i BNRREA-së	Trajnim për menaxhim në aviacionin civil	Akademia e Aviacionit Civil të Singaporit
Zyrtar i lartë për bashkëpunim ndërkombëtar	Trajnim për teknikat e auditimit rregullator	Organizata Trajnuese e JAA-së
Zyrtar për rregullim ekonomik të aeroporteve dhe shërbimeve të navigacionit ajror	Trajnim për menaxhimin e ciklit të projekteve dhe instrumentin e para-anëtarësimit (IPA II)	IKAP
	Trajnim për teknik të kontabilitetit	Shoqata e Kontabilistëve të Çertifikuar të Kosovës
Menaxhere e zyrës për cilësi dhe siguri	Trajnim për auditor udhëheqës i certifikuar për ISO 9001:2015	Akademia TUV
Zyrtare ekzekutive	Trajnim për menaxhim financiar dhe kontroll	Ministria e Financave
Drejtor i DABNJ	Trajnim për përafrimin e Legjislacionit vendor me Legjislacionin e Bashkimit Evropian	IKAP
	Trajnim për globalizimin dhe menaxhimin e BNJ-së, prokurimi, kriza buxhetore dhe menaxhimi i performancës	FLSA

Menaxhere e prokurimit	Trajnim për globalizimin dhe menaxhimin e BNJ-së, prokurimi, kriza buxhetore dhe menaxhimi i performancës	FLSA
Menaxhere e personelit	Trajnim për hartimin e legjislacionit në Republikën e Kosovës	IKAP
	Trajnim për procedurat e përgjithshme administrative	Prudencia
	Trajnim për globalizimin dhe menaxhimin e BNJ-së, prokurimi, kriza buxhetore dhe menaxhimi i performancës	FLSA
Zyrtar për ADM	Trajnim për "E-pasuria"	Ministria e Financave
	Trajnim për menaxhimin e pasurisë jo financiare, dokumenteve dhe përgatitjes së listës së dokumenteve me afat.	FLSA

STOJCA 2 – PLANI I PUNËS SË AAC-SË PËR VITIN 2017 DHE REALIZIMI I TIJ

1. NORMALIZIMI I HAPËSIRE AJRORE							
VEPRIMET (e planifikuara)	Njësia përgjegjëse	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
		K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
							Pa Përfunduar
							Jashtë AAC-së ose të varura nga jashtë
1.1 Normalizimi i plotë i hapësirës së ulët ajrore për aviacion të përgjithshëm							
1.1.1 Kërkesë ASHNA-s për përgatitje të hartave VFR	SHNA/DSF/AGA	X					Në takime të Komitetit të PSHS-së është komunikuar me ASHNA-n dhe MI-në për veprimet e nevojshme për qasje në harta nga Agjencia Kadastrale e Kosovës
1.1.2 Përgatitja e hartave VFR	ASHNA						
1.1.3 Aprovimi i hartave (pas pranimit nga ASHNA)	SHNA/DSF/AGA				X		
1.1.4 Delegimi i hapësirës së ulët ajrore te autoritetet e Kosovës	COMKFOR						
2. ANËTARËSIMI NË ORGANIZATA NDËRKOMBËTARE							
2.1 Anëtarësimi në ICAO							
VEPRIMET (e planifikuara)	Njësia përgjegjëse	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
		K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
							Pa Përfunduar
							Jashtë AAC-së ose të varura nga jashtë
2.1.1 Përkrahje teknike MPJ-së në procesin e aplikimit për anëtarësim në ICAO	ZDP/BNRREA	X	X	X	X		Është dërguar i gjithë dokumentacioni mbështetës në ambasadën e Kosovës në Uashington dhe po rishqyrtohet procesi i aplikimit për anëtarësim
2.1.2 Anëtarësimi në ICAO	MPJ						
2.2 Anëtarësimi në ECAC							
2.2.1 Përkrahje teknike MPJ-së në procesin e aplikimit për anëtarësim. Hapat e radhës drejt anëtarësimit mund të fillojnë vetëm pas anëtarësimit në ICAO (pika 2.1.2)	BNRREA/ZDP	X	X	X	X		
2.3 Anëtarësimi në EUROCONTROL							
2.3.1 Përkrahje teknike MPJ-së në procesin e aplikimit për anëtarësim. Hapat e radhës drejt anëtarësimit mund të fillojnë vetëm pas anëtarësimit në ICAO (pika 2.1.2)	BNRREA/ZDP	X	X	X	X		
2.4 Përgatitja e studimit dhe instrumentit ligjor mbi përgjegjësinë ndaj palëve të treta në tokë							
2.4.1 Dërgimi i studimit dhe projektligjit në MI	ZDP		X	X			
3. LIDHJA E MARRËVESHJEVE TEKNIKE NDËRKOMBËTARE DHE RAJONALE							
3.1 Lidhja e aranzhimeve të punës me EASA-n							
VEPRIMET (e planifikuara)	Departamenti përgjegjës	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
		K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
							Pa Përfunduar
							Jashtë AAC-së ose të varura nga jashtë
3.1.1 Nënshkrimi i aranzhimeve të punës midis AAC-së dhe EASA-s për standardizim	ZDP						
3.1.2 Nënshkrimi i aranzhimeve të punës midis AAC-së dhe EASA-s për SAFA	ZDP						
3.1.3 Nënshkrimi i aranzhimeve të punës midis AAC-së dhe EASA-s për ECCAIRS	ZDP						
4. ZBATIMI I PLOTË I PËRGJEGJËSIVE RREGULLATORE							

4. ZBATIMI I PLOTË I PËRGJEGJËSIVE RREGULLATORE							
4.1 Plotësimi i legjislacionit sekondar							
VEPRIMET (e planifikuara)	Departamenti përgjegjës	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
		K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
							Pa Përfunduar
							Jashtë AAC- së ose të varura nga jashtë
4.1.1 Rregullorja për transpozimin e Aneksit 19 të ICAO-së "Menaxhimi i Sigurisë"	ZCS		X				Aprovimi për 2018
4.1.2 Hartimi i Manualit për trajnime profesionale të AAC-së	DSF/AGA/SHNA/ZCS			X			Në planin e 2018 për zbatim të SSP-së
4.1.3 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 139/2014 për aerodrome	AGA		X				
4.1.4 Transpozimi i Rregullores (BE) nr. 376/2014 për raportimin, analizimin dhe përcjelljen e ndodhive në aviacionin civil	DSF/AGA/SHNA/ZCS		X	X			
4.1.5 Transpozimi i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 628/2013 mbi metodat e punës së Agjencisë Evropiane për Sigurinë e Aviacionit për kryerjen e inspektimeve të standardizimit dhe për monitorimin e zbatimit të rregullave të Rregullores nr. 216/2008	DSF		X	X			
4.1.6 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 255/2010 që parashtron rregullat e përbashkëta për menaxhimin e rrjedhës së trafikut ajror	SHNA		X	X			
4.1.7 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2016/539 në lidhje me trajnimin e pilotëve, testimin dhe kontrollin periodik për navigacion të bazuar në performancë (PBN)	DSF		X				
4.1.8 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 319/2014 mbi tarifatat dhe pagesat e vendosura nga Agjencia Evropiane e Sigurisë së Aviacionit	DSF		X	X			
4.1.9 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2015/445 në lidhje me kërkesat teknike dhe procedurat administrative që lidhen me ekuipazhin e aviacionit civil	DSF		X				
4.1.10 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2015/1329 në lidhje me operimet e transportuesve ajror të BE-së me mjete ajrore të regjistruara në një vend të tretë	DSF		X				
4.1.11 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2015/2338 në lidhje me kërkesat për regjistruesit e fluturimit, pajisjeve për gjetje nëujore dhe sistemet e përcjelljes së mjeteve ajrore	DSF		X				
4.1.12 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 1332/2011 për përcaktimin e kërkesave për përdorimin e hapësirës së përbashkët ajrore dhe procedurat operative për shmangien e ndeshjeve ajrore	DSF		X				
4.1.13 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2015/640 për specifikimet tjera të vlefshmërisë ajrore për një lloj të caktuar të operimeve	DSF		X				
4.1.14 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2015/1039 sa i përket testimit të fluturimit	DSF		X				
4.1.15 Transpozimi i Rregullores (BE) nr. 2016/5 lidhur me zbatimin e kërkesave themelore për mbrojtjen e mjedisit	DSF		X				
4.1.16 Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 452/2014 për përcaktimin e kërkesat teknike dhe procedurave administrative që kanë të bëjnë me operimet ajrore të operatorëve të vendeve të treta	DSF		X				
4.1.17 Projekt-rregullore për ndryshimin e Rregullores nr. 6/2014 për sistemet e mjeteve ajrore pa pilot me peshë më të vogël se 20 kg	DSF				X		
4.1.18 Transpozimi i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 2015/1018 që përcakton një listë që	DSF		X				

	klasifikon ndodhitë në aviacionin civil që raportohet në mënyrë të detyrueshme sipas Rregullores (BE) nr. 376/2014								
4.1.19	Transpozimi i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 646/2012 që përcakton rregullat e hollësishme për gjokat dhe pagesat periodike	DSF		X					
4.1.20	Transpozimi i Rregullores (BE) nr. 6/2013 për ndryshimin e Rregullores nr.216/2008 mbi rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe krijimin e një Agjencie Evropiane për Sigurinë e Aviacionit	DSF		X					
4.1.21	Amandamenti i Rregullores nr. 1/2014 mbi aftësimin profesional të punonjësve të aerodromit	AGA		X					Aprovimi për 2018.
4.1.22	Transpozimi i Rregullores së Komisionit (BE) nr. 2015/340 që parashtron rregullat e detajuara për kontrollorët e trafikut ajror dhe që shfuqizon Rregulloren nr. 5/2012	SHNA			X	X			
4.1.23	Plotësimi dhe ndryshimi i Manualit të Aerodromeve, bazuar në gjetjet nga rishikimi vjetor i dokumentacionit dhe kërkesave "Authority requirements" nga Rregullorja (BE) nr. 139/2014	AGA		X		X			Aprovimi për 2018.
4.1.24	Plotësimi dhe ndryshimi i Manualit të Autoritetit Mbikëqyrës Kombëtar (NSA-MAN) bazuar në gjetjet e auditimit të EASA-s dhe rishikimit vjetor	SHNA		X					
4.2 Aprovimi i organizatave trajnuese									
4.2.1	Rishikimi i aplikacionit dhe dokumenteve përcjellëse të dorëzuara nga ASHNA	SHNA		X					
4.2.2	Realizimi i auditimit për certifikim	SHNA		X					
4.2.3	Pranimi i planit për adresimin e gjetjeve të identifikuar	SHNA		X					
4.2.4	Përgatitja e rekomandimit në bazë të dokumenteve të rishikuara dhe auditimit	SHNA		✘		X			
4.2.5	Lëshimi i certifikatës për ASHNA si organizatë trajnuese	SHNA		✘		X			
4.2.6	Vlerësimi i dokumentacionit sipas kërkesave për autorizim të LKIA-s si organizatë për aftësi profesionale	AGA		X	X	X	X		LKIA ende nuk ka aplikuar për t'u aprovuar si OT. Janë aprovuar programe të trajnimeve ndaras. Për K4 2018.
4.2.7	Auditimi i organizatës për aftësi profesionale (sallat e mësimi, pajisjet, etj.)	AGA		X	X	X	X		
4.2.8	Rekomandimi për lëshimin e Autorizimit	AGA		X	X	X	X		
4.2.9	Aprovimi i LKIA si ATO për Mallra të Rrezikshme	DSF				X			
4.2.10	Aprovimi i FAK-ut si ATO për Paraglajdzem	DSF							
4.2.11	Aprovimi i QKMP në Gjakovë në cilësinë e AeMC	DSF		X			X		
4.3 Zbatimi Hapave të paraparë në pajtueshmëri me projektin ISIS për skemën e performancës									
4.3.1	Mbledhja dhe analizi i të dhënave	SHNA/BNRREA		✘	X	✘			Në progres
4.3.2	Monitorimi i realizimit të skemës së performancës	SHNA/BNRREA				✘			Në progres
4.4 Zbatimi i planit korrektues për adresimin e gjetjeve të EASA-s									
4.4.1	Zbatimi i planit korrektues të AAC-së	SHNA		X	X	X	X		Deri më 31.12.2017 janë realizuar 32 nga 37 hapa të planit korrektues.
4.4.2	Monitorimi i zbatimit të planit korrektues të ASHNA-s	SHNA		X	X	X	X		
4.4.3	Lidhje e Marrëveshjes (MOU) me MPB-në për aktivitetet e mbikëqyrjes së sigurimit dhe përfshirjen e AAC-së në informim nga ky aktivitet	ZDP/SHNA				X			
4.5 Lëshimi dhe ri-validimi i licencave të personelit të operatorëve dhe lëshimi i lejeve									
4.5.1	Lëshimi dhe validimi i licencave aeronautike	DSF		X	X	X	X		Më 2017 nuk ka pasur aplikacion për licencë aeronautike

4.5.2	Lëshimi dhe validimi i certifikatave mjekësore	DSF	X	X	X	X	
4.5.3	Licencimi i Kontrollorëve (proces i vazhdueshëm)	SHNA	X	X	X	X	
4.5.4	Lëshim i lejeve për DGR (sipas kërkesave)	DSF	X	X	X	X	
4.5.5	Regjistrimi i operatorëve të SAP	DSF	X	X	X	X	
4.6 Mbikëqyrja e vazhdueshme e sigurisë të operatorëve							
4.6.1	Plani i detajuar i aktiviteteve mbikëqyrëse është pjesë e planit për 2017, AACK/ZCS-PLN 03	AGA/SHNA/DSF/BNRREA/ZCS					I realizuar sipas Planit. Shih AACK/ZCS-PLN 03
4.7 Mbikëqyrja ekonomike e ASHNA-s, ANP "Adem Jashari" LKIA dhe shërbyesve në tokë							
4.7.1	Mbikëqyrja ekonomike e ASHNA-s (polica e sigurimit 2017)	BNRREA	X				
4.7.2	Mbikëqyrja ekonomike e ANP "Adem Jashari" LKIA sh.p.k. (polica e sigurimit, performanca financiare në 2016, raportet e audituara financiare 2016)	BNRREA		X			
4.7.3	Mbikëqyrja ekonomike e ASHNA (vlerësimi i performancës financiare në 2016, pasqyrat e audituara financiare 2016)	BNRREA	X	X			
4.7.4	Mbikëqyrja ekonomike e "Ex Fis" sh.p.k. për shërbimet e furnizimit me kerozinë në aeroport (polica e sigurimit 2017 ndaj rrezikut për shërbimet e ofruara në tokë)	BNRREA		X			
4.7.5	Mbikëqyrja ekonomike e "Ex Fis" sh.p.k. për shërbimet e furnizimit me kerozinë në aeroport (ndarja e llogarive financiare, vlerësimi i performancës financiare në 2016, pasqyrat e audituara financiare 2016)	BNRREA		X			
4.8 Raportimi i brendshëm dhe ndërinstucional							
4.8.1	Konsolidimi i raportit vjetor të AAC-së	BNRREA	X	X			
4.8.2	Dorëzimi i raportit vjetor në Kuvendin e Kosovës	ZDP	X				
4.8.3	Konsolidimi i raporteve tremujore të AAC-së	BNRREA	X	X	X	X	
4.8.4	Dorëzimi i raportit tremujor te Bordi Mbikëqyrës	ZDP	X	X	X	X	
4.8.5	Raportimi lidhur me proceset e integritetit (Raporti i Vëndit, Nënkomiteti i MSA-së për transport)	BNRREA	X	X	X	X	
4.8.6	Raportimi për PKZMSA	BNRREA/ AGA/SHNA/DSF	X	X	X	X	
4.8.7	Dërgimi i pasqyrave financiare në MF dhe ZAP	ADM/ZDP	X			X	
4.8.8	Dërgimi i raportit financiar në Komisionin Parlamentar për Buxhet dhe Financa	ADM/ZDP	X				
4.8.9	Dorëzimi i kornizës afatmesme të shpenzimeve 2016-2018	ADM/ZDP		X			
4.8.10	Planifikimi i buxhetit vjetor	ADM/ZDP		X			
4.8.11	Realizimi i të hyrave të planifikuara nga tarifa e sigurisë së udhëtarëve	ADM/ZDP	X	X	X	X	
4.8.12	Raporti tremujor financiar për MF	ADM/ZDP	X	X	X	X	
4.8.13	Raporti mujor financiar për ZDP	ADM/ZDP	X	X	X	X	
4.8.14	Raporti 9-mujor financiar në ZAP dhe MF	ADM				X	
4.9 Implementimi i Marrëveshjes HPEA							
4.9.1	Përditësimi i matricës dhe njoftimi i personelit për transponim të legjislacionit të mbetur nga Aneksi 1 HPEA	BNRREA		X	X	X	X
4.10 Riorganizimi i AAC-së							

4.10.1	Ndryshimi i Rregullores së brendshme-sipas katalogut të qeverisë (nëse është i aplikueshëm-varësisht nga aktgjykimi i Gjykatës Kushtetuese)	ZDP/ZÇLA/ADM		X		X	Për 2018	
4.11 Miratimi i tarifave të rregulluara aeronautike								
4.11.1	Kontrollimi i kërkesës fillestare të ASHNA-s mbi tarifën njësi terminale	BNRREA	X					
4.11.2	Kontrollimi i kërkesës finale të ASHNA-s mbi tarifën njësi terminale	BNRREA			X			
4.11.3	Lëshimi i Vendimit Administrativ mbi vlerën e tarifës njësi terminale në RKS për vitin 2018	BNRREA				X		
4.12 Hartimi i strategjisë kombëtare për zhvillimin e Aviacionit Civil								
4.12.1	Mbështetje në hartimin e strategjisë së aviacionit civil	BNRREA/ZCS	X	X	X	X	Kanë përfunduar dy misione nga ekspertë gjermanë me mbështetje të projektit TAIEX. Mbesin edhe dy misione në 2018 para hartimit të strategjisë nga MI.	
4.13 Aranzhimi i marrëveshjeve të bashkëpunimit me autoritet shtetërore për mbrojtjen e mjedisit								
4.13.1	Takim me Ministrinë e Mjedisit, për informim dhe dakordim për marrëveshje	ZDP/AGA/SHNA			X		EASA nuk ka dhënë udhëzime të sakta për këto marrëveshje, shtyhet për 2018.	
4.13.2	MOU me palët e interesit	ZDP/AGA/SHNA				X	Të koordinohet nga këshilli i sigurisë në 2018.	
5. HARTIMI DHE ZBATIMI I PROGRAMIT SHTETËROR TË SIGURISË (SSP)								
5.1 Zbatimi i kërkesave të SSP-së të ndërlidhura vetëm me AAC-në								
	VEPRIMET (e planifikuara)	Njësia përgjegjëse	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
			K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
							Pa Përfunduar	
							Jashtë AAC-së ose të varura nga jashtë	
5.1.1	Organizimi i takimit të Komitetit të Sigurisë	ZCS/ZDP		X		X		
5.1.2	Takimet e Këshillit të sigurisë në AAC	ZCS/Këshilli i sigurisë	X	X	X	X		
5.1.3	Analizimi i OR-ve dhe hartimi i raportit	ZCS/ Grupi punues	X	X				
5.1.4	Përgatitja e listave përmbledhëse të ndodhive të raportuara (menaxhimi i sistemit të raportimit të ndodhive)	DSF	X	X	X	X		
5.2 Iniciimi dhe monitorimi i transpozimit të Aneksve të ICAO-s (që nuk janë kompetencë e AAC-së)								
5.2.1	Shkresë për MPB-në në lidhje me obligimet që i kanë ndaj Aneksit 12 të ICAO-s dhe LAC	ZDP/ZCS		X	X	X		
5.2.2	Shkresë për MPB-në për transpozimin e Aneksit 9 dhe Aneksit 17 të ICAO-s	ZDP/DSF		X	X			
6. ZBATIMI DHE PËRMIRËSIMI I VAZHDUESHËM I SMC-SË								
6.1 Zbatimi dhe përmirësimi i vazhdueshëm i SMC-së								
6	VEPRIMET (e planifikuara)	Njësia përgjegjëse	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
			K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
							Pa Përfunduar	
							Jashtë AAC-së ose të varura nga jashtë	
6.1.1	Mbyllja e 6 rekomandimeve nga auditimi i brendshëm i SMC-së.	ZCS/të gjitha departamentet		X	X	X		
6.1.2	Krijimi i platformës për menaxhim të dokumenteve dhe proceseve të punës (Document Management System)	ADM/ZSC			X	X		
6.1.3	Hartim i procedurave për arkivim dhe protokollim në përputhje me Ligjin për Arkivat dhe administrimin e punës në zyrë dhe Rregulloren e MAP-it 1-2015	ADM/ZDP	X	X	X			
6.1.4	Ndryshimi i Manualit të Administratës	ADM		X		X	Aprovimi në 2018 (Deri në plotësim ndryshim të ligjit për shërbimin civil, aktet nënligjore).	

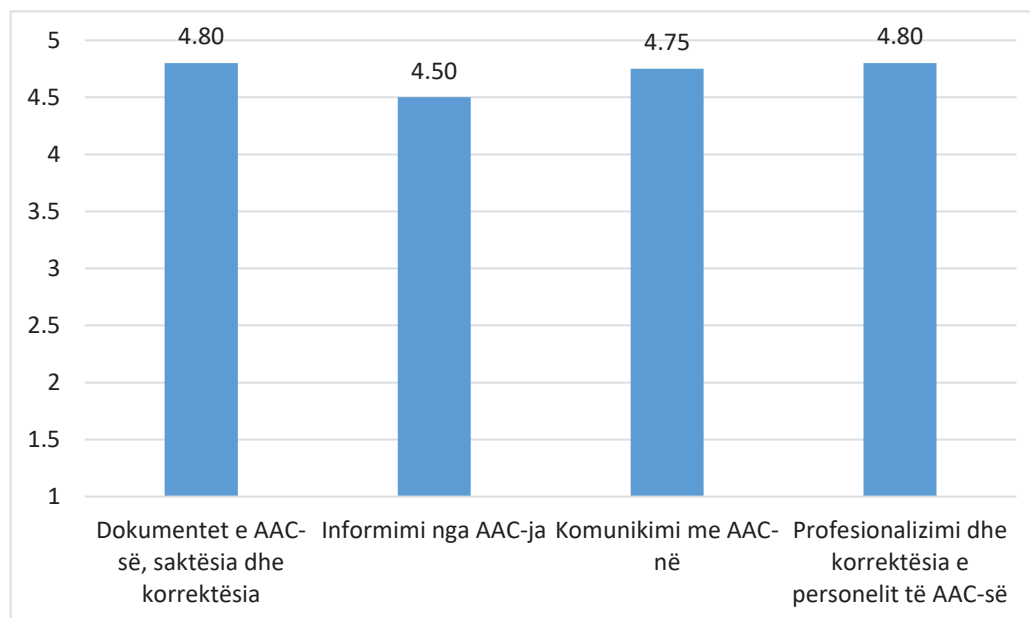
6.1.5	Rishikimi i Rregulloreve që transpozojnë Aneksat e ICAO-s për nenin që obligon publikimin në AIP të "Dallimeve" nga SARPs	AGA/SHNA/DSF/BNRREA				X	Në proces, përfundon në 2018
6.2 Realizimi i shpenzimit të buxhetit sipas planifikimit të rrjedhës së parasë (në %)							
6.2.1	Totali i realizimit (shpenzimet e buxhetit të alokuar)	ADM	X	X	X	X	Alokim/Shpenzime K1 84 % Alokim/Shpenzime K1-K2 90% Alokim/Shpenzime K1-K3 91 % Alokim/Shpenzime K1-K4 95 %
6.2.2	Paga dhe mëditje	ADM	X	X	X	X	Alokim/Shpenzime K1 100% Alokim/Shpenzime K1-K2 100% Alokim/Shpenzime K1-K3 100% Alokim/Shpenzime K1-K4 97 %
6.2.3	Mallra dhe shërbime	ADM	X	X	X	X	Alokim/Shpenzime K1 53 % Alokim/Shpenzime K1-K2 67% Alokim/Shpenzime K1-K3 68% Alokim/Shpenzime K1-K4 90 %
6.2.4	Shpenzime komunale	ADM	X	X	X	X	Alokim/Shpenzime K1 56 % Alokim/Shpenzime K1-K2 50% Alokim/Shpenzime K1-K3 48% Alokim/Shpenzime K1-K4 47 %
6.3 Realizimi i planit të prokurimit sipas aprovimit nga ana e menaxhmentit të AAC-së							
6.3.1	Servisim i automjeteve	ADM	X			X	
6.3.2	Shërbimet e përkthimit	ADM	X				
6.3.3	Shtypja dhe dizajnimi	ADM	X			X	
6.3.4	Pastrimi i veturave	ADM	X			X	
6.3.5	Furnizim me pajisje të TI-ve	ADM		X		X	
6.3.6	Mirëmbajtje dhe servisim i pajisjeve të TI-ve	ADM		X		X	
6.3.7	Furnizim me toner	ADM		X			
6.3.8	Furnizim me mobile për zyre	ADM		X		X	
6.3.9	Furnizim me ujë	ADM		X		X	
6.3.10	Furnizim dhe mirëmbajtje e klimave	ADM		X			
6.3.11	Furnizim me material higjienik	ADM	X				
6.3.12	Furnizim me letër të masave mbrojtëse	ADM	X				
6.3.13	Shërbime të fotokopjes	ADM	X			X	
6.3.14	Krijimi i një platforme softuerike për menaxhimin e dokumenteve dhe proceseve në AAC. Ndryshim i aktivitetit nga shërbimi në furnizim. Tani është: Furnizim me Server	ADM		X	X		
6.4 Realizimi i planit të trajnimeve për nëpunësit e AAC-së							
6.4.1	Trajnimet e planifikuara në AACK/ZCS-PLN 03	ADM	X	X	X	X	Realizimi sipas Planit
6.5 Realizimi i planit të Rekrutimit							
6.5.1	Rekrutimit i 3 pozitave	ADM	X	X	X	X	

LEGJENDA:

ADM	Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore
AGA	Departamenti i Aerodromeve
ASHNA	Agjencia e Shërbimeve të Navigacionit Ajror
BNRREA	Dep. i Bashkëpunimit Ndërkombëtar dhe Rregullimit Ekonomik të Aviacionit
DSF	Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve
SHNA	Departamenti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror
ZDP	Zyra e Drejtorit të Përgjithshëm
ZSC	Zyra për Siguri dhe Cilësi
ZÇLA	Zyra për Çështje Ligjore të Aviacionit

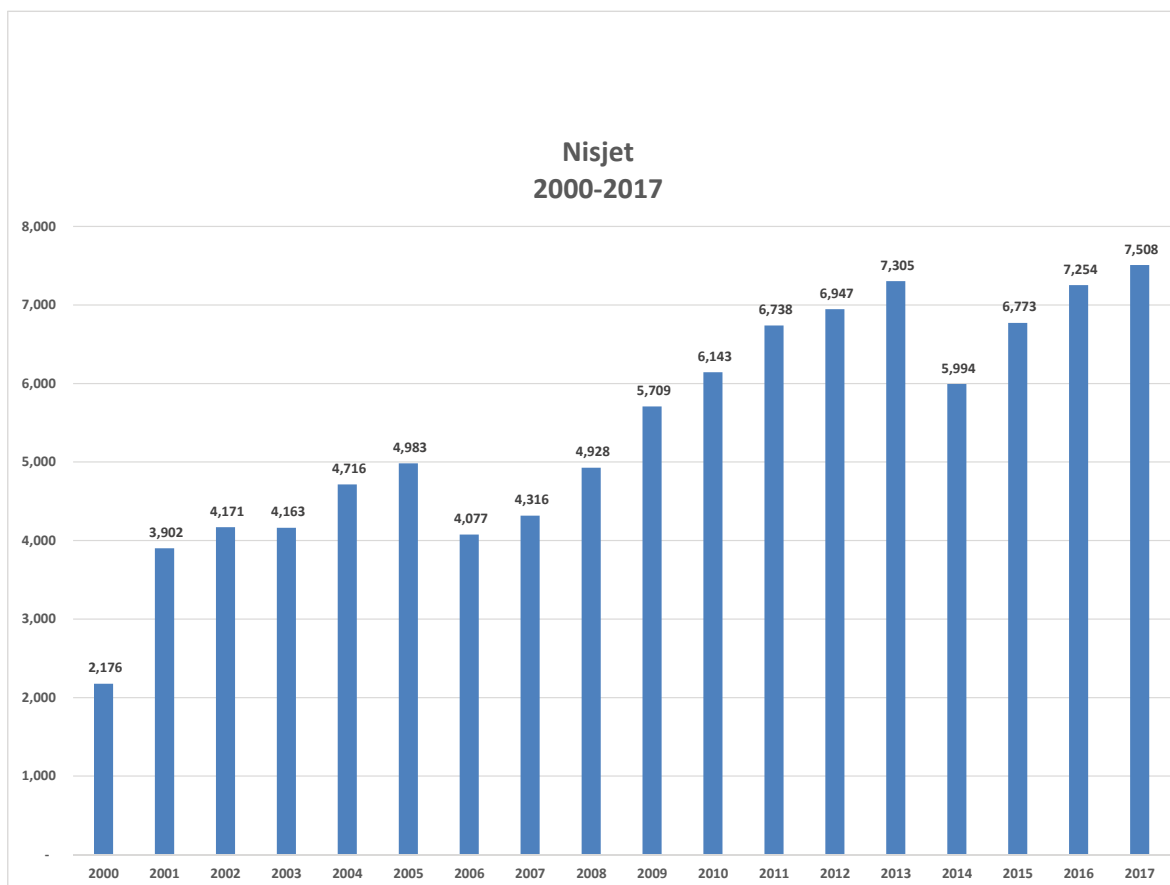
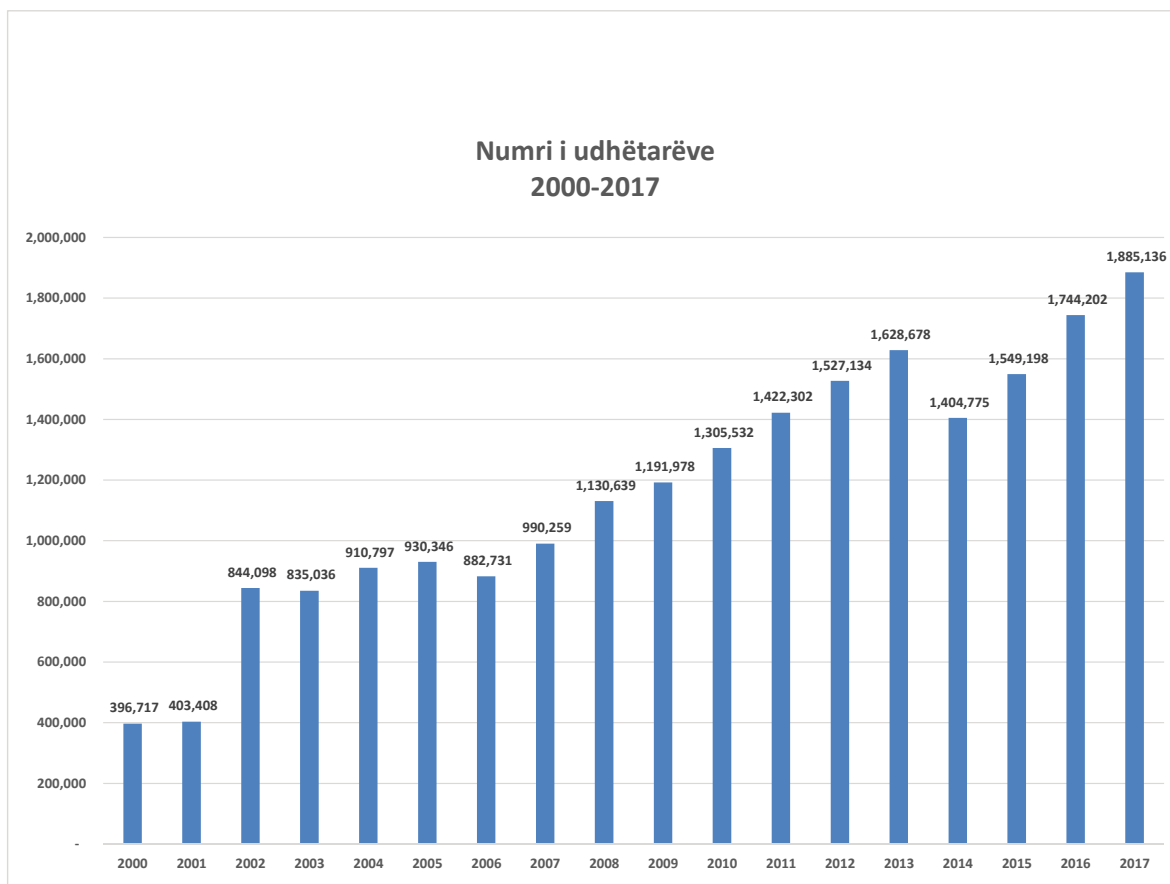
SHTOJCA 3 – REZULTATET E MATJES SË KËNAQSHMËRISË

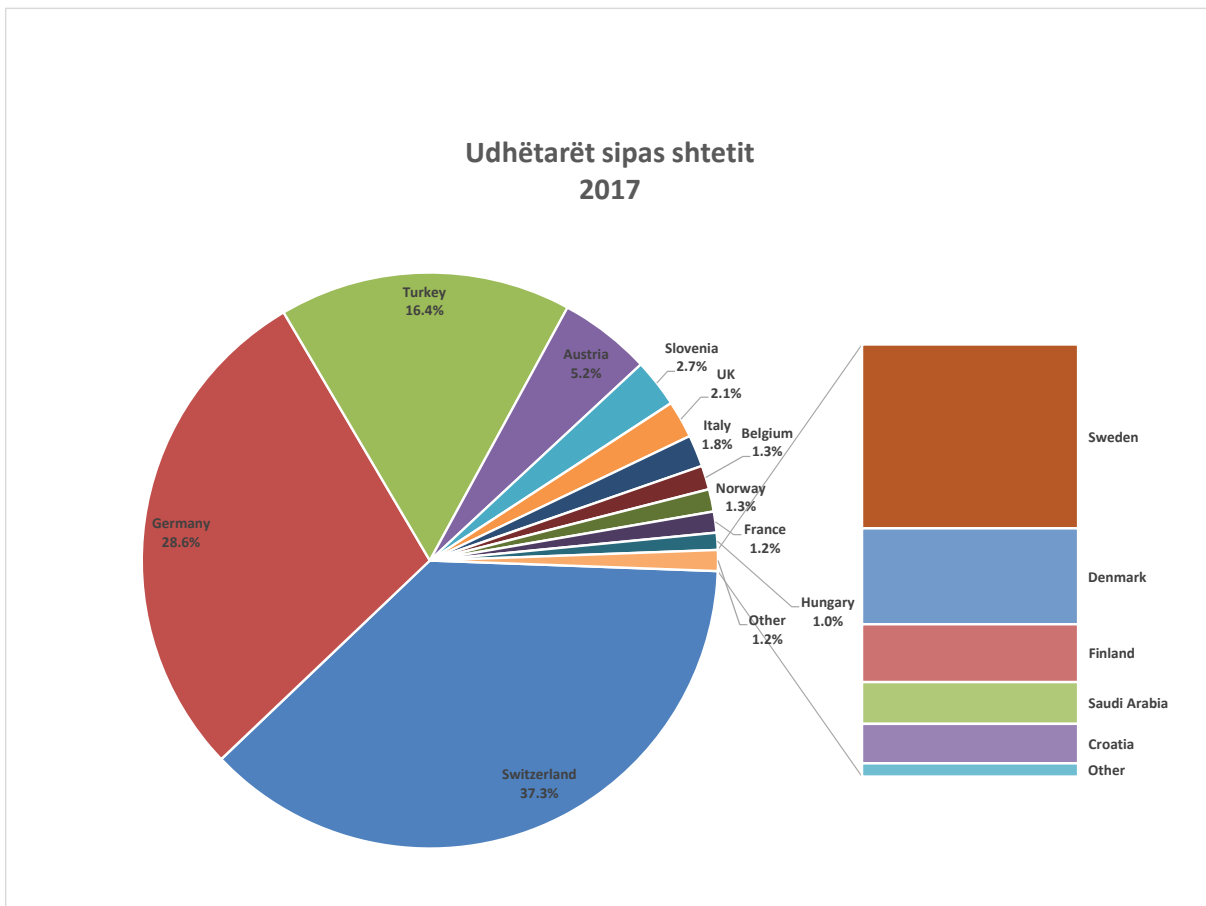
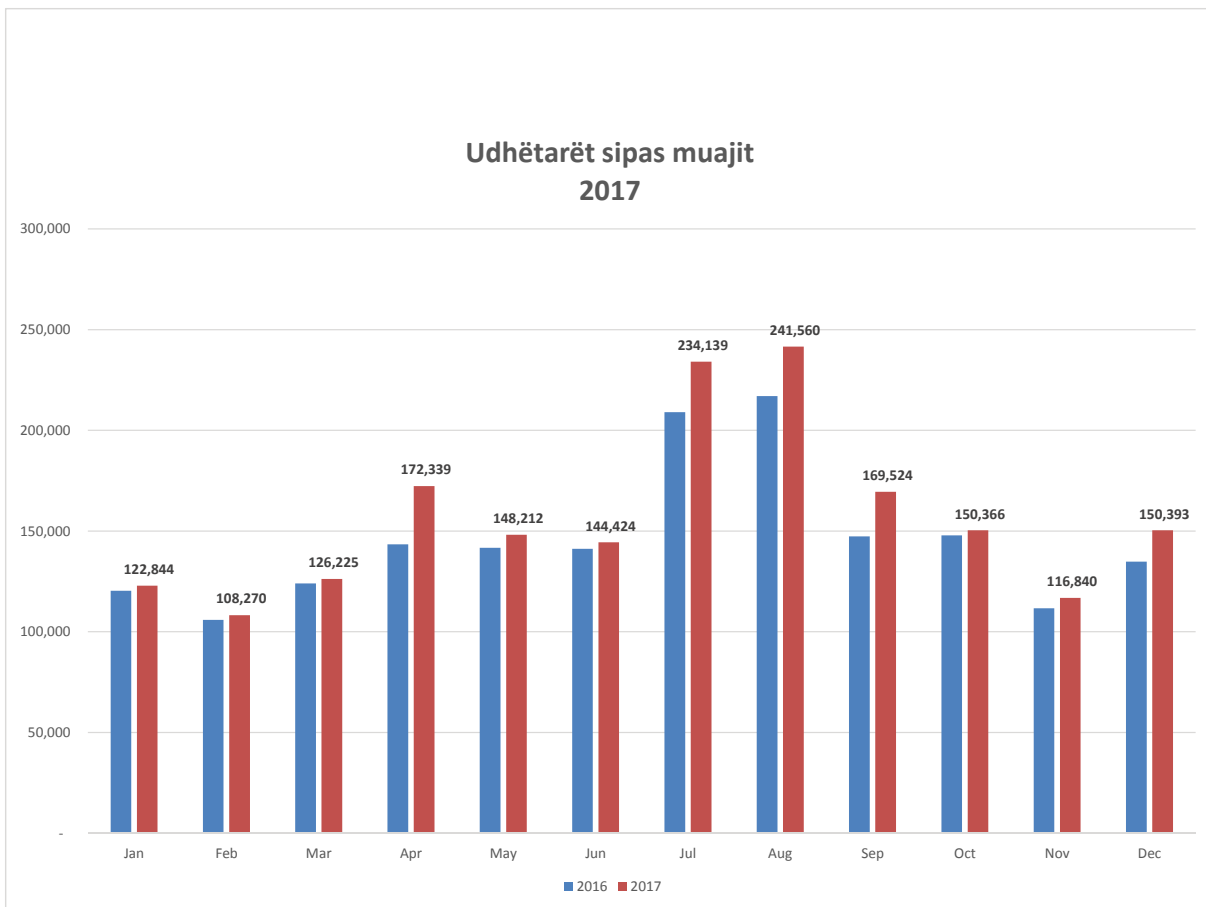
Matja e jashtme 2017

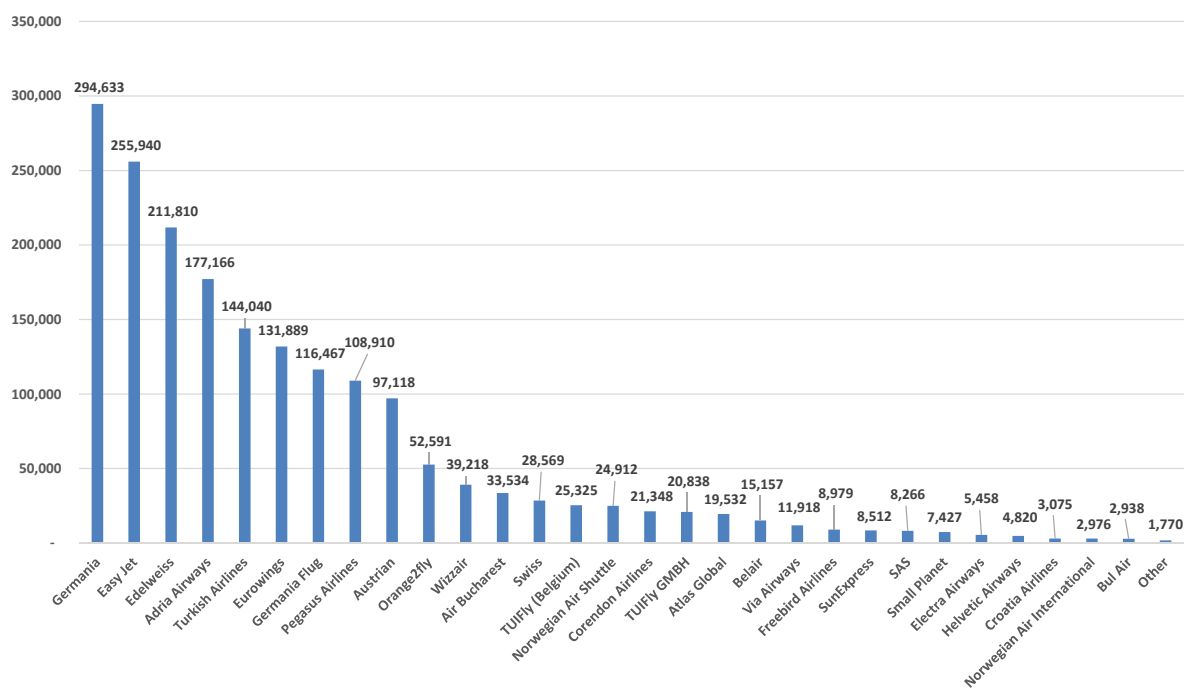
Rezultatet e vlerësimit (nota 1-5)

SHTOJCA 4 – STATISTIKAT E TRANSPORTIT AJROR

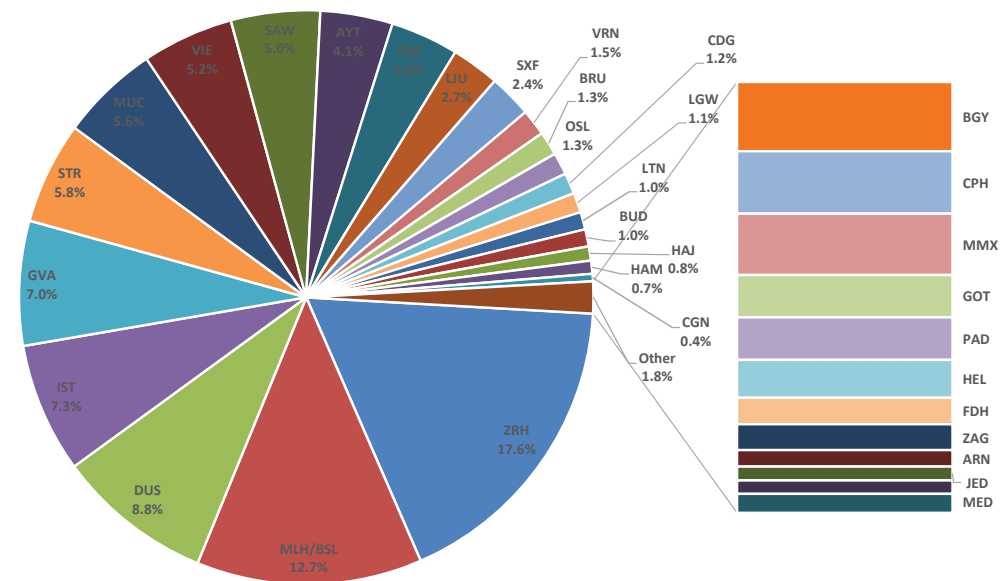

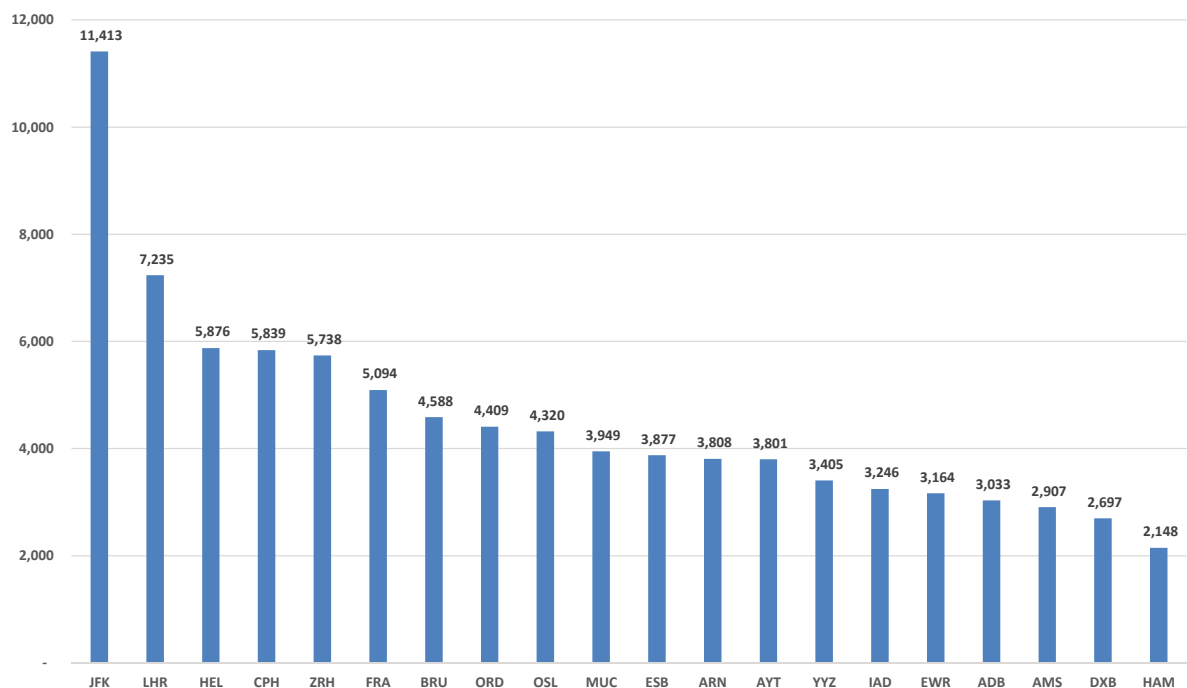
Udhëtarët sipas aviokompanisë 2017

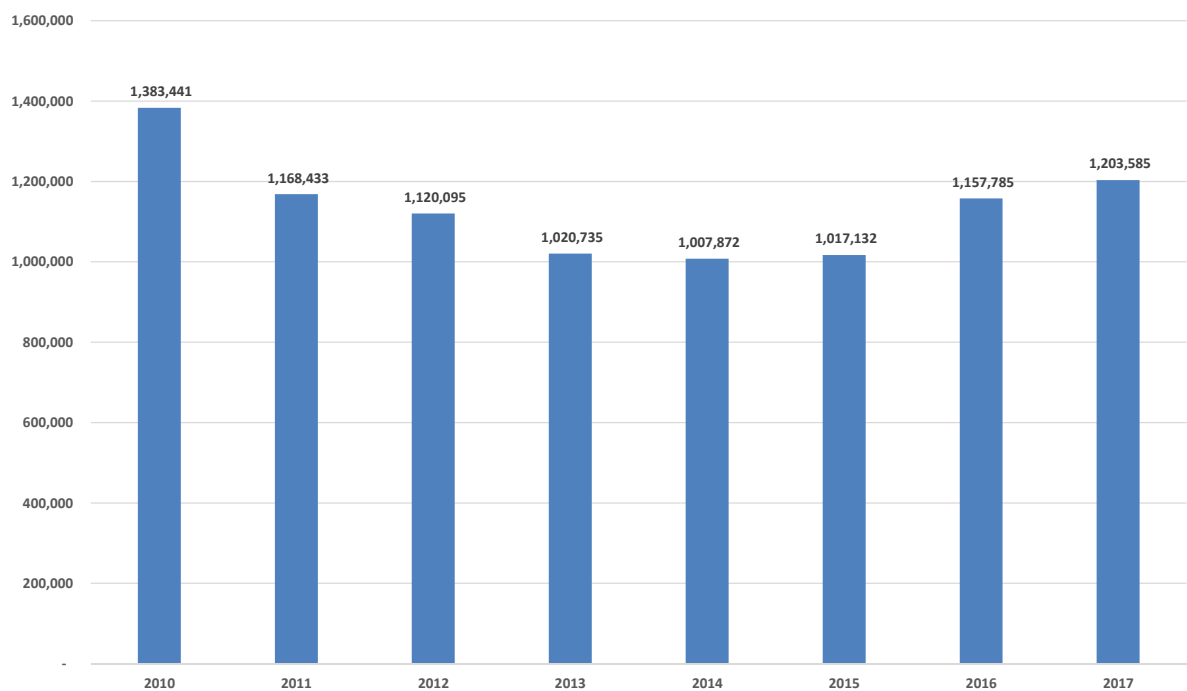
Udhëtarët sipas destinacionit 2017

Destinacionet e mëtutjeshme 2017

Kargo 2010-2017

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Godišnji izveštaj | 2017

Vizija

Da budemo kredibilni i priznati u svetu kao regulatorni i nadzorni organ za civilno vazduhoplovstvo, rangirani ispred drugih iz regiona i šire u pogledu vazduhoplovne bezbednosti.

Misija

Da stvorimo okruženje civilnog vazduhoplovstva u skladu sa međunarodnim standardima, kroz kontinuirani nadzor, partnerstvo sa industrijom i visoki nivo profesionalne sposobnosti osoblja.

SADRŽAJ

SPISAK SKRAĆENICA	97
1. IZVRŠNI REZIME	99
2. PRAVNA OSNOVA	103
a) Pобољшanje pravne osnove	104
b) Zakonske poteškoće	104
3. OPIS ACV-a	104
4. INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA	105
a) Organizaciona struktura ACV-a	105
b) Finansijski prihodi ACV-a	106
c) Plate osoblja ACV-a	107
4.1 NADZORNI ODBOR ACV-a	107
a) Mandat	108
b) Ovlašćenja	108
c) Funkcionalnost	108
4.2 IZVRŠNA VLAST	108
a) Generalni direktor ACV-a	108
b) Zamenik generalnog direktora ACV-a	109
c) Srednji menadžment	109
4.3 Ljudski resursi	110
a) Obuke	110
4.4 SREDSTVA	110
5. PLANIRANJE I REALIZACIJA RADA	111
6. SISTEM UPRAVLJANJA KVALITETOM	111
a) Revizija ACV-a od strane TUV Austria za održavanje sertifikata	111
b) Održavanje Sistema za upravljanje kvalitetom (SUK-a)	112
c) Pобољшanje sistema za upravljanje dokumentima	112
7. POSLOVI TOKOM PRETHODNE GODINE	113
7.1 NAPORI ZA UČLANJENJE REPUBLIKE KOSOVO U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA VAZDUHOPLOVSTVA	113
a) Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo (ICAO)	113
b) ECAC i EUROCONTROL	113
c) EASA	114
7.2 NORMALIZCIJA VAZDUŠNOG PROSTORA KOSOVA	115
a) Opis vazdušnog prostora Kosova	115
b) Normalizacija niskog vazdušnog prostora u Republici Kosovo	118
7.3 SPORAZUM O ZAJEDNIČKOM EVROPSKOM VAZDUHOPLOVNOM PODRUČJU (SPORAZUM ZEVP)	120
7.4 NACIONALNI PROGRAM BEZBEDNOSTI (NPB)	121
7.5 PITANJA VAZDUHOPLOVSTVA VEZANA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE	122
a) Nacionalni program za sprovođenje SSP-a	122
b) Državni izveštaj Evropske komisije za Kosovo	123

c) Sastanak pod-komisije za SSP	123
7.6 MEĐUINSTITUCIONALNA SARADNJA	123
a) Saradnja sa Skupštinskom komisijom za ERITI	124
b) Saradnja sa Ministarstvom infrastrukture	124
c) Saradnja sa Ministarstvom unutrašnjih poslova	124
d) Saradnja sa KFOR-om	125
e) Saradnja sa KIVNI-om	125
f) Saradnja sa Policijom Kosova	126
g) Saradnja sa Ambasdom SAD-a	126
7.7 MEMORANDUM O RAZUMEVANJU SA MAĐARSKOM O OBAVEZI ZA JAVNO USLUŽIVANJE	126
7.8 AKTIVNOST ACV-A NA MEĐUNARODNOM POLJU	127
a) Bilateralna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva	127
b) Koordinacija tehničke pomoći u oblasti vazduhoplovstva	129
7.9 REGULATORNA/NADZORNA AKTIVNOST	130
a) Sigurnost leta	130
b) Usluge vazdušne navigacije	138
c) Aerodromi	143
d) Ekonomska regulacija vazduhoplova	149
7.10 ZAKONODAVNA AKTIVNOST	151
a) Podzakonski akti	151
b) Izvršne i administrativne odluke	153
c) Kazne/žalbe/sporovi	155
7.11 TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU	155
7.12 INFORMISANJE JAVNOSTI I PRISTUP JAVNIM DOKUMENTIMA	156
a) Bilten ACV-a „Aviatori“	156
b) Pristup javnim dokumentima	156
c) Zvanična internet stranica ACV-a	157
7.13 ADMINISTRACIJA I LJUDSKI RESURSI	157
a) Javna nabavka tokom 2017. godine	157
7.14 FINANSIJSKI IZVEŠTAJ	159
a) Izveštaj budžeta sa troškovima	159
b) Prihodi	159
c) Određeni grantovi donatora	160
d) Budžetski troškovi	160
e) Planiranje / Realizacija budžeta	162
f) Kapitalne investicije	163
g) Uporedna tabela budžeta za poslednje tri godine	163
h) Budžet ACV-a za 2018. godinu	163
8. REVIZIJE PREMA ACV-u	164
a) Revizija od strane Nacionalne kancelarije revizije	164
b) Sastanak sa CJU-om Unutrašnje Revizije od strane Ministarstva Finansija	164
9. IZAZOVI	164
10. STATISTIKE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA	165
PRILOG 1 – SPISAK OBUKA	167
PRILOG 2 – PLAN RADA ACV-A ZA 2017. GODINU I NJEGOVA REALIZACIJA	170
PRILOG 3 – REZULTATI MERENJA ZADOVOLJSTVA	182
PRILOG 4 – STATISTIKE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA	183

SPISAK SKRAĆENICA

ACV	Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo
AMC	Vazduhoplovni medicinski centar
AME	Ovlašćeni medicinski procenitelj
MAP	Međunarodni Aerodrom u Prištini „Adem Jashari“
AVNU	Agencija za vazdušno navigacijske usluge
EU	Evropska Unija
MSERV	Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulaciju u vazduhoplovstvu
EASA	Evropska agencija za vazduhoplovnu bezbednost
ECAC	Evropska konferencija za civilno vazduhoplovstvo
EUROCONTROL	Evropska organizacija za bezbednost vazdušne navigacije
ZEVP	Zajedničko evropsko vazduhoplovno područje
IATA	Međunarodna asocijacija za vazdušni saobraćaj
ICAO	Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo
KIJU	Kosovski institut za javnu upravu
IPA	Instrument za pred-pristupnu pomoć
ISIS	Sprovođenje jedinstvenog evropskog neba u jugoistočnoj Evropi
ISO	Međunarodna organizacija za standardizaciju
VK	Vazdušna kontrola
EK	Evropska Komisija
KFOR	Kosovske snage
KIVNI	Komisija za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata
NNO	Nezavisni nadzorni odbor
KVS	Kontrola vazdušnog saobraćaja
ZCV	Zakon o civilnom vazduhoplovstvu
LKIA	Privatna kompanija koja upravlja MAP „Adem Jashari“
MF	Ministarstvo finansija
MI	Ministarstvo infrastrukture
MEI	Ministarstvo za evropske integracije
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MIP	Ministarstvo inostranih poslova
MRSZ	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
NATO	Organizacija severno-atlantskog sporazuma
NPSSSP	Nacionalni Program za Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju
NPB	Nacionalni program bezbednosti
ISUFK	Informacioni sistem za upravljanje finansija na Kosovu
SUK	Sistem upravljanja kvalitetom
SPP	Standardi i prakse preporučene od strane ICAO-a
UVN	Odeljenje za usluge vazdušne navigacije
NKR	Nacionalna kancelarija revizije
KSK	Kancelarija za sigurnost i kvalitet u ACV

1. IZVRŠNI REZIME

Autoritet civilnog vazduhoplovstva (ACV) je nezavisna regulatorna agencija zadužena za regulisanje pitanja bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i ekonomsko regulisanje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne navigacije. ACV ima puni pravni kapacitet; to je budžetska samofinansirajuća organizacija i javni autoritet, koji podleže odgovarajućim odredbama o budžetskim organizacijama i javnim autoritetima u važećim zakonima i drugim podzakonskim aktima u Republici Kosovo.

ACV se samofinansira namenskim prihodima, kao što je definisano u Zakonu br. 03/L-048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima (izmenjen i dopunjen). Prema članu 25. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, namenski prihodi ACV-a čine:

- takse koje se odnose na vazduhoplovstvo, naknade i tarife;
- procenat od usluga vazdušne navigacije koje se pružaju u vazdušnom prostoru Republike Kosovo;
- tarife za bezbednost putnika i tarife za sertifikaciju i licenciranje; i
- donacije, grantovi i druga finansijska ili tehnička pomoć (podrška) određena za ACV.

ACV-om upravlja generalni direktor. Vlada Republike Kosovo je preimenovala generalnog direktora ACV-a Odlukom br. 8/157 od 22. novembra 2013. godine na period od pet godina, sa mogućnošću produženja. Rad ACV-a nadgleda Nadzorni odbor koji se sastoji od pet članova. Vlada je imenovala novi Nadzorni odbor ACV-a u junu 2016. godine. ACV ima 29 zaposlenih, od kojih je 2. počelo sa radom 2017. godine, nakon odobrenja od strane Ministarstva javne uprave i Ministarstva finansija kao i nakon uspešnog završetka procedura regrutovanja civilnih službenika na osnovu važećeg relevantnog zakonodavstva.

Početkom januara 2017. godine, nakon sveobuhvatne konsultacije, konsolidovan je i odobren Plan rada ACV-a za 2017. godinu. Ovaj plan obuhvata: akcioni plan, plan nadzornih aktivnosti, plan regrutovanja i plan za obučavanje osoblja i u potpunom je skladu sa strateškim ciljevima ACV-a. Tromesečni i godišnji pregledi rada su pokazali da je realizovano 94% planiranog posla za 2017. godinu, odnosno akcioni plan je ostvaren 89%, plan obuke 92%, a plan nadzornih aktivnosti 100%. Prilog 2. ovog izveštaja sadrži plan rada za 2017. godinu i realizaciju istog.

Revizorska kompanija za sertifikaciju prema standardu ISO, TUV Austria, je u oktobru izvršila reviziju Sistema za upravljanje kvalitetom u ACV-u, koji je sertifikovan 2016. godine prema poslednjem standardu ISO 9001:2015. Revizija je obuhvatila celokupni unutrašnji sistem ACV-a i rezultovala je bez nijednog nalaza ili preporuke. Kao što je predviđeno procedurama sertifikacije, naredna revizija za održavanje sertifikata je nakon jedne godine dok je certifikat validan do novembra 2019. godine.

U cilju održavanja sistema za upravljanje kvalitetom, u decembru je po šesti put po redu sprovedeno merenje zadovoljstva korisnika usluga ACV-a. Na osnovu dobijenih odgovora, dobijen je prosekok ocenjivanja koji dostiže vrednost od 4.7 u 2017. godini

(merne vrednosti od 1 do 5). U odnosu na 2016. godinu kada je vrednost bila 4.4, prosečna vrednost zadovoljstva za ovu godinu pokazuje blagu porast. Ono što je još važnije, intervjuisani operateri su dali i preporuke za poboljšanje, koje su za ACV od velikog značaja i razmatraju se od strane rukovodstva kako bi se primenjivale tokom planiranja rada. U Prilogu 3. su predstavljeni rezultati merenja zadovoljstva.

NATO je i tokom 2017. godine nastavio razgovore sa državnim vlastima Kosova i susednim zemljama kako bi se normalizovao i niski vazdušni prostor Kosova. Potpuna normalizacija niskog vazdušnog prostora Kosova, između ostalog, obuhvatiće otvaranje novih vazdušnih koridora između Republike Kosovo, Albanije, Crne Gore i Srbije, koji bi služili za sve avione koji lete u MAP-u „Adem Jashari“. Trenutno, svi letovi u Prištini se vrše kroz jedan vazdušni koridor koji povezuje Republiku Kosovo sa Makedonijom. Novi koridori bi skratili vreme leta za oko 15-20 minuta, smanjili bi operativni trošak vazdušnih kompanija, koje bi kao rezultat trebalo da se odrazi na jeftinije avio karte za naše putnike. Krajem oktobra je počeo tehnički dijalog između eksperata, potpomognut od strane NATO-a, za otvaranje vazdušnih koridora, što obuhvata niz tehničkih radnji. Predsedavajući jedinice za upravljanje vazdušnog prostora je tokom sastanka naglasio da je NATO odlučan da do kraja 2018. godine pronađe najbolje tehničko i zakonsko rešenje za povećanje broja vazdušnih koridora u niskom vazdušnom prostoru Kosova. Više o ovom sastanku možete pročitati u tački 7.2 b) ovog izveštaja.

Potpisivanje Radnih Aranžmana sa EASA-om je očekivano tokom 2017. godine nakon jedne sveobuhvatne posete ocenjivanja u oblasti upravljanja vazdušnim saobraćajem/ usluge vazdušne navigacije i licenciranja vazdušnih kontrolora koje je EASA preduzela na Kosovu od 21-25. novembra 2016. godine. Dok je, nakon ove revizije, tokom 2017. godine uspostavljen direktan i dosledan kontakt između tima inspektora EASA i inspektoram ACV-a, nije bilo drugih dešavanja u vezi sa postizanjem Radnih Aranžmana tokom ovog vremena. Potpisivanje radnih aranžmana će omogućiti, između ostalog, revizije učinka ACV-a od strane EASA i pozitivna procena bi garantovala priznavanje na pan-evropskom nivou licenci i sertifikata avijacije izdatih od strane Republike Kosovo.

Dana 27. mart 2017. godine, u Skoplju je održan deseti sastanak Zajedničkog komiteta Sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području. Na sastanku su učestvovali predstavnici potpisnica ovog sporazuma: Evropska Komisija, predstavnici država zapadnog Balkana kao i predstavnici država članica EU-a. Rečeno je da će se za države koje su ispunile sve zahteve prve faze sprovođenja Sporazuma izdati Odluke za prelazak u drugu fazu. Kako god bilo, za Kosovo, sa svim unapređenjem u transponovanju i sprovođenju zakonodavstva druge faze koja se odnosi na bezbednost i obezbeđivanje civilnog vazduhoplovstva, kao izazov za prelazak u drugu fazu ostaje nepotpuno usklađivanje Direktive 2003/88 EU-a o radnom vremenu u Zakonu o radu Republike Kosovo. Dana 1. decembra 2017. godine, ACV je obavestena od strane Evropske Komisije da je Sporazum o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području stupao na snagu, koji je potpisan još u 2006. godini i koji je od tada sproveden na administrativnom nivou od strane Kosova; štaviše, ocenjivanje koje je sprovedeno od strane eksperata EK-a 2016. godine o nivou sprovođenja sporazuma od strane Kosova pokazuje značajan napredak kojeg je postiglo Kosovo u sprovođenju zahteva Sporazuma, ne samo po pitanju prve tranzitne faze, već i po pitanju druge. Ova činjenica je naglašena i u Izveštaju zemlje za 2016. godinu koji je objavljen od strane EK. Maja 2018. godine će se po prvi put sastajati Zajednički komitet Sporazuma HPEA, nakon stupanja na snagu Sporazuma i strane potpisnice će, između ostalog, saznati i nove eventualne obaveze.

ACV je nastavilo da koordiniše aktivnosti sa MIP-om i MI-om o aktivnostima koje treba preduzeti za članstvo u Međunarodnu organizaciju za civilno vazduhoplovstvo (ICAO) i nastavilo je sa naporima da učestvuje kao posmatrač u radu važnih pan-evropskih organizacija vazduhoplovstva ECAC i EUROCONTROL. Više o ovoj temi možete pročitati u tački 7.1 ovog izveštaja.

Na zakonodavnom planu, ACV je nastavilo sa donošenjem podzakonskih akata za primenu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, kojima se vrši usvajanje međunarodnih standarda u civilnom vazduhoplovstvu koje je objavio ICAO i standarda za primenu zakonodavstva EU-a u oblasti civilnog vazduhoplovstva, kako onih u okviru Sporazuma o ZEVP-u, tako i onih koji važe za zemlje EU-a, ali koji još uvek zvanično nisu postali deo ovog Sporazuma. Doneseno je devetnaest podzakonskih akata od kojih sedamnaest transponuju u našem pravnom redu zakonodavstvo EU-a u raznim oblastima civilnog vazduhoplovstva. Tako, ACV je ispunio 100% svojih dužnosti iz Nacionalnog plana za sprovođenje SSP-a za 2017. godinu. Svaki nacrt-pravilnika, izrađen od strane ACV-a, koji transponuje podzakonski akt EU-a, je prošao proceduru usvajanja od strane Ministarstva za evropske integracije pre potpisivanja od strane Generalnog direktora. Pored ovih pravilnika i nekoliko tehničkih publikacija koje služe industriji za laške sprovođenje uredbi, ACV je tokom godine objavio jedan važan redovan godišnji izveštaj, o dešavanjima koja su izveštavana ACV-u.

U oblasti nadzornih aktivnosti, inspektori ACV-a su u skladu sa odobrenim planom nadzornih aktivnosti za 2017. godinu izvršili inspekcije i revizije, kako bi se osiguralo da se operacije civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo vrše u skladu sa važećim sigurnosnim standardima. Ove inspekcije i revizije su izvršene u Međunarodnom aerodromu u Prištini „Adem Jashari“, Agenciji za vazdušno navigacijske usluge, stranim vazduhoplovnim kompanijama koje posluju u Prištini, u odobrenom

operateru za snabdevanje vazduhoplova gorivom na Prištinskom aerodromu kao i u organizacijama za obučavanje u oblasti civilnog vazduhoplovstva, odobrenim od strane ACV-a. Inspekcije su pokazale da se operacije sprovode u skladu sa bezbednosnim standardima.

U ispunjavanju obaveza licenciranja osoblja sa odgovornostima osetljivim za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, ACV je izdao određen broj licenci, uključujući ovde i licenciranje kontrolora vazdušnog saobraćaja na osnovu zahteva iz EU-a. Nastavljeno je licenciranje pilota i instruktora paraglajdera.

ACV je decembra meseca sertifikovala Agenciju za usluge vazdušne navigacije za pružanje usluga organizacije za obučavanje kontrolora vazdušnog saobraćaja (KVS) kao što su obuke po jedinici za KVS i kontinuirane obuke za KVS. Sertifikat je izdat na trogodišnji period na osnovu člana 78. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, nakon ispunjavanja kriterijuma koji proizilaze iz Pravilnika br. 5/2012 ACV-a koja transponuje u unutrašnji pravni poredak Republike Kosovo Pravilnik EU-a br. 805/2011.

Kao rezultat utvrđivanja ispunjenosti uslova Pravilnika ACV-a br. 8/2014 o uslovima i načinu transportovanja opasnih roba putem vazduha, maja meseca, ACV je obnovio sertifikat operatera MAP „Adem Jashari“ LKIA za tretiranje opasnih roba za dve godine.

ACV je podržao druge institucije nadležne za civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo, kako bi ceo regulatorni i nadzorni sistem vazduhoplovstva funkcionisao koordinirano i u skladu sa standardima i najboljim međunarodnim praksama. Vredi napomenuti podršku datu Ministarstvu infrastrukture u radnoj grupi za izradu strategije civilnog vazduhoplovstva kao i radnoj grupi za projekat produženja piste Aerodroma u Prištini. Ovlašćenjem ministra Ministarstva infrastrukture, 23. februara 2017. godine, generalni direktor ACV-a u ime vazduhoplovnih organa Kosova je potpisao Memorandum o razumevanju sa onim iz Mađarske u vezi sa obavezom za javno usluživanje (vazduhoplovni transport). Potpisivanje ovog sporazuma je otvorio put otvaranju vazdušne linije Priština – Budimpešta od aprila 2017. godine, koja se realizuje od strane kompanije Wizz Air koja je do kraja 2017. godine prevozila preko 18,000 putnika iz Prištine za Budimpeštu i obratno.

Dana 11. decembra 2017. godine, ACV je potpisao Memorandum o razumevanju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova. Cilj ovog memoranduma je da ove dve institucije deluju u bliskoj saradnji u relevantnim oblastima civilnog vazduhoplovstva, kroz koordinaciju aktivnosti unutar obaveza i odgovornosti kojih ima svaka institucija na osnovu Zakona. Koordinacija nije nedostajala ni sa Policijom Kosova u slučajevima kada su funkcionisali dronovi bez ovlašćenja ACV-a ili kada su razni pojedinci uperili lasersko svetlo ka vazduhoplovima tokom leta.

Tehnička saradnja sa sličnim organima u regionu i šire, pogotovo sa Albanijom, nastavljena je i tokom 2017. godine. Inspektori za aerodrome ACV-a Kosova su tokom novembra meseca podržali kolege iz ACV-a Albanije u praćenju sveobuhvatne vežbe koja je simulirana za hitno reagovanje u slučajevima vazdušnih nesreća koja održana

u Međunarodnom Aerodromu u Tirani „Nënë Tereza“ u Rinasu.

ACV investira na doslednom profesionalnom usavršavanju svog osoblja, u skladu sa međunarodnim preporučenim standardima i praksama. Na osnovu prethodno odobrenog plana obuke, tokom 2017. godine, osoblje ACV-a je pohađalo obuke, koje su uglavnom finansirali donatori, kao i obuke koje je su finansirane od strane budžeta ACV-a. Detaljan spisak obuka se nalazi u Prilogu 1. ovog izveštaja.

Nacionalna kancelarija revizije je, kao i ranijih godina, i za 2016. godinu dala „nemodifikovano mišljenje“ i potvrdila je da „finansijski izveštaji ACV-a za 2016. godinu predstavljaju pravedan i istinit pregled u svim materijalnim aspektima“. Prema izveštaju objavljenom juna meseca 2017. godine, upravljanje budžetom je izvršeno u potpunosti u skladu sa pravim principima finansijskog upravljanja. U izveštaju NKR-a su date četiri preporuke, koje je ACV odmah uzelo u obzir i primenilo u skladu sa važećim odredbama.

Budžet ACV-a za 2017. godinu je nakon budžetskih smanjenja bio 873,762.95 €. Tokom fiskalne 2017. godine, ACV je potrošio 839,594.94 €, šta znači da procenat realizacije iznosi 96% izdvojenog/odobrenog budžeta. Razlog ne ispunjavanja 100% budžeta je zbog uštede za komunalne usluge. Međutim, prihodi ACV-a iz tarife bezbednosti koju plaća svaki putnik koji polazi sa Aerodroma u Prištini kao i drugih tarifa dostigle su vrednost od 1,865,064 €.

Međunarodni Aerodrom u Prištini „Adem Jashari“ uslužio je ukupno 1,885,136 putnika u 2017. godini, prema statistikama koje je prikupio operater LKIA. Ovaj broj putnika je 8.08% veći nego broj putnika koji su na ovom aerodromu usluženi tokom 2016. godine (1,744,202). Porast broja letova se pripisuje, između ostalog, i finansijskim podsticajima odobrenim od strane ACV za 2016. godinu, koje operater aerodroma pruža vazduhoplovnim kompanijama koje otvaraju nove linije iz Prištine ili koje povećavaju broj letova. Statistički grafikoni vazdušnog saobraćaja za/od Prištine su prikazani u Prilogu 4. ovog izveštaja.

2. PRAVNA OSNOVA

Dana 13. mart 2008. godine, Parlament Republike Kosovo je usvojio Zakon br. 3/L-051 o Civilnom Vazduhoplovstvu. Zakon je stupio na snagu 15. juna 2008. godine. Ovaj zakon je usvojen od strane Skupštine Kosova u skladu sa 130. članom Ustava Republike Kosovo, kojim se zahteva uspostavljanje Autoriteta za Civilno Vazduhoplovstvo Republike Kosovo. Zakon o Civilnom vazduhoplovstvu je osnovi zakon za funkcionisanje ACV-a i regulisanje civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo. Ovim zakonom ACV-u su date nadležnosti za izdavanje podzakonskih akata u obliku uredbi, administrativnih uputstava i odluka, kojima su konkretno sprovedene odredbe Zakona za Civilno Vazduhoplovstvo. Funkcionisanje i unutrašnja organizacija je urađena na osnovu internog pravilnika izdatog od strane generalnog girektora, na osnovu člana 14.2 Zakona o Civilnom Vazduhoplovstvu i prema važećim zakonima, uključujući i Zakon o državnoj upravi, Zakon o državnoj službi i uredbi Vlade Kosova o civilnoj službi.

a) Poboljšanje pravne osnove

Zakon o civilnom vazduhoplovstvu je zakon koji pripada prvoj grupi zakona nakon nezavisnosti. Izmene/dopune zakona, ukoliko je potrebno, treba da inicira Ministarstvo za Infrastrukturu, kao resorno ministarstvo, dok su ostali akteri ovog procesa ACV, MUP i KIVNI. Tokom perioda izveštavanja nije bilo zakonodavnih inicijativa u pogledu izmene/dopune zakona, uzimajući u obzir i stalne ocene Evropske Komisije da je Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu Kosova u skladu sa zakonskim kadrom EU-a i može da služi kao model za druge zemlje regiona.

b) Zakonske poteškoće

Kao što je gore navedeno, Zakon o Civilnom Vazduhoplovstvu i njegovi podzakonski akti koji proizilaze iz njega, omogućili su ACV-u obavljanje svojih obaveza i sprovođenje međunarodnih obaveza zemlje, u oblasti bezbednosti bez ikakvih naglašenih poteškoća.

3. OPIS ACV-a

Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo je osnovan kao nezavisna regulatorna agencija na osnovu 14. člana Zakona br. 3/L- 051 o Civilnom vazduhoplovstvu. Od 1. januara 2009. godine, ACV je primio pune kompetencije u skladu sa ovim zakonom. ACV je jedan od državnih organa sa odgovornostima i funkcijama u oblasti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji. Zakon predviđa da je Ministarstvo za infrastrukturu (MI) odgovorno za ekonomsko regulisanje vazdušnog saobraćaja¹, dok je Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) odgovorno za regulisanje bezbednosnih aspekata vazduhoplovstva.² Zakon takođe osniva Komisiju za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata (KIVNI), kao institucija koja funkcioniše u okviru Kancelarije premijera Republike Kosovo.³

ACV je zadužen za regulisanje pitanja bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i ekonomsko regulisanje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne navigacije. Ekonomska regulacija aerodroma i usluga vazdušne navigacije podrazumeva odobravanje naknada za korišćenje usluga koje ovi operateri pružaju. ACV ima punu pravnu sposobnost i za svoj rad izveštava Skupštini Republike Kosovo. ACV je budžetska samofinansirajuća organizacija i javni autoritet i podlaže odgovarajućim odredbama o budžetskim organizacijama i javnim autoritetima u Zakonima i ostalim podzakonskim aktima koje su sprovodljivi u Republici Kosovo.

ACV je odgovoran za:

- sprovođenje zakonodavstva o civilnom vazduhoplovstvu i sprovođenje politika usvojenih od strane MI ili Vlade u oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- pružanje saveta i predloga za MI, Vladu i Skupštinu u vezi politika i

¹ Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, poglavlje 2

² Isto, Poglavlje 4

³ Isto, Poglavlje 5

- zakonodavstva u oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- donošenje primenljivih uredbi i naredbi za vazdušnu navigaciju, u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu i Sporazumom o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području, u cilju sprovođenja politika civilnog vazduhoplovstva MI i relevantnog zakonodavstva u oblasti civilnog vazduhoplovstva;
 - izdavanje licenci, sertifikata i dozvola u skladu sa ovlašćenjima i odgovornostima ACV-a, utvrđenim zakonom o civilnom vazduhoplovstvu;
 - regulisanje bezbednosti vazdušnog saobraćaja u Republici Kosovo;
 - ekonomsku regulaciju aerodroma i usluga vazdušne navigacije;
 - pružanje saveta MI povodom pripreme nacрта politika Ministra za korišćenje vazdušnog prostora Kosova, koje zadovoljavaju potrebe korisnika, uzimajući u obzir nacionalnu bezbednost, ekonomske i ekološke faktore i potrebu za visokim standardima bezbednosti;
 - nadzor i osiguravanje efikasnog sprovođenja zakona, standarda, pravila, procedura i naredbi civilnog vazduhoplovstva, osim ako je Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu ili drugim osnovnim normativnim aktom ova funkcija eksplicitno data MI ili drugom javnom autoritetu;
 - distribuciju informacija javnosti o pitanjima relevantnim za funkcije i aktivnosti ACV;
 - preduzimanje mera, sprovođenje istraga i inspekcija i izdavanje naredbi, odredbi, pravilnika i/ili postupaka koje ACV sa razlogom smatra potrebnim za (i) redovno i zakonito sprovođenje odredbi Zakona o civilnom vazduhoplovstvu ili (ii) pravilno i zakonito sprovođenje ovlašćenja i dužnosti koje su ACV-u date ovim zakonom; i
 - vršenje drugih funkcija koje su vezane za civilno vazduhoplovstvo na Kosovu i koje su dodeljene ACV-u Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu ili drugim osnovnim normativnim aktom.

4. INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA

Sedište ACV-a je u Prištini, naselje Arberia, ulica „Ahmet Krasniqi“ br. 208. Kancelarije ACV-a imaju dovoljno prostora da obezbede zaposlenima dobre radne uslove. Pošto se prostorije ACV nalaze u privatnoj zgradi za koju se plaća zakup, ACV je neprekidno tražio od Ministarstva za javnu upravu da se nađe solucija za razmeštanje ACV-a u pogodan državni objekat ili da se dodeli zemljište u Prištini za izgradnju administrativnog objekta ACV-a.

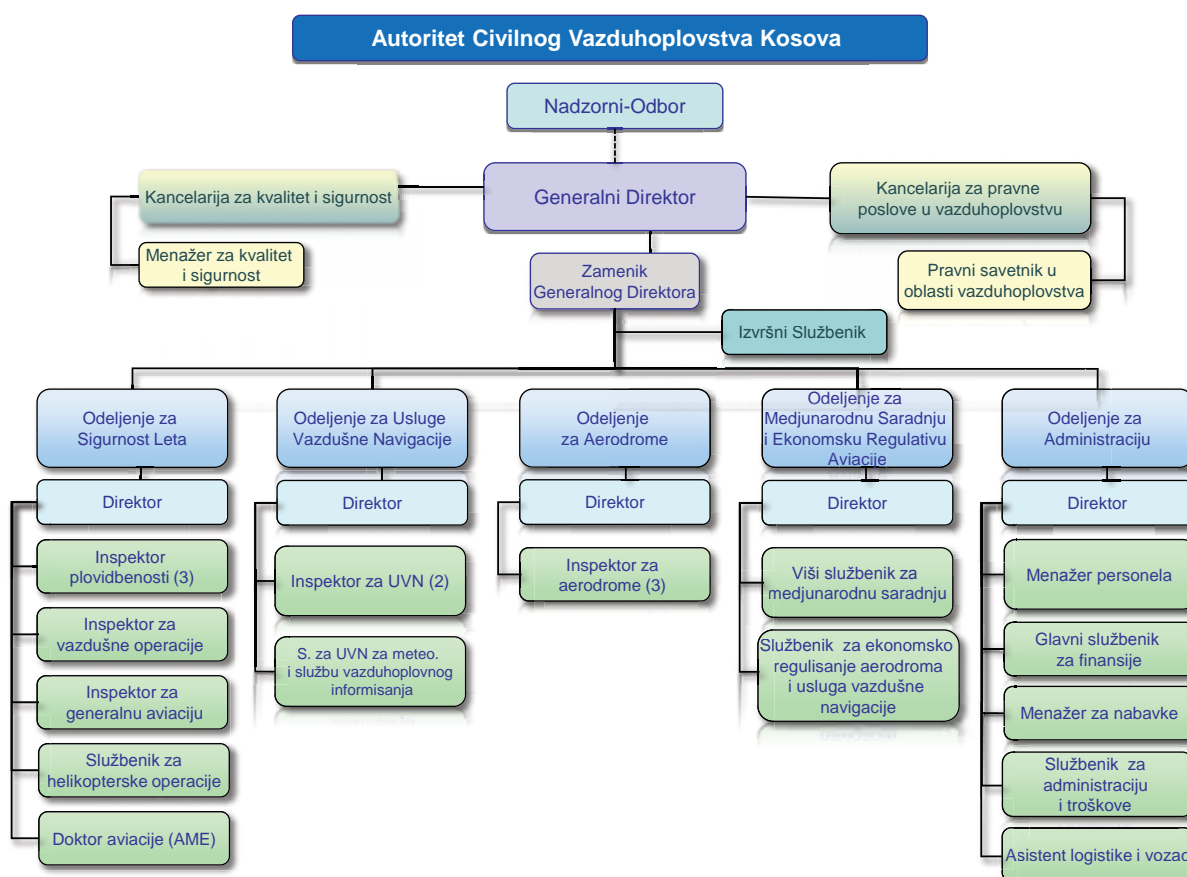
a) Organizaciona struktura ACV-a

Na osnovu Uredbe o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju i sistematizaciji radnih mesta, organizaciona struktura ACV-a se sastoji od:

- a) Kancelarija generalnog direktora
 - i. Generalni direktor
 - ii. Zamenik generalnog direktora
 - iii. Kancelarija za sigurnost i kvalitet

- iv. Kancelarija za pravna pitanja u vazduhoplovstvu
- v. Kancelarija za odnose sa javnošću
- b) Odeljenje za bezbednost letova
- c) Odeljenje za usluge vazdušne navigacije
- d) Odeljenje za aerodrome
- e) Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulaciju u vazduhoplovstvu
- f) Odeljenje za administraciju i ljudske resurse

U nastavku je prikazana organizaciona shema ACV-a, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju ACV-a i sistematizaciji radnih mesta.

b Finansijski prihodi ACV-a

ACV se samofinansira namenskim prihodima, kao što je definisano u Zakonu br. 03/L--048 o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima (izmenjen i dopunjen). Prema članu 25. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, namenski prihodi ACV-a čine:

- takse koje se odnose na vazduhoplovstvo, naknade i tarife;
- procenat od usluga vazdušne navigacije koje se pružaju u vazдушnom prostoru Republike Kosovo;
- tarife za bezbednost putnika i takse za sertifikaciju i licenciranje; i

- donacije, grantovi i druga finansijska ili tehnička pomoć (podrška) određena za ACV.

Od 1. januara 2009. godine primenjuje se Uredba br. 2008/7 Ministarstva transporta i telekomunikacija za utvrđivanje naknade za bezbednost putnika koji putuju komercijalnim letovima iz Kosova. Ova Uredba uspostavlja bezbednosnu taksu od 2 evra po putniku u odlasku sa Kosova komercijalnim letovima. Prema Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu i odredbi ove Uredbe, sredstva prikupljena za ovu bezbednosnu taksu su namenjena za ACV, kako bi se pokrili operativni troškovi.

Počevši od polovine 2011. godine, ACV je Uredbom br. 7/2011, izmenjenom Pravilnikom br. 2/2015, obezbedio pravnu osnovu za prikupljanje naknada za usluge koje pruža, kao što su izdavanje licenci, dozvola, raznih sertifikata i vršenje inspekcija i revizija, u okviru nadležnosti ACV za regulisanje civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo.

Detaljni podaci o prihodima ACV-a u 2017. godini dati su u poglavlju 7.14 (b) ovog izveštaja.

c) Plate osoblja ACV-a

Sigurnost civilnog vazduhoplovstva je glavna misija i prioritet Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Kao regulator civilnog vazduhoplovstva, ACV obezbeđuje da se vazdušni saobraćaj u Republici Kosovo obavlja u skladu sa važećim zakonom i međunarodnim standardima, uključujući zakonodavstvo i standarde vazduhoplovstva u Evropskoj uniji. Da bi ostvario ovu misiju, regulator civilnog vazduhoplovstva ima potrebu za visoko-stručne i iskusne kadrove za dizajniranje standarda, procedura, propisa i osiguravanje njihovog sprovođenja od strane operatera kroz kontinuirani nadzor, inspekcije i revizije.

Prema članu 24.2 Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, plate osoblja ACV-a određuje Ministar finansija, na predlog generalnog direktora ACV-a. U određivanju nivoa plata, zakon predviđa da, pored profesionalnih kriterijuma za osoblje, treba uzeti u obzir plate u vazduhoplovnoj industriji (aerodromima, kontroli leta, avio-kompanijama), princip koji se zahteva od strane Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO). Nivo plata osoblja ACV-a je usvojen 20. marta 2009. godine od strane Ministra ekonomije i finansija, na predlog generalnog direktora ACV-a. Plate generalnog direktora i zamenika generalnog direktora ACV-a određuje Vlada, u skladu sa članom 20.2. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu.

4.1 NADZORNI ODBOR ACV-a

Na osnovu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, aktivnosti ACV-a su pod nadzorom Nadzornog odbora, kojeg čine pet članova. Odbor radi nepuno radno vreme i treba da se sastaje najmanje jednom svaka tri kalendarska meseca. Predsedavajući predstavlja Odbor u javnosti i upravlja i organizuje rad Odbora. Odbor donosi odluke većinom glasova i ima neophodan kvorum za donošenje odluka ukoliko su najmanje tri člana Odbora prisutna.

Generalni direktor ACV-a podnosi Nadzornom odboru sveobuhvatan izveštaj o radu svaka tri meseca i godišnji izveštaj na kraju svake kalendarske godine.

a) Mandat

Članovi Nadzornog odbora ACV-a su imenovani od strane Vlade Republike Kosovo Odlukom br. 5/98 od 29. juna 2016. godine, u sledećem sastavu: g. Samet Dalipi, predsedavajući, g. Bekim Jashari, član, g. Ardian Gaxherri, član, i gđa. Adelina Salihu, članica, dok peti član nije imenovan ni tokom 2017. godine. Prema Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu mandat članova Odbora je četvorogodišnji, uz mogućnost produženja. G. Bekim Jashari je odbio da preuzme funkciju člana Nadzornog odbora ACV-a.

b) Ovlašćenja

Nadzorni odbor je odgovoran za nadzor i razmatranje (i) aktivnosti i odluka ACV-a o administrativnim, izvršnim, regulatornim i pitanjima licenciranja, i (ii) svih aspekta finansijskog upravljanja, prihoda i rashoda ACV-a. Prema članu 16.1 Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, ukoliko većina članova Odbora utvrdi da postoje razlozi da se veruje da ACV nije usklađen ili se ne usklađuje sa jednim ili više odredbi ovog zakona ili drugim zakonskim aktima koji su primenjivi na Kosovu, Odbor treba da identifikuje (odredi) oblast na koje se odnosi neusaglašenost u pisanom izveštaju, koji se zatim dostavlja Generalnom revizoru i Skupštini. Odbor nema izvršnu vlast, izvršna ili regulatorna ovlašćenja.

c) Funkcionalnost

Nadzorni odbor ACV-a je funkcionalan od jula meseca 2016. godine. Tokom vremena izveštavanja, Odbor je održao 4 redovna i nekoliko dodatnih sastanka. Tokom tih sastanaka su odobrena 4 tromesečna izveštaja ACV-a.

4.2 IZVRŠNA VLAST

ACV-om upravlja generalni direktor civilnog vazduhoplovstva kao najviši organ izvršnog i administrativnog upravljanja. U svom svakodnevnom radu, on ima podršku vodećih struktura definisanih u nastavku: zamenik generalnog direktora i srednji menadžment.

a) Generalni direktor ACV-a

Generalni direktor Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva obavlja dužnosti i funkcije prema članu 21. Zakona civilnog vazduhoplovstva i u skladu sa drugim važećim zakonima, koje regulišu aktivnosti javnih institucija, uključujući redovno upravljanje i finansijsko izveštavanje. On radi puno radno vreme. Generalni direktor je službenik ACV-a, koji je odgovoran za svakodnevno upravljanje i donošenje odluka u ACV-u. U skladu sa članom 26. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, generalni direktor izveštava

Skupštini u vezi sa usklađenjem ACV sa politikama civilnog vazduhoplovstva i svim važećim zakonima i standardima u Republici Kosovo.

G. Dritan Gjonbalaj je preimenovan za generalnog direktora ACV-a od strane Vlade Republike Kosovo 22. novembra 2013. godine Odlukom br. 8/157, nakon predloga Ministra za infrastrukturu. Mandat generalnog direktora traje pet (5) godina. Prema Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, generalni direktor može biti preimenovan od strane Vlade za sledeće mandate u istom trajanju.

b) Zamenik generalnog direktora ACV-a

Zamenik generalnog direktora za civilno vazduhoplovstvo radi puno radno vreme. Zamenik generalnog direktora pomaže generalnom direktoru u izvršnom i administrativnom upravljanju ACV-om i, u odsustvu generalnog direktora, obavlja njegove funkcije.

G. Xhelil Bekteshi je za zamenika generalnog direktora ACV-a imenovan od strane Vlade Republike Kosovo 27. januara 2017. godine putem Odluke br. 03/129. Mandat zamenika generalnog direktora traje pet (5) godina i može se ponovo imenovati od strane Vlade za sledeće mandate u istom trajanju.

c) Srednji menadžment

Na osnovu Uredbe o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju ACV-a i sistematizaciji radnih mesta, rukovodeća struktura iliti srednji menadžment ACV-a se sastoji od direktora odeljenja i rukovodioca/menadžera kancelarija, koji su odgovorni za svoje delatnosti u okviru ovlašćenja propisanih u opisu poslova. Generalni direktor zadužuje rukovodeće strukture kompetencijama opisanim u članovima 12.2 do 18. ove Uredbe, koje proizilaze iz delokruga poslova i odgovornosti ACV-a u skladu sa Zakonom. U posebnim slučajevima, generalni direktor može da prenese svoja ovlašćenja ili ovlašćenja ACV-a pojedinoj strukturi ili zaposlenom van okvira dužnosti te strukture ili zaposlenog, ukoliko to smatra potrebnim. Generalni direktor tokom privremenog odsustva, u skladu sa članom 23.1 ZCV-a, u potpunosti ili delimično, prenosi svoja ovlašćenja i ovlašćenja ACV-a zaposlenom koji ima nivo rukovodeće odgovornosti.

Osobe koje čine rukovodeću strukturu ACV-a poseduju aktove imenovanja sa ACV-om na neodređeno vreme, dok je vrsta imenovanja karijerna.

Tokom 2017. godine, menadžment ACV-a je održao 22 sastanaka. Na ovim sastancima se izveštava od strane Kancelarija i Odeljenja ACV-a o poslovima koji se obavljaju tokom izveštajnog perioda kao i donose se odluke koje se odnose na funkcionisanje ACV-a. Sastanke rukovodi Generalni direktora, i u slučaju njegovog odsustva, sastanke vodi zamenik generalnog direktora ACV-a. Za sve sastanke menadžmenta i Nadzornog odbora se pripremaju zapisnici od strane Izvršne službenice u Kancelariji generalnog direktora.

4.3 LJUDSKI RESURSI

ACV ima trenutno 29 zaposlenih, 27 od kojih imaju karijerne akte imenovanja, dok su 2 pozicije imenovane.

Tokom 2017. godine, jedan službenik (Inspektor vazdušnih operacija) je dobrovoljno dao ostavku i ova pozicija je upražnjena dok su popunjene slobodne pozicije (Direktor administracije i ljudskih resursa i Savetnik za pravna pitanja avijacije) i dve nove pozicije prema odobrenju Ministarstva javne uprave i Ministarstva finansija (Službenik za ekonomsko regulisanje aerodroma i usluga vazdušne navigacije kao i Službenik za administraciju i troškove).

U uredbi za unutrašnje organizovanje i funkcionisanje ACV-a i sistematizaciji radnih mesta predviđeno je 37 radnih mesta u ACV-u.

a) Obuke

ACV ulaže u profesionalni razvoj i ažuriranje specijalizovanog znanja svog osoblja, u skladu sa međunarodnim standardima i preporučenim praksama. Na osnovu prethodno usvojenog plana obuke, tokom 2017. godine, osoblje ACV-a je pohađalo obuke finansirane od strane donatora kao i obuke finansirane od strane budžeta ACV-a. Osoblje je uglavnom obučavano u centru za obučavanje Zajedničkih vazduhoplovnih vlasti (JAA-TO) u vezi sa bezbednošću i operacijama letova, u Institutu za vazdušne navigacije u Luksemburgu i u centru za obučavanje Međunarodne asocijacije za vazdušni saobraćaj (IATA). ACV Francuske je omogućila inspektorima ACV-a da besplatno pohađaju stručne obuke održane u Nacionalnoj Školi za Civilno Vazduhoplovstvo u Tuluzu, Francuska.

Tokom 2017. godine, osoblje ACV-a je pohađalo ukupno 33 obuka, uključujući obavezne obuke inspektora stručnih odeljenja u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Od tog broja, 13 obuka su besplatno pružili ACV Francuske preko Nacionalne škole za civilno vazduhoplovstvo, Akademija civilnog vazduhoplovstva Singapura putem Sporazuma o razumevanju između Republike Kosovo i Singapura, Kosovski Institut za Javnu Upravu i Ministarstvo finansija. Vidite tabelu ostvarenih obuka tokom 2017. godine u Prilogu 1. ovog izveštaja.

4.4 SREDSTVA

ACV poseduje 861 sredstava u kupovnoj vrednosti od 263,457.18 €, gde spada imovina i ispod 1000 €. Ova sredstva su uglavnom kancelarijski nameštaj, tehnološka oprema, vozila, itd. Imovina preko 1000 € je kupljena u monetarnoj vrednosti od 115,416.85 €. Ova imovina rezultira da je izgubila vrednost nakon amortizacije, dok je Komisija za procenu imovine ACV-a odredila vrednost sredstva koja se još uvek koriste u iznosu od 20,054.83 €. Imovina ispod 1000 € kupljena je u monetarnoj vrednosti od 148,034.33 €. dok preostala vrednost, nakon amortizacije prema normama amortizacije tokom godina, na osnovu Uredbe br. 02/2013 MF-a za upravljanju ne-finansijske imovine u budžetskim organizacijama, iznosi 14,355.83 €. Za imovinu u ovoj kategoriji koja nema vrednost ali se još uvek koristi, Komisija je procenila vrednost od 25,409.67 €.

ACV za 2018. godinu je planirala nabavku određenih sredstava male vrednosti za potrebe osoblja.

5. PLANIRANJE I REALIZACIJA RADA

Plan rada za 2017. godinu je zasnovan na strateškom planu ACV-a za period 2013-2018, prateći strateške ciljeve i identifikujući potrebne godišnje ciljeve za njihovo strateško ispunjenje.

Strateški ciljevi služe ACV-u kao dobra i nezamenljiva osnova za godišnja planiranja koje obavlja organizacija. Godišnji planovi se izrađuju na nivou menadžmenta, nakon procesa identifikacije aktivnosti na nivou organizacionih jedinica. ACV postavlja radne ciljeve na godišnjem nivou. Ovi ciljevi treba da budu planirani prema konceptu S.M.A.R.T. (Jednostavni, Merljivi, Dostižni, Razumni, Blagovremeni).

Tokom januara meseca je konsolidovan plan za 2017. godinu, a zatim je usvojen od strane generalnog direktora. Plan rada u svom sadržaju obuhvata: akcioni plan, plan nadzornih aktivnosti, plan upravljanja rizicima u ACV-u, plan regrutovanja i plan obučavanja osoblja.

Godišnji plan rada je razmatran svaka tri meseca i izveštavano je sprovođenje aktivnosti za svako tromesečje od strane menadžmenta ACV-a. Pored tromesečnih razmatranja, u ACV-u se svake godine sprovodi i godišnje razmatranje rada.

Plan rada za 2017. godinu je realizovan 94%: akcioni plan je realizovan 89%, plan obučavanja je realizovan 92% i plan nadzornih aktivnosti je realizovan 100%.

Neke aktivnosti koje nisu realizovane tokom 2017. godine, i tokom prethodnih godina, kao na primer članstvo u međunarodnim vazduhoplovnim organizacijama i zaključivanje međunarodnih ugovornih aranžmana, su zavisile od političkih i pravnih okolnosti van ovlašćenja institucija Republike Kosovo.

Akcioni plan za 2017. godinu i njegova realizacija priloženi su u Prilogu 2. ovog izveštaja.

6. SISTEM UPRAVLJANJA KVALITETOM

a) Revizija ACV-a od strane TUV Austria za održavanje sertifikata

Dana 27. oktobra 2017. godine, kompanija za sertifikaciju „TUV Austria“ je izvršila reviziju u ACV-u za održavanje sertifikata koji je izdat pre godinu dana, koji dokazuje usklađenost sa Standardom ISO 9001:2015 u okviru sistema upravljanja ACV.

Revizija je obuhvatila celokupan unutrašnji sistem ACV-a. Izveštaj sa ove revizije je dostavljen ACV-u i rezultirao je bez ikakvog nalaza ili preporuke. Kao što je predviđeno procedurama sertifikacije, naredna revizija za održavanje sertifikata je nakon jedne godine.

b) Održavanje Sistema za upravljanje kvalitetom (SUK-a)

Za održavanje sertifikata, ACV prati niz zahteva koji proizilaze iz ISO 9001:2015. Da bi se garantovala održivost jednog sertifikovanog sistema, ACV treba da na godišnjem nivou revidira svoj sistem, da meri zadovoljstvo onih koji primaju usluge od strane ovog organa, da razmotri realizaciju radova kroz tromesečje i da generalno razmotri upravljanje rada organizacije. Za realizaciju ovih obaveza, ACV je tokom 2017. godine obavio sledeće aktivnosti:

- Sprovedena je unutrašnja revizija SUK-a u ACV-u koja je obuhvatila sve organizacione jedinice. Jednonedeljnu reviziju je realizovao tim od četiri unutrašnja revizora ACV-a za SUK i rezultovala je izdavanjem preporuka za poboljšanje procesa i postupaka rada unutar organizacije. Ispunjavanje preporuka se prati putem akcionog plana.
- U decembru je, po šesti put zaredom, realizovano merenje zadovoljstva korisnika usluga koje pruža ACV. Kroz kratak upitnik, traženo je mišljenje operatera koje reguliše ACV da procene nivo i kvalitet dokumenata koje izrađuje ACV, pružanih usluga tokom raznih sertifikacija i licenciranja, nadzornih aktivnosti koje ACV obavlja kod operatera civilnog vazduhoplovstva, itd. Od primljenih odgovora stvorena je prosečna ocena koja dostiže vrednost 4.7 u 2017. godini (merne vrednosti od 1 do 5). U odnosu na 2016. godinu kada je ocena bila 4.4, ove godine prosečna vrednost zadovoljstva pokazuje blagi porast. Ono što je najvažnije, anketirani operateri su dali preporuke za poboljšanje, koje su za ACV veoma važne i koje se razmatraju od strane menadžmenta kako bi se upotrebile tokom planiranja poslova. Pored spoljnog merenja, ACV je realizovao i unutrašnje merenje zadovoljstva, koje se obavlja svake godine u cilju dobijanja preporuka za poboljšanje od samog osoblja ACV-a. Grafikon sa rezultatima merenja je prikazan u Prilogu 3. ovog izveštaja.
- U januaru 2018. godine, menadžment ACV-a je održao godišnji sastanak za razmatranje upravljanja organizacije tokom 2017. godine. Ovaj godišnji sastanak, koji je planiran i opisan i u priručniku kvaliteta, a ima za cilj razmatranje načina na koji je rukovođena organizacija tokom prethodne godine i mogućnosti za poboljšanje u upravljanju.

c) Poboljšanje sistema za upravljanje dokumentima

ACV je tokom 2016. godine identifikovala potrebu za unapređenje sistema za upravljanje dokumentima, za upravljanje revizorskih izveštaja i za olakšavanje izveštavanja o dešavanjima u civilnom vazduhoplovstvu.

Za realizaciju planiranih aktivnosti, ACV je zatražio tehničku podršku od strane NVO „Open Data Kosovo“, zahtev koji je prihvaćen i tako je 29. juna 2017. godine, generalni direktor potpisao sporazum o razumevanju sa ovim NVO-om za podršku u rešenjima informacionih tehnologija za ACV.

Sporazum je deo projekta „Techstitution“ kojeg podržavaju strani donatori i ima za cilj podizanje kapaciteta informacionih tehnologija u javnim institucijama Kosova. Ovaj

projekat nije imao finansijske troškove za ACV.

Kompletan projekat je realizovan tokom trećeg tromesečja 2017. godine i uz korišćenje proizvoda koji je realizovao NVO-a u saradnji sa ACV-om, olakšano je upravljanje podacima revizorskih i inspeksijskih izveštaja izvršenih po operaterima, omogućeno je izveštavanje događaja u vazduhoplovstvu preko zvanične internet stranice ACV-a kao i bolje upravljanje i čuvanje elektronskih dokumenata u ACV.

7. POSLOVI TOKOM PRETHODNE GODINE

7.1 NAPORI ZA UČLANJENJE REPUBLIKE KOSOVO U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA VAZDUHOPLOVSTVA

a) Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo (ICAO)

ICAO je specijalizovana agencija UN-a, koja izdaje međunarodne standarde u oblasti civilnog vazduhoplovstva, obavezni za sve svoje 193 članice. ACV je nastavio pripreme radove za učlanjenje u ICAO.

U januaru 2017. godine, ACV je zajedno sa kabinetom Ministra Inostranih Poslova ponovo aktualizovao zahtev za delovanje u pogledu preduzimanja koraka za pristup u Čikašku Konvenciju iz 1944. godine, a samim tim i članstvo u ICAO. Zahtevu je priložen i paket relevantnih dokumenata izrađenih od strane ACV-a, koji razrađuju mogućnosti učlanjenja Republike Kosovo u ICAO i pogodnosti koje će ovo učlanjenje doneti.

Ovaj zahtev sledi nakon onog od 8. septembra 2016. godine, sa prethodnim Ministrom kojem je Generalnoi direktor ACV-a pisao o mogućnosti apliciranja Republike Kosovo za učlanjenje u Međunarodnu organizaciju za civilno vazduhoplovstvo (ICAO), sumirajući radnje koje su preduzete u tom pravcu do tog trenutka.

Dok će pojedinačni naponi za faktorizaciju u ICAO biti nastavljeni, ACV i dalje čeka odluku MIP-a, koja će u saradnji sa međunarodnim partnerima odrediti odgovarajuće vreme za apliciranje za članstvo u ovu organizaciju.

b) ECAC i EUROCONTROL

Članstvo u ICAO je preduslov da se jedna država uzme u obzir za članstvo u pan-evropskim vazduhoplovnim organizacijama - Evropskoj konferenciji za civilno vazduhoplovstvo (ECAC) i Evropskoj organizaciji za bezbednost vazdušne navigacije (EUROCONTROL). Ovaj uslov stalno otežava pristup ovim tehničkim organizacijama. Svakako, ACV nastavlja svoje napore da učestvuje u radu ove dve organizacije u svojstvu posmatrača.

Evropska konferencija civilnog vazduhoplovstva (ECAC) je međudržavna evropska organizacija za civilno vazduhoplovstvo. ECAC pokriva širu grupu zemalja članica bilo koje evropske organizacije koja se odnosi na civilno vazduhoplovstvo. Trenutno, ona se sastoji od 44 država članica uključujući sve 28 države članice EU-a i 38 od 41 država članica EUROCONTROL-a. Članstvo u ICAO-u je preduslov za članstvo u ECAC-u.

Nakon višegodišnjeg napora ACV-a da kosovski vazduhoplovni organi učestvuju kao posmatrači u veoma važnim radovima profesionalnih grupa ECAC-a, na sastanku koji je održan u aprilu 2017. godine, Koordinacioni odbor ECAC-a se složio da se Kosovu da status posmatrača. Generalni direktor ACV-a, dopisom od 25. aprila 2017, zahvalio se izvršnom sekretaru ECAC-a za datu priliku da se prikaže interes Kosova da učestvuje u pet radnih grupa. Međutim, nakon dobijanja obaveštenja od strane ECAC-a da predstavnici Kosova treba da se predstave sa natpisom „UNMIK“, a ne na osnovu aranžmana sporazuma u Briselu o regionalnom predstavljanju, ACV je, nakon konsultacija sa Ministarstvom inostranih poslova, odlučio da ne učestvuje u radnim grupama ECAC-a.

c) EASA

ACV je nastavio sa naporima za sklapanje tehničkih sporazuma nazvanih „Radni aranžmani“ sa Evropskom agencijom za vazduhoplovnu bezbednost (eng. European Aviation Safety Agency - EASA). EASA je specijalizovana agencija EU-a odgovorna u oblasti bezbednosti civilnog vazduhoplovstva. Ovi aranžmani bi omogućili ACV-u pristup Evropskoj bazi podataka za bezbednost aviona, stvorili bi neophodan okvir za inspekciju učinka ACV-a od strane EASA, kao i pomoć od EASA za potpuno sprovođenje odgovarajućih odredbi Sporazuma ZEVP. Do danas, EASA nije sklopila ugovorne aranžmane sa ACV-om zbog političke prirode, van delokruga i mogućnosti ACV-a ili drugih institucija Republike Kosovo. ACV je imao stalnu podršku Ministarstva infrastrukture i Ministarstva za evropske integracije u naporima za sklapanje sporazuma sa EASA-om. Dana 20. juna 2016. godine, generalni direktor se po prvi put na ovom nivou sastao sa g. Patrick Ky, izvršnim direktorom EASA-e, gde je cilj bio razmatranje višegodišnjeg zahteva ACV-a za početak pregovora o radnim aranžmanima između ACV-a Kosova i EASA. Potpisivanje radnih aranžmana sa EASA-om je očekivano da se obavi tokom 2017. godine, nakon posete za sveukupnu procenu u oblasti upravljanja vazdušnog saobraćaja/usluga vazdušne navigacije i licenciranja vazdušnih kontrolora koje je EASA sprovelo na Kosovu 21-25. novembra 2016. godine. Prema EASA-nom izveštaju sa ovog ocenjivanja, ne postoji zabrinutost za bezbednost. Međutim, ACV je počeo da rešava sve nalaze i preporuke na osnovu informacija dobijenih od tima EASA-e na završnom sastanku, odmah nakon procene. Stoga, sveobuhvatni akcioni plan koji navodi sve nalaze i preporuke uručen je timu EASA-e za njihovu saglasnost i komentare, odmah nakon dobijanja izveštaja u novembru 2017. godine, dok nije bilo drugih radnji vezano za postizanje radnih aranžmana tokom ovog perioda. Više o ovoj proceni možete pročitati u odeljku 7.9 b).

7.2 NORMALIZCIJA VAZDUŠNOG PROSTORA KOSOVA

a) Opis vazdušnog prostora Kosova

Vazdušni prostor Kosova je od septembra 1999. godine deo „Zajedničkog operativnog prostora Balkana- JOA“ NATO-a, pod operativnom kontrolom Centra za kontrolu kombinovanih vazdušnih operacija 5 (Combined Air Operations Control 5- CAOC5), koji je 2014. godine transferisana u Centar Torrejon kombinovanih vazdušnih operacija (Combined Air Operation Centre Torrejon CAOC TJ). Ovaj vazdušni prostor je kontrolisan prostor, na kome se pružaju usluge za vazdušni saobraćaj.

Na osnovu sporazuma između NATO/KFOR-a i Mađarske, visoki vazdušnim prostorom Kosova (iznad nivoa letanja 205) od aprila 2014. godine i narednih pet godina, će upravljati pružaoc usluga vazdušne navigacije Mađarske, HungaroControl, koji vrši kontrolu aviona koji prelete ovaj prostor.

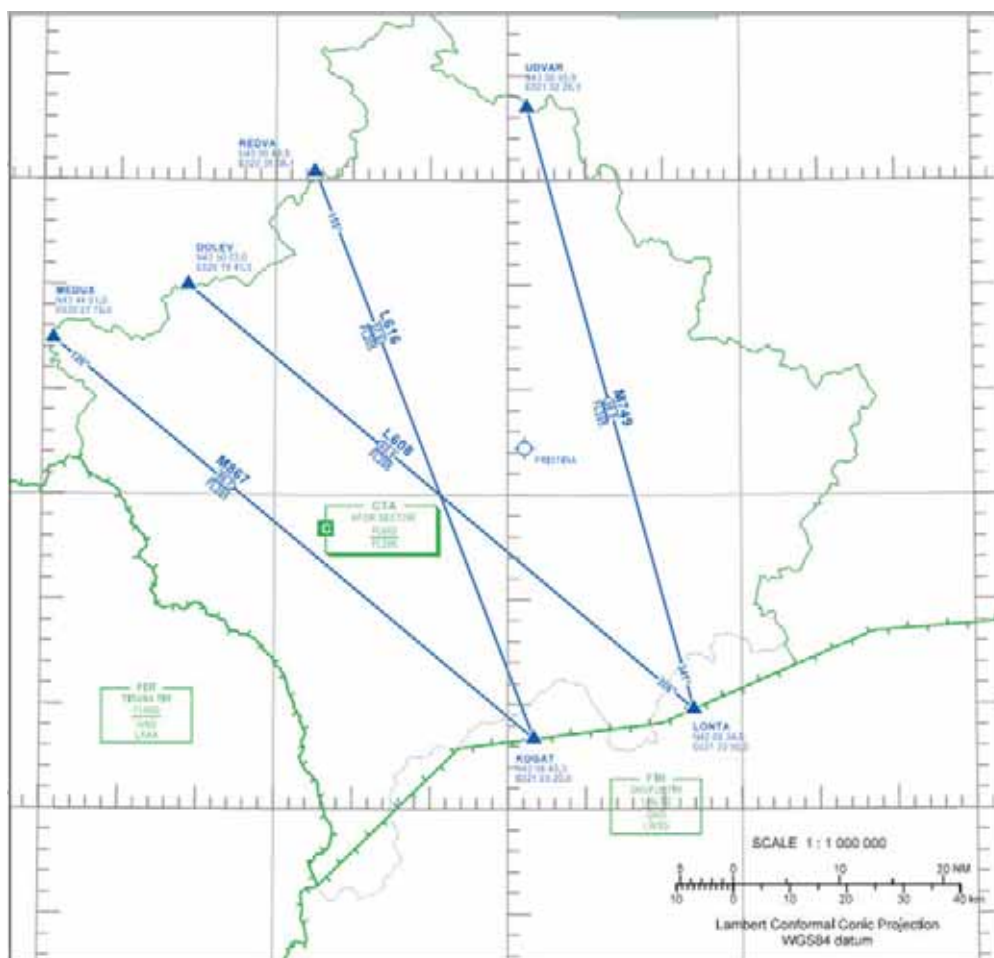
Niski vazdušni prostor Kosova (ispod nivoa letanja 205) je pod upravom/kontrolom Agencije za vazdušno navigacijske usluge, koja pruža usluge vazdušne navigacije civilnim avionima tokom letanja u vazdušnom prostoru Kosova u cilju sletanja i poletanja sa aerodroma u Prištini. Takođe, usluge se pružaju i za letove KFOR-a, EULEX-a i za letove opšteg vazduhoplovstva u niskom vazdušnom prostoru zemlje. Niski vazdušni prostor je klasifikovan kao prostor klase D i F, u skladu sa odredbama o klasifikaciji vazdušnog prostora Aneksa 11. ICAO-a.

Na slikama ispod prikazane su trenutne strukture vazdušnog prostora Kosova (niski i visoki vazdušni prostor).

Niski vazdušni prostor Kosova

U niskom vazdušnom prostoru, trenutno postoje samo 2 koridora (vidi sliku 1) koji se koriste za komercijalni saobraćaj za dolazak i odlazak iz MAP „Adem Jashari“. To su XAXAN i SARAX, na južnom delu Kosova u pravcu Makedonije. Tokom 2017. godine, na sastancima za normalizaciju vazdušnog prostora Balkana (BANM) nastavili su se razgovori za normalizaciju niskog vazdušnog prostora i otvaranje vazdušnih koridora sa svim susednim državama Kosova. Očekuje se da se ovakvi sastanci nastave i tokom 2018. godine. Više detalja o ovoj temi su dati u nastavku.

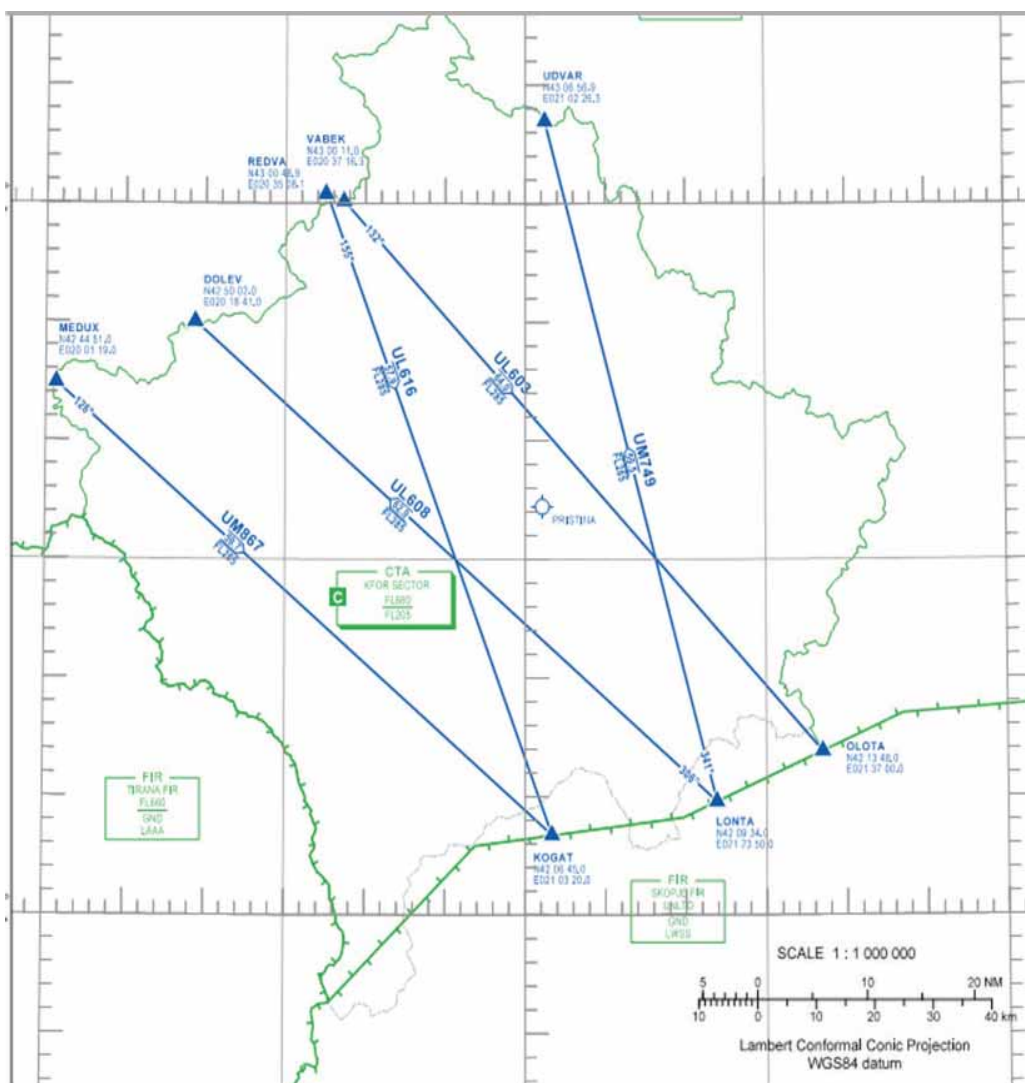
4. Koridor M749, koji počinje od ulazne tačke LONTA i završava se u izlaznoj tački UDVAR.

Slika 2. Struktura visokog vazdušnog prostora u Republici Kosovo: Sektor 1 (FL205 do FL285)

Sektor 2 (FL285 do FL660) sastoji se od 5 koridora (vazdušni putevi):

1. Koridor M867, koji počinje od ulazne tačke MEDUX i završava se u izlaznoj tački KOGAT;
2. Koridor L616, koji počinje od ulazne tačke REDVA i završava se u izlaznoj tački KOGAT;
3. Koridor L608, koji počinje od ulazne tačke LONTA i završava se u izlaznoj tački DOLEV;
4. Koridor M749, koji počinje od ulazne tačke LONTA i završava se u izlaznoj tački UDVAR;
5. Koridor UL603, koji počinje od ulazne tačke VABEK i završava se u izlaznoj tački OLOTA.

Slika 3. Struktura visokog vazdušnog prostora u Republici Kosovo: Sektor 2 (FL285 do FL660)

b) Normalizacija niskog vazdušnog prostora u Republici Kosovo

Nakon završetka rata, gornji vazdušni prostor Kosova bio je zatvoren za prelete civilnih aviona, i bio je pod autoritetom NATO-a. Ovaj prostor je otvoren za komercijalne letove u 2014. godini, pod upravljanjem HungaroControl-a. Naši kontrolori vazdušnog saobraćaja pružaju usluge u donjem vazdušnom prostoru i upravljaju sletanjima i poletanjima u/iz Međunarodnog Aerodroma u Prištini, kao i drugim letovima unutar Republike Kosovo (uglavnom helikoptera KFOR-a).

Kontrola vazdušnog saobraćaja na niskom vazdušnom prostoru Kosova je pod regulatornim nadzorom Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Od proglašenja nezavisnosti Kosova, vlasti Republike Kosovo su blisko sarađivale sa NATO-m, KFOR-om, EU-om, ICAO-om i drugim akterima u regionu za normalizaciju Balkanskog vazdušnog prostora. Ova aktivnost je odvijena u okviru inicijative NATO-a: Sastanak za normalizaciju balkanskog vazdušnog prostora (eng. *Balkan Airspace Normalization Meeting - BANM*). Veliko interesovanje su imale

i avio kompanije, jer nad Kosovom prolaze putevi koji su istorijski dosta korišćeni u međunarodnom vazдушnom saobraćaju. Obzirom da se sada već visoki vazdušni prostor, nakon ponovnog otvaranja za komercijalne letove 2014. godine, smatra normalizovanim, aktivnosti u okviru BANM-a su fokusirani na normalizaciju niskog vazdušnog prostora, šta pre svega podrazumeva otvaranje novih vazdušnih koridora sa susednim državama. Dešavanja tokom 2017. godine su opisana u nastavku.

Dana 30. i 31. oktobara 2017. godine, u Podgorici je održan sastanak BANM-a pod vođstvom međunarodnog osoblja NATO-a, po prvi put na nivou tehničkih eksperata o normalizaciji niskog vazdušnog prostora. Iz Republike Kosovo, na ovom sastanku učestvovali su predstavnici Ministarstva za infrastrukturu, Autoriteta civilnog vazduhoplovstva i Agencije za vazdušno navigacijske usluge. Na sastanku su učestvovali i delegacije iz Republike Srbije, Crne Gore kao i predstavnici KFOR-a. G. Giorgio Cioni, šef jedinice za upravljanje vazdušnim prostorom u NATO je rekao da NATO nastavlja da bude posvećen ponovnom otvaranju novih koridora u donjem vazdušnom prostoru na Kosovu, pre svega, da bi doprinelo ekonomskom razvoju regije i učinilo da Prištinski aerodrom bude konkurentniji. G. Cioni je jasno dao do znanja da je dužnost eksperata ovog foruma da do kraja 2018. godine tokom sastanaka pronađu najbolju tehničko i zakonsko rešenje kako bi se povećao broj vazdušnih koridora u vazdušnom prostoru Kosova ispod nivoa leta 205 (do 6,25 km visine), bez ulaska u političke diskusije, ali uzimajući u obzir odgovornosti koje ima KFOR za vazdušni prostor Kosova. Tokom plenarnog sastanka 31. oktobra 2017. godine, predsedavajući je zatražio da do sredine januara 2018. godine obe delegacije predaju NATO-u svoje tehničke predloge/aranžmane za otvaranje novih vazdušnih koridora. Ovi predlozi će biti upoređeni na sledećem sastanku koji će se održati u februaru 2018. godine radi izrade tehničkog sporazuma između KFOR-a i svakog od ova dva pružaoca usluga. AVNU će, u potpunoj saradnji sa ACV-om, izraditi tehnički predlog za otvaranje vazdušnih koridora, navodeći sve korake koje treba preduzeti i uzeće saglasnost MI-a pre nego što pošalje NATO-u u traženom vremenskom roku.

Potpuna normalizacija niskog vazdušnog prostora Kosova, između ostalog, podrazumeva i otvaranje novih vazdušnih koridora između Republike Kosovo, Albanije, Crne Gore i Srbije, koji će poslužiti za sve avione koji lete u MAP „Adem Jashari“. Trenutno se svi letovi u Prištini obavljaju samo preko jednog vazdušnog koridora koji povezuje Republiku Kosovo i Makedoniju. Novi koridori će skratiti vreme leta za oko 15-20 minuta, i smanjiće operativne troškove avio kompanija, što zauzvrat treba da se odrazi na jeftinije karte za naše putnike. Ova normalizacija će omogućiti i tranzitno preletanje našeg niskog vazdušnog prostora mnogim avionima koji lete na druge aerodrome u regiji (npr. Tirana, Podgorica, Skoplje, Solun, Niš). Od toga će imati značajnu finansijsku korist naša Agencija za vazdušno navigacijske usluge. Pored toga, normalizacija će podstaći razvoj opšteg vazduhoplovstva u našoj zemlji i korišćenje bez ograničenja Aerodroma Đakovice, između ostalog, i za školu letenja.

7.3 SPORAZUM O ZAJEDNIČKOM EVROPSKOM VAZDUHOPLOVNOM PODRUČJU (SPORAZUM ZEVP)

Sporazum ZEVP (*eng. European Common Aviation Area – ECAA; sr. Zajedničko evropsko vazduhoplovno područje - ZEVP*) je multilateralni sporazum kojim se stvara jedinstveno tržište i ista pravila u oblasti vazduhoplovstva, potpisan između Vlada zemalja Evropske Unije, Islanda, Norveške i zemalja zapadnog Balkana. UNMIK je 10. oktobra 2006. godine potpisao ovaj sporazum u ime Kosova i proglasio ga povremeno primenjivim. Republika Kosovo je kroz Deklaraciju o nezavisnosti, između ostalog, preuzela sve međunarodne obaveze Kosova, uključujući i one koje je u naše ime potpisao UNMIK. Ove obaveze obuhvataju i sprovođenje Sporazuma ZEVP. Sprovođenje Sporazuma ZEVP u Republici Kosovo je postalo obavezujuće Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu i Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Generalni sekretarijat Saveta Evropske Unije je putem pisma od 25. oktobra 2017. godine obavestio Misiju Kosova u Briselu da su EU i sve druge strane završile interne procedure potrebne za stupanje na snagu Sporazuma o evropskom zajedničkom prostoru (Sporazum ZEVP), stoga će stupiti na snagu 1. decembra 2017. godine. Stupanje na snagu je potvrđeno i od strane generalnog odeljenja Evropske Komisije za mobilnost i transport putem pisma od 24. novembra upućeno ACV-u. ACV je obavestio institucije Republike Kosovo o odgovornostima u vazduhoplovstvu o ovom odvijanju.

ACV, kao kontakt-tačka za Sporazum, prati njegovo sprovođenje od strane kosovskih institucija. ACV redovno prati zakonodavstvo vezano za vazduhoplovstvo koje izdaje EU, i obaveštava prema potrebi druge domaće vazduhoplovne organe o novim normativnim aktima EU-a i uključuje u svoj akcioni plan, osim obaveznih akata, i bilo koji drugi akt koji se smatra potrebnim i važećim. Zakonodavstvo EU-a, koje je planirano da se transponuje u 2017. godini, obuhvaćen je u Nacionalnom planu za sprovođenje SSP-a.

Deseti sastanak Zajedničkog odbora Sporazuma ZEVP

Dana 27. mart 2017. godine u Skoplju je održan deseti sastanak Zajedničkog odbora Sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području. Sastanku su prisustvovali predstavnici potpisnica ovog sporazuma: Evropska Komisija, predstavnici zemalja zapadnog Balkana kao i predstavnici zemalja članica EU-a. Bilo je i predstavnika iz vazduhoplovne industrije.

Zajednički odbor je najviši nadzorni organ Sporazuma ZEVP i na sastancima ovog tela diskutuje se o napretku i izazovima u njegovoj realizaciji. Odbor je takođe diskutovao i o pitanjima postavljenih od potpisnica Sporazuma i industrije između dva sastanka.

Predstavnik Evropske Komisije predstavio je stanje sprovođenja strategije o vazduhoplovstvu u Evropi, dešavanja u zakonodavstvu avijacije u EU, primenjivanje Sporazuma ZEVP i njegovo stupanje na snagu i programe administrativne pomoći za zemlje Balkana. Rečeno je da će za države koje su ispunile sve zahteve iz prve faze sprovođenja Sporazuma biti izdate odluke o prelasku u drugu fazu. Međutim za Kosovo, uprkos unapređenju u transpoziciji i primene zakona i u drugoj fazi koja

se odnosi na bezbednost i sigurnost civilnog vazduhoplovstva, izazov da se pređe u drugu fazu ostaje nepotpuno usklađivanje Zakona o radu Republike Kosovo sa Direktivom EU 2003/88 o radnom vremenu.

Tokom bilateralnog sastanka, koji su predstavnici Kosova imali sa EK-om nakon sastanka Zajedničkog odbora, osim ohrabrenja da ispuni što pre i konačni preostali uslov za prelazak u drugu fazu sprovođenja Sporazuma, predstavnici EK su zatražili da imaju na raspolaganju transponovanje Uredbe (EU) br. 376/2014 o prijavljivanju i analizi vazduhoplovnih događaja kao i Uredbe (EU) br. 996/2010 o istraživanju i sprečavanju nesreća i incidenata u civilnom vazduhoplovstvu, čim stupe na snagu. Ove uredbe su transponovane tokom 2017. godine od strane ACV-a, odnosno Komisije za istraživanje vazduhoplovnih nesreća i incidenata (KIVNI) u kancelariji premijera.

7.4 NACIONALNI PROGRAM BEZBEDNOSTI (NPB)

Prema Zakonu br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu (ZCV), ACV, kao autoritet zadužen za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, treba da pokrene i koordinira izradu i sprovođenje Nacionalnog programa bezbednosti (NPB) za civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo. Izrada i sprovođenje NPB-a predstavlja jedan od strateških ciljeva ACV-a za period 2013-2018.

Ovo je jedan zajednički program svih institucija sa ulogom u civilnom vazduhoplovstvu, kao što je određeno ZCV-om, u kome se opisuje državni sistem za regulisanje i upravljanje bezbednošću civilnog vazduhoplovstva.

Standardi za izradu ovog programa su određeni od strane Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO), preko Aneksa 19 Čikaške Konvencije „Upravljanje bezbednošću“. Ovaj Aneks je stupio na snagu novembra 2013. godine i države koje su usvojile Konvenciju imaju obavezu da ga u potpunosti sprovedu u srednjoročnim planovima rada. Republika Kosovo još uvek nije imala mogućnost da pristupi ovoj Konvenciji, međutim preko Zakona o civilnom vazduhoplovstvu je preuzelo obavezu da sprovodi sve standarde ICAO-a.

Sastanak Odbora za NPB

Da bi ispunila zahteve NPB-a, tokom 2017. godine preduzete su dole opisane aktivnosti.

- Dana 30. novembra 2017. godine u ACV-u je održan drugi sastanak **Odbora za nacionalni program bezbednosti** imenovanog Odlukom br. 05/96 Vlade Kosova. Na ovom sastanku je razgovarano o dosadašnjim dostignućima u ispunjavanju obaveza koje ima država Kosovo za ispunjavanje standarda iz Aneksa 19. ICAO-a što se tiče upravljanja bezbednosti vazduhoplovstva u zemlji, a razmatran je i plan rada za 2018. godinu za sve učesnice ovog programa.

Sastanak je sazvan od strane generalnog direktora ACV-a, za ispunjavanje odgovornosti koje ima Odbor za sastanke najmanje jednom godišnje, kako je opisano u dokumentu „Obaveze i odgovornosti Odbora“. Podsećamo da je Odbor NPB-a u Republici Kosovo osnovan Odlukom br. 05/96 Vlade izdatoj 26. juna 2016. godine.

- **Delatnost Saveta za bezbednost u ACV:** Od 2015. godine, kada je i imenovan, Savet za bezbednost deluje u ACV-u radi razmatranja i rešavanja pitanja bezbednosti u vazduhoplovstvu. Za pokrivanje svih oblasti bezbednosti u vazduhoplovstvu od ovog Saveta, njegovi članovi su direktori iz svih oblasti vazduhoplovstva koji se odnose na bezbednost. Tokom 2017. godine, ovaj savet je održao brojne sastanke za razmatranje i rešavanje različitih bezbednosnih pitanja. Savet obično daje preporuke generalnom direktoru na odluke, izmene ili neposredna rešenja za pitanja bezbednosti.
- Dokumenti „GAP analize“ (*na srpskom analiza jazova*) za NPB su ažurirani kako bi dali poslednje informacije o ispunjavanju zadataka za realizaciju NPB-a.

7.5 PITANJA VAZDUHOPLOVSTVA VEZANA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

a) Nacionalni program za sprovođenje SSP-a

Nacionalni program za sprovođenje SSP-a (NPSSSP) za period 2017-2021 je usvojen od strane Vlade Republike Kosovo 10. marta 2017. godine, dok ga je Skupština Kosova usvojila 18. aprila 2017. godine.

Za 2017. godinu, ACV je predvideo sprovođenje 17. zakonodavnih mera i jedne mere sprovođenja koje su realizovane, čime je u potpunosti sproveo plan za 2017. godinu.

Za 2018. godinu, ACV je planirao transpoziciju 8 uredbi EU-a i sprovođenje 1 mere sprovođenja. Od ovih uredbi, 3 pokrivaju oblast upravljanja vazdušnim saobraćajem i 5 u oblasti vazduhoplovne bezbednosti. Mera sprovođenja je konverzija do kraja 2018. godine sertifikata aerodroma MAP „Adem Jashari“ sa onog zasnovanog na Aneks 14. Čikaške konvencije na ono zasnovano prema Uredbi (EU) br. 139/2014, dok ACV ostaje institucija za podršku u veoma važnoj meri sprovođenja za izradu nacionalne strategije civilnog vazduhoplovstva.

Međunarodni aerodrom u Prištini „Adem Jashari“ trenutno je sertifikovan u skladu sa odredbama Aneksa 14. Čikaške konvencije iz 1944. godine. Stupanjem na snagu Uredbe (EU) br. 139/2014 o aerodromima, sertifikat će biti konvertovan u skladu sa zahtevima ove uredbe, koje su još strožije, do kraja 2018. godine.

b) Državni izveštaj Evropske komisije za Kosovo

Tokom 2017. godine Evropska Komisija nije objavila Državni izveštaj za Kosovo. Međutim u septembru, ACV je dao prvi važeći podatak za Državni izveštaj za Kosovo Evropske Komisije koji će biti objavljen u 2018. godine. ACV je dobio konkretna pitanja za usmeravanje koja su od interesa za Evropsku Komisiju, slično prošloj godini.

U ovom prvom izveštavanju, ACV je izvestilo o nivou usklađivanja zakonodavstva Sporazuma ZEVP uopšteno, a posebno o zakonodavnom paketu SES-a za upravljanje vazдушnim saobraćajem i o bezbednosti vazduhoplovstva. Na horizontalnom pitanju o svim institucijama, ACV je izvestio o zapošljavanju jednog službenika za ekonomsku regulaciju avijacije i o procesu koji je u toku za regrutovanje jednog pravnog službenika za vazduhoplovstvo, kao zaposlenja koja će povećavati kapacitete ekonomske regulacije, odnosno transpozicije pravnih tekovina EU-a. ACV je takođe izvestio o usklađivanju nacionalnog pravnog okvira sa pravnim tekovinama EU-a u odnosu na trans-evropske transportne mreže za vazdušni saobraćaj.

c) Sastanak pod-komisije za SSP

Dana 16. februara, u Prištini je održan sastanak Pod-komisije za životnu sredinu, prevoz, energetiku i regionalni razvoj formiran u okviru struktura za sprovođenje SSP-a. Dana 13. aprila, ACV je primio konačne zaključke sa sastanka. Kod vazdušnog saobraćaja, za pitanje koje potiče iz Sporazuma ZEVP ali ne pripada ACV-u, zahteva se „usvajanje Koncept dokumenta o regulisanju radnih odnosa u skladu sa pravnim tekovinama EU-a što se tiče radnih uslova uključujući i radno vreme (K1 2018)“ i „Okončanje i usvajanje strategije za vazduhoplovstvo Kosova (K1-2018)“, predmet u kojem ACV učestvuje pod rukovodstvom MI-e.

Dana 16. avgusta 2017. godine, ACV je izvestio o sprovođenju zaključaka sa prvog sastanka Pod-komisije za životnu sredinu, prevoz, energetiku i regionalni razvoj, održanog 16. februara. Na horizontalnom pitanju „Nastaviti dalje usklađivanje pravnog okvira sa pravnim tekovinama EU-a u svim sektorima u skladu sa najboljim praksama EU-a“, ACV je izvestio o pravnim tekovinama EU-a transponirane 2017. godine do tog trenutka.

7.6 MEĐUINSTITUCIONALNA SARADNJA

ACV je blisko saradivao sa drugim institucijama koje su odgovorne za civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo, tako da čitav regulativni i nadzorni sistem države funkcioniše u koordinaciji i u skladu sa najboljim međunarodnim standardima i praksama. Takođe, po potrebi pružana je stručna pomoć u oblasti civilnog vazduhoplovstva drugim državnim institucijama.

a) Saradnja sa Skupštinskom Komisijom za ERITI

Na zahtev Skupštinske Komisije za ERITI, 26. aprila 2017. godine, generalni direktor ACV-a je poslao izveštaj predsedavajućem Skupštinske Komisije za ERITI, g. Muhamet Mustafa u vezi primene preporuka Skupštine za godišnji izveštaj ACV za 2015. godinu. U izveštaju su obuhvaćene delatnosti preduzete od strane ACV-a za dve preporuke koje su adresirane.

Generalni direktor, 27. aprila 2017. godine, u pratnji zamenika generalnog direktora i predsedavajućeg Nadzornog odbora ACV-a, su izvestili Skupštinskoj komisiji za Ekonomski Razvoj, Trgovinu i Industriju o godišnjem izveštaju o radu ACV-a za 2016. godinu.

b) Saradnja sa Ministarstvom infrastrukture

Kao što je propisano Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, ACV je savetovao ministra infrastrukture i Odeljenje civilnog vazduhoplovstva u ovom ministarstvu u sprovođenju obaveza koje proizilaze iz ovog zakona. Tokom 2017. godine, Generalni direktor je održavao stalnu komunikaciju sa Ministrom infrastrukture o različitim temama u sektoru civilnog vazduhoplovstva. Tako su na sastanku 10. februara 2017. godine, Generalni direktor i Ministar za infrastrukturu, g. Lutfi Zharku, razmotrili zahtev LKIA-a za produžavanje piste na Aerodromu Prištine. Kao deo međuinstitucionalne radne grupe koju je osnivao Ministar za infrastrukturu, ACV je pripremio mišljenje o razjašnjenju vezano za zahteve za bezbednost operacija na aerodromu tokom izvođenja građevinskih radova koji će se vršiti u okviru projekta za produžavanje piste i podizanje kategorije piste u MAP „Adem Jashari“ sa „Piste za precizno sletanje kategorije II“ u „Pistu za precizno sletanje kategorije III b“.

Dana 26. decembra 2017. godine, Generalni direktor ACV-a sastao se sa novim Ministrom za infrastrukturu, g. Pal Lekaj, sa kojim je između ostalog razgovarao i o bezbednosti civilnog vazduhoplovstva. G. Gjonbalaj je potvrdio Ministru Lekaj da je bezbednost civilnog vazduhoplovstva u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima.

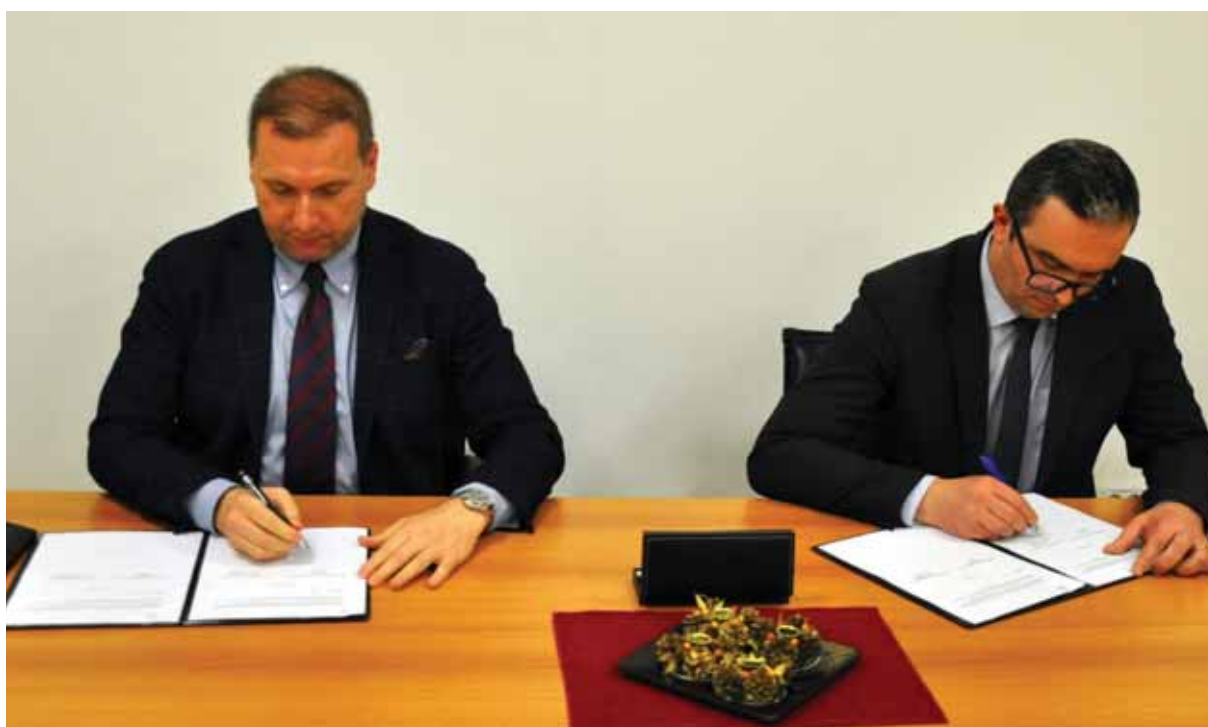
ACV je deo radne grupe za Nacionalnu strategiju civilnog vazduhoplovstva, imenovan od strane ministra MI-a, i u tom svojstvu je pružao podršku MI-u i doprineo radu ove grupe tokom dve tehničke misije sprovedene tokom 2017. godine vezanih za mogućnosti daljeg razvoja tržišta vazdušnog saobraćaja u Republici Kosovo.

c) Saradnja sa Ministarstvom unutrašnjih poslova

Dana 11. decembar 2017. godine, ACV je potpisao Memorandum o razumevanju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova. Svrha ovog Memoranduma je da ove dve institucije deluju u bliskoj saradnji u relevantnim oblastima civilnog vazduhoplovstva kroz koordinaciju aktivnosti u okviru dužnosti i odgovornosti svake institucije u skladu sa zakonom.

Ovim memorandumom, između ostalog, MUP se slaže da obavesti ACV kada neki subjekat podnese prijavu (u ACV-u) za sertifikaciju ili ponovnu sertifikaciju, ispunjava ili ne ispunjava uslove sigurnosti civilnog vazduhoplovstva i obavsti odmah ACV, u slučaju kršenja uslova sertifikacije u oblasti sigurnosti od strane subjekta.

Dok se ACV se slaže da obavesti MUP o svakom slučaju kada subjekat započne postupak sertifikacije ili ponovne sertifikacije u ACV, tako da MUP preduzima korake za procenu i odobrenje u oblasti sigurnosti civilnog vazduhoplovstva. Takođe, na osnovu ovog memoranduma, biće koordinirano sa MUP-om o sklapanju regionalnih i međunarodnih bilateralnih sporazuma i memoranduma o razumevanju u oblasti sigurnosti civilnog vazduhoplovstva, tako da sporazumi o saradnji budu od jedinog subjekta.

Potpisivanje Memoranduma sa MUP-om

d) Saradnja sa KFOR-om

Veoma bliska saradnja sa vazduhoplovnom jedinicom KFOR-a (J3 Air) je nastavljena, posebno u vezi normalizacije niskog vazdušnog prostora Kosova, za koju KFOR ima značajnu odgovornost, kao i tokom odobrenja letova opšteg vazduhoplovstva i koordinacije aktivnosti koje se tiču funkcionisanja sistema bespilotnih letelica (dronova).

e) Saradnja sa KIVNI-om

ACV je dao svoj doprinos u radnoj grupi koja je imenovana od strane Kancelarije premijera tokom izrade Uredbe br. 01/2017 o istraživanju i sprečavanju nesreća i incidenata u civilnom vazduhoplovstvu, izdate od Komisije za istraživanje nesreća i

incidenta (KIVNI), koja deluje u okviru Kancelarije premijera. Ova uredba transponuje u naš unutrašnji pravni okviru Uredbu (EU) br. 996/2010 sa istim nazivom i to je zahtev koji proizlazi iz Sporazuma ZEVP.

f) Saradnja sa Policijom Kosova

Organizovano je niz sastanaka sa službenicima Policije Kosova (PK) u vezi strategije na nivou zemlje koje se tiču prijavljivanju i procedurama reagovanja u slučaju osvetljenja vazduhoplova laserima u vazдушnom prostoru Republike Kosovo. Na ovim sastancima razgovarano je o unapređenju „Sporazuma o razumevanju za obostranu saradnju“, potpisan između ACV, PK i AVNU-a.

g) Saradnja sa Ambasdom SAD-a

Dana 11. avgust 2017. godine, generalni direktor ACV-a se sastao sa g. Mathew Briggs i g. Dren Pozhegu iz Privredne kancelarije Američke ambasade u Prištini. Predstavnici američke ambasade, obzirom da su nedavno preuzeli u svoj portfolij i civilno vazduhoplovstvo, su bili zainteresovani za članstvo Kosova u ICAO-u, otvaranje novih vazдушnih koridora, itd. Komuniciranje između dve strane oduvek je bilo kontinuirano, vezano za teme civilnog vazduhoplovstva za koje je Ambasada SAD-a imala potrebu za dodatne informacije ili objašnjenja.

7.7 MEMORANDUM O RAZUMEVANJU SA MAĐARSKOM O OBAVEZI ZA JAVNO USLUŽIVANJE

Dana 23. februara 2017. godine, generalni direktor ACV-a je u ime Kosovskih vazduhoplovnih autoriteta potpisao Memorandum o razumevanju sa onima iz Mađarske u vezi obaveze za javno usluživanje (vazdušni saobraćaj). Ovaj potpis je došao nakon što je Ministar za infrastrukturu dana 9. februar 2017. godine ovlastio g. Gjonbalaj da potpiše u ime Kosovskih vazduhoplovnih autoriteta.

Obaveza o javnoj usluzi (eng. Public Service Obligation – PSO) omogućava stvaranje veza vazdušnog saobraćaja u EU pravu, putem intervencije javnih organa u slučajevima kada slobodno tržište nije dovoljno privlačno za uspostavljanje takvih veza. Obaveze za javnu uslugu uređuju se od Uredbe (EC) br. 1008/2008 transponovana na Kosovo od strane Ministarstva za infrastrukturu putem Uredbe (MI) br. 2010/1.

Posle stečaja mađarske avio kompanije Malev u 2012. godini, avionske veze Mađarske sa balkanskim zemljama su izgubljene na nekoliko godina, šta je mađarska vlada želela da obnovi. Memorandum nema finansijske implikacije za Vladu Republike Kosovo dok Vlada Mađarske ima obavezu da pokrije moguće gubitke pobjedničkog ponuđača Wizz Air. Nakon potpisivanja memoranduma, započeli su direktni letovi između Budimpešte i Prištine.

7.8 AKTIVNOST ACV-A NA MEĐUNARODNOM POLJU

ACV je učestvovao u gotovo svim regionalnim inicijativama civilnog vazduhoplovstva. Ovi forumi imaju poseban značaj za našu zemlju, znajući da Republika Kosovo još nije punopravni član međunarodne porodice nacija u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Iskoristili smo svaku priliku da predstavimo rad naših organa i da produbimo saradnju sa ACV-ima drugih zemalja. Svakako, obzirom da naša zemlja još nije imala priliku da stupi u ugovorne odnose sa EU-om u oblasti civilnog vazduhoplovstva (npr. radni aranžmani sa EASA-om), i dalje postoje ozbiljne prepreke u našem tretmanu kao potpuno ravnopravnog partnera sa drugim ACV-ima u regionu.

a) Bilateralna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva

ACV pridaje veliki značaj saradnji sa partnerskim autoritetima regiona, uzimajući u obzir da sve zemlje zapadnog Balkana prolaze kroz isti izazov – usklađivanje zakonodavstva, propisa i standarda civilnog vazduhoplovstva sa onima iz EU-a. Da bi ozvaničili ovu saradnju, potpisani su brojni tehnički sporazumi o tehničkoj saradnji od osnivanja ACV-a u 2009. godini.

- **Bilateralna saradnja sa Albanijom**

U okviru sporazuma sa Autoritetom civilnog vazduhoplovstva Albanije (ACVA), nastavljena je bilateralna saradnja između dva regulatorna autoriteta.

Direktor i zamenik generalnog direktora ACV-a sa upravnim timom, dočekali su 28. aprila 2017. godine na radni sastanak novu izvršnu direktorku ACV Albanije, Lilika Radovicka. Gđa Radovicka se zahvalila učesnicima na gostoprimstvu i iznela je korake koje je preduzela za preuzimanje dužnosti. Ona je rekla da se oseća ponosnim kada se ACV Kosovo pominje kao dobar primer u nacionalnim i međunarodnim forumima i da se oseća prijatno da će uvek imati podršku ACV Kosova. Ona se obavezala da će biti snažna podrška Kosovu u međunarodnim organizacijama civilnog vazduhoplovstva u kojima Kosovo još nije članica. Dva direktora su se dogovorila o razmeni stručnjaka i dokumentacije u različitim oblastima odgovornosti.

Takođe, Odeljenje za aerodrome ACV-a na Kosovu je podržalo tokom meseca novembra kolege iz ACV Albanije tokom posmatranja simulirane sveobuhvatne vežbe za reagovanje tokom vanrednih situacija, prilikom vazdušne nesreće, održane na Međunarodnom aerodromu Tirane „Majka Tereza“ u Rinasu.

Zajednički nadzor sveobuhvatne vežbe je procenjen veoma pozitivno od obe strane, jer je omogućena razmena iskustava i ekspertize inspektora koje će nastaviti da se primenjuju u interesu poboljšanja standarda u vazduhoplovstvu u obe države, a štaviše, uspostavljena je čak i bliža veza između obe institucije.

- **Bilateralna saradnja sa Hrvatskom**

Dana 7. novembar 2017. godine, u Zagrebu je održan sastanak između članova Nadzornog odbora ACV-a i Hrvatske agencije za civilno vazduhoplovstvo. Generalni direktor hrvatskog ACV-a, putem prezentacije, je upoznao kolege sa Kosova o instituciji

koju vodi, o uspehu i izazovima. Učesnici na sastanku su, između ostalog, razgovarali i o produbljivanju saradnje u oblasti sigurnosti civilnog vazduhoplovstva između dve države kao i o primeni međunarodnih uredbi iz oblasti civilnog vazduhoplovstva. Predsedavajući Nadzornog odbora ACV-a Kosova, Sami Dalipi zahvalio se hrvatskim kolegama na gostoprimstvu i pozvao ih je na radnu posetu na Kosovu.

Sastanak u Hrvatskoj

- **Bilateralna saradnja sa Francuskom**

Na osnovu Memoranduma o tehničkoj saradnji, koji je potpisan 20. septembra 2012. godine između ACV-a i Generalnog Odeljenja civilnog vazduhoplovstva Francuske, tokom 2017. godine nastavljena je tehnička saradnja između organa dveju zemalja, koja je više imala karakter izgradnje stručnih kapaciteta osoblja ACV-a i AVNU-a. Inspektorima ACV-a je obezbeđeno besplatno učešće u šest tehničkih radionica, uglavnom u oblasti vazdušne navigacije, organizovanih od Nacionalne škole civilnog vazduhoplovstva – ENAC (Ecole Nationale de l'Aviation Civile) u Tuluzu.

Takođe, 30. januara 2017. godine, generalni direktor ACV-a, zajedno sa svojim timom, je dočekaao na sastanku g. Jacques Weyant, direktora za saradnju sa Evropom, bivšim sovjetskim državama i Japanom u Generalnoj upravi civilnog vazduhoplovstva (DPAC) Francuske, i gđu. Corine Primois, upravnicu za razvoj poslovanja u ENAC-u.

Generalni direktor je obavestio goste o glavnim dešavanjima u sektoru civilnog vazduhoplovstva na Kosovu, sa posebnim naglaskom na očekivano potpisivanje Radnog aranžmana sa EASA-om i stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kojeg je Kosovo potpisalo sa EU-om. Generalni direktor zahvalio je DPAC Francuske na neprekidnu podršku u izgradnji profesionalnih kapaciteta ACV-a pružanjem besplatnih obuka u ENAC. Gospodin Weyant je obećao da će nastaviti sa podrškom ACV-a i da će nastaviti lobiranje za članstvo Kosova u evropske i međunarodne organizacije za vazduhoplovstvo.

b) Koordinacija tehničke pomoći u oblasti vazduhoplovstva

ACV je kontaktna tačka za niz projekata tehničke pomoći u vazduhoplovstvu koje našoj zemlji pruža EU, u okviru dostupnih instrumenata za zemlje koje ciljaju članstvo u EU. Tokom 2017. godine broj tehničke pomoći bio je znatno manji od ostalih godina usled završetka projekata EASA IPA 3 i ISIS, dok je pomoći dobijena iz sredstava EU projektom BEYOND i tehničkog instrumenta TAIEX opisana u nastavku.

• Projekat BEYOND

BEYOND je projekat međunarodne saradnje finansiran od strane Evropske Komisije putem Evropske agencije za globalni sistem satelitske navigacije (eng. European GNSS Agency - GSA), koji predstavlja važno sredstvo za podršku GSA-a u sprovođenju EGNSS-a (ang. European Global Navigation Satellite System) u celoj Evropi.

U okviru ovog projekta organizovan je i završni sastanak između koordinatora i korisnika ovog projekta. Kosovo je, kao korisnik ovog projekta, na ovom završnom sastanku bilo predstavljeno od direktora Odeljenja za usluge vazdušne navigacije. Ovaj sastanak održan je 14. i 15. juna u Talinu, u Estoniji.

Glavni cilj ovog sastanka bila je prezentacija postignutih rezultata i predviđanje sledećih rezultata za sve one aktivnosti koje su se dogodile u poslednje dve godine projekta.

Ovaj projekat je bio veoma dobrodošao za Autoritet civilnog vazduhoplovstva i Agenciju za vazdušne navigacijske usluge jer je omogućeno potpuno tehničko i funkcionalno shvatanje EGNSS-a. Takođe, u okviru ove saradnje, Kosovo je dosta dobilo od stručnosti pružane u okviru agende za razvoj projekata.

• Tehnička pomoć TAIEX

Tokom 2017. godine, ACV je bio korisnik tri tehničke misije finansiranih od strane TAIEX-a, kao u nastavku:

- Od 11. do 15. septembra 2017. godine, dva francuska stručnjaka sa Univerziteta civilnog vazduhoplovstva u Tuluzu (ENAC) pomogla su inspektorima UVN-a u procesu optimizacije vazdušnog prostora Kosova.
- Od 10. do 12. oktobra 2017. godine inspektor Autoriteta za civilno vazduhoplovstvo Ujedinjenog Kraljevstva (UK-CAA) podržao je tim inspektora za aerodrome prilikom inspekcije službe za spašavanje i protiv požara Aerodroma Prištine.
- Od 3. do 4. oktobra 2017. godine, dva francuska stručnjaka podržala je inspektore UNV-a u planiranju toka procesa vezano za njihovu podršku za Kosovo u projektu prelaska sa Usluga vazduhoplovnih informacijama na Upravljanje vazduhoplovnim informacijama.

Inspektori za aerodrome ACV-a zajedno sa ekspertom i menadžmentom LKIA-e

7.9 REGULATORNA/NADZORNA AKTIVNOST

Osnovna funkcija ACV-a je nadzor i regulisanje aktivnosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, u cilju garantovanja bezbednih operacija u skladu sa važećim standardima. To se postiže putem inspekcije, revizije, licenciranja i sertifikacije. ACV ima profesionalno i kompetentno osoblje za regulisanje civilnog vazduhoplovstva u zemlji. Republika Kosovo ima Zakon za civilno vazduhoplovstvo, koji Evropska komisija smatra kao model zakona za sve zemlje Zapadnog Balkana. Regulatorna aktivnost ACV-a uključuje bezbednost civilnog vazduhoplovstva uopšte i ekonomsku regulaciju aerodroma i pružaoca usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo. U nastavku će biti predstavljen kratak pregled regulatornih i nadzornih aktivnosti ACV-a u oblasti bezbednosti vazduhoplovstva, podeljenih u sledeće kategorije: sigurnost leta, usluge vazdušne navigacije i aerodromi. Takođe, biće predstavljen pregled aktivnosti ekonomske regulacije na aerodromima, pružaoca usluga vazdušne navigacije i pružaoca zemaljskih usluga na aerodromu.

a) Sigurnost leta

Tokom 2017. godine Odeljenje za sigurnost leta (OSL) je u potpunosti ispunilo zakonodavni plan u skladu sa Nacionalnim programom za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (NPSSSP). Ovim programom je bilo predviđeno da se realizuju 15 uredbi iz oblasti sigurnosti leta koje proističu iz Sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području (HPEA). Sve uredbe su prošle proces transponovanja i stupile su na snagu 2017. godine. Štaviše, OSL je izradilo i stavilo na snagu početkom 2017. godine i Uredbu o sistemima bespilotnih letelica (SAP) ili poznatiji kao dronovi.

- **Inspekcija stranih vazduhoplova na platformi**

U skladu sa članom 50. ZCV-a, inspektori OSL-a su izvršili trideset i jednu (31)

inspekciju bezbednosti vazduhoplova stranih operatera (SAFA - Bezbednosna procena stranih vazduhoplova), koji posluju u MAP „Adem Jashari“.

Izvršena je inspekcija aviona sledećih avio kompanija: Austrian Airlines (AUA); Bulgaria Air (LZB); EasyJet Co Ltd (EZY); Germanwings (GWI); Adria Airways (ADR); Belair Airlines AG (BHP); Germania Flug (GSW); Germania Airlines (GMI) (dva puta); SunExpress (SXS); Turkish Airlines (THY); Air Bucharest (BUR); Helvetic Airways AG (OAW); Tuifly (TUI); Edelweiss (EDW); Enter Air (ENT); Luxair (LGL); Wizz Air (WZZ) (dva puta); Pegasus Hava A.S. (PGT); Germanwings/Eurowings (EWG); TUI Airlines Belgium N.V. (JAF); Aero-Dients GmbH & Co. KG (AND); Binair GmbH (BID); Limak Aviation (6GP); Bonair Havacilik (6HH); Electra Airways (EAF); BH Air (BGH); Orange 2Fly (OTF) i jedan privatni operater (N/A).

Inspektor ACV-a tokom SAFA inspekcije aviona na platformi MAP-a

Tokom ovih inspekcija utvrđen je jedan nalaz treće kategorije (sa velikim uticajem na bezbednost). Nakon preduzimanja mera za poboljšanje pred let i u prisustvu inspektora OSL-a, avionu je dozvoljeno da nastavi sa sledećim letom. Takođe, tokom ovih inspekcija, utvrđen je jedan nalaz druge kategorije, koji se odnosio na nedostatak instrukcija za funkcionisanje teretnih vrata na avionu, o čemu je obavešten komandni pilot i zatraženo je preduzimanje odgovarajućih mera.

- **Revizije vazduhoplovnih operatera**

Dana 23. marta i 7. aprila 2017. godine, operater LKIA MAP „Adem Jashari“ bio je predmet revizije od strane tima inspektora OSL-a radi obnavljanja sertifikata kao pružioca usluga zemaljskog tretiranja opasne robe. Tokom revizije, izvršene su inspekcije na dva skladišta koja su 2017. godine izgrađena u aerodromu, jedna je

namenjena za opasne robe, dok je druga namenjena za radioaktivne materijale. Kao rezultat utvrđivanja o ispunjavanju uslova iz Uredbe ACV-a br. 8/2014 o uslovima i načinu prevoza opasne robe vazdušnim putem, dana 17. maj, ACV je obnovio sertifikat operateru MAP „Adem Jashari“ za tretiranje opasne robe na dve godine.

Dana 24. maj 2017. godine, inspektori OSL-a izvršili su reviziju Aeronautičkog saveza Kosova (ASK) kako bi proverili ispunjavanje uslova za njenu sertifikaciju kao akademija za jedrenje (organizacija za obuku) paraglajderom. Dana 27. jul 2017. godine, generalni direktor ACV-a, nakon preporuke OSL-a, izdao je dozvolu organizaciji za obuku „Vazduhoplovna akademija“ kao organizacija za obuku za jedrenje paraglajderom. Ova dozvola je izdata na osnovu člana 15.1(d) Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu i člana 19. Uredbe br. 1/2012 o uslovima i načinu korišćenja zmajeva i paraglajdera. Dozvola je izdata na period od jedne (1) godine.

Dana 26. jul 2017. godine, nakon što je utvrđeno da su ispunjeni uslovi određeni članom 13. Uredbe br. 8/2014 o uslovima i načinu prevoza opasne robe vazdušnim putem, OSL je obnovilo sertifikat o opasnim robama turskoj vazdušnoj kompaniji „Turkish Airlines Inc.“ (THY) čime je ovlasila ovog vazduhoplovnog operatera za vazdušni prevoz opasnih materija za i od MAP „Adem Jashari“. Avio kompanijama iz EU se automatski priznaju ovi sertifikati koji su izdale države registracije, kao obaveza Republike Kosovo prema Sporazumu o Z EVP.

Dana 21-25. avgusta 2017. godine, inspektori OSL-a koji su odgovorni za opasne robe, nadgledali su početni kurs obuke za opasne robe za osoblje operatera i agenata za zemaljsko tretiranje koji prihvata opasne robe (kategorije 1, 2, 3 i 6). Kurs je organizovan od strane MAP, a na njemu su predavali instruktori za opasne robe iz organizacije za održavanje obuka „HEM Training Center“, iz Istanbula, Turska.

Dana 30. novembra 2017. godine, inspektori OSL-a izvršili su reviziju privatnog poštanskog operatera „A.L. Dushi“ DOO (ovlašćeni ugovarač usluga za UPS), kako bi utvrdili ispunjavanje uslova za izdavanje sertifikata za pakovanje i tretiranje opasnih roba, infektivnih materija B kategorije (UN3373) i suvog leda (UN1845) u skladu sa zahtevima Uredbe ACV-a br. 8/2014 o uslovima i načinu prevoza opasne robe vazdušnim putem. „A.L. Dushi“ DOO je 17. novembra 2017. godine podneo prijavu za dobijanje sertifikata za opasne robe. Tokom revizije je izvršena inspekcija lokala podnosioca aplikacije u Prištini i utvrđeno je da je sposoban za obavljanje dužnosti utvrđenih u članu 14.3 Uredbe br. 8/2014, stoga ACV je izdala sertifikat 4. decembra 2017. godine.

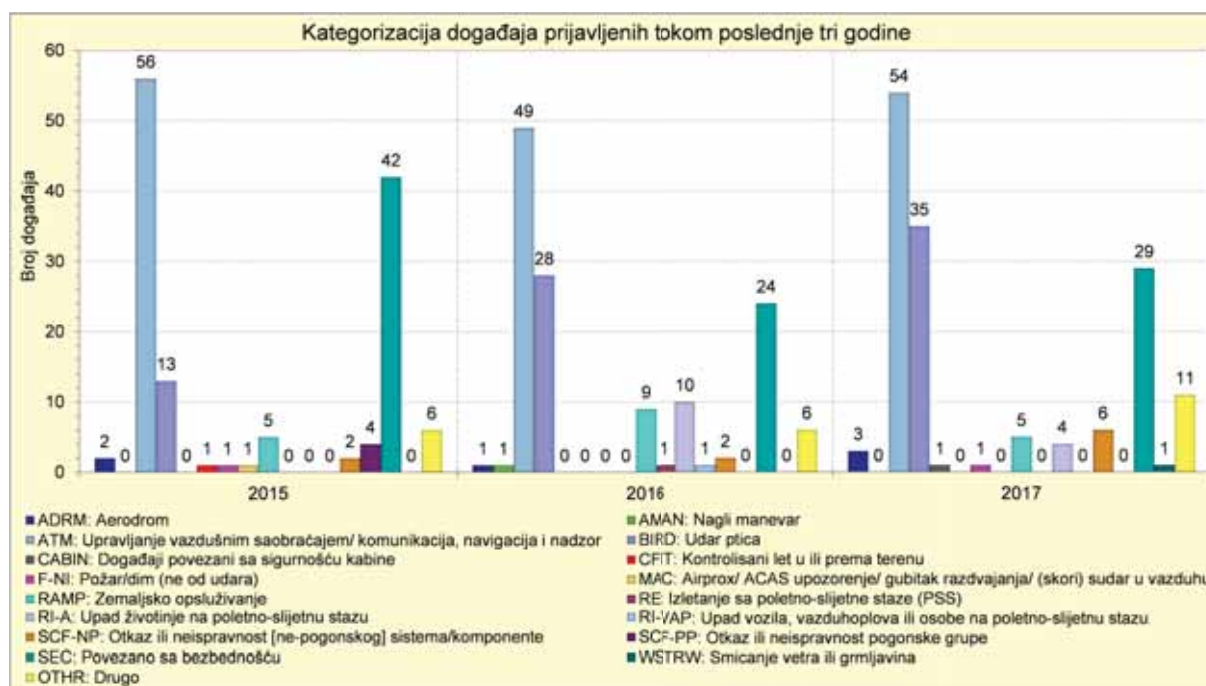
- **Prijavljivanje događaja u vazduhoplovstvu**

U cilju povećanja bezbednosti vazduhoplovstva, sprečavajući nesreće i incidente, ACV prikuplja i analizira potrebne sigurnosne informacije civilnog vazduhoplovstva putem svog sistema za prijavljivanje događaja. Ove informacije omogućavaju ACV-u i industriji dobijanje informacija o sigurnosnim rizicima sa kojima se suočavaju kako bi podržali čitav spektar aktivnosti u upravljanju sigurnosti, uključujući usvajanje i sprovođenje aktivnosti ublažavanja, gde je to prikladno. Relevantne sigurnosne informacije se prijavljuju, prikupljaju, čuvaju, štite, razmenjuju, dele i analiziraju u

skladu sa zahtevima Uredbe ACV-a br. 09/2017 o prijavljivanju, analizi i praćenju događaja u civilnom vazduhoplovstvu, koja je stupila na snagu 21. septembra 2017. godine.

Tako, tokom 2017. godine, ACV je primilo ukupno 149 prijava o događajima u civilnom vazduhoplovstvu, što predstavlja blago povećanje u poređenju sa brojem prijavljenih događaja tokom 2016. i 2015. godine, kada je prijavljeno 130, odnosno 132 događaja. Dok u poređenju sa brojem prijavljenih događaja u proteklih deset godina, prema predstavljenim podacima na donjem grafikonu, 2017. godina je druga godina po broju prijavljenih događaja, odmah nakon 2014. godine kada je prijavljeno ukupno 174 događaja. Ukupan broj prijavljenih događaja u ACV-u od 2006. do kraja 2017. godine dostigao je brojku od ukupno 1213 događaja. Blago povećanje broja događaja u 2017. godini ne predstavlja pad nivoa sigurnosti u civilnom vazduhoplovstvu, već može biti kao rezultat preciznijeg prijavljivanja od strane učesnika u vazduhoplovnoj industriji.

Prijavljeni događaji su podeljeni po kategorijama (vazduhoplovnoj oblasti) i zajedno sa događajima iz poslednjih tri godina, prikazani su na donjem grafikonu koji je izveden iz baze podataka ACV-a u softveru ECCAIRS 5 (Evropski koordinacioni centar za sisteme prijavljivanja nesreća i incidenata):

Grafikon izvađen iz baze podataka ACV-a – Kategorizacija događaja prijavljenih tokom 2015, 2016 i 2017. godine (kodiranje događaja prema vazduhoplovnoj oblasti)

Rast broja događaja u 2017. godini, u odnosu na 2016. godinu, može se pripisati broju događaja šifrovanih u sledećih šest kategorija: ADRM (aerodrom), ATM (upravljanje vazдушnim saobraćajem/komunikacija, navigacija i posmatranje), BIRD (udar ptica), SCF-NP (neuspeh ili nefunkcionisanje [ne-motornog] sistema/komponente), SEC (povezana sa sigurnošću, koja sadrži slučajeve povezane sa laserskim napadima) i u kategoriji OTHR (ostalo). Iz grafikona se može uočiti da su ove kategorije uticale na

povećanje ukupnog broja događaja za 29 događaja. Osim navedenih, uočljivo je da sledeće dve kategorije: RAMP (zemaljsko opsluživanje) i RI-A (ulazak životinja na pisti) su uticale na smanjenje ukupnog broja za 10 događaja. Ostale kategorije nisu imale značajan uticaj na ukupan broj događaja.

Radi pojašnjenja, treba naglasiti da dva od prijavljenih događaja su šifrovani na po dve kategorije i zbog toga ukupan broj šifrovanih događaja je 151, ali je zapravo bilo 149 jedinstvenih događaja.

- **Transport opasne robe vazдушnim putem**

U skladu sa članovima 57. i 59. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu i članom 8.1 Uredbe br. 8/2014 o uslovima i načinu transporta opasne robe vazдушnim putem u Republici Kosovo, tokom 2017. godine izdato je ukupno devedeset i tri (93) dozvola za transport pošiljki opasne robe vazдушnim putem, avio kompanijama koje operiraju u MAP „Adem Jashari“, a koje su prethodno licencirane i poseduju dozvolu za uvoz oružja i municije, izdatu od strane Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), ili za uvoz radioaktivnih materijala od Kosovske Agencije za zaštitu od zračenja i nuklearna sigurnost.

Od ukupog broja dozvola, osamdeset i tri (83) su izdate avio kompaniji „Turkish Airlines“, osam (8) je izdato avio kompaniji „Pegasus Hava Tasimaciligi A.S.“, a dve (2) dozvole su izdate avio kompaniji „Adria Airways“.

Izmenjena je odgovarajuća procedura o dozvoljavanju prevoza oružja, municije, eksploziva, štetnih ili otrovnih gasova, nuklearnih goriva i radioaktivnog materijala. Takođe su izmenjeni i obrasci ovih dozvola, a izmenjen je i Priručnik o procedurama inspektora za kontrolu opasne robe (Dangerous Goods Inspector Procedure Manual), koji je objavljen 7. februara 2017. godine.

Dana 2. marta 2017. godine, odobren je početni kurs za obuku MAP „Adem Jashari“ - LKIA za opasne robe, za osoblje koje je angažovano u prijemu i ispraćaju putnika (kategorija 9 ICAO-a) i za osoblje sigurnosnog skeniranja (kategorija 12 ICAO-a). Odobrenje kursa je važeće do 31. decembra 2018. godine. Dana 14. mart 2017. godine praćeno je održavanje ovog kursa. Pored toga, izdato je 200 broja za registraciju učesnika kursa.

Dana 14. juna 2017. godine, operator MAP „Adem Jashari“ - LKIA podneo je zahtev za odobrenje početnog kursa obuke o opasnim robama za osoblje koje se bavi nadzorom, planiranjem i utovarom tereta i za članove letačke posade (kategorija 10 ICAO-a). Kurs je odobren 5. oktobra 2017. godine nakon obnove sertifikata operatera LKIA MAP „Adem Jashari“ kao pružilac obuka za opasne robe. Odobrenje ovog kursa važi do 31. decembra 2018. godine.

Dana 19. juna 2017. godine, avio kompanija „Turkish Airlines“ podnela je aplikaciju za obnovu sertifikata za tretiranje opasne robe. Dana 26. jula 2017. godine, nakon što je utvrđeno da su ispunjeni uslovi koji su određeni u članu 13. Uredbe br. 8/2014 o uslovima i načinu transporta opasne robe vazдушnim putem, OSL je obnovila sertifikat

za opasne robe turskoj avio kompaniji „Turkish Airlines“.

Dana 22. avgusta 2017. godine, OSL je obnovila sertifikaciju operateru LKIA MAP „Adem Jashari“ kao pružalac obuka za opasne robe, nakon što je utvrđeno da su ispunjeni zahtevi i uslovi određeni za sertifikaciju pružalaca obuka za opasne robe iz člana 23. Uredbe br. 8/2014. LKIA, kao pružalac usluga zemaljskog tretiranja i agent tretiranja tovara. Zahtev za produženje važenja sertifikata pružaoca obuke je podnet 12. jula, dok su 16. avgusta inspektori OSL-a izvršili kontrolu prostorija i opreme za obuku u MAP-u, kao i podatke o održanim obukama, procedurama i prostorijama za čuvanje beleški iz održanih obuka. Inspektori OSL-a takođe su proverili i ostalu neophodnu dokumentaciju MAP-a, i utvrdili su da instruktor koji drži predavanja u početnim i periodičnim programima za opasne robe, ispunjava zahteve predviđene članom 30. Uredbe br. 8/2014.

Dana 17. oktobra 2017. godine, praćeno je održavanje kursa o opasnim robama, koji je bio namenjen osoblju za prijem-ispraćaj putnika (kategorija 9 ICAO-a) i za osoblje sigurnosnog skeniranja (kategorija 12 ICAO-a), ali koji je ovom prilikom održan samo za osoblje sigurnosnog skeniranja. Ovaj kurs je održan od strane MAP „Adem Jashari“ – LKIA.

- **Nadzor opšteg vazduhoplovstva**

Tokom 2017. godine bilo je značajnih broja aktivnosti opšteg vazduhoplovstva, gde su obuhvaćeni letovi prema pravilima vizuelnog letenja (VFR) avionom i helikopterom, zatim jedrenja paraglajdom, letenja dronom, itd., koji su prema zakonskoj osnovi i odgovarajućim propisima, prošli proces usvajanja od strane ACV-a. U nastavku je dato više detalja o ovim aktivnostima.

Letovi prema vizuelnim pravilima letenja (VFR)

Primljeno je šesnaest (16) zahteva za letenje prema vizuelnim pravilima letenja (VFR). Nakon ispunjavanja uslova i koordinacije sa relevantnim strankama, sve su odobrene od strane ACV-a i vazdušne jedinice KFOR-a (J3Air).

Aktivnosti paraglajdom i licenciranje pilota paraglajdera

Inspektori sigurnosti leta radili su na ažuriranju i dopuni kataloga pitanja teorijskog testa za dobijanje dozvole pilota paraglajdera, kao i za privilegije instruktora. Ovaj katalog je dopunjen dodatnim pitanjima za kategoriju instruktora paraglajdinga. Ažurirani Katalog je objavljen na zvaničnoj internet stranici ACV-a. Dana 12. decembra 2017. godine je organizovan teorijski test za nove kandidate za dobijanje licence paraglajdiste i za kandidate koji su se prijavili za sticanje ranga instruktora paraglajdinga. Na testu je učestvovalo osam (8) kandidata. Četiri (4) od njih su uspešno prošli teorijski ispit. Praktični deo ispita (letenje) će biti organizovano tokom proleća 2018. godine, kada budu dozvoljavali vremenski uslovi, ali posle ponovnog teorijskog ispita za kandidate koji nisu položili teorijski ispit prvog puta.

Aktivnosti paraglajderom

Usvojeni su zahtevi Aeronautičkog saveza Kosova za sledeće aktivnosti paraglajdom:

- za međunarodno takmičenje koje je održano u Istoku 8. 9. i 10. septembra 2017. godine;
- za međunarodno takmičenje preciznih niskih letova sa ciljem u selu Kodrište, 4. i 5. novembra 2017. godine; kao i
- za Dan zastave, Dan OVK i za rođendan legendarnog komandanta Adem Jashari za letenje u selu Prekaz, 28. novembra 2017. godine.

Aktivnosti sa sistemima bespilotnih letelica (SAP)

Nakon više od šest meseci konsultacija sa zainteresovanim stranama, 12. aprila 2017. godine stupila je na snagu Uredba br. 01/2017 o sistemima bespilotnih letelica (SAP). Ova uredba određuje posebne uslove za vlasnike/operatorere sistema bespilotnih letelica (SAP) ili kao što su drugačije poznati pod nazivom „dron“. Neke od obaveznih novosti ove uredbe su registracija SAP-a, utvrđivanje kategorija, klasifikacija operativnih područja, opšti uslovi operisanja, naknade za registraciju, kao i testiranje teorijskog znanja vlasnika i operatera 3. i 4. kategorije SAP-a (velikih dronova).

Tokom 2017. godine je registrovano 45 sistema bespilotnih letelica, a odobreno je 57 zahteva za operisanje. Odobrenje operaterima sistema bespilotnih letelica je dato u bliskoj koordinaciji sa

Označavanje registracije drona (SAP)

policijom Republike Kosovo i sa vazdušnom jedinicom KFOR-a J3 Air.

- **Vazduhoplovna medicina**

Sektor vazduhoplovne medicine koji funkcioniše u okviru OSL-a odgovoran je za proveru zdravstvenog stanja nekoliko kategorija osoblja koje licencira ACV.

Provera zdravstvenog stanja se vrši u Centrima vazduhoplovne medicine koji su ovlašćeni od strane ACV-a. U tu svrhu, revizorski tim ACV-a je 1. februara 2017. godine izvršio reviziju u Centru za vazduhoplovnu medicinu u Đakovici, u skladu sa zakonskim zahtevima Uredbe br. 5/2015. Izveštaj o reviziji je dao dva nalaza: jedan nalaz prve kategorije i jedan nalaz druge kategorije, pri čemu je zatraženo od Centra za vazduhoplovnu medicinu da u okviru određenog vremenskog roka izradi Akcioni plan za rešavanje evidentiranih nalaza.

Dana 5. septembra Generalni direktor ACV-a je doneo Izvršnu odluku br. 09/ZDP/VE/2017 putem koje se privremeno produžava ovlašćenje Nacionalnom centru medicine rada u Đakovici, kao Centar za vazduhoplovnu medicinu (AeMC) u Republici Kosovo, za vremenski period od 6 meseci, dakle do 4. marta 2018. godine.

Ova odluka je rezultat preporuka i nakon poboljšanja nalaza utvrđenih revizijom AeMC-a 1. februara 2017. godine.

Tokom 2017. godine je izdato:

- trideset i jedan (31) lekarski sertifikat 3. Klase za kontrolore vazdušnog saobraćaja AVNU-a;
- dvadeset i pet (25) lekarskih sertifikata 2. Klase za pripadnike Aeronautičkog saveza Kosova; i
- tri (3) lekarska sertifikata za LAPL Klase za privatne kandidate koji su aplicirali u ACV.

- **Zabranjeni vazduhoplovi na Kosovu**

Prema članu 45. ZCV-a, vazduhoplovi avio kompanija kojima je od strane EU zabranjeno da operišu na vazdušnom prostoru država članica EU-a, nije dozvoljeno da lete ni u vazdušnom prostoru Republike Kosovo. Osim toga, ažurirana lista EU-a o zabranjenim avio-kompanijama je objavljena na zvaničnoj internet stranici ACV-a. Tokom 2017. godine, nije se ostvario niti jedan let bilo koje kompanije iz ove liste EU-a u vazdušnom prostoru Republike Kosovo.

- **Odobrene licence, sertifikati i dozvole, uključujući i njihovo suspendovanje i opoziv**

Licence/sertifikati/dozvole	Pozivanje u ZCV ili Uredbe	Broj
Dozvola za vazdušni prevoz pošiljki opasnom robom	Član 57.	93
Dozvola za operacije opšteg vazduhoplovstva (GAT VFR)	Član 2. i 75.	16
Dozvola za upravljanje sistemima bespilotnih letelica (SAP)	Uredba 6/2014	13
Dozvola za upravljanje sistemima bespilotnih letelica (SAP)	Uredba 01/2017	45
Licence za pilote paraglajdera	Uredba 1/2012	0
Lekarsko uverenje, 3. klasa	Član 37.	31
Lekarsko uverenje, 2. klasa	Član 37.	25
Lekarsko uverenje LAPL	Član 37.	3

Prikaz izdatih sertifikata i dozvola od strane ACV-a za operatere/osoblje

b) Usluge vazdušne navigacije

- **Agencija za pružanje vazdušno navigacijskih usluga (AVNU)**

Na osnovu Zakona br. 04/L-250, 1. januara 2016. godine je osnovana Agencija za pružanje vazdušno navigacijskih usluga, kao naslednica Vazdušne Kontrole – MAP „Adem Jashari“ a.d. Dana 19. avgust 2016. godine, ACV je sertifikovala AVNU za petogodišnji period za pružanje ovih usluga: Usluge vazdušnog saobraćaja (KTA), usluge komunikacije, navigacije i posmatranja (KNS), usluge aeronautičkih informacija (SHIA) i meteorološke usluge (MET). Sertifikat je izdat na osnovu člana 78, Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu i kriterijuma sigurnosti, ekonomske održivosti i sigurnosti koje proizilaze iz Uredbe br. 9/2009 i br. 7/2012, koji u unutrašnjem poretku Republike Kosovo transponuju Uredbu (EK) br. 550/2004 i Uredbu (EK) br. 1035/2011.

AVNU ima ukupno 32 kontrolora vazdušnog saobraćaja, koji su licencirani od strane ACV-a na osnovu Uredbe Br. 5/2012 ACV-a o licenciranju kontrolera vazdušnog saobraćaja.

- **Stalni nadzor AVNU-a**

Od sertifikacije AVNU-a, kao pružilaca usluga vazdušne navigacije u 2016. godini, Odeljenje za VNU je sprovodilo stalni nadzor nad održavanjem i poštovanjem uslova sertifikata od strane AVNU-a, kroz redovne revizije, posete i ad-hoc inspekcije. Sertifikat koji je izdao ACV prošle godine, bio je uslovljen uspešnim zatvaranjem svih otvorenih nalaza do 31. marta 2017. godine.

Tokom 2017. godine, kao što je predstavljeno u nastavku, ACV je izvršio revizije stalno i prema planu AVNU-a, proveravajući ujedno i ispunjavanje regulatornih zahteva sa naglaskom na ispunjavanje onih zahteva koji su bili uslov za sertifikaciju.

Revizije i inspekcije

Inspektori ACV-a za usluge vazdušne navigacije izvršili su ukupno četiri revizija u AVNU:

- Od 20-24. februara 2017. godine izvršene su revizije čiji je glavni cilj bio da utvrde neke od zahteva koji proizilaze iz Uredbe ACV-a br. 7/2012 o uslovima za pružanje usluga vazdušne navigacije kao i pojedinih zahteva koji proizilaze iz Uredbe ACV-a br. 5/2012 o pravilima za licencu kontrolora vazdušnog saobraćaja i drugih sertifikata, sa naglaskom na sertifikaciju AVNU-a kao organizacija za obuku. Provera ispunjavanja gore pomenutih zahteva putem revizija, jedan je od koraka procesa za sertifikaciju. Tokom ove revizije otvoreno je ukupno 25 novih nalaza, a zatvoren je jedan od prethodnih nalaza. Detaljan izveštaj u vezi ove revizije je završen i predat je AVNU 15. marta 2017. godine. Kao odgovor na to, 27. marta 2017. godine, AVNU je dostavila plan sa koracima za ispravljanje otvorenih nalaza tokom ove revizije. Proces sprovođenja ovih mera predloženih od AVNU-a u kontinuitetu prati Odeljenje VNU-a.
- Od 24 - 28. aprila 2017. godine, realizovana je druga revizija koja je imala za cilj da proveru sprovođenje zahteva iz Aneksa 11. ICAO-a, Uredbe br. 14/2009 ACV-a, Aneksa I, II i V Uredbe br. 07/2012 ACV-a kao i proveru sprovođenja nalaza koji su bili uslov za sertifikaciju AVNU-a. Izveštaj sa identifikovanim nalazima tokom ove revizije dostavljen je AVNU, a zatim je sledilo prihvatanje predloženog plana od strane AVNU-a sa koracima za rešavanje nalaza proizašlih iz ove revizije. Vredi napomenuti da je tokom drugog tromesečja godine, Odeljenje za VNU primilo značajan broj dokaza za zatvaranje pojedinih nalaza, koji su uglavnom proistekli iz izvršene revizije tokom februara meseca.
- Od 4 - 8. septembra 2017. godine, izvršena je treća planirana revizija u AVNU, čiji je cilj bio da utvrdi sprovođenje zahteva iz Aneksa 3 i 15 ICAO-a, Uredbe br. 14/2009 ACV-a, Aneksa I, II i V Uredbe br. 7/2012 ACV-a kao i proveru sprovođenja nalaza koji su bili uslov za sertifikaciju AVNU-a. Odeljenje za VNU-a je pripremilo izveštaj koji sažima nalaze iz ove revizije, a koji je prosledila AVNU. Tokom oktobra meseca, AVNU je dostavila predloženi plan za rešavanje identifikovanih nalaza koji je usvojen, dok njegovo sprovođenje prate inspektori VNU-a u skladu sa predviđenim rokovima u planu.
- Od 4 - 8. decembra 2017. godine, izvršena je četvrta revizija planirana na osnovu planu nadzora čiji je glavni cilj da proveru neke od zahteva koji proizilaze iz Uredbe ACV-a br. 6/2012 koja se odnosi na nadzor bezbednosti u upravljanju vazdušnim saobraćajem i uslugama vazdušne navigacije kao i zahteva iz Uredbe ACV-a br. 3/2011 koja se bavi kalibracijom aeronautičkih instalacija iz vazduha. Delokrug revizije je takođe bilo i praćenje pojedinih nalaza koji su bili otvoreni iz revizije koja je izvršena u septembru ove godine. Izveštaj o reviziji koji je pripremio tim inspektora, opisao je ukupno 9 identifikovanih nalaza. U predviđenom periodu, AVNU je dostavila početni plan predloženih mera koji je revidiran a zatim i prihvaćen od strane ACV-a. Predloženi rokovi za zatvaranje nalaza biće u fokusu ostalih propratnih revizija koje se očekuju tokom 2018. godine.

- **Sertifikacija AVNU-a kao organizacije za obučavanje**

Početak decembra 2017. godine, Odeljenje za VNU je preporučilo Generalnom direktoru sertifikaciju na osnovu standarda EU-a, AVNU-a kao organizacije za obučavanje za pružanje usluga obuke kontrolorima vazdušnog saobraćaja. AVNU je sertifikovana 19. decembra 2017. godine od strane ACV-a za period od tri godine za pružanje usluga koje pripadaju Organizaciji za obuku za kontrolore vazdušnog saobraćaja (KVS) kao što su: obuke za jedinice za KVS i stalne obuke za KVS.

Sertifikat je izdat na osnovu člana 78. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu i nakon ispunjavanja uslova koji proizilaze iz Uredbe br. 5/2012 ACV-a koja u unutrašnjem poretku Republike Kosovo transponuje Uredbu EU-a br. 805/2011.

Proces sertifikacije je počeo 2016. godine kada je AVNU podnelo zahtev za sertifikaciju. Na osnovu ove aplikacije, pa sve do sertifikacije, ACV je izvršio dve revizije i jednu inspekciju u AVNU do završne sertifikacije. Svrha procesa sertifikacije je da se dozvoli AVNU pružanje usluga obuke za kontrolore vazdušnog saobraćaja koji pružaju usluge u Republici Kosovo. Kroz ovu sertifikaciju se garantuje pružanje usluga na zadovoljavajućem nivou koji su prema standardima Uredbe br. 5/2012 kojom se potvrđuju pravila za licenciranje kontrolora vazdušnog saobraćaja i ostale sertifikacije.

Izdavanje sertifikata potvrđuje sigurnost i kvalitet pruženih usluga, ali pri čemu zahteva stalno angažovanje od strane AVNU za poštovanje uslova sertifikacije i za dalje povećanje kvaliteta usluga. ACV će nastaviti sa nadzorom AVNU-a kako bi garantovali održavanje sertifikata i da bi osigurali da se međunarodni standardi i gore pomenuti zahtevi stalno poštuju. U slučaju degradacije pruženih usluga i kontinuiranog neispunjavanja standarda, ACV ima pravo da oduzme sertifikat.

Ceremonija uručenja sertifikata za organizaciju za obučavanje

- **Revizija procene od strane EASA-e**

Dana 26. oktobra 2017. godine, ACV je primila završni izveštaj revizije procene EASA-e sa posebnim naglaskom u oblasti upravljanja vazдушnim saobraćajem i uslugama vazdušne navigacije, koja je izvršena od 21. do 25. novembra 2016. godine u ACV-u. Iako je ovaj izveštaj primljen sa gotovo jednogodišnjim zakašnjenjem, Odeljenje za VNU je nastavilo sa rešavanjem identifikovanih nalaza tokom ove revizije, u skladu sa izrađenim planom koraka za ispravljanje. Većina tačaka iz plana su ispunjena, ali ostaje još niz predloženih koraka koji će biti sprovedeni prema predviđenom roku. Između ostalog, vredi napomenuti da je zatvoren nalaz za sertifikaciju AVNU-a kao organizacije za obuku.

Dana 20. decembar 2017. godine zvanično je dostavljen ovaj plan sa koracima za ispravljanje kod EASA. Odeljenje za VNU će nastaviti kontakte sa EASA-m do konačnog prihvatanja plana, a zatim će nastaviti sa pružanjem dokaza za sprovođenje predloženih koraka.

- **Izmene u sistemu AVNU-a**

AVNU je veoma osetljiva na rizike koji mogu nastati tokom svakodnevnog rada. Osnovni cilj ovih usluga je sprečavanje sudara aviona u vazduhu i na zemlji.

Iz tog razloga, sistem upravljanja bezbednošću zahteva da se pre bilo kakve promene, koliko god bila mala, u sistemima pružaoca usluga vazdušnih navigacija preduzmu odgovarajući koraci koji bi osigurali da izvršene promene neće izazvati nepodnošljivi rizik u sistemu. Prema Uredbi br. 6/2012 ACV-a, kojom se transponuje u naš unutrašnji pravni poredak Uredba EK br. 1034/2011, pružaoci ovih usluga su dužni da obaveste ACV o svakoj planiranoj promeni koja može uticati na bezbednost; i prema Uredbi br. 7/2012, koja transponuje Uredbu EK br. 1035/2011, da procene moguće rizike i preduzmu sve neophodne preventivne mere radi njihovog izbegavanja, pre nego što se počne sa sprovođenjem izmena.

Tokom 2017. godine, ACV je obavešten o planiranoj promeni u sistemu AVNU-a pod naslovom „Ažuriranje vazdušnog prostora Kosova i minimalna visina za vektorisanje (MVA)“. Tokom procesa razmatranja dokumentacije za ovu promenu, ACV je zahtevao od AVNU-a dostavljanje dokumenata kao što su: Preliminarna procena bezbednosti, Potpuna procena bezbednosti i zahtevao je dostavljanje kompletiranog dosijea o promenama koje utiču na vazdušni prostor.

Odeljenje za VNU je pregledala dostavljenu dokumentaciju u avgustu mesecu u vezi sa ovom promenom, i potvrdila je da promena može biti prihvaćena jer su preduzete sve moguće mere kako bi se izbegli bilo koji problemi za bezbednost operisanja i da su ispunjeni svi zahtevi koji proizilaze od važećih uredbi u Republici Kosovo. Promena je prihvaćena 7. septembra 2017. godine.

- **Izdavanje licenci za kontrolore vazdušnog saobraćaja i procena gradiranja**

ACV je odgovoran za izdavanje i obnavljanje licenci kontrolora vazdušnog saobraćaja, koji pružaju usluge vazdušne kontrole u Republici Kosovo. Imajući u vidu značaj službe

za kontrolu vazdušnog saobraćaja i sigurnost leta, kontrolori moraju da ispune niz zahteva i uslova radi održavanja svojih dozvola i odobrenja, koja proizilaze iz Uredbe br. 5/2012 o licenciranju kontrolora vazdušnog saobraćaja. Zahtevi se uglavnom odnose na nivo profesionalne kompetencije, odnosno pohađanje stručnog osposobljavanja i obavljanja dužnosti kontrolora vazdušnog saobraćaja za određeni broj sati godišnje. Kontrolori, takođe, na godišnjim osnovama, podležu stručnoj proceni radi provere nivoa sposobnosti. Uredba br. 05/2012 tokom 2017. godine je zamenjena Uredbom br. 19/2017 ACV-a kojom se utvrđuju tehnički zahtevi i administrativne procedure u vezi sa licencama i sertifikatima kontrolora vazdušnog saobraćaja. Pomenuta uredba će početi sa sprovođenjem od marta 2018. godine, i kao ishod ove godine kontrolori vazdušnog saobraćaja će biti ponovo licencirani na osnovu ove uredbe.

Poseban značaj je posvećen savladavanju engleskog jezika, pošto se komunikacija u međunarodnoj avijaciji vrši na ovom jeziku. Nivo engleskog jezika se periodično procenjuje i uzima se obzir prilikom izdavanja ili obnavljanja licence. ACV ima dužnost da obezbedi visok nivo bezbednosti u pružanju usluga u vazdušnoj navigaciji u vazdušnom prostoru Republike Kosovo, zbog toga svake godine verifikuje ispunjenje ovih zahteva i, na osnovu toga licencira kontrolora vazdušnog saobraćaja. Kontrolori takođe moraju biti dobrog zdravlja, u skladu sa zakonskim propisima, a to se redovno proverava od strane ACV-a kao deo procesa licenciranja.

Tokom 2017. godine, ACV je izdao gradiranje za ocenjivače kompetencija za dva kontrolora vazdušnog saobraćaja, izdao je odobrenje gradiranja za instruktore (On the Job Training Instructor (OJTI)) za jednog kontrolora, a tokom cele godine je nastavio sa odobrenjima jedinice za ostala dvadeset i šest KVS-a.

Licenciranje Kontrolora vazdušnog saobraćaja (KVS)	Broj licenciranih
Obnavljanje licenci za KVS	26
Revalidacija gradiranja	2+2+1
Licenciranje studenata KVS-a	0
Licenciranje KVS-a	0

- **Nacionalni Plan Performansi za UVN**

Stupanjem na snagu Uredbe br. 1/2016 i 3/2016 na početku 2016. godine, ACV Kosova je počeo da radi u pravcu sprovođenja šeme performansi za usluge u vazdušnoj navigaciji. U okviru ove šeme je predviđeno dugoročno planiranje performanse i postavljanje ciljeva performanse u četiri ključne oblasti: bezbednost, kapacitet, životna sredina i efikasnost troškova.

Prelazna faza sprovođenja će biti realizovana u periodu 2017-2019. god, dok će potpuno sprovođenje šeme performansi početi od 2020. godine nadalje. Tokom prelazne faze ACV Kosova će izraditi i ojačati Nacionalni Plan Performansi, pratiće ispunjavanje ciljeva performanse i prikupiće statističke podatke za budućnost. Od

2020. godine, Republika Kosovo će biti u obavezi da sprovede plan performansi, kako bi se osiguralo postizanje ciljeva performansi postavljenih na nivou Evropske Unije, a pratiće i sprovođenje plana i izveštavati na godišnjoj osnovi Evropskoj komisiji.

Detaljan plan rada sa konkretnim koracima za postizanje potpune primene Šeme performanse, koji je izrađen u okviru Programa ISIS II, formalizovan je u dokumentu „Mapa Kosova na putu sprovođenja Šeme performanse za jedinstveno evropsko nebo“

Tokom 2017. godine, u okviru predviđenog procesa prema planu, ACV je radio na prikupljanju podataka koji će pomoći u sastavljanju istorijskih trendova u tri ključne oblasti performanse: bezbednosti, kapaciteta i efikasnosti troškova (pokazatelji za oblast životne sredine trenutno nisu primenjivi na Kosovu). ACV je takođe izvršio praćenje primljenih podataka za prvih šest meseci 2017. godine, upoređujući dobijene rezultate sa predloženim ciljevima u planu performanse za godine 2017-2019. Upoređivanje postizanja ciljeva performanse za 2017. godinu biće ostvareno tokom prvih šest meseci 2018. godine.

- **Zbornik vazduhoplovnih informacija**

Na osnovu Uredbe br. 5/2013 ACV-a o sprovođenju Aneksa 15 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu o uslugama aeronautičkih informacija, ACV je odgovoran da objavi dokument „Zbornik vazduhoplovnih informacija“ (ZVI), poznat po skraćenici na engleskom jeziku kao AIP (*Aeronautical Information Publication*). Ovo je državni dokument od posebnog značaja, u kojem se objavljuju sve informacije u vezi sa avijacijom jedne zemlje. Sam dokument sadrži tri poglavlja: prvo poglavlje sadrži opšte informacije o avijaciji, drugo ima veze sa vazдушnim prostorom i treće poglavlje se tiče detaljnih specifikacija za svaki aerodrom/helidrom, uključujući i procedure letenja za avione.

Obzirom da se ova publikacija u velikoj meri koristi od avio kompanija koje posluju ili nameravaju da posluju na Kosovu, ACV vodi računa da AIP Kosova bude ažuriran i da se svaka promena koja se dogodi u vezi sa civilnim vazduhoplovstvom u zemlji ogleda u ovom dokumentu. Ove promene su redovne i vrše se preko izmena u određenim ciklusima svakih 28 dana, kroz tzv. Kontrole i uređivanje aeronautičkih informacija (KUAI) (Eng. Aeronautical Information Regulation and Control - AIRAC) i stupaju na snagu svakih 56 dana.

Tokom ove godine su odobrene i objavljene u Zborniku vazduhoplovnih informacija dve izmene i jedan ciklus AIRAC-a. Dana 2. februara je Objavljen AIP AMDT 01/2017, 27. aprila je objavljen AIP AMDT 02/2017 i jedan ciklus AIP AIRAC 01/2017 je objavljen 12. oktobra 2017. godine, ali je stupio na snagu 9. novembra 2017. godine.

Objavljivanje najaktuelnijih aeronautičkih informacija je u svako vreme dostupno na službenoj internet stranici ACV-a.

c) Aerodromi

Regulatorni nadzor i nadzor bezbednosti aerodroma se postiže kroz sertifikovanje, odobravanje i registraciju aerodroma, odobravanje pružaoca zemaljskih usluga,

obavljanja revizija i inspekcija, kao i kroz praćenje aktivnosti za proveru i osiguravanje usaglašenosti sa relevantnim standardima i zakonodavstvom. Pre svega, praćenje rada sertifikovanih ili odobrenih operatera, osigurava efikasnu metodu za kontinuiranu procenu performanse bezbednosti i proaktivnu identifikaciju rizika.

Međunarodni Aerodrom Priština „Adem Jashari“ je sertifikovan 1. decembra 2008. godine od strane ACV-a kao međunarodni aerodrom u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu i Uredbom ACV-a br. 1/2008 o aerodromima kao i sa standardima i praksama preporučenim od strane ONAC-a. U 2011. godini aerodrom je dat na koncesiju i njegovo upravljanje je prešlo u ruke privatnog operatera, tursko-francuskog konzorcijuma „Limak - Aéroports de Lyon“ („Limak Kosovo International Airport“ a.d.). Dana 8. novembra 2013. godine, na osnovu zakonskih zahteva, povodom prenosa operacija na novi terminal, ACV je izmenio sertifikat operatera „Limak Kosovo International Airport“ a.d. (LKIA).

Stupanjem na snagu Uredbe ACV-a br. 17/2017 kojom se transponuje Uredba Evropske komisije br. 139/2014 o odredbama i administrativnim procedurama u vezi sa aerodromima, tokom 2018. godine će početi formalni proces konverzije sertifikata prema standardima Evropske agencije sa za bezbednost vazdušnog saobraćaja (EASA). Na osnovu Uredbe br. 4/2011 o pristupu tržištu usluga zemaljskog opsluživanja, dana 1. januara 2012. godine ACV je odobrio „Ex Fis“ d. o. o. kao snabdevača usluga zemaljskog opsluživanja za kategoriju usluga snabdevanja derivatima i uljima, a 1. januara 2012. godine, ACV je odobrio LKIA kao pružaoca u usluga zemaljskog opsluživanja aviona u nekoliko kategorija u MAP „Adem Jashari“.

- **Kontinuirani nadzor bezbednosti aerodroma**

Jedna od osnovnih funkcija Odeljenja za aerodrome, za garanciju bezbednosti aerodroma u Republici Kosovo, je sprovođenje efikasnog sistema nadzora. Efikasan nadzor bezbednosti vrši se putem ocenjivanja i odobrenja različitih priručnika, programa i procedura operatera, odobrenja za procenu sigurnosti, a naročito kroz izvršavanje formalnih inspekcija (sa ili bez prethodnog obaveštavanja operatera), na osnovu godišnjeg plana za nadzor ili odgovarajući na situaciju u kojoj može biti potrebna dodatna opreznost za bezbednost.

Prema planu aktivnosti za redovno praćenje i proveru sprovođenja primenjivih standarda za operatera MAP „Adem Jashari“ i pružalaca usluga zemaljskog opsluživanja, tokom 2017. godine Odeljenje za aerodrome je sprovelo šest inspekcija, od koji jednu u saradnji sa inspektorima Odeljenja za sigurnost letova, radi provere skladišta za prihvatanje opasne robe, koje je izgrađeno od strane LKIA za ispunjavanje zahteva za sertifikaciju kao operater za tretiranje opasnih roba. Takođe, sprovedena je inspekcija sistema za upravljanje sigurnošću (SMS), sa posebnim fokusom na prijavljivanje događaja i internih revizija operatera, jedna inspekcija za proveru sprovođenja zahteva i procedura za upravljanje životinjskim svetom i jedna inspekcija službe za tretman putnika.

U tom kontekstu je izvršena trodnevna inspekcija kako bi se proverila operativna spremnost i sprovođenje procedura Službe za spašavanje i gašenje požara (RFFS) u

MAP „Adem Jashari“ kroz procene na terenu, provere dokumentacije, obuke osoblja i raspoloživosti neophodne opreme. Tokom inspekcije, inspektori ACV-a za aerodrome bili su pod pratnjom inspektora Autoriteta za civilno vazduhoplovstvo Ujedinjenog Kraljevstva (UK-CAA) g. Neil Gray, koji je angažovan kao ekspert iz te oblasti, putem TAIEX-a, instrument Evropske komisije za tehničku pomoć.

Slika tokom inspekcije Službe za spašavanje i gašenje požara u MAP „Adem Jashari“

Aerodromski inspektori takođe su sproveli jednu inspekciju pružaocu usluga snabdevanja aviona gorivom „Ex Fis“. Inspekcija je bila planirana i imala je za cilj da proveri sprovođenje procedura snabdevanja, sa posebnim fokusom na kontrolu kvaliteta goriva i održavanju sistema za snabdevanje gorivom.

- **Odobrenje profesionalnih obuka LKIA**

Aerodromski inspektori su odgovorni, između ostalog, za nadzor organizacija za profesionalno osposobljavanje u oblasti aerodroma, u cilju kontrole usklađenosti sa zahtevima utvrđenim Uredbom br. 1/2014 o profesionalnom osposobljavanju radnika aerodroma i drugih ugovorenih radnika, pružalaca usluga zemaljskih opsluživanja i korisnika aerodromskih usluga, koji sami obavljaju zemaljsko opsluživanje. U tom kontekstu, usvojen je program obuka operatera LKIA i izvršena je inspekcija i odvijanje profesionalnih obuka naročito za „Sistem za upravljanje sigurnošću – SUS“, „Kontrola tereta“ i „Komandno osoblje u protivpožarnim uslugama“.

Takođe je procenjen program za obuke pružaoca usluga snabdevanja aviona gorivom „Ex Fis“ d. o. o.

- **Konverzija sertifikata MAP „Adem Jashari“ u skladu sa zahtevima EASA**

Na osnovu nove Uredbe ACV-a br. 17/2017 o odredbama i administrativnim procedurama u vezi aerodroma, sertifikacija prema ovoj Uredbi treba da se obavi do 31. decembra 2018. godine. MAP „Adem Jashari“ je sertifikovan 1. decembra 2008. godine, a 8. novembra 2013. godine, ACV je izdao izmenjeni sertifikat operateru LKIA u trajanju od 5 godina od datuma izdavanja na osnovu standarda ICAO-a.

Pre isteka važenja sertifikata, operater aerodroma, u saradnji sa Autoritetom za civilno vazduhoplovstvo mora da izradi “bazu za sertifikaciju” koristeći specifikacije sertifikacije koje su izrađene od strane Evropske agencije za bezbednost vazdušnog saobraćaja (EASA), uključujući svaki slučaj ekvivalentnog nivoa sigurnosti i posebni uslovi koji su identifikovani i dokumentovani. Nakon što se osigura da je operater pokazao usklađenost sa specifikacijama sertifikacije, ACV će izvršiti konverziju sertifikata.

Iz tog razloga, aerodromski inspektori su tokom 2017. godine održali redovne sastanke sa radnom grupom LKIA kako bi diskutovali o procesu konverzije sertifikata aerodroma MAP „Adem Jashari“ i pregledali liste popunjene od strane LKIA i dogovorili se o sledećim koracima.

Naredni sastanci će biti nastavljani i tokom 2018. godine. Konverzija sertifikata MAP „Adem Jashari“ znači njegov ulazak među najvećim aerodromima u Evropi koji su regulisani prema standardima Evropske unije.

- **Nadgledanje izgradnje u zaštitnoj zoni aerodroma**

U okviru odgovornosti za regulisanje zaštitne zone aerodroma, ACV je nastavio sa nadgledanjem sprovođenja Uredbe br. 5/2010 o zaštitnim zonama aerodroma, izmenjene i dopunjene Uredbom br. 4/2016, i Uredbe br. 2/2010 o obeležavanju prepreka, izmenjene i dopunjene Uredbom br. 2/2013.

Tokom 2017. godine, ACV je primio od MAP „Adem Jashari“ LKIA nekoliko procena aplikacija za izgradnju unutar zaštitnih zona aerodroma kao što je izgradnja novog objekta od strane kompanije „Kosmonte Foods Kosova“, u blizini prethodno odobrenog objekta na planini Goleša, selo Ariljača, opština Kosovo Polje, izgradnja fabrike betona od strane kompanije “Luantin Beton” u selu Slatina, opština Kosovo Polje i izgradnja fabrike za prikupljanje i recikliranje otpada od strane kompanije „Princi Company“ d.o.o. u selu Ariljača, opština Kosovo Polje.

ACV je detaljno ocenio i pregledao primljenu dokumentaciju i, nakon što se osigurao da da izgradnja neće uticati na bezbednost operacija civilnog vazduhoplovstva, odobrio je procene, pod uslovom da se sprovedu sve podnete preporuke.

Takođe, jedna francuska kompanija je zatražila od ACV-a procenu nacrta predloga za postavljanje gradilišta vetrogeneratora u selu Čičavica, opština Skenderaj, o eventualnim preprekama koje ovi generatori mogu da izazovu u funkcionisanju Mešunarodnog

aerodroma Priština. Nakon bliske saradnje između Odeljenja za aerodrome i Odeljenja za usluge vazdušne navigacije u ACV-u, i na osnovu preliminarnih procena dobijenih od strane MAP „Adem Jashari“ i AVNU-a, data je preliminarna saglasnost za instalaciju meteoroloških stubova sa instrumentima za merenje vetra na predloženoj lokaciji. Podnosiocu aplikacije su data uputstva o zahtevima i uslovima koje treba da ispuni, na osnovu važećeg zakonodavstva u Republici Kosovo, da bi dobio konačnu saglasnost za realizaciju ovog projekta.

Kao nastavak razmatranja izvodljivosti projekta za postavljanje gradilišta vetrogeneratora u selu Selac, planine Bajgore, nemačka kompanija koja je u novembru 2016. godine dobila preliminarno odobrenje od strane ACV-a, predala je još jedan zahtev za postavljanje drugog stuba sa instrumentima za merenje vetra. Nakon procena od strane LKIA i AVNU, ACV je izvršio konačnu procenu i odobrio je postavljanje stuba na predloženoj lokaciji, uz poštovanje važećih standarda i propisa.

U okviru ovih procena, aerodromski inspektori nastavljaju da prate na terenu kako bi potvrdili ispunjavanje zahteva za obeležavanje visokih objekata na osnovu važećih zahteva.

- **Procena zahteva za izgradnju helidroma**

Primljeno je tri zahteva-izražavanja interesa za izgradnju helidroma u Republici Kosovo. Na konsultativnom sastanku sa rukovodiocem Divizije za infrastrukturu u Ministarstvu zdravstva, predstavljen je projekat za izgradnju novog objekta Urgencije, u okviru kompleksa Univerzitetskog kliničkog centra Kosova gde je predviđena i izgradnja helidroma koji će se koristiti za prevoz pacijenata helikopterom. ACV je predstavio sve zahteve i standarde koje treba ispuniti za davanje odobrenja za izgradnju helidroma, na osnovu Uredbe ACV-a br. 3/2012 o odobreni aerodromima.

Obrađen je zahtev – izražavanje interesa za odobrenje izgradnje jednog helidroma u opštini Podujevo od strane ekonomskog operatera „KOS-KOMERC“ u saradnji sa vazdušnim operaterom „VIVA Helicopters“ iz Albanije. Održano je nekoliko sastanaka sa zainteresovanim stranama, a inspektori ACV-a su izvršili nekoliko poseta na planiranoj lokaciji za izgradnju helidroma. Tokom ovog procesa, podnosiocu aplikacije su data sva potrebna uputstva za početak procesa apliciranja i odobrenja helidroma.

Treći zahtev je došao iz predstavnika građevinske kompanije AL TRADE CENTER, koji su izrazili interesovanje da se informišu o procesu odobrenja dozvole za izgradnju helidroma. Nakon pružanja objašnjenja o procesu, inspektori ACV-a su dostavili zainteresovanoj strani priručnike, propise i druge potrebne dokumente.

- **Sveobuhvatna vežba za reagovanje u hitnim slučajevima u MAP „Adem Jashari“**

U skladu sa odredbama Uredbe ACV-a br. 1/2008 o aerodromima i plana aerodroma za hitne slučajeve, u maju mesecu 2017. godine, MAP „Adem Jashari“ LKIA organizovao je sveobuhvatnu vežbu za reagovanje u vanrednim situacijama u slučaju vazdušnih

nesreća, vežba koja treba da se održava svake 2 godine. Održavanje vežbe su posmatrali inspektori ACV-a iz oblasti aerodroma, usluga vazdušne navigacije i sigurnosti letenja.

Sveobuhvatna vežba prikazuje simulaciju vanredne situacije koja je najbliža realnosti (stvarnoj nesreći) i uključuje aktiviranje svih odgovornih funkcija za reagovanje i premeštanje svih resursa aerodroma i državnih agencija na mestu događaja. Na ovoj vežbi je učestvovalo više od 200 učesnika - oko 50 volontera u ulozi žrtava i oko 150 osoba iz državnih institucija i agencija za reagovanje u vanrednim situacijama (kao aktivni učesnici ili posmatrači), uključujući Autoritet za civilno vazduhoplovstvo Kosova, Agenciju za vazdušne navigacijske usluge, Agenciju za upravljanje vanrednim situacijama, Policiju Kosova, Kosovske snage bezbednosti, KFOR, predstavnike avio kompanija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Komisiju za istraživanje nesreća i aeronautičkih incidenata itd.

Kadrovi sa sveobuhvatne vežbe za reagovanje u hitnim slučajevima u MAP „Adem Jashari“

Na osnovu održanih sastanaka nakon vežbe i primljenih izveštaja iz odgovornih unutrašnjih i spoljnih agencija, uključujući tu i Autoritet za civilno vazduhoplovstvo, vežba je demonstrirala visoku spremnost za reagovanje, osigurajući da se aerodrom može uspešno suočiti sa mogućom vanrednom situacijom. Sa druge strane, tokom vežbe takođe su identifikovani i alternativni načini za poboljšanje funkcionisanja odgovarajućeg reagovanja u slučaju incidenta i naspram tome sve odgovorne institucije, spoljne agencije i one u aerodromu, izvršiće analize a rezultati se mogu odraziti na poboljšanje plana aerodroma za vanredne situacije i eventualno nacionalnog plana za vanredne situacije, što je takođe jedan od primarnih ciljeva ove vežbe.

d) Ekonomska regulacija vazduhoplova

ACV je odgovoran za ekonomsku regulaciju aerodroma i pružaocima usluga vazdušne navigacije u Republici Kosovo. Ekonomska regulacija ovih operatera podrazumeva mere koje preduzima regulator vazduhoplovstva kako bi se osiguralo da su tarife koje postavlja aerodrom i pružalac usluga vazdušne navigacije za avio kompanije postavljene na razuman, transparentan i nediskriminirajući način. Osim toga, regulator osigurava da su ove tarife postavljene samo nakon konsultacija između pružaoca i korisnika usluga, nudeći jedan drugom podatke na transparentan način. ACV reguliše i odobrava samo vazduhoplovne tarife koje se odnose na usluge koje aerodrom i pružalac usluga vazdušne navigacije pružaju isključivo, bez ikakve konkurencije, kao što su tarife za usluge putnika, tarife za sletanje ili terminalna tarifa za navigaciju. Isto tako, regulator nadgleda da li je finansijska održivost operatera na odgovarajućem nivou, kako se ne bi oštetila sigurnost operacija.

• Ekonomski nadzor aerodroma

Analiza revidiranih finansijskih izveštaja operatera LKIA MAP-a „Adem Jashari“ za finansijsku situaciju na kraju 2016. godine, potvrdila je pozitivno poslovanje i finansijsku održivost kompanije. Takođe, utvrđeno je da polisa osiguranja, uz adekvatno pokrivanje štete koju može prouzrokovati aerodrom, je blagovremeno produžena. To je još jedan značajan element ekonomskog nadzora operatera u oblasti civilnog vazduhoplovstva. LKIA je takođe dostavila ACV-u Revidirani finansijski izveštaj o regulisanim tarifama od strane ACV-a kao i o tarifama usluga za zemaljsko opsluživanje gde je prikazano da su finansijski računi usluga za zemaljsko opsluživanje odvojeni od finansijskih računa koji se odnose na ostale aktivnosti aerodroma, kao što se zahteva u članu 4. Uredbe br. 4/2011 ACV-a o pristupu tržištu usluga zemaljskog opsluživanja.

Tokom cele 2017. godine, LKIA je nastavio da pruža avio kompanijama Program podsticaja 2016-2018 koji je ACV odobrio u 2016. godini. Avio kompanije koje su ispunile uslove utvrđene programom, podnele su aplikaciju da iskoriste potpuno izuzeće ili sniženje plaćanja pojedinih aeronautičkih tarifa, najčešće za tarifu sletanja. Na osnovu izveštaja o realizaciji Programa podsticaja koji je dostavljen od strane LKIA, ACV je zaključio da Program podsticaja je bio koristan za javnost jer su povećane mogućnosti za putovanje iz MAP „Adem Jashari“. Kao posledica programa podsticaja dodati su letovi u 4 destinacije (Berlin-Schonefeld, Paris-Charles De Gaulle, Cirih i Ženeva) i počela je sa radom jedna potpuno nova destinacija (Milano Bergamo). S obzirom da sadašnji program podsticaja ističe u martu 2018. godine, LKIA je na kraju 2017. godine dostavila ACV-u na usvajanje produženje programa podsticaja za period 2018-2020.

• Ekonomski nadzor AVNU-a

Na osnovu Uredbe br. 3/2016 ACV-a o zajedničkom tarifnom sistemu za usluge u vazdušnoj navigaciji, AVNU svake godine predlaže ACV-u za odobrenje vrednost terminalne tarife koja će biti primenjiva u narednoj godini. U tom kontekstu, AVNU je dostavila ACV-u tokom cele 2017. godine važeće dokumente koji podržavaju njihov predlog za troškove pružanja terminalne usluge vazdušne navigacije tokom 2018. godine, predviđanja terminalnih jedinica usluga za 2018. godinu i shodno

tome i vrednost predložene tarife. Obzirom da je Odeljenje za BNRREA izvršilo sveobuhvatnu analizu dokumentacije i prijavljenih troškova AVNU-a za 2018. godinu, predložilo je generalnom direktoru ACV-a izdavanje Izvršne odluke br. 16/ZDP/VE/2017 kroz koju se utvrđuje jedinična terminalna tarifa u Republici Kosovo u iznosu od 378 € počev od 1. januara 2018. godine, a koja važi godinu dana. Ovaj iznos koji je odredio ACV je manji od iznosa koji je AVNU predložilo (391 €) a veći od tarife koja je prikupljena tokom 2017. godine (364 €). Pod pretpostavkom da povećanje broja usluženih terminalnih jedinica tokom 2018. godine bude 6% u poređenju sa 2017. godinom, ova tarifa se očekuje da će doneti prihode od oko 3.7 miliona € za AVNU. AVNU kroz terminalnu tarifu navigacijskih usluga zadužuje avio kompanije za terminalne usluge vazdušne navigacije koje ona pruža vazdušnom prostoru Republike Kosovo i jedini su prihodi AVNU-a. Usluge avionima koji prelaze preko Kosova nastaviće da pruža HungaroControl do aprila 2019. godine, stoga i prihodi za ovu uslugu idu pružaocu usluga vazdušne navigacije Mađarske. Tokom određivanja aeronautičkih tarifa, ACV vodi računa da odobri samo prihvatljive i neophodne troškove za pružanje usluge u skladu sa važećom uredbom, kako bi zaštitila interese putnika i konkurentnost aerodroma.

ACV je potvrdio validnost polise osiguranja AVNU-a od 30. decembra 2016. godine. Polisa za odgovornost u vazduhoplovstvu pokriva period od 1. januara– 31. decembra 2017. godine i ima pokriće od 200,000,000 EUR za bilo koji slučaj i u agregatu u vezi sa odgovornošću za proizvode.

- **Ekonomski nadzor pružalca zemaljskih usluga**

U MAP-u rade dva pružaoca zemaljskih usluga koji su odobreni od ACV-a za sledeće usluge: operator MAP „Adem Jashari“, LKIA, kao pružaoac širokog spektra usluga (obradu putnika, obradu prtljaga, aviona na zemlji, itd.) i kompanija „Ex fis“ d. o. o,

koja vrši snabdevanje vazduhoplova gorivom. Oba operatora su pod stalnim nadzorom ACV-a za održavanje bezbednosnih i ekonomskih kriterijuma.

Obe kompanije su putem izveštaja nezavisnih revizora, koje je razmotrio ACV, pokazale stabilno finansijsko stanje tokom 2016. godine i, štaviše, pokazale su ispunjenje člana 4. Uredbe br. 4/2011 ACV-a o uslugama na zemlji, kojim se zahteva da, ako operatori pružaju i druge usluge, finansijski računi od aktivnosti usluga na zemlji moraju biti odvojeni od drugih aktivnosti koje vrše.

U okviru ekonomskog nadzora pružalaca usluga na zemlji, potvrđena je validnost polise osiguranja LKIA za operisanje u MAP, koja pokriva period od 4. aprila 2017 – 3. aprila 2018. godine i ima pokriće od 100,000,000 EUR za bilo koji slučaj i u agregatu u vezi sa odgovornošću za proizvode. Takođe, potvrđena je validnost polise osiguranja „Ex fis“ d. o. o. koja ima pokriće od 500,000,000 USD za bilo koji slučaj i u agregatu u vezi sa odgovornošću za proizvode i pokriva period od 26. maja 2017 – 25. maja 2018. godine.

7.10 ZAKONODAVNA AKTIVNOST

ACV na osnovu ovlašćenja datih u Zakonu br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, ovlašćen je da donosi podzakonske akte za sprovođenje Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, kojim se usvajaju međunarodni standardi civilnog vazduhoplovstva (poznati kao Standardi i Preporučene prakse „SPP“ aneksa Međunarodne Konvencije civilnog vazduhoplovstva – Čikaška Konvencija) i onih za sprovođenje zakonodavstva EU-a u oblasti civilnog vazduhoplovstva, kao i onih unutar sporazuma ZEVP-a, tako i ostalih, koje važe za zemlje EU-a, ali još uvek nisu zvanično postali deo ovog Sporazuma.

ACV vrši transpoziciju propisa EU-a u potpunosti u skladu sa odredbama Administrativnog uputstva br. 03/2013 Vlade Kosova o standardima izrade normativnih akata. To znači da svaki nacrt pravilnika izrađen od strane ACV-a, koji transponuje pravni akt EU-a, mora proći kroz proceduru odobravanja od strane Ministarstva za evropske integracije pre potpisivanja od strane Generalnog direktora.

a) Podzakonski akti

ACV primenjuje transparentnu proceduru tokom donošenja podzakonskih akata u skladu sa administrativnim uputstvom br. 1/2012 o procedurama javnih konsultacija. Svi podzakonski akti ACV-a podležu procesu javnih konsultacija zainteresovanih strana. Ova konsultacija prati procedure i date vremenske rokove, tokom kojih, svaka zainteresovana strana, bilo fizičko ili pravno lice, ima pravo da pošalje svoje komentare, sugestije ili traži dodatne informacije od struktura ACV-a koje donose nacrt akta na javne konsultacije. Način dobijanja ovih komentara/sugestija od zainteresovanih strana može se uraditi organizovanjem okruglih stolova, u zavisnosti od broja zainteresovanih, ili putem elektronske korespondencije. Po završetku procesa javnih konsultacija, struktura ACV-a u roku od 2 nedelje dužne su da pripreme izveštaj, u kojem bi dali svoje odgovore na primljene komentare, i trebalo bi da objasne razloge za prihvatanje ili odbijanje sugestija za promenu odredbi podzakonskog akta koji je

predmet javne konsultacije.

Objavljivanje podzakonskih akata ACV-a vrši se u elektronskoj platformi Službenog lista Republike Kosovo i na zvaničnoj internet stranici ACV-a.

U nastavku su podzakonski akti, koji su izdati u 2017. godini:

- Uredba br. 01/2017 o bespilotnim sistemima vazduhoplovnih sredstava (SAP);
- Uredba br. 02/2017 koja definiše uslove upotrebe zajedničkog vazdušnog prostora i operativne procedure o izbegavanju vazdušnih sudara;
- Uredba br. 03/2017 o tarifama i obavezama postavljenih od strane Evropske Agencije za Bezbednost Vazduhoplovstva;
- Uredba br. 04/2017 o određivanju tehničkih zahteva i administrativnih procedura u vezi sa vazduhoplovnim operaterima iz trećih zemalja u skladu sa Pravilnikom ACV-a br. 3/2009;
- Uredba br. 05/2017 o utvrđivanju detaljnih pravila o novčanim kaznama i periodičnim kaznenim plaćanjima u skladu sa Pravilnikom ACV-a br. 3/2009;
- Uredba br. 06/2017 o izmeni Pravilnika ACV-a br. 3/2009 o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i uspostavljanju Evropske Agencije za Bezbednost Vazduhoplovstva;
- Uredba br. 07/2017 o metodama rada Evropske Agencije za Bezbednost Vazduhoplovstva o realizaciji inspekcija standardizacije, kao i praćenju sprovođenja pravila Aneksa Pravilnika ACV-a br. 3/2009;
- Uredba br. 08/2017 o zajedničkim pravilima o upravljanju protoka vazdušnog saobraćaja;
- Uredba br. 09/2017 o izveštavanju, analizi i praćenju događaja u civilnom vazduhoplovstvu;
- Uredba br. 10/2017 o izmeni Pravilnika ACV-a br. 4/2015 u vezi sa operacijama vazdušnih prevoznika Evropske Unije registrovanih u trećoj zemlji;
- Uredba br. 11/2017 koji određuje spisak koji svrstava događaje u civilnom vazduhoplovstvu koji se obavezno prijavljuju u skladu sa Pravilnikom ACV-a br. 09/2017;
- Uredba br. 12/2017 o izmenama Pravilnika br. 6/2015 o probnim letovima;
- Uredba br. 13/2017 o izmenama Pravilnika ACV-a br. 6/2015 o sprovođenju osnovnih zahteva za zaštitu životne sredine;
- Uredba br. 14/2017 o izmenama Pravilnika ACV-a br. 4/2015 o zahtevima za registratorima letova, opreme za podvodnu lokalizaciju i sisteme za istragu vazduhoplovnih sredstava;
- Uredba br. 15/2017 o dodatnim specifikacijama plovidbenosti za određenu vrstu operacija i za izmenu Pravilnika ACV-a br. 4/2015;
- Uredba br. 16/2017 o izmenama Pravilnika ACV-a br. 5/2015 za obuku, testiranje i periodičnu kontrolu pilota za navigaciju zasnovanu na performansu;
- Uredba br. 17/2017 o odredbama i administrativnim procedurama koje se odnose na aerodrome;
- Uredba br. 18/2017 o izmenama Pravilnika ACV-a br. 5/2015 koji određuje tehničke zahteve i administrativne procedure u vezi sa posadom civilnog vazduhoplovstva; i
- Uredba br. 19/2017 koji određuje tehničke zahteve i administrativne procedure o licencama i sertifikatima kontrolora vazdušnog saobraćaja.

Izrađeni su i sledeći nacrti uredbi:

- Nacrt uredbe o pružaocima usluga u vezi sa obukom i procenom kompetentnosti osoblja elektronike bezbednosti u vazдушnom saobraćaju (ATSEP)
- Nacrt uredbe o administrativnim novčanim kaznama.

Očekuje se da će gore navedeni nacrti uredbi stupiti na snagu tokom 2018. godine.

b) Izvršne i administrativne odluke

U nastavku su navedene izvršne i administrativne odluke izdate od strane Generalnog direktora ACV-a tokom 2017 godine:

Izvršne odluke

1. Odluka br. 01/KGD/IO/2017 B.B. izdata 10. januara 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
2. Odluka br. 02/KGD/IO/2017 G.M. izdata 10. januara 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
3. Odluka br. 03/ KGD/IO /2017 B.M. izdata 16. marta 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
4. Odluka br. 04/ KGD/IO /2017 H.B. izdata 30. marta 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
5. Odluka br. 05/ KGD/IO J.B. izdata 19. maja 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
6. Odluka br. 06/ KGD/IO / F.H. izdata 1. juna 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
7. Odluka br. 07/ KGD/IO / V.B. izdata 9. juna 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 evra, zbog upravljanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
8. Odluka br. 08/ KGD/IO /2017 A.K. izdata 11. avgusta 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 100 evra, zbog rada i snimanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
9. Odluka br. 09/ KGD/IO /2017 izdata 5. septembra 2017. godine kojom se ovlašćuje Nacionalni centar za medicinu rada u Đakovici, kao Centar za vazduhoplovnu medicinu (CVM) u Republici Kosovo za određeni vremenski period.
10. Odluka br. 10/ KGD/IO /2017 M.E. izdata 2. oktobra 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 €, zbog rada i snimanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
11. Odluka br. 11/ KGD/IO /2017 H.S. izdata 17. oktobra 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 €, zbog rada i snimanja bespilotnom letelicom bez

- ovlašćenja od strane ACV-a.
12. Odluka br. 12/ KGD/IO /2017 D.R. izdata 24. oktobra 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 €, zbog rada i snimanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
 13. Odluka br. 13/ KGD/IO /2017 A.K.G. izdata 15. novembra 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 50 €, zbog rada i snimanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
 14. Odluka br. 14/ KGD/IO /2017 D.R. izdata 30. novembra 2017. godine, kojom je izrečena novčana kazna od 100 €, zbog rada i snimanja bespilotnom letelicom bez ovlašćenja od strane ACV-a.
 15. Odluka br. 15/ KGD/IO /2017 izdata 7. decembra 2017. godine, kojom se odbija usvajanje tarife terminalna jedinica 2018 od 391 € kao što je predviđeno od strane AVNU.
 16. Odluka br. 16/ KGD/IO /2017 izdata 22. decembra 2017. godine, kojom se određuje tarifa terminalna jedinica za 2018. godinu u vrednosti od 378 €.

Administrativne odluke

1. Odluka br. 1/2017 izdata 10. januara 2017. godine, o imenovanju Komisije za zapošljavanje Službenika u DBNRREA.
2. Odluka br. 2/2017 izdata 12. januara 2017. godine, o imenovanju Komisije za zapošljavanje Direktora Administracije i ljudskih resursa
3. Odluka br. 03/2017 izdata 17. januara 2017. godine, o imenovanju Komisije za procenu imovine ACV-a.
4. Odluka br. 04/2017 izdata 17. januara 2017. godine, o imenovanju Komisije za popis nefinansijske imovine u ACV.
5. Odluka br. 05/2017, izdata 18. januara 2017. godine, o imenovanju Komisije za rešavanje sporova i žalbi u AVC.
6. Odluka br. 06/2017 izdata 18. januara 2017. godine, o imenovanju trećeg člana Komisije za rešavanje sporova i žalbi u ACV u vezi sa žalbama o izboru najuspešnijeg kandidata na konkursu ACVK/ADM/LJR/02/2016.
7. Odluka br. 07/2017 izdata 17. marta 2017. godine, o imenovanju trećeg člana Komisije za rešavanje sporova i žalbi u ACV u vezi sa žalbom gđe. Safete Selmani.
8. Odluka br. 8/2017 izdata 13. aprila 2017. godine, kojom se odbacuje kao neosnovana žalba podneta od strane žalioca u vezi sa neodgovaranjem na žalbu o premeštanju na položaj šefa pravne kancelarije.
9. Odluka br. 9/2017 izdata 18. aprila 2017. godine, kojom je određena Izborna komisija za zapošljavanje Direktora administracije i ljudske resurse u ACV.
10. Odluka br. 10/2017 izdata 2. maja 2017. godine, kojom je određena Komisija za zapošljavanje položaja Službenik za administraciju i troškove.
11. Odluka br. 11/2017 izdata 16. juna 2017. godine, kojom je imenovan treći član komisije za rešavanje žalbi i sporova u vezi sa žalbom od 15. juna o izboru uspešnog kandidata na konkursu ACVK/ADM/LJR/03/2017.
12. Odluka br. 12/2017 izdata 31. jula 2017. godine, kojom se određuje Službenik Administracije i Troškova, g. Alban Thaqi u vršenju dužnosti i odgovornosti Službenika za imovinu.
13. Odluka br. 13/2017 izdata 14. avgusta 2017. godine, kojom se određuje radna

grupa za izmenu i dopunu Administrativnog uputstva br. 02/2012 o pisarnici i arhivi.

14. Odluka br. 14/2017 izdata 29. avgusta 2017. godine, kojom se određuje radna grupa za izradu Pravilnika o novčanim kaznama u ACV.
15. Odluka br. 15/2017 izdata 29. avgusta 2017. godine, kojom se Sadete Krasniqi imenuje za obavljanje dužnosti Rukovodioca osoblja tokom vremena odmora Rukovodioca osoblja od 4. septembra do 6. oktobra 2017. godine.
16. Odluka br. 16/2017 izdata 31. avgusta 2017. godine, kojom se imenuje izborna Komisija o civilnoj službi za regrutaciju položaja „Savetnik za pravna pitanja vazduhoplovstva“.
17. Odluka br. 17/2017 izdata 1. novembra, kojom se ukida radni odnos g. Naser Grajčevci od 1. novembra 2017. godine.
18. Odluka br. 18/2017 izdata 24. novembra, kojom se imenuje Komisija za procenu i deprecijaciju imovine ACV-a.
19. Odluka br. 19/2017 izdata 24. novembra, kojom se imenuje Komisija za inventarizaciju.
20. Odluka br. 20/2017 izdata 14. decembra, kojom se imenuje Komisija za prijem robe od ekonomskog operatera Belfort za snabdevanje nameštajem u ACV.

Nalozi

1. Nalog br. 01/2017 izdat 8. novembra, o korišćenju usluga fiksne i mobilne telefonije u cilju obavljanja službenih radova i dužnosti

c) Kazne/žalbe/sporovi

Od šesnaest izvršnih odluka izdatih tokom 2017. godine, trinaest njih sadrže novčane kazne za neovlašćeno upravljanje bespilotnom vazduhoplovnim letelicom. Sve gore navedene izrečene novčane kazne su isplaćene. Žalbi i sporova nije bilo.

7.11 TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU

Radi pružanja podrške operaterima u sprovođenju važećeg zakonodavstva, ACV u kontinuitetu izdaje tehničke publikacije za industriju civilnog vazduhoplovstva.

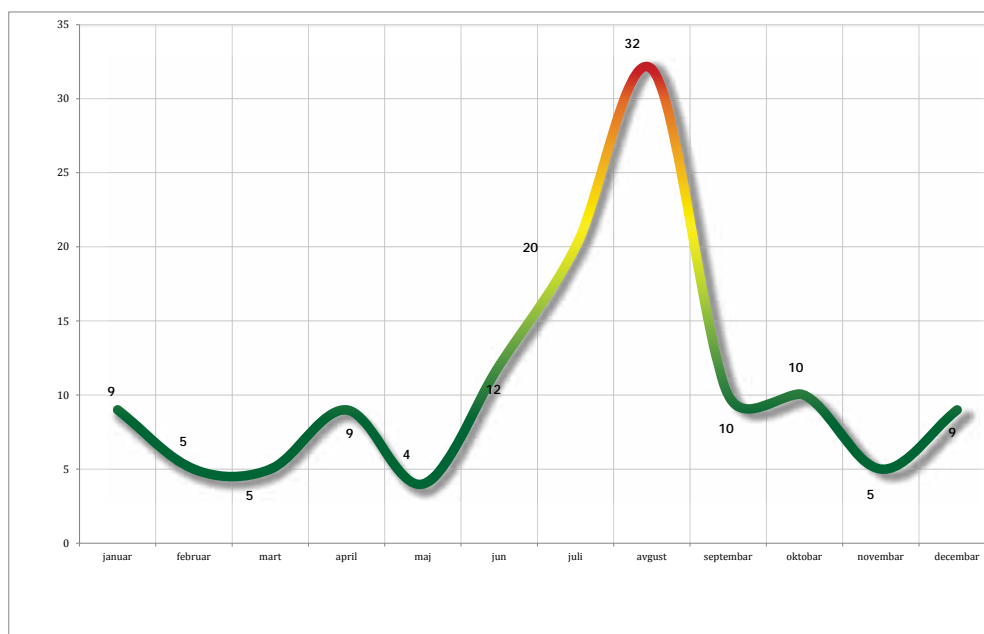
Objavljivanje pregleda o prijavljenim događajima

Početkom 2017. godine, ACV je objavio redovni izveštaj „Pregled prijavljenih događaja u 2016. godini“, u kojem su sažeti svi događaji prijavljeni u ACV tokom 2016. godine. U skladu sa važećim zakonodavstvom u Republici Kosovo, „događaj“ podrazumeva operativnu prepreku, kvar, grešku ili druge nepravilne okolnosti koje su uticale ili bi mogle uticati na sigurnost leta.

Tokom 2016. god, u ACV-u je prijavljeno ukupno 130 događaja, koji su klasifikovani i kategorizovani u zavisnosti od uticaja na bezbednost vazduhoplovstva, kao i njihove prirode. Ova prijavljivanja su izvršena od strane osoblja Međunarodnog Aerodroma Prištine „Adem Jashari“ LKIA, Agencije za vazduhoplovno navigacijske usluge,

KFOR-a i aviokompanija. „Pregled prijavljenih događaja“ sadrži statistike ovih događaja, kratak opis za svaku od kategorija događaja, i opis nekoliko izabranih događaja

Dokument „Pregled prijavljenih događaja 2016“ može se naći na zvaničnoj internet stranici ACV-a, na www.caa-ks.org.

Broj događaja tokom 2016. godine

7.12 INFORMISANJE JAVNOSTI I PRISTUP JAVNIM DOKUMENTIMA

a) Bilten ACV-a „Aviatori“

Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva objavljuje mesečni bilten „Aviatori“, sa naglaskom na razvoj ACV-a i industrije vazduhoplovstva u celini. Tokom 2017. godine je objavljeno 10 izdanja ovog biltena, koji je bio podeljen institucijama Kosova, industriji i široj javnosti na elektronski način putem elektronske pošte i objavljen je na zvaničnoj internet stranici ACV-a.

Izgled biltena za jun 2017. godine

b) Pristup javnim dokumentima

Odlukom br. 19/2012, Generalni direktor imenovao je službenika za komunikaciju sa javnošću, koji je istovremeno odgovoran i za prijem i razmatranje zahteva pravnih i fizičkih lica za pristup javnim dokumentima ACV-a, u skladu sa Zakonom br. 03/L-215 za uvid javnim dokumentima.

Primljena su 3 zahteva za pristup javnim dokumentima. Svi zahtevi su ispunjeni unutar pravnog roka. Od tražioca pristupa, jedan zahtev je podneo predstavnik medija, jedan civilnog društva. Sva tri zahteva su bila za informaciju.

c) Zvanična internet stranica ACV-a

Tokom 2017. godine nastavljeno je održavanje nove internet stranice ACV-a koja je pokrenuta tokom 2016. godine. Stranica je obogaćena online obrascima za dobrovoljno i obavezno prijavljivanje događaja, donacija ACV-a kroz saradnju sa organizacijom Open Data Kosovo. Direktno online izveštavanje olakšava proceduru izveštavanja događaja vazduhoplovstva i podstiče ga.

7.13 ADMINISTRACIJA I LJUDSKI RESURSI

Odeljenje za Administraciju i ljudske resursa, kao jedinica podrške u ACV-u, podržala je regulatorne aktivnosti ACV-a, sprovodeći procedure za ljudske resurse, finansije, javnu nabavku, logistiku i arhivu. Radi obezbeđivanja efikasnijeg rada, u kontinuitetu je praćeno donošenje novog zakonodavstva i izmene zakonodavstva u oblasti javne uprave u Republici Kosovo. Kasnije je osoblje ACV-a informisano i ažuriran je Priručnik unutrašnjih postupaka uprave kako bi odrazili promene.

a) Javna nabavka tokom 2017. godine

Ostvarene aktivnosti javne nabavke	Naziv ekonomskog operatora kome je dodeljen ugovor	Datum potpisivanja ugovora	Vrednost ugovora
CAN- Centralni nivo Javni okvirni ugovor za snabdevanje gorivom	HIB PETROL	11.02.2016 - 11.02.2019	Premium za gorivo 0.055 € Ugovor 36 meseci
Fizičko obezbeđivanje objekta i imovine ACV-a, sa jednim radnim mestom (stražar)	Body Guard	31.03.2016	950.40 €
Fizičko obezbeđivanje objekta i imovine ACV-a, sa jednim radnim mestom (stražar)	LUANI D.O.O	03.05.2016	29,997.00 € Ugovor 36 meseci
Snabdevanje vodom	ADEA GROUP D.O.O	24.05.2016	670.00 € Ugovor 12 meseci
Tehničke usluge za dizajn i štampanje	EUROPRINTY D.O.O	13.06.2016	2,449.00 € Ugovor 12 meseci
Usluge osiguranja tri službena vozila ACV-a (puni Kasko, TPL i TPL+)	KS ILLYRIA D.O	03.06.2016	989.52 € Ugovor 12 meseci

CAN- Centralni nivo Javni okvirni ugovor o snabdevanju kancelarijskim materijalom LOT 1	NTG BLENDI & NTL RILINDJA	04.08.2016 - 04.08.2019	1724.40 € Ugovor 36 meseci
CAN- Centralni nivo Javni okvirni ugovor o snabdevanju kancelarijskim materijalom LOT 2	EUROPRINTY D.O.O.	04.08.2016 - 04.08.2019	2338.29 € Ugovor 36 meseci
CAN- Centralni nivo Javni okvirni ugovor za usluge vazduhoplovnog prevoza	ALTAVIA TRAVEL & AS TRAVEL	04.08.2016 - 04.08.2019	1.27 € (dobitak na karti) Ugovor 36 meseci
CAN- Centralni nivo Javni okvirni ugovor za snabdevanje gumama	EUROGOMA D.O.O.	04.08.2016 - 04.08.2019	1,230 € Ugovor 36 meseci
CAN- Centralni nivo Javni okvirni ugovor za snabdevanje higijenskim materijalom LOT II	BENI DONA PLAST DOO & PERFECT BLUES	09.08.2016 - 09.08.2019	4,709.20 € Ugovor 36 meseci
CAN - Za nezavisne Agencije (manje od 50 zaposlenih) Javni okvirni ugovor za osiguranje vozila	SIGMA INTERALBANIAN VIENNA INSURANCE GROUP SH.A	26.09.2016 - 26.09.2019	2,790.90 € Ugovor 36 meseci
CAN - Za nezavisne Agencije (manje od 50 zaposlenih) Sertifikovanje Sistema Upravljanja Kvaliteta ACV-a prema standardu ISO 9001:2015	TUV AUSTRIA HELLAS LTD	24.10.2016 - 24.10.2019	4,700.00 € Ugovor 36 meseci,
CAN - Za nezavisne Agencije (manje od 50 zaposlenih) Snabdevanje tonerima	NTG BLENDI	30.11.2017	764.00 €
CAN - Za nezavisne Agencije (manje od 50 zaposlenih) Snabdevanje IT opremom	EUROPRINTY D.O.O	07.12.2016	9,057.00 €

7.14 FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

a) Izveštaj budžeta sa troškovima

Usvojeni budžet ACV-a za 2017. godinu bio je 925,274 €. Tokom pregleda budžeta ACV je imao budžetska smanjenja u ekonomskoj kategoriji. Takođe, tokom decembra 2017. godine, Vlada Republike Kosovo je donela odluku za uštedu i budžetsko izdvajanje kao i za transfere, preraspodele budžetskih organizacija za 2017. godinu prema Odluci br. 10/19 od 15. decembra 2017. godine i Odluci br. 02/21 od 27. decembra 2017. godine Vlade Kosova, izvršene su uštede na dodeljivanju budžeta za 2017. godinu.

Nakon revizije i odluka Vlade o štednji, konačni budžet ACV-a u ISUFK za 2017. godinu je bio 873,762.95 €, uključujući i primljena sredstva u decembru 2017. godine u iznosu od 4,693.84 €, od projekta „BEYOND“ finansiranog od strane Evropske Komisije.

Tokom fiskalne godine 2017, ACV je potrošio 839,594.94 €, što rezultira ostvarivanje budžeta u procentu 96% ukupnog dodeljenog budžeta. U tabeli 1 predstavljen je usvojen budžet i ostvareni troškovi za svaku kategoriju u procentima.

Tabela 1 - Budžet i troškovi izraženi u %

Opis	Konačni budžet u ISUFK	Troškovi	Troškovi u %
Plate i dnevnice	639,919.49	639,919.49	100%
Robe i usluge	220,105.46	193,185.10	88%
Komunalne usluge	13,738.00	6,490.35	47%
Ukupno	873,762.95	839,594.94	96%

b) Prihodi

Prihodi ACV-a deponuju se na službenom bankarskom računu otvorenom od strane Direktora Agencije trezora Ministarstva finansija. Prihodi od tarife za sigurnost putnika za novembar i decembar 2017. godine registruju se početkom 2018. godine, u skladu sa memorandumom potpisanim između ACV-a i operatera MAP „Adem Jashari“. Ovi prihodi se prenose 45 dana nakon završetka meseca.

Prihodi ACV od tarife za sigurnost putnika, kao i od takse licenciranja i sertifikovanja u skladu sa Uredbom br. 2/2015 o tarifama i naknadama ACV-a, prikazani su u tabeli 2 u nastavku.

Tabela 2 - Sopstveni prihodi

Opis	Beleške	2017	2016-1	2015-2
		€	€	€
Prihodi od takse1				
Prihodi od takse 2				
Prihodi od kazni - novčane kazne 1		750	200	550
Prihodi od kazni - novčane kazne 2				
Prihodi od sertifikovanja & licenci 1		15,950	30,835	19,370
Prihodi od tarifa za registraciju VBS		830		
Prihodi od prodaje imovine i usluga				
Prihodi od tarife za sigurnost putnika		1,847,534	1,684,774	1,512,842
Prihodi od bankovne kamate				
Prihodi od promene kursa				
Tarifa za akreditaciju				
Prihodi od imovine				
Ostala primanja				
Ukupno		1,865,064	1,715,809	1,532,762

c) Određeni grantovi donatora

U decembru 2017. godine ACV je primio drugi deo donacije od strane Evropske Komisije za projekat „Dizajniranje i procesi leta putem satelitskih signala“ u vrednosti od 4,693.81 €. Preostali deo u vrednosti od 0.03 € iz 2016. godine prenesen je u 2017. godinu. Tokom 2017. godine, ACV nije imao troškove od projekta „Dizajniranje i procedure leta putem satelitskih signala“.

d) Budžetski troškovi

Finansiranje svih aktivnosti ACV-a za 2017. godinu prema ekonomskim klasifikacijama predstavljeno je na sledećim tabelama. Potrošeno je 839,594.94 €. Zaposlenima ACV-a isplaćuje se osnovna plata (uključujući i iskustvo rada) i ne primaju druge dodatke.

Budžetski troškovi na osnovu kategorija su prikazani u tabeli 3, plate u tabeli 4, dok tabele 5 i 6 prikazuju budžetske troškove na osnovu aktivnosti (robe i usluge, komunalije i grantovi/donacije).

Tabela 3 – Pregled primanja i isplata u gotovini

Pregled prijema i plaćanja gotovinom za Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva							
Za završenu godinu 31. decembra 2016.							
		2017		2016 -1		2015 -2	
		Jedinstveni račun Trezora	Plaćanja od strane trećih spoljnih	Jedinstveni račun Trezora	Plaćanja od strane trećih spoljnih	Jedinstveni račun Trezora	Plaćanja od strane trećih spoljnih
		KBK		KBK		KBK	
Beleške							
IZVORI FONDOVA							
	Vladin grant	839,595		828,018		821,860	
	Sopstveni prihodi						
	Namenjeni prihodi						
	Utvrđeni grantovi donatora	-		4,129		2,609	
	Pozajmice						
	Razvojni fond u poverenju						
	Druga primanja						
	Ukupno	839,595	-	832,147	-	824,469	-
KORIŠĆENJE FONDOVA							
	Operacije						
	Plate i usluge	2	639,919	625,223		622,980	
	Robe i usluge	3	193,185	200,339		194,478	
	Komunalni troškovi	4	6,490	6,585		7,011	
			839,595	832,147		824,469	
	Transferi						
	Transferi i subvencije	5					
	Kapitalni troškovi						
	Imovina, zgrada i oprema	6					
	Vraćanje pozajmica	7					
	Druga plaćanja	8					
	Ukupno		839,595	-	832,147	-	824,469

Tabela 4 – Plate

Opis	€	€	€	€	€	€	€	€	%	€	€
Neto plate preko platne liste	528.270	528.270						528.270		516.035	514.408
Plaćanje za sindikat								-			
Neto plaćanja za prekovremeni rad								-			
Radnici pod ugovorom (ne na platnoj listi)								-			
Zadržani porez za lični dohodak	50.705	50.705						50.705		49.642	49.239
Penzijfski doprinos - radnici	30.472	30.472						30.472		29.773	29.666
Penzijfski doprinos - poslodavac	30.472	30.472						30.472		29.773	29.666
Plate i dnevnice	639.919	639.919	-	-	-	-	-	639.919	1	625.223	622.980

Tabela 5 - Robe i usluge

Opis	Budžet	2017						Ukupno	Poređen je	2016-1	2015-2
	Konačno €	VG €	SP €	NP €	UGD €	P €	RF €	Plaćanja €		€ '000	€ '000
	24	6						6			
Troškovi za službana putovanja van zemlje	13,500	13,355						13,355		11,158	13,472
Dnevnice za službena putovanja van zemlje	15,000	13,040						13,040		12,552	15,192
Smeštaj za službena putovanja van zemlje	13,800	10,741						10,741		8,639	11,680
Drugi troškovi za službena putovanja van zemlje	3,323	2,095						2,095		2,450	2,339
i za mobilni telefon	10,000	9,869						9,869		9,888	9,993
Poštanski troškovi	1,050	409						409		754	440
i za korišćenje optičkog kabla	150	146						146		145	145
Usluge za obrazovanje, obuku	18,220	17,982						17,982		14,779	21,837
Razne intelektualni i savetodavni troškovi	20,860	20,860						20,860		23,629	9,862
Usluge štampanja - ne marketinške	4,500	2,075						2,075		3,896	4,474
Druge ugovorne usluge	5,500	4,147						4,147		3,699	2,805
Tehničke usluge	2,100	1,609						1,609		1,647	4,348
Telefoni	2,000	1,935						1,935			
Računari	200	118						118		9,057	
Ostala oprema	5,000	4,195						4,195		151	400
Snabdevanje za kancelariju	827	564						564		11,189	10,093
Snabdevanje hranom i pićem (ne službeni ručkovi)	11,071	10,253						10,253		1,017	1,136
Snabdevanje za čišćenje	1,627	895						895		3,492	3,474
Nafta za grejanje	3,500	2,526						2,526		18,763	14,773
Derivati za generator	14,000	13,996						13,996			
Gorivo za vozila								-		2,361	2,796
Registracija vozila	3,000	1,800						1,800		315	315
Osiguranje vozila	350	315						315		1,004	1,642
Opštinska taksa	1,000	783						783		30	30
Osiguranje zgrade -ostalo	30	30						30		10,341	11,674
Održavanje i popravka	10,000	9,732						9,732		4,413	5,061
Održavanje zgrade	5,000	4,653						4,653			
Održavanje informativn tehnologije	500	95						95		867	687
Održavanje nameštaja i opreme	1,500	694						694		153	288
Zakup za zgradu	680	319						319		42,000	42,000
Reklame za konkurse	42,000	42,000						42,000		400	175
Službeni ručkovi	2,100	1,110						1,110		1,549	3,349
Plaćanje poreza na zakup	3,000	839						839			
								-			
Robe i usluge	215,412	193,185	-	-	-	-	-	193,185	1	200,339	194,478

Tabela 6 - Komunalne usluge

Opis	Budžet	2017						Ukupno	Uporeljenj e	2016-1	2015-2
	Konačno €	VG €	SP €	NP €	UGD €	P €	RF €	Plaćanja €		€'	€
Struja	6.862	4.879						4.879		4.726	5.040
Voda	1.200	424						424		513	447
Otpad	600	252						252		254	271
Centralno grejanje								-			
Telefonski troškovi	5.076	935						935		1.092	1.252
Plaćanje -sudske odluke								-			
Komunalni troškovi	13.738	6.490	-	-	-	-	-	6.490	0	6.585	7.011

e) Planiranje / Realizacija budžeta

U tabeli 7 su prikazani prikupljeni prihodi, usvojeni budžet kao i njegova realizacija. Kako je objašnjeno u gore navedenoj tabeli 1, ACV je realizovao 96% dodeljenog konačnog budžeta.

Tabela 7 - Izveštaj o izvršenju budžeta

Uporedni pregled budžetskih i aktualnih iznosa za Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Za završenu godinu 31. decembar 2017		2017				2016-1	2015-2
	Beleške	Početni budžet (podela) A €	Konačni budžet (podela) B €	Realizacija C €	Varijacija D=C-B €	Realizacija E €	Realizacija F €
Priliv gotovine na račun Trezora							
	9						
	10			1,865,064		1,715,809	1,532,762
	11						
	12	0	4,695	4,695		4,129	6,738
	13						
	14						
Ukupno prikupljena primanja u FKK		0	4,695	1,869,759	-	1,719,938	1,539,500
Odliv gotovine iz računa Trezora							
	2	688,484	639,919	639,919	-	625,223	622,980
	3	223,052	220,105	193,185	(26,920)	200,339	194,478
	4	13,738	13,738	6,490	(7,248)	6,585	7,011
	5				-		
	6				-		
	7				-		
	8				-		
Ukupno izvršena plaćanja od strane BRK preko LIVTh		925,274	873,763	839,595	(34,168)	832,147	824,469

f) Kapitalne investicije

ACV u 2017. godini nije imao kapitalne troškove.

g) Uporedna tabela budžeta za poslednje tri godine

Tabela 8 - Upoređivanje budžeta za poslednje tri godine

Opis	Budžet			Realizacija		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Plate	639,919	625,223	622,980	639,919	625,223	622,980
Robe i usluge	220,105	200,339	208,501	193,185	200,339	194,478
Komunalni troškovi	13,738	6,994	8,468	6,490	6,585	7,011
UKUPNO	873,763	832,556	839,949	839,595	832,147	824,469

h) Budžet ACV-a za 2018. godinu

Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo je podneo zahtev za budžet za 2018. godinu, u skladu sa zakonskim rokovima i postupcima Republike Kosova.

Za funkcionisanje i obavljanje aktivnosti prema planiranju, ACV je tražio budžet u iznosu od 1,200,955.72 €. Budžetski zahtev ACV-a nije usvojen kao takav, a usvojeni budžet ACV-a za 2018. godinu je u visini od 953,652 €.

8. REVIZIJE PREMA ACV-u

a) Revizija od strane Nacionalne kancelarije revizije

Februara i aprila meseca 2017. godine, Nacionalna kancelarija revizije (NKR) je izvršila reviziju godišnjih finansijskih pregleda ACV-a za godinu završenu 31. decembra 2016. godine. Ova revizija je bila fokusirana na godišnjim finansijskim izveštajima, finansijskim upravljanjem i unutrašnjoj kontroli (uključujući upravljanje i izvršenje budžeta) i sistemu unutrašnje revizije. U izveštaju NKR-a, primljenim juna meseca 2017. godine, u opštem zaključku se navodi da je ACV dizajnirao dobar sistem unutrašnje kontrole i finansijskog upravljanja. I ove godine, kao i drugih godina, NKR je dala „Ne-modifikovano mišljenje“ i potvrdila da „finansijski izveštaji ACV-a za 2016. godinu predstavljaju pravilan i tačan prikaz u svim materijalnim aspektima“. Prema ovom izveštaju, upravljanje budžetom je u potpunom skladu sa dobrim principima finansijskog upravljanja. U izveštaju Kancelarije Generalnog Revizora date su četiri preporuke, koje je ACV adresirao odmah i sproveo ih je prema važećim odredbama.

b) Sastanak sa CJU-om Unutrašnje Revizije od strane Ministarstva Finansija

Tokom 2017. godine, ACV nije sproveo reviziju od strane Kancelarije Unutrašnjeg Revizora Ministarstva Finansije. Međutim, 20. jula 2017. godine, Generalni Direktor zajedno sa zamenikom generalnog direktora primili su na sastanak zvaničnike Centralne Jedinice za Usklađivanje (CJU) Unutrašnje Revizije u okviru Ministarstva Finansije. Cilj ovog sastanka je bio praćenje i revizija aktivnosti finansijskog upravljanja i kontrole, kao i osiguranje da su dostavljene informacije u anketi samoocenjivanja tačne.

CJU u Ministarstvu Finansija, na osnovu Zakona o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima, vrši praćenje i procenu kvaliteta aktivnosti finansijskog upravljanja i kontrole u subjektima javnog sektora.

9. IZAZOVI

Izazovi sa kojima se ACV suočavao tokom 2017. godine mogu se podeliti u dve grupe: tehničko profesionalni izazovi i operativni izazovi. Prvi su povezani sa činjenicom da ACV, iz političkih razloga izvan njegovog delokruga, još ne može postati ravnopravan član porodice vazduhoplovnih organizacija bilo evropskih ili globalnih. Iako ACV strogo ispunjava zahteve koji proizilaze iz Sporazuma o Zajedničkom Evropskom Prostoru, druga strana ovog Sporazuma, Evropska Komisija u ime Evropske Unije, uprkos našim naporima, nije osigurala da se ACV tretira jednako sa drugim pridruženim stranama sporazuma, prihvatajući povezivanje Radnih Aranžmana između EASA i ACV -a i dajući Kosovu status posmatrača u ovoj agenciji EU-a. Istovremeno, nemogućnost članstva u međuvladinim organizacijama vazduhoplovstva ICAO,

ECAC i EUROCONTROL predstavlja svakodnevnu prepreku u radu ACV-a i opštem razvoju vazduhoplovstva na Kosovu. O važnosti članstva u ovim organizacijama više se može pročitati u delu 7.1 ovog izveštaja.

Operativni izazovi se uglavnom odnose na nedovoljan budžet koji značajno otežava redovno funkcionisanje organizacije. Iz godine u godinu ostaje briga zbog nedovoljanog budžeta za obuke koji bi inspektorima omogućilo praćenje ažurirane obuke, koje su obavezne u skladu sa međunarodnim standardima za održavanje akreditiva inspektora. *Acquis* vazduhoplovstva se stalno menja i dopunjuje i regulator vazduhoplovstva treba da ima dobro obučeno osoblje, bilo kroz obuke ili konsultacija, radi nadgledanja sprovođenja ovih zahteva u industriji koju reguliše.

Gubitak tehničkog osoblja je izazov koji prati ACV poslednjih godina i to je još više zabrinjavajuće kada je poznato koliko je deficitarno obučeno osoblje u vazduhoplovstvu Kosova. ACV-u se takođe ne omogućava zapošljavanje potrebnog osoblja kao što je predviđeno u unutrašnjim Propisima organizacije i, kao posledica manjka osoblja, jednom delu stručno-tehničkog osoblja delegirane su administrativne odgovornosti.

Izazov i dalje ostaje i utvrđivanje vladinog objekta za potrebe ACV a ili izgradnja objekta ACV a s sopstvenim prihodima kako se ne bi plaćala kirija.

Od januara 2016. godine, Centralni autoritet nabavke je preuzeo odgovornost za ugovaranje usluga i roba za ACV i u nekim slučajevima, ne ugovaranje usluga na vreme dovelo je do nemogućnosti izvršenja zadataka u predviđenom roku.

10. STATISTIKE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA

Međunarodni Aerodrom u Prištini „Adem Jashari“ je uslužio ukupno 1,885,136 putnika u 2017. godini, prema statistikama koje je prikupio operator LKIA. Ovaj broj putnika je za 8.08% veći od broja putnika koje je uslužio ovaj aerodrom u 2016. godini (1,744,202).

Kao i obično, u avgustu je bio najveći broj putnika, ukupno 241,905, zatim sledi juli sa 234,565 dok je najslabiji mesec bio februar sa 108,784 putnika. Porast je bio dvocifreni u aprilu, julu, avgustu, septembru i decembru. Juli i septembar su se razlikovali porastom od vise od 12 %, dok je april bio punih 20%.

Tokom prethodne godine u Prištini je realizovano 7,508 letova ili 3,5 % više u odnosu na prethodnu godinu. Ističu se juli i avgust sa najviše realizovanih letova, 882, odnosno 934. Sa druge strane, februar je imao najmanji broj letova, 433.

Od destinacija se ističu Cirihi sa 17.6% ukupnog saobraćaja, Bazel (BSL/MLH) – 12.7%, Diseldorf - 8.8%, Istanbul (IST) – 7.3 %, Ženeva – 7.0%, Štuttgart – 5.8%, Minhen 5.6 % i Beč 5.2%. Od država, na prvom mestu je Švajcarska sa 37.3% ukupnog saobraćaja iz Prištine, sledi Nemačka sa 28.6%, Turska sa 16.4 %, Austrija sa 5.2%, Slovenija sa 2.7% i tako redom.

Od vazdušnih kompanija, na prvom mestu je Germanija sa 294,633 usluženih putnika tokom 2017. godine na i iz Prištine, zatim sledi Easy Jet sa 255,810, Edelweiss sa 211,810, Adria Airways sa 177,166, Turkish Airlines – 144,040, Eurowings 131,889, Germanija Flug – 166,467 i tako redom.

Što se tiče daljnjih destinacija iz Prištine, vodi Njujork (JFK), zatim dolazi London (Heathrow), Helsinki, Kopenhagen, Cirihi i Frankfurt.

Prevoz robe i pošte putem vazdušnog transporta je označio rast od 4%, ali od jedne niske osnove.

Potpune statistike mogu se naći u Prilogu 4 ovog izveštaja i internet stranici ACV-a: <http://caa-ks.org>

	Broj putnika u 2017. godini	Rast od 2016. godine
Sarajevo	957,696	14%
Podgorica	1,055,142	21%
Ljubljana	1,683,045	20%
Skoplje	1,868,272	13%
Priština	1,885,136	8%
Tirana	2,630,338	20%
Zagreb	3,092,047	12%
Beograd	5,343,420	8%

Aerodrom u Prištini u poređenju sa aerodromima drugih prestonica u regionu

PRILOG 1 – SPISAK OBUKA

*plavom bojom označene su sponzorisane obuke

Položaj	Naziv obuke/radionice	Institucija koja pruža obuku
Inspektor plovidbenosti 1	Obuka o programu EU-a za inspekcije na platformi	Organizacija za obuku JAA
Inspektor za plovidbenosti 2	Obuka o programu EU-a za inspekcije na platformi	Organizacija za obuku JAA
	Periodična obuka o opasnim materijama za 6. kategoriju osoblja	IATA
	Obuka o usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije	KIJU
Inspektor za generalnu avijaciju	Obuka o procenjivanju bezbednosti stranih aviona	Organizacija za obuku JAA
Službenik za helikopterske operacije	Obuka o nekomercijalnim vazдушnim operacijama sa kompleksnim motornim vazduhoplovima	Organizacija za obuku JAA
Doktor avijacije	Godišnji naučni sastanak Udruženja doktora avijacije Velike Britanije, sa temom „Piloti i mentalno zdravlje“.	Udruženja doktora avijacije Velike Britanije
Inspektor za aerodrome 1	Obuka o vazduhoplovnom osvetljenju na zemlji	ADB
Inspektor za aerodrome 2	Obuka za operacije „de-icing/anti-icing“ vazduhoplova	Organizacija za obuku JAA
Inspektor za aerodrome 3	Obuka za pružaoce zemaljskih usluga na aerodromu - ISAGO	IATA
Direktor UVN	Radionica o planiranju velikih putanja 4D	Nacionalna škola civilnog vazduhoplovstva Francuske
Inspektor za UVN 1	Radionica o prelasku sa SHIA na MIA	Nacionalna škola civilnog vazduhoplovstva Francuske
Inspektor za UVN 2	Obuka o kompetencijama KVS i certifikacija organizacije za obuku	Institut usluga vazdušne navigacije
Inspektor za UVN 3	Obuka o projektovanju postupaka leta na osnovu instrumenata, prva faza	Nacionalna škola civilnog vazduhoplovstva Francuske

	Obuka o nadgledanju pružanja informacije MET	Institut usluga vazdušne navigacije
	Obuka o projektovanju postupaka leta na osnovu instrumenata, druga faza	Nacionalna škola civilnog vazduhoplovstva Francuske
	Obuka o projektovanju postupaka leta na osnovu instrumenata, treća faza	Nacionalna škola civilnog vazduhoplovstva Francuske
	Obuka o prelasku sa SHIA na MIA prema SGMIS-u	Institut usluga vazdušne navigacije
	Obuka o projektovanju postupaka leta helikopterom	Nacionalna škola civilnog vazduhoplovstva Francuske
Direktor odeljenja za MSERV	Obuka o upravljanju civilnog vazduhoplovstva	Akademija civilnog vazduhoplovstva Singapura
Viši službenik za međunarodnu saradnju	Obuka o tehnikama regulatorne revizije	Organizacija za obuku JAA
Službenik za ekonomsku regulativu aerodroma i usluga vazdušne navigacije	Obuka o upravljanju ciklusa projekata i instrumenata za pred-pristupnu pomoć (IPA II)	KIJU
	Obuka o tehnici računovodstva	Udruženje sertifikovanih računovođa Kosova
Menadžer kancelarije za sigurnost i kvalitet	Obuka za sertifikovanog revizora za ISO 9001:2015	Akademija TUV
Izvršni službenik	Obuka o finansijskom upravljanju i kontroli	Ministarstvo za finansije
Direktor OA	Obuka o usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije	KIJU
	Obuka o globalizaciji i upravljanju ljudskih resursa, nabavka, budžetska kriza i upravljanje učinkom	FLSA
Menadžer za nabavku	Obuka o globalizaciji i upravljanju ljudskih resursa, nabavka, budžetska kriza i upravljanje učinkom	FLSA

Menadžer za osoblje	Obuka o izradi zakonodavstva u Republici Kosovo	KIJU
	Obuka o opštim administrativnim postupcima	Prudencia
	Obuka o globalizaciji i upravljanju ljudskih resursa, nabavka, budžetska kriza i upravljanje učinkom	FLSA
Službenik za ADM	Obuka o "E-imevini,"	Ministarstvo za finansije
	Obuka o upravljanju nefinansijske imovine, dokumenata i pripremanja spiska oročenih dokumenata.	FLSA

PRILOG 2 – PLAN RADA ACV-A ZA 2017. GODINU I NJEGOVA REALIZACIJA

1. NORMALIZACIJA VAZDUŠNOG PROSTORA									
RADNJE (planirane)	Odgovorna jedinica	VREMENSKI ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku		
		K	K	K	K		Završeno	Nije završeno	
		1	2	3	4		Izvan ACV-a ili zavisi od spoljnih čimbenika		
1.1 Potpuna normalizacija donjeg vazdušnog prostora za opšte vazduhoplovstvo									
1.1.1	Zahtev AVNU-u za pripremu VFR mapa	UVN/SL/AGA	X					Na sastancima komiteta NPB-a je komunicirano sa AVNU i MI o potrebnim radnjama za pristup mapama od strane Kosovske katastarske agencije.	
1.1.2	Priprema VFR mapa	AVNU							
1.1.3	Usvajanje mapa (nakon primanja od strane AVNU)	UVN/SL/AGA				X			
1.1.4	Delegiranje donjeg vazdušnog prostora kosovskim autoritetima	COMKFOR							
2. ČLANSTVO U MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE									
2.1 Članstvo u ICAO									
2	RADNJE (planirane)	Odgovorna jedinica	VREMENSKI ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku	
			K	K	K	K		Završeno	Nije završeno
			1	2	3	4		Izvan ACV-a ili zavisi od spoljnih čimbenika	
2.1.1	Tehnička podrška MIP-u tokom procesa aplikacije za članstvo u ICAO	KGD/MSERV	X	X	X	X		Sva prateća dokumentacija poslata je ambasadi Kosova u Vašingtonu i razmatra se proces apliciranja za članstvo	
2.1.2	Članstvo u ICAO	MIP							
2.2 Članstvo u ECAC									
2.2.1	Tehnička podrška MIP-u u procesu aplikacije za članstvo. Naredni koraci ka članstvu mogu započeti samo nakon članstva u ICAO (tačka 2.1.2)	MSERV/KGD	X	X	X	X			
2.3 Članstvo u EUROCONTROL									
2.3.1	Tehnička podrška MIP-u u procesu aplikacije za članstvo. Naredni koraci ka članstvu mogu započeti samo nakon članstva u ICAO (tačka 2.1.2)	MSERV/KGD	X	X	X	X			
2.4 Izrada studije i pravnog instrumenta od odgovornostima prema trećim licima na zemlji									
2.4.1	Dostavljanje studije i nacrtu zakona u MI	KGD		X	X				
3. SKLAPANJE MEĐUNARODNIH I REGIONALNIH TEHNIČKIH SPORAZUMA									
3.1 Sklapanje radnih aranžmana sa EASA-n									
3	RADNJE (planirane)	Odgovorno odeljenje	VREMENSKI ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku	
			K	K	K	K		Završeno	Nije završeno
			1	2	3	4		Izvan ACV-a ili zavisi od spoljnih čimbenika	
3.1.1	Potpisivanje radnih aranžmana između ACV-a i EASA-e za standardizaciju	KGD							
3.1.2	Potpisivanje radnih aranžmana između ACV-a i EASA-e za SAFA	KGD							
3.1.3	Potpisivanje radnih aranžmana između ACV-a i EASA-e za ECCAIRS	KGD							
4. POTPUNO SPROVOĐENJE REGULATORNIH ODGOVORNOSTI									
4.1 Dopuna sekundarnog zakonodavstva									

RADNJE (planirane)	Odgovorno odeljenje	VREMENSKI ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku
		K 1	K 2	K 3	K 4		Završeno
							Nije završeno
							Izvan ACV-a ili zavisi od spoljnih čimbenika
4.1.1 Uredba o transponovanju Aneksa 19 ICAO-a o „Upravljanju bezbednosti“	KKS		X			Usvajanje za 2018	
4.1.2 Izrada Priručnika za stručnu obuku osoblja u ACV - a	SL/AGA/UVN/KKS			X		U okviru plana za 2018 za sprovođenje SSP-a	
4.1.3 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 o aerodromima	AGA		X				
4.1.4 Transponovanje Uredbe (EU) br. 376/2014 o izveštavanju, analiziranju i praćenju događaja u civilnom vazduhoplovstvu	SL/AGA/UVN/KKS		X	X			
4.1.5 Transponovanje Uredbe sprovođenja Komisije (EU) br. 628/2013 o metodama rada Evropske Agencije za vazduhoplovnu bezbednost za obavljanje inspekcije o standardizaciji i praćenje sprovođenja pravila Uredbe br. 216/2008	SL		X	X			
4.1.6 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 255/2010 koja postavlja zajednička pravila za upravljanje toka vazdušnog saobraćaja	UVN		X	X			
4.1.7 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2016/539 u vezi sa obučavanjem pilota, testiranjem i periodičnom kontrolom za navigaciju zasnovano na učinku (PBN)	SL		X				
4.1.8 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 319/2014 o tarifama i obavezama nametnutim od strane Evropske agencije za bezbednost vazduhoplovstva	SL		X	X			
4.1.9 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2015/445 o tehničkim zahtevima i administrativnim procedurama vezano za članove posade civilnog vazduhoplovstva	SL		X				
4.1.10 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2015/1329 o operacijama iz vazdušnih prevoznika EU-a vazduhoplovima registrovanih u trećoj zemlji	SL		X				
4.1.11 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2015/2338 o zahtevima za snimatelje letenja, opremu za podvodno lociranje i sisteme za pretragu vazduhoplova	SL		X				
4.1.12 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 1332/2011 o određivanju uslova za korišćenje zajedničkog vazdušnog prostora i operativne procedure za izbegavanje vazdušnih sudara	SL		X				
4.1.13 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2015/640 o dodatnim specifikacijama plovidbenosti za određenu vrstu operacija	SL		X				
4.1.14 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2015/1039 o probnom letu	SL		X				
4.1.15 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 2016/5 o sprovođenju osnovnih zahteva za zaštitu životne sredine	SL		X				
4.1.16 Transponovanje Uredbe Komisije (EU) br. 452/2014 o određivanju tehničkih uslova i administrativnih procedura vezano za vazdušne operacije operatora trećih zemalja	SL		X				
4.1.17 Nacrt Uredba o izmeni Uredbe br. 6/2014 o sistemima bespilotnih vazduhoplova težine manje od 20 kg	SL				X		

4.1.18	Transponovanje Uredbe sprovođenja Komisije (BE) br. 2015/1018 koja određuje spisak koji svrstava događaje u civilnom vazduhoplovu koji se obavezno prijavljuju na osnovu Uredbe (EU) br. 376/2014	SL		X				
4.1.19	Transponovanje Uredbe sprovođenja Komisije (EU) br. 646/2012 koja određuje detaljna pravila o novčanim kaznama i periodičnim plaćanjima	SL		X				
4.1.20	Transponovanje Uredbe (EU) br. 6/2013 o izmeni Uredbe br. 216/2008 o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i uspostavljanju Evropske agencije za bezbednost vazduhoplovstva	SL		X				
4.1.21	Izmene i dopune Uredbe br. 1/2014 o stručnom usavršavanju zaposlenih na aerodromu	AGA		X				Usvajanje za 2018.
4.1.22	Transpozicija Uredbe Komisije (EU) br. 2015/340 kojim se utvrđuju detaljna pravila za kontrolore vazdušnog saobraćaja i koja ukida Uredbu br. 5/2012	UVN			X	X		
4.1.23	Izmena i dopuna Priručnika za aerodrome, na osnovu nalaza iz godišnjeg pregleda dokumentacije i zahteva „Authority requirements“ od Uredbe (EU) br. 139/2014	AGA		X		X		Usvajanje za 2018.
4.1.24	Izmena i dopuna Priručnika za Nacionalni nadzorni autoritet (NSA-MAN) na osnovu nalaza EASA revizije i godišnjeg pregleda	UVN		X				
4.2 Odobrenje organizacija za stručno osposobljavanje								
4.2.1	Razmatranje aplikacije i pratećih dokumenata koje je dostavila AVNU	UVN		X				
4.2.2	Realizacija revizije za sertifikaciju	UVN		X				
4.2.3	Prijem plana za ispravak identifikovanih nalaza	UVN			X			
4.2.4	Priprema preporuke na osnovu pregledanih dokumenata i revizije	UVN			✗		X	
4.2.5	Izdavanje sertifikata AVNU-u kao organizacija za stručno osposobljavanje	UVN			✗		X	
4.2.6	Procena dokumentacije prema zahtevima za izdavanje ovlašćenja LKIA-u kao organizacije za stručno osposobljavanje	AGA		X	X	X	X	LKIA još nije apliciralo kako bi bilo odobreno kao OSS. Odobreni su programi za odvojeno usavršavanje. Za K4 2018.
4.2.7	Revizija organizacije za stručno osposobljavanje (učionice, sprave, itd.)	AGA		X	X	X	X	
4.2.8	Preporuka za izdavanje Ovlašćenja	AGA		X	X	X	X	
4.2.9	Odobrenje LKIA kao ATO za opasne materije	SL				X		
4.2.10	Odobrenje FAK-a kao ATO za paraglajding	SL						
4.2.11	Odobrenje NCRM-a u Đakovici u svojstvu AeMC-a	SL		X			X	
4.3 Primena predviđenih koraka u skladu sa projektom ISIS za šemu učinka								
4.3.1	Prikupljanje i analiza podataka	UVN / MSERV			✗	X	✗	U toku
4.3.2	Praćenje realizacije šeme učinka	UVN / MSERV					✗	U toku
4.4 Sprovođenje plana popravke za rešavanje nalaza EASA								
4.4.1	Sprovođenje plana popravke ACV-a	UVN		X	X	X	X	Do 31.12.2017. realizovano je 32 od 37 koraka plana popravke
4.4.2	Praćenje i sprovođenje plana popravke AVNU-a	UVN		X	X	X	X	
4.4.3	Sklapanje Sporazuma (MOU) sa MUP-om o aktivnostima nadziranja bezbednosti i uključivanje ACV-a u informisanje od ove aktivnosti.	KGD/ UVN				X		

4.5 Izdavanje i ponovna validacija licenci za osoblje operatera i izdavanje dozvola							
4.5.1	Izdavanje i validacija aeronautičkih licenci	SL	X	X	X	X	Tokom 2017. godine nije bilo apliciranje za aeronautičku licencu
4.5.2	Izdavanje i validacija lekarskih uverenja	SL	X	X	X	X	
4.5.3	Licenciranje kontrolera (stalni proces)	UVN	X	X	X	X	
4.5.4	izdavanje dozvola za DGR (po zahtevu)	SL	X	X	X	X	
4.5.5	Registracija operatera SAP-a	SL	X	X	X	X	
4.6 Nепrekidni nadzor bezbednosti operatera							
4.6.1	<i>Detaljni plan nadzorskih aktivnosti je deo plana za 2017. AACK/ZCS-PLN 03</i>	AGA/UVN/SL/MSERV/KKS					Realizacija prema planu. Vidi AACK/ZCS-PLN 03
4.7 Ekonomski nadzor AVNU-a, MAP "Adem Jashari" LKIA i pružaoca usluga na zemlji							
4.7.1	Ekonomski nadzor AVNU-a (polisa osiguranja 2017)	MSERV	X				
4.7.2	Ekonomski nadzor MAP "Adem Jashari" LKIA a. d. (polisa osiguranja, finansijski učinak u 2016. godini, revidirani finansijski izveštaji 2016. godine)	MSERV		X			
4.7.3	Ekonomski nadzor AVNU-a (procena finansijskog učinka 2016. godine, revidirani finansijski izveštaji 2016. godine)	MSERV	X	X			
4.7.4	Ekonomski nadzor "ExFis" d.o.o. za usluge snabdevanja vazduhoplova gorivom (polisa osiguranja 2017 za opasnosti tokom pružanja usluga na zemlji)	MSERV		X			
4.7.5	Ekonomski nadzor "Ex Fis" d.o.o. za usluge snabdevanja vazduhoplova gorivom (podela finansijskih računa, procena finansijskog učinka 2016. godine, revidirani finansijski izveštaji 2016. godine)	MSERV		X			
4.8 Interno i među-institucionalno izveštavanje							
4.8.1	Konsolidacija godišnjeg izveštaja ACV-a	MSERV	X	X			
4.8.2	Podnošenje godišnjeg izveštaja Skupštini Kosova	KGD	X				
4.8.3	Konsolidacija tromesečnih izveštaja ACV-a	MSERV	X	X	X	X	
4.8.4	Podnošenje tromesečnih izveštaja Nadzornom odboru	KGD	X	X	X	X	
4.8.5	Izveštavanje vezano za proces integracije (Izveštaj o zemlji, Pod-komisija SSP-a za transport)	MSERV	X	X	X	X	
4.8.6	Izveštavanje za NPSSP	MSERV/ AGA/UVN/SL	X	X	X	X	
4.8.7	Dostavljanje finansijskih izveštaja u MF i KGRK	ADM/KGD	X			X	
4.8.8	Dostavljanje finansijskih izveštaja Parlamentarnoj komisiji za budžet i finansije	ADM/KGD	X				
4.8.9	Dostavljanje srednjoročnog okvira troškova za period 2016-2018. godine	ADM/KGD		X			
4.8.10	Planiranje godišnjeg budžeta	ADM/KGD		X			
4.8.11	Realizacija planiranih prihoda od tarifa za bezbednost putnika	ADM/KGD	X	X	X	X	
4.8.12	Tromesečni finansijski izveštaji za MF	ADM/KGD	X	X	X	X	
4.8.13	Mesečni finansijski izveštaji za KGD	ADM/KGD	X	X	X	X	
4.8.14	Deveto-mesečni finansijski izveštaj za KGRK i MF	ADM				X	
4.9 Sprovođenje sporazuma o ZEVP							
4.9.1	Ažuriranje matrice i obaveštenje osoblja o transpoziciji preostalog zakonodavstva iz Aneksa 1. ZEVP	MSERV	X	X	X	X	

4.10 Reorganizacija ACV-a									
4.10.1	Izmena interne uredbe prema vladinim katalogom (ako je primenjivo, u zavisnosti od presude Ustavnog suda)	KGD/KPPA/ADM		X				X	Za 2018
4.11 Usvajanje regulisanih vazduhoplovnih tarifa									
4.11.1	Pregled i procena početnog zahteva AVNU-a za tarifu terminalne jedinice	MSERV	X						
4.11.2	Pregled i procena konačnog zahteva AVNU-a za tarifu terminalne jedinice	MSERV					X		
4.11.3	Izdavanje Administrativne odluke o visini tarife terminalne jedinice u RKS za 2018. godinu	MSERV						X	
4.12 Izrada nacionalne strategije za razvoj civilnog vazduhoplovstva									
4.12.1	Pružanje podrške tokom izrade strategije za civilno vazduhoplovstvo	MSERV/KKS	X	X	X	X			Obavljene su dve misije od strane nemačkih stručnjaka uz podršku TAIEX projekta. Ostaju još dve misije u 2018. godini pre izrade strategije od MI.
4.13 Dogovaranja Sporazuma o saradnji sa državnim organima za zaštitu životne sredine									
4.13.1	Sastanak sa Ministarstvom za zaštitu životne sredine, o informisanju i dogovaranju o sporazumu	KGD/AGA/UVN					X		EASA još nije dalo tačne smernice o ovim sporazumima, odloženo je za 2018. godinu
4.13.2	MOU sa interesnim stranama	KGD/AGA/UVN						X	Da se koordiniše od saveta za bezbednost u 2018. godini
5. IZRADA I SPROVOĐENJE NACIONALNOG PROGRAMA BEZBEDNOSTI - NPB									
5.1 Sprovođenje zahteva iz NPB-a koji se odnose samo na ACV									
RADNJE (planirane)	Odgovorna jedinica	VREMENSKI ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku		
		K 1	K 2	K 3	K 4		Završeno	Nije završeno	Izvan ACV-a ili zavisi od spoljnih čimbenika
5.1.1	Organizovanje sastanka Komisije za bezbednost	KKS/KGD		X		X			
5.1.2	Sastanci Saveta za bezbednost u ACV	KKS/Savet za bezbednost	X	X	X	X			
5.1.3	Analiza OR-a i izrada izveštaja	KKS/ Radna grupa	X	X					
5.1.4	Pripremanje sažetih spiskova prijavljenih događaja (upravljanje sistema za prijavljivanje događaja)	SL	X	X	X	X			
5.2 Iniciranje i nadzor transpozicije Aneksa ICAO-a (koje nisu pod nadležnošću ACV-a)									
5.2.1	Dopis MUP-u u vezi sa njihovim obavezama prema Aneksu 12. ICAO-a i ZCV-u	KGD/KKS		X	X	X			
5.2.2	Dopis MUP-u o transpoziciji Aneksa 9. i Aneksa 17. ICAO-a	KGD/SL		X	X				
6. SPROVOĐENJE I STALNO USAVRŠAVANJE SUK-a									
6.1 Sprovođenje i stalno usavršavanje SUK-a									
6 RADNJE (planirane)	Odgovorna jedinica	VREMENSKI ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku		
		K 1	K 2	K 3	K 4		Završeno	Nije završeno	Izvan ACV-a ili zavisi od spoljnih čimbenika
6.1.1	Zaključavanje šest preporuka iz interne revizije SUK.	KKS/svako odeljenje		X	X	X			
6.1.2	Stvaranje platforme za upravljanje radnih dokumenata i procesa (Document Management System)	ADM/ZSC			X	X			

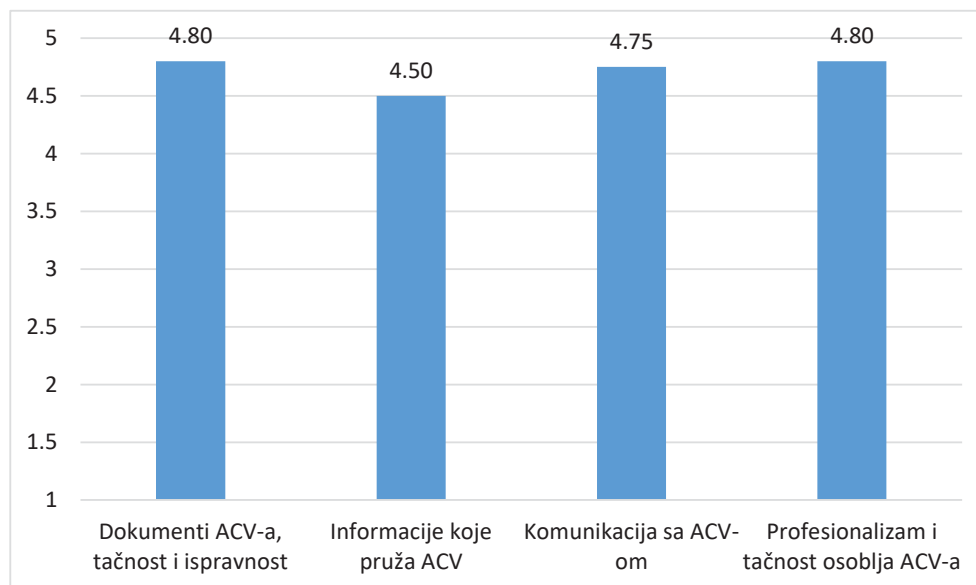
6.1.3	Izrada postupaka za arhiviranje i protokolisanje u skladu sa Zakonom o arhivama i upravljanje rada u kancelarije i Uredbom 1-2015 MJU-a	ADM/KGD	X	X	X		
6.1.4	Izmena priručnika administracije	ADM		X		X	Usvajanje 2018. godine (Do izmene i dopune Zakona o civilnoj službi, podzakonski akti).
6.1.5	Pregled uredbi koje transponiraju Aneксе ICAO-a za član koji obavezuje publikaciju u AIP "Razlika" od SARPs	AGA/UVN/SL/MSERV				X	U toku, završava se 2018. godine
6.2 Realizacija potrošnje budžeta prema planiranju protoka novca (u %)							
6.2.1	Ukupna realizacija (potrošnja planiranog budžeta)	ADM	X	X	X	X	Raspodela/potrošnja K1 84 % Raspodela/potrošnja K1-K2 90% Raspodela/potrošnja K1-K3 91% Raspodela/potrošnja K1-K4 95%
6.2.2	Plate i dnevnice	ADM	X	X	X	X	Raspodela/potrošnja K1 100% Raspodela/potrošnja K1-K2 100% Raspodela/potrošnja K1-K3 100% Raspodela/potrošnja K1-K4 97 %
6.2.3	Roba i usluge	ADM	X	X	X	X	Raspodela/potrošnja K1 53 % Raspodela/potrošnja K1-K2 67% Raspodela/potrošnja K1-K3 68% Raspodela/potrošnja K1-K4 90 %
6.2.4	Komunalni troškovi	ADM	X	X	X	X	Raspodela/potrošnja K1 56 % Raspodela/potrošnja K1-K2 50% Raspodela/potrošnja K1-K3 48% Raspodela/potrošnja K1-K4 47 %
6.3 Realizacija plana nabavke odobrenog od uprave ACV-a							
6.3.1	Servisiranje vozila	ADM	X			X	
6.3.2	Usluge prevođenja	ADM	X				
6.3.3	Štampanje i dizajn	ADM	X			X	
6.3.4	Čišćenje vozila	ADM	X			X	
6.3.5	Nabavka opreme IT	ADM		X		X	
6.3.6	Održavanje i servisiranje opreme IT	ADM		X		X	
6.3.7	Nabavka tonera	ADM		X			
6.3.8	Nabavka nameštaja za kancelariju	ADM		X		X	
6.3.9	Nabavka vode	ADM		X		X	
6.3.10	Nabavka i održavanje klima uređaja	ADM		X			
6.3.11	Nabavka higijenskim materijalom	ADM	X				
6.3.12	Nabavka papirom zaštitnih mera	ADM	X				
6.3.13	Usluge fotokopiranja	ADM	X			X	
6.3.14	Stvaranje softverske platforme za upravljanje dokumenata i procesa u ACV. Promena aktivnosti od usluge na nabavku. Sada je: nabavka serverom	ADM		X	X		
6.4 Realizacija plana obuke za službenike ACV-a							
6.4.1	Planirana obuka u AACK/KKS-PLN 03	ADM	X	X	X	X	Realizacija prema planu
6.5 Realizovanje plana regrutacije							
6.5.1	Regrutacija 3 pozicije	ADM	X	X	X	X	

LEGENDA:

ADM	Odeljenje za administraciju i ljudske resurse
ADR	Odeljenje za aerodrome
AVNU	Agencija za vazdušno-navigacijske usluge
MSERV	Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsku regulaciju u vazduhoplovstvu
SL	Odeljenje za sigurnost leta
UVN	Odeljenje za usluge vazdušne navigacije
KGD	Kancelarija generalnog direktora
SK	Kancelarija za sigurnost i kvalitet
PPV	Kancelarija za pravna pitanja u vazduhoplovstvu

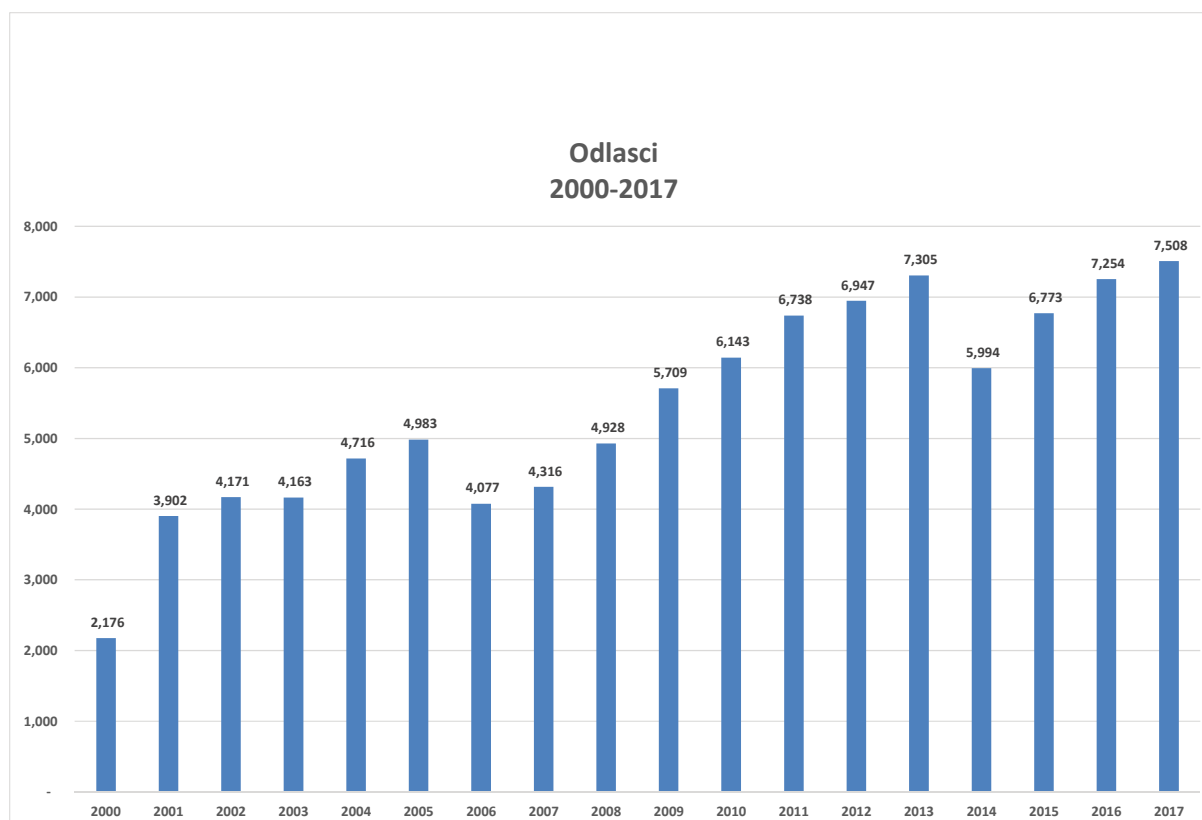
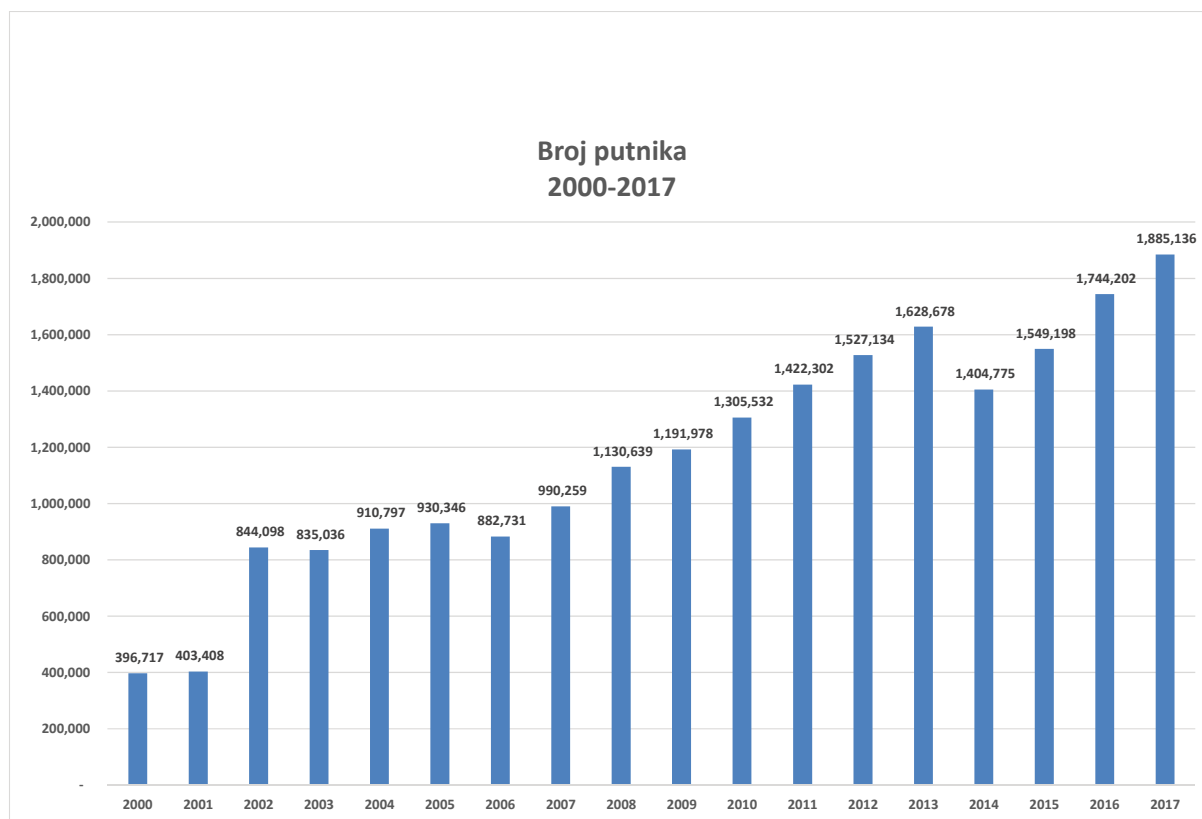
PRILOG 3 – REZULTATI MERENJA ZADOVOLJSTVA

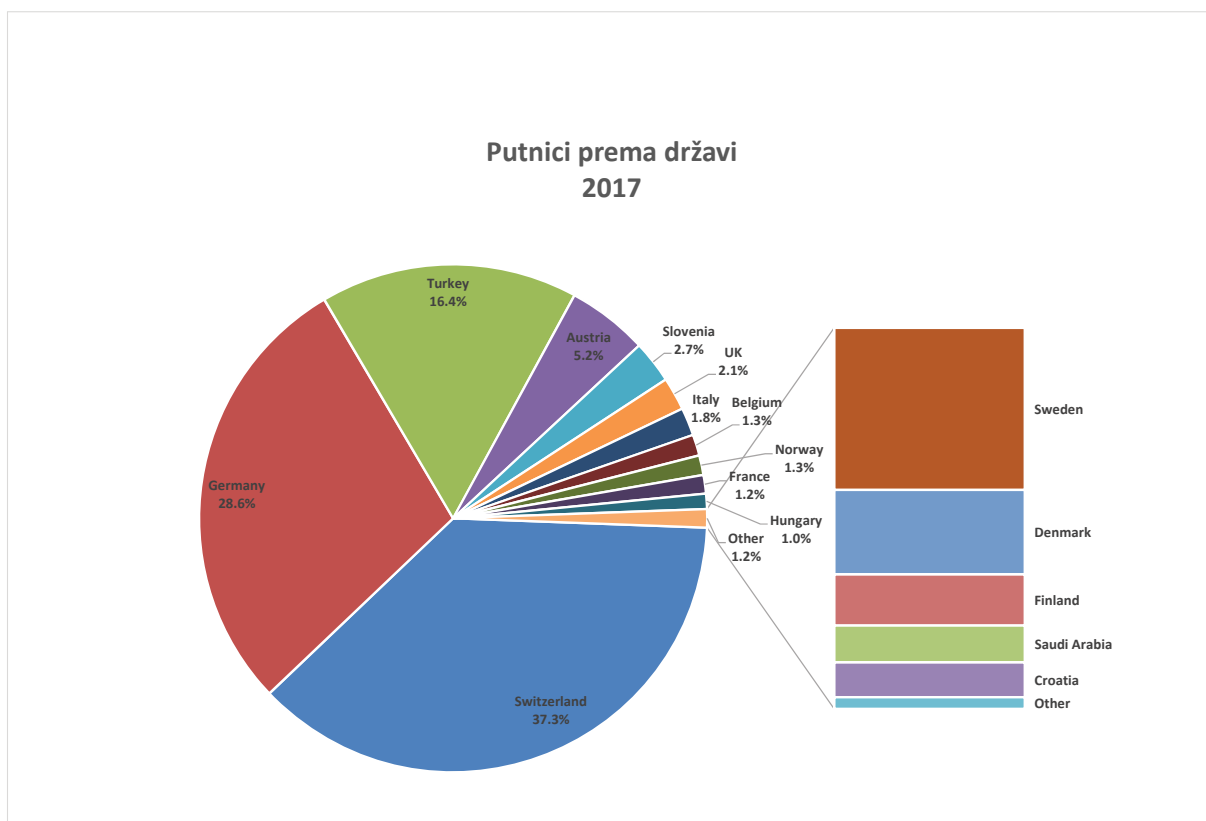
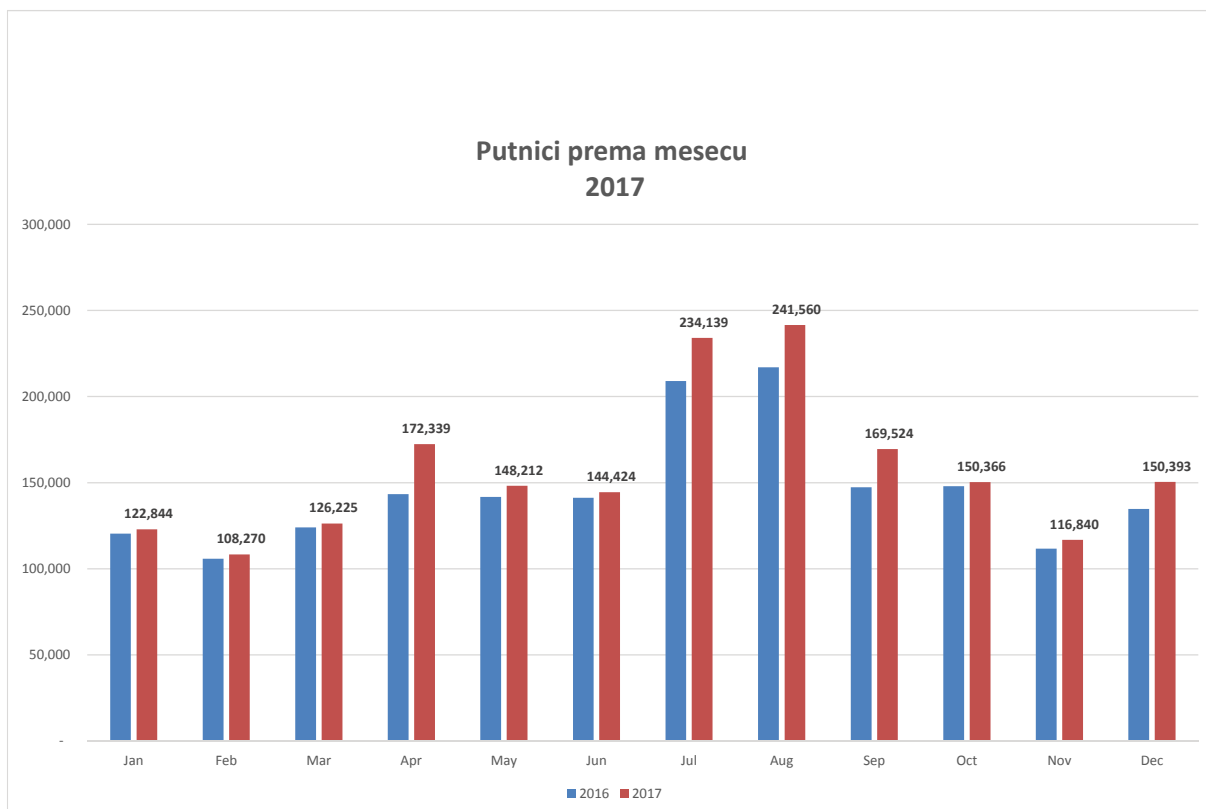
Anketa za korisnike usluga 2017

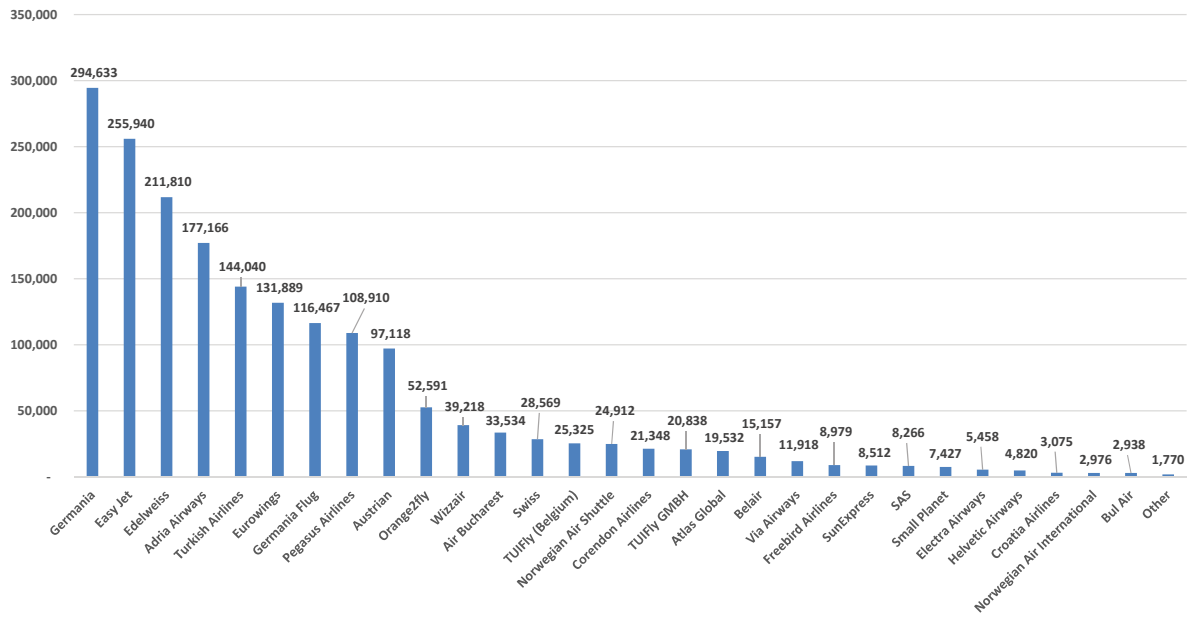
Rezultati ankete (ocena 1-5)

PRILOG 4 - STATISTIKE VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA

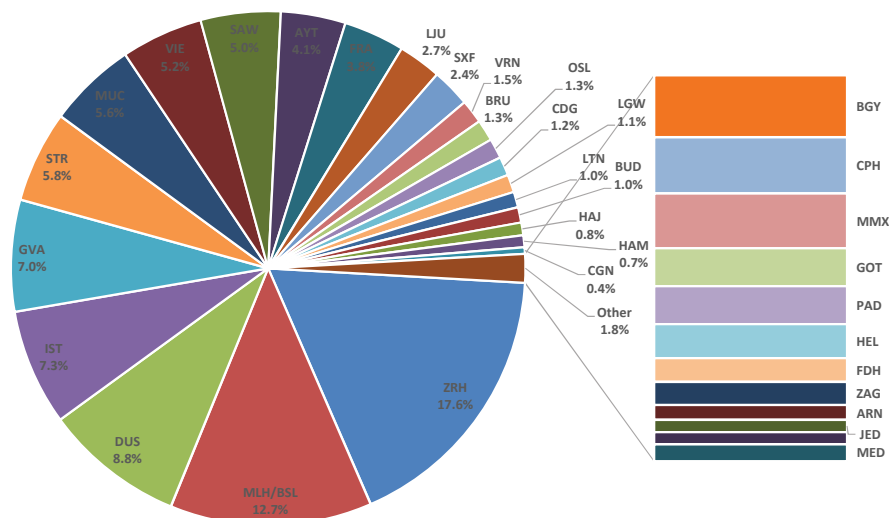

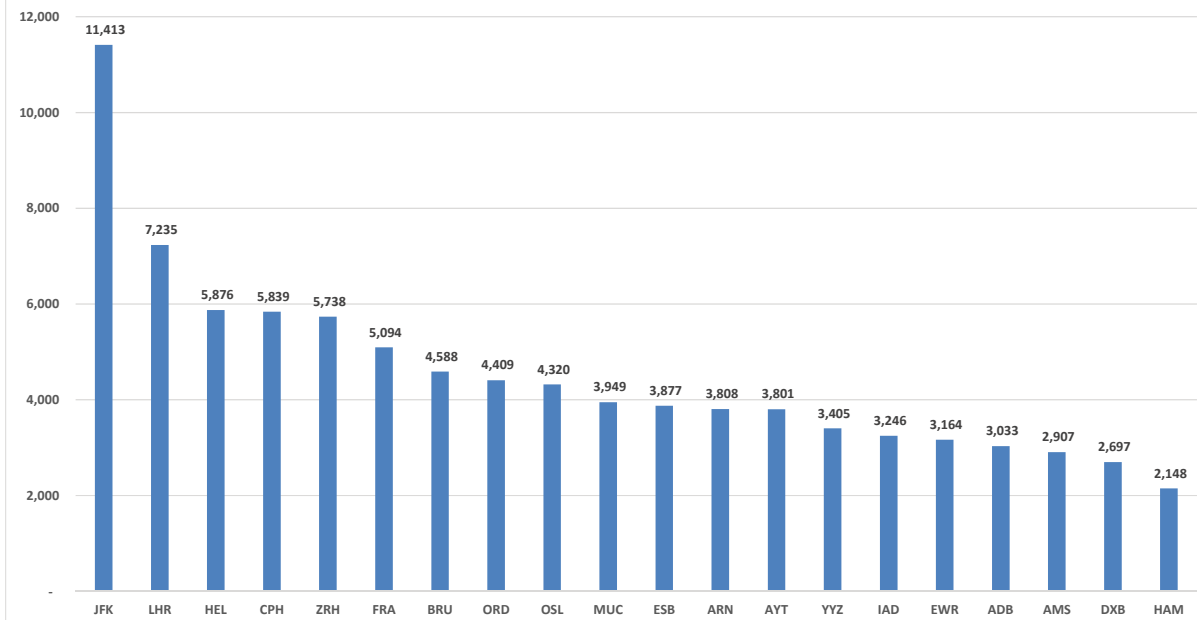
Putnici po avioprevozniku 2017

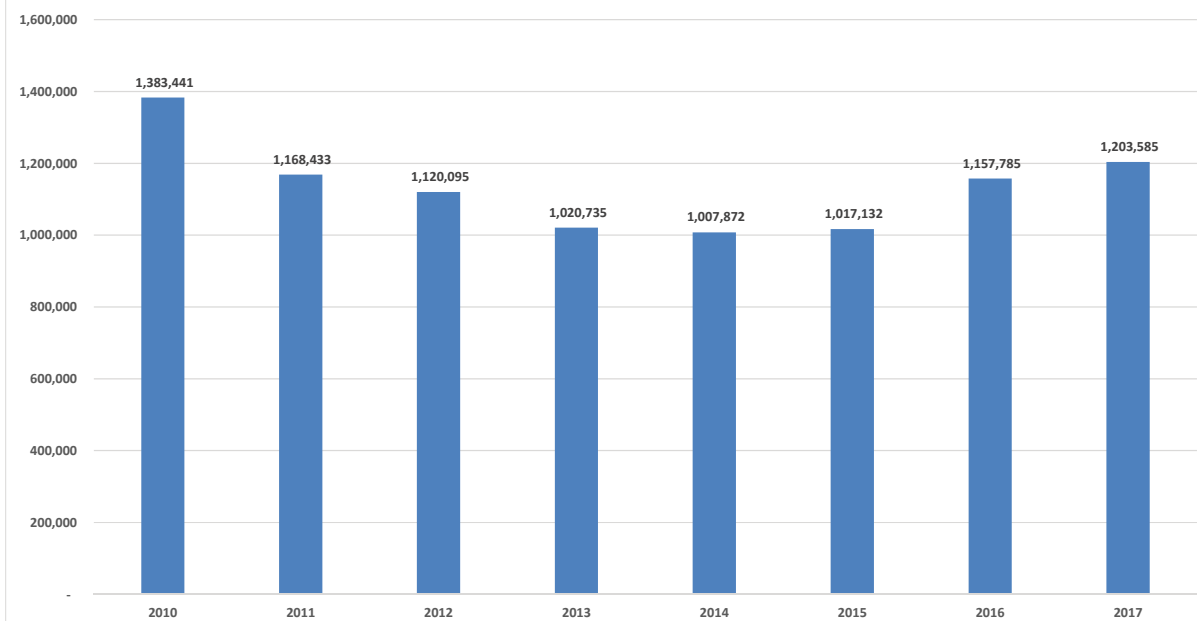
Putnici prema odredištu 2017

Sledeće destinacije 2017

Kargo (kg) 2010-2017

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Annual Report | 2017

Vision

To be credible and globally recognized as a civil aviation regulator and supervisory authority, ranking ahead of others in the region and beyond, regarding the aviation safety.

Mission

To create a civil aviation environment in accordance with international standards, through continuous monitoring, partnership with industry and a high level of professional competency of the staff.

CONTENTS

LIST OF ABBREVIATIONS	187
1. EXECUTIVE SUMMARY	189
2. LEGAL BASIS	193
a) Improvement of legal basis	194
b) Legal difficulties	194
3. DESCRIPTION OF THE CAA	194
4. INSTITUTIONAL ORGANISATION	195
a) CAA organisational structure	195
b) CAA financial revenues	196
c) Salaries of CAA staff	197
4.1 CAA SUPERVISORY BOARD	197
a) Mandate	198
b) Competencies	198
c) Functioning	198
4.2 THE EXECUTIVE	198
a) The Director General of CAA	198
b) The Deputy Director General of CAA	199
c) Middle management	199
4.3 HUMAN RESOURCES	199
a) Trainings	200
4.4 ASSETS	200
5. PLANNING AND REALIZATION OF WORK	201
6. QUALITY MANAGEMENT SYSTEM	201
a) Audit of CAA by TUV Austria on certificate maintenance	201
b) Maintenance of the Quality Management System (QMS)	202
c) Improving document management system	202
7. WORK DURING THE PRECEDING YEAR	203
7.1 EFFORTS FOR MEMBERSHIP OF THE REPUBLIC OF KOSOVO IN INTERNATIONAL AVIATION ORGANISATIONS	203
a) International Civil Aviation Organization (ICAO)	203
b) ECAC and EUROCONTROL	203
c) EASA	204
7.2 NORMALISATION OF KOSOVO AIRSPACE	205
a) Description of Kosovo Airspace	205
b) Normalisation of lower airspace of Republic of Kosovo	208
7.3 EUROPEAN COMMON AVIATION AREA AGREEMENT (ECAA AGREEMENT)	209
7.4 STATE SAFETY PROGRAM (SSP)	211
7.5 AVIATION MATTERS RELATED TO EUROPEAN INTEGRATION	212
a) National Programme for the Implementation of the SAA	212
b) European Commission's Country Report on Kosovo	213
c) SAA Sub-Committee Meeting	213
7.6 INTER-INSTITUTIONAL COOPERATION	213

a) Cooperation with the Parliamentary Commission for EDICI	214
b) Cooperation with the Ministry of Infrastructure	214
c) Cooperation with the Ministry of Internal Affairs	214
d) Cooperation with KFOR	215
e) Cooperation with AAIC	215
f) Cooperation with Kosovo Police	216
g) Cooperation with US Embassy	216
7.7 MEMORANDUM OF UNDERSTANDING WITH HUNGARY ON PUBLIC SERVICE OBLIGATION	216
7.8 CAA ACTIVITIES AT THE INTERNATIONAL LEVEL	216
a) Bilateral cooperation in the field of civil aviation	217
b) Coordination of technical assistance in the field of aviation	218
7.9 REGULATORY/OVERSIGHT ACTIVITY	220
a) Flight Safety	210
b) Air Navigation Services	228
c) Aerodromes	234
d) Economic regulation of aviation operators	239
7.10 LEGISLATIVE ACTIVITY	241
a) Bylaws	241
b) Executive decisions and administrative decisions	243
a) Penalties/Complaints/Disputes	245
7.11 TECHNICAL PUBLICATIONS FOR THE INDUSTRY	245
7.12 INFORMATION OF THE PUBLIC AND ACCESS TO PUBLIC DOCUMENTS	247
a) CAA Bulletin Aviatori	247
b) Access to public documents	247
c) CAA official website	247
7.13 ADMINISTRATION AND HUMAN RESOURCES	247
a) Procurement during 2017	248
7.14 FINANCIAL REPORT	249
a) Budget and expenses ratio	249
b) Revenues	250
c) Donor Designated Grants	250
d) Budget Expenditures	251
e) Budget forecast/execution	252
f) Capital investments	253
g) Comparative budget table for the last three years	253
h) CAA budget for 2018	253
8. AUDIT OF THE CAA	254
a) Audit by the National Audit Office of Kosovo	254
b) Meeting with the CHU for Internal Audit within Ministry of Finance	254
9. CHALLENGES	254
10. AIR TRAFFIC STATISTICS	255
ANNEX 1 – LIST OF TRAININGS	257
ANNEX 2 – CAA ACTION PLAN FOR 2017 AND ITS REALIZATION	260
ANNEX 3 – SATISFACTION MEASUREMENT RESULTS	266
ANNEX 4 – AIR TRANSPORT STATISTICS	267

LIST OF ABBREVIATIONS

CAA	Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo
AMC	Aviation Medical Centre
AME	Aviation Medical Examiner
PIA	Prishtina International Airport Adem Jashari
ANSA	Air Navigation Services Agency
EU	European Union
ICAER	Inter. Coop. and Aviation Economic Regulation
EASA	European Aviation Safety Agency
ECAC	European Civil Aviation Conference
EUROCONTROL	European Organisation for the Safety of Air Navigation
ECAA	European Common Aviation Area
IATA	International Air Transport Association
ICAO	International Civil Aviation Organization
KIPA	Kosovo Institute for Public Administration
IPA	Instrument for Pre-accession
ISIS	Implementation of Single European Sky in South East Europe
ISO	International Organization for Standardization
AC	Air control
EC	European Commission
KFOR	Kosovo Force
KHAIA	Aeronautical Accident and Incident Investigations Commission
ISC	Independent Supervisory Committee
ATC	Air Traffic Control
LCA	Law on Civil Aviation
LKIA	Private Operator of PIA Adem Jashari
MF	Ministry of Finance
MI	Ministry of Infrastructure
MEI	Ministry of European Integration
MIA	Ministry of Internal Affairs
MFA	Ministry of Foreign Affairs
MLSW	Ministry of Labour and Social Welfare
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NPISAA	National Programme for the Implementation of the SAA
SSP	State Safety Program
KFMIS	Kosovo Financial Management Information System
QMS	Quality Management System
SPR	ICAO Standards and Recommended Practices
ANS	Air Navigation Services
OAGK	Office of the Auditor General of Kosovo
OSQ	Safety and Quality Office in the CAA

1. EXECUTIVE SUMMARY

The Civil Aviation Authority (CAA) is an independent regulatory agency in charge of regulating civil aviation safety aspects and economic regulation of airports and air navigation service providers. The CAA has full legal capacity; it is a self-financed budget organisation and a public authority subject to relevant provisions of laws and other bylaws applicable in the Republic of Kosovo on budgetary organisations and public authorities.

The CAA is self-financed from dedicated revenues, as defined in the Law No. 03/L-048 on Public Financial Management and Accountability (amended and supplemented). According to Article 25 of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation, the CAA dedicated revenues consist of:

- aviation-related taxes, charges and fees;
- a percentage from air navigation services provided within the Republic of Kosovo's airspace;
- passenger safety charges, and certificate and licensing charges; and
- donations, grants and any other financial or technical support designated for the CAA.

The CAA is led by the Director General. The Director General of the CAA was re-appointed by the Government of the Republic of Kosovo, under the Decision No. 8/157, dated 22 November 2013, for a five-year mandate, with the possibility of extension. The CAA's work is supervised by the Supervisory Board consisting of five members. The CAA's Supervisory Board was appointed by the Government in June 2016. CAA has 29 employees, 2 of which have started to work in 2017, after the approval by the Ministry of Public Administration and the Ministry of Finance, and after the successful completion of recruitment procedures for civil servants according to relevant legislation in force.

In early January 2017, following a comprehensive consultation, 2017 CAA Work Plan was consolidated and approved. This plan includes: Action Plan, Oversight Activities Plan, Recruitment Plan and Staff Training Plan, and is in full compliance with the CAA strategic objectives. Quarterly and annual reviews showed that the 2017 Work Plan was implemented at 94%, Action Plan at 89%, Training Plan at 92% and Oversight Activities Plan at 100%. Annex 2 of this report contains the 2017 Work Plan and its implementation.

In October, the audit company for certification with ISO standards, TUV Austria, audited CAA's Quality Management System, certified in 2016 pursuant to the most recent ISO 9001:2015 standards. The audit included the entire internal CAA system and resulted with no particular finding or recommendation. As foreseen by certification procedures, the next audit for maintenance of the certificate is after one year and the certificate is valid until November 2019.

To maintain the quality management system, in December, the customer satisfaction survey for the services provided by the CAA was carried out for the sixth time in a

row. The responses revealed an average score of 4.7 for 2017 (on a scale of 1 to 5). This is slightly higher than in 2016 when the customer satisfaction was 4.4. More importantly, interviewed operators have also provided recommendations for improvement, which are very valuable to the CAA and are reviewed by management for use during work planning. Results of the satisfaction measurement are presented in Annex 3.

During 2017, NATO continued to lead discussions with Kosovo state authorities and neighbouring countries in order to normalize the lower airspace of Kosovo. The complete normalization of the lower airspace of Kosovo, among other things, will include the opening of new air routes between the Republic of Kosovo, Albania, Montenegro and Serbia, which would serve all aircraft flying to PIA Adem Jashari. Currently, all flights in Prishtina are only carried out through a route linking the Republic of Kosovo with Macedonia. New routes would shorten the flight time by around 15-20 minutes, and would reduce airlines' operating costs, which consequently would reflect in cheaper airplane tickets for passengers. At the end of October, technical dialogue between experts started, facilitated by NATO, for the opening of air corridors, involving a number of technical actions. The head of the Airspace Management Unit in NATO made it clear during the meeting that NATO is dedicated to find the best technical and legal solution by the end of 2018 to increase the number of airspace corridors in the lower airspace of Kosovo. For more details on this meeting, see section 7.2 b) of this report.

Signing of the Working Arrangements with EASA was expected to take place in 2017 following a comprehensive assessment visit in the field of air traffic management/air navigation services and air traffic controller licensing that EASA carried out in Kosovo from 21 to 25 November 2016. Whilst after this audit, direct and on-going contact between the team of EASA inspectors and CAA inspectors was maintained during 2017 with no other developments on the establishment of Working Arrangements during this time. Signing of Working Arrangements will enable, among other things, CAA performance audits by EASA, and a positive assessment would guarantee pan-European recognition of licenses and aviation certificates issued by the Republic of Kosovo.

On 27 March 2017, in Skopje was held the tenth meeting of the European Common Aviation Area Joint Committee. Participants in the meeting were the signatory parties to this agreement: the European Commission, representatives of the Western Balkan countries and representatives from EU member states. It was said that for states that have met all the requirements of the first phase of the implementation of the Agreement, Decisions will be issued for transition to the second phase. However, for Kosovo, despite the advancement in the transposition and implementation of the legislation of the second phase concerning safety and security of civil aviation, the challenge to move to the second phase remains the incomplete approximation of EU Directive No. 2003/88 on Working Time with the Law on Labour of the Republic of Kosovo. On 1 December 2017, CAA was notified by the European Commission of entry into force of the Agreement on the European Common Aviation Area which was signed in 2006 and implemented at an administrative level since then. Moreover, the assessment made by EC experts in 2016 on the level of implementation of the agreement by Kosovo shows a considerable progress made by Kosovo to implement the requirements of the Agreement, not only in terms of the first transitional phase, but also of the second phase. This fact was also highlighted in the Country Report for 2016, published by the EC. In May 2018, the Joint Committee of the ECAA Agreement will meet for the first time following the entry into force of the Agreement, and the signatory parties will be informed more closely, *inter alia*, on the new possible obligations.

The CAA continued to coordinate its activities with the MFA and MI on actions to be taken for membership in the International Civil Aviation Organization (ICAO), and continued its efforts to attend the work of various important pan-European aviation organisations such as ECAC and EUROCONTROL, in the observer capacity. For more details on this topic, see section 7.1 of this report.

With regard to legislative activity, the CAA continued to issue bylaws implementing the Law on Civil Aviation, in order to adopt international civil aviation standards published by ICAO and those for the implementation of EU legislation in the field of civil aviation, both those within the ECAA Agreement and others applicable to EU countries, but which officially are not part of this Agreement. Nineteen by-laws have been issued, of which seventeen transpose EU legislation in various areas of civil aviation into our national legislation. Thus, the CAA has met 100% its obligations from the National Plan for the Implementation of the SAA for 2017. Each draft regulation compiled by the CAA, which transposes a by-law of the EU, has passed through the approval procedure by the Ministry of European Integration before being signed by the Director General. In addition to these regulations and some technical publications that serve the industry for easier implementation of regulations, CAA has also published an important regular annual report on the occurrences reported to the CAA.

On oversight activity aspect, CAA inspectors have conducted inspections and audits based on the approved plan of oversight activities for 2017 to guarantee that civil aviation operations in the Republic of Kosovo are carried out in accordance with applicable safety standards. These inspections and audits are carried out at Prishtina International Airport Adem Jashari, Air Navigation Services Agency, foreign airlines operating in Prishtina, approved fuel supplier at Prishtina Airport, as well as in other training organisations in the area of civil aviation, approved by the CAA. Inspections

have shown that the operations are carried out in accordance with safety standards.

In fulfilling its responsibility of licensing personnel that hold sensitive responsibilities in civil aviation safety, the CAA has issued a number of licenses, including the licensing of air traffic controllers based on EU requirements. Also, the licensing of paragliding pilots and instructors has continued.

In December, the CAA certified the Air Navigation Services Agency (ANSA) to provide services belonging to an Air Traffic Controller (ATC) Training Organisation, such as unit training for ATC and continuous trainings for ATC. The certificate was issued for a period of three years pursuant to Article 78 of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation and after meeting the criteria deriving from Regulation No. 5/2012 of the CAA which transposes EU Regulation No. 805/2011 into the national legislation of the Republic of Kosovo.

As a result of the ascertainment of fulfilment of conditions stipulated in CAA Regulation No. 8/2014 on the conditions and methods of transporting dangerous goods by air, in May, the CAA renewed for two years the certificate of PIA Adem Jashari operator LKIA for handling of dangerous goods.

The CAA has supported other institutions responsible for civil aviation in the Republic of Kosovo, so that the entire aviation regulatory and oversight system functions in a coordinated manner and in accordance with standards and best international practices. It is worth mentioning the support provided to the Ministry of Infrastructure in the working group for drafting the Civil Aviation Strategy, as well as in the working group on the runway extension project at Prishtina Airport. Under the authorization of the Minister of Infrastructure, on 23 February 2017, the CAA Director General on behalf of the Kosovo Aeronautical Authorities signed a Memorandum of Understanding with the authorities of Hungary regarding the public service obligation (air transport). The signing of this memorandum has paved the way for opening of air route Prishtina - Budapest beginning in April 2017 by Wizz Air, which by the end of 2017 has carried more than 18,000 passengers between Prishtina and Budapest.

On 11 December 2017, CAA signed a Memorandum of Understanding with the Ministry of Internal Affairs. The purpose of this Memorandum is for these two institutions to act in close cooperation in relevant areas of civil aviation through coordination of actions within the duties and responsibilities of each institution under the Law. Coordination with the Kosovo Police was not lacking in cases where drones were operated without CAA authorization or when different individuals directed laser light on aircraft in flight.

Technical cooperation with counterpart authorities in the region and beyond, especially with Albania, continued during 2017. During November, Kosovo CAA aerodrome inspectors supported colleagues from Albania CAA in monitoring the comprehensive simulated exercise of emergency response to an air accident, held at Tirana International Airport Mother Teresa in Rinas.

The CAA invests in the on-going capacity-building and maintenance of its personnel capacities, in accordance with recommended international standards and practices.

Based on a previously approved training plan, during 2017, the CAA personnel attended training sessions mainly funded by donors and CAA budget. The detailed list of trainings and workshops attended is presented in Annex 1 of this Report.

For 2016, as in other years, Office of the Auditor General of Kosovo (OAGK) issued an “Unmodified Opinion” and confirmed that “the financial statements of the CAA for 2016 present a true and fair view in all material aspects”. According to this report published in June 2017, budget management was conducted in full harmony with the proper financial management principles. National Audit Office report has four recommendations, which CAA immediately addressed and rectified in line with provisions in force.

The CAA budget for 2017, after budgetary cuts, was €873,762.95. During the 2017 fiscal year, the CAA spent € 839,594.94, which means that execution in terms of percentage is 96% of the allocated/approved budget. Failure to execute 100% of the budget was mainly due to savings in utility services. Meanwhile, CAA revenues from passenger safety charge, which is paid by each passenger flying from Prishtina Airport, and from other charges, amounted to € 1,865,064.

Based on statistics collected by the operator LKIA, Prishtina International Airport Adem Jashari served a total of 1,885,136 passengers during 2017. This number of passengers is 8.08% higher than the number of passengers served in this airport during 2016 (1,744,202). The increase in the number of flights is attributed, amongst other things, to the financial incentives approved by the CAA in 2016, which the airport operator offers to airlines that open new routes from Prishtina or increase the number of flights. Charts of air transport data to/from Pristina are presented in detail in Annex 4 of the report.

2. LEGAL BASIS

On 13 March 2008, the Parliament of the Republic of Kosovo adopted the Law No. 03/L-051 on Civil Aviation. The Law entered into force on 15 June 2008. This law was adopted by the Assembly of Kosovo pursuant to Article 130 of the Constitution of the Republic of Kosovo, which requires the establishment of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo. The Law on Civil Aviation is a fundamental law for the functioning of the CAA, and the regulation of civil aviation in the Republic of Kosovo. Under this law, the CAA is given the competencies to issue bylaws in the form of Regulations, Administrative Instructions and Decisions, whereby the provisions of the Law on Civil Aviation have been implemented more specifically. Internal functioning and organisation is regulated with the internal regulation issued by the Director General, pursuant to Article 14.2 of the Law on Civil Aviation and according to the legislation in force, including the Law on State Administration, Law on Civil Service and Regulations of the Government of Kosovo for the Civil Service.

a) Improvement of legal basis

Law on Civil Aviation falls under the first group of laws issued after the Independence. The Ministry of Infrastructure, as the line ministry, should if necessary, initiate amendment of the law, whereas the CAA, MIA, and AAIIC should be part of this process. During the reporting period, there was no legislative initiative for amending the law, taking into account the continuous assessments of the European Commission that the Law on Civil Aviation of Kosovo is in compliance with the legal framework of EU and may serve as a model for other states in the region.

b) Legal difficulties

As mentioned above, the Law on Civil Aviation and bylaws deriving from it enabled the CAA to exercise its responsibilities and to fulfil the country's international obligations in the field of safety, without any difficulty worth mentioning.

3. DESCRIPTION OF THE CAA

Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo (CAA) was established as independent regulatory agency based on Article 14 of the Law No. 03/L-051 on Civil Aviation. As of 1 January 2009, the CAA acquired complete competencies in accordance with this law. The CAA is one of the public authorities with responsibilities and functions in the field of civil aviation in our country. The law stipulates that the Ministry of Infrastructure (MI) is responsible for the economic regulation of air transport¹, while the Ministry of Internal Affairs (MIA) is responsible for regulating aviation security aspects.² The law also establishes the Aeronautical Accident and Incident Investigation Commission (AAIIC), as an institution that operates under the Office of the Prime Minister of the Republic of Kosovo.³

The CAA is in charge of regulating civil aviation safety aspects and economic regulation of airports and air navigation service providers. Economic regulation of airports and air navigation service providers implies approval of charges on the use of services provided by these operators. The CAA has full legal capacity and reports on its work to the Assembly of the Republic of Kosovo. The CAA is a self-financed budgetary organisation and public authority that is subject to the provisions for budgetary organisations and public authorities in laws and other legal acts applicable in the Republic of Kosovo.

The CAA is responsible for:

- implementation of civil aviation legislation and giving effect to policies adopted by the MI or the Government in the field of civil aviation;
- providing advice and proposals to the MI, the Government and the Assembly regarding policies and legislation for the civil aviation field;

¹ Law on Civil Aviation, Chapter 2

² Ibid, Chapter 4

³ Ibidem, Article 5

- issuing implementing Regulations and air navigation orders, in accordance with the Law on Civil Aviation and the Agreement on the European Common Aviation Area, to implement the MI's civil aviation policies and relevant legislation related to civil aviation;
- issuing licenses, certificates and permits in accordance with the CAA's competencies and responsibilities defined by the Law on Civil Aviation;
- regulating the safety of air transportation in the Republic of Kosovo;
- regulating the economics of airports and air navigation services;
- providing advice to the MI in connection with the Minister's development of proposed policies for the use of Kosovo airspace that meet the needs of users, taking into account national security, economic and environmental factors, and the need for a high standard of safety;
- supervising and ensuring effective implementation of civil aviation legislation, standards, rules, procedures and orders, except where the Law on Civil Aviation or another primary normative act exclusively assigns such a function to the MI or another public authority;
- disseminating information to the public about matters relevant to the functions and activities of the CAA;
- performing such acts, conducting such investigations and inspections, and issuing such orders, rules, regulations, and/or procedures as the CAA may deem reasonably necessary to properly and lawfully (i) implement the applicable provisions of the Law on Civil Aviation or (ii) discharge the powers and duties assigned to the CAA by the present law; and
- performing any other functions pertaining to civil aviation in Kosovo assigned to CAA by the Law on Civil Aviation or another primary legal act.

4. INSTITUTIONAL ORGANISATION

The CAA headquarters is located at Ahmet Krasniqi st., No. 208, Arbëria District, Prishtina. The CAA offices have sufficient space to provide good working conditions for the employees. Since the CAA offices are located in a private building, for which rent is paid, the CAA has formally requested from the Ministry of Public Administration to find a solution to move the CAA into suitable state premises or allocation of a land parcel in Prishtina for the construction of the CAA administrative building.

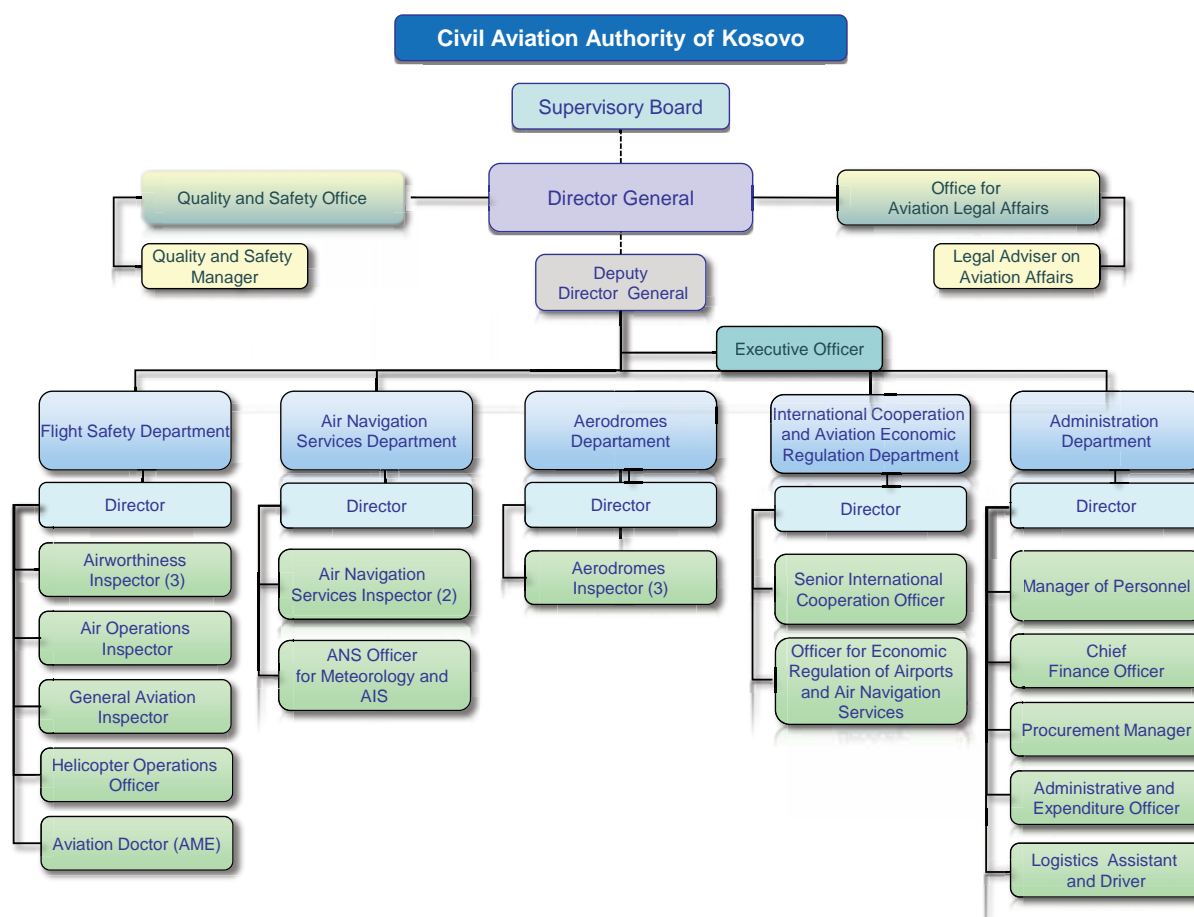
a) CAA organisational structure

According to the Regulation on Internal Organisation, Functioning and Systematization of Working Positions, the CAA organizational structure consists of:

- a) Director General's Office
 - i. Director General
 - ii. Deputy Director General
 - iii. Quality and Safety Office
 - iv. Aviation Legal Affairs Office
 - v. Public Relations Office
- b) Flight Safety Department
- c) Air Navigation Services Department

- d) Aerodromes Department
- e) International Cooperation and Aviation Economic Regulation Department
- f) Administration and Human Resources Department

Below is the organisational chart of the CAA, in accordance with the Regulation on the internal organisation and functioning and systematization of working positions.

b) CAA financial revenues

The CAA is self-financed by dedicated revenues, as defined by Law No. 03/L-048 on Public Financial Management and Accountability (amended and supplemented). According to Article 25 of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation, dedicated revenues of the CAA consist of:

- aviation-related taxes, charges and fees;
- a percentage of air navigation services provided within the Republic of Kosovo's airspace;
- passenger safety charges, and certificate and licensing charges; and
- donations, grants and any other financial or technical support designated for the CAA.

Since 1 January 2009, the Regulation No. 2008/7 of the Ministry of Infrastructure and

Telecommunication on the determination of the safety charge levied on passengers departing on commercial flights from Kosovo has been applied. This Regulation determines a safety charge of 2 Euros per each passenger departing from Kosovo by means of commercial flights. Funds collected from this safety charge are dedicated to the CAA in order to cover its operational costs.

As of mid-2011, the CAA, through Regulation No. 7/2011, as amended by Regulation No. 2/2015, has provided the legal basis for the collection of fees for the services it provides, such as issuance of licenses, permits, various certificates and performance of inspections and audits, all within the CAA's competences to regulate civil aviation in the Republic of Kosovo.

Detailed information on CAA revenues in 2017 can be found in section 7.14 b) of this report.

c) Salaries of CAA staff

Civil aviation safety is the mission and number one priority of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo. As the civil aviation regulator, CAA ensures that air operations in the Republic of Kosovo are conducted in accordance with applicable laws and international standards, including European Union aviation legislation and standards. To achieve this mission, civil aviation regulatory needs highly qualified and experienced personnel to design standards, procedures, regulations, and ensure their implementation by the operators through continuous supervision, inspections and audits.

Pursuant to Article 24.2 of the Law on Civil Aviation, the CAA staff salaries are determined by the Minister of Finance, on the proposal of the CAA Director General. In determining the level of salaries, the law stipulates that, in addition to professional staff criteria, salaries of the aviation industry staff (airport, air traffic control, airlines) should be taken into account, a standard which is also required by the International Civil Aviation Organization (ICAO). The level of the CAA staff salaries was adopted on 20 March 2009 by the Minister of Economy and Finance, after the proposal of the CAA Director General. The salaries of the Director General and the Deputy Director General of the CAA were later determined by the Government in accordance with Article 20.2 of the Law on Civil Aviation.

4.1 CAA SUPERVISORY BOARD

In accordance with the Law on Civil Aviation, CAA activities are supervised by the Supervisory Board which is comprised of five members. The Board works part-time and meets at least once every calendar quarter. The Chairperson represents the Board in public and manages and organizes the Board's work. The Board takes decisions with the majority of votes and has the required quorum for taking decisions if at least three Board members are present.

The Director General of the CAA submits a comprehensive work report to the Supervisory Board every three months and the annual report at the end of each calendar year.

a) Mandate

Members of the Supervisory Board are appointed by the Government of the Republic of Kosovo by Decision No. 5/98, dated 29 June 2016, in the following composition: Mr Samet Dalipi, Chairperson, Mr Bekim Jashari, Member, Mr Ardian Gaxherri, Member and Ms. Adelina Salihu, Member, whereas the fifth member has not been appointed during 2017 either. According to the Law on Civil Aviation, Board Members' mandate is four years with the possibility of extension for another mandate. Mr. Bekim Jashari did not accept to take over the duty of the CAA Board member.

b) Competencies

The Supervisory Board is responsible for the supervision and review of (i) the CAA's activities and decisions on administrative, executive, regulatory and licensing matters and (ii) all aspects of the CAA's financial management, revenues and expenses. According to Article 16.1 of the Law on Civil Aviation, if the majority of Board members ascertain that there is a reason to believe that the CAA did not comply or is no longer complying with one or more provisions of this Law or any other legal act applicable in Kosovo, the Board shall identify (determine) the area of the suspected failure to comply in a written report, to be submitted to the Auditor General and the Assembly. The Supervisory Board has no executive competences, enforcement competences or regulatory competences.

c) Functioning

New Supervisory Board of the CAA has been functional since July 2016. During the reporting period, the Board has held 4 regular and several additional meetings. During these meetings, 4 CAA quarterly reports were approved.

4.2 THE EXECUTIVE

The CAA is led by the Director General of Civil Aviation, as the highest executive and administrative leadership body. In his daily work, he is supported by the management structures defined below: the Deputy Director General and middle management.

a) The Director General of CAA

The Director General of the Civil Aviation Authority exercises his duties and functions as set out in Article 21 of the Law on Civil Aviation and in accordance with other applicable laws that regulate the activity of public institutions, including management and regular financial reporting. The Director General of Civil Aviation works on a full-time basis. The Director General is a CAA official who is responsible for the daily management and decision-making in the CAA. Based on the Article 26 of the Law on Civil Aviation, the Director General reports to the Assembly regarding the CAA's compliance with civil aviation policies and all applicable laws and standards in the Republic of Kosovo.

On 22 November 2013 by Decision No. 8/157, Mr Dritan Gjonbalaj was re-appointed Director General of the CAA by the Government of the Republic of Kosovo, following the proposal by the Minister of Infrastructure. The term of the Director General lasts for five (5) years. According to the Law on Civil Aviation, the Director General may be re-appointed by the Government for successive terms with the same duration.

b) The Deputy Director General of CAA

The Deputy Director General of Civil Aviation Authority works on a full-time basis. The Deputy Director General assists the Director General on the executive and administrative management of the CAA and in absence of the Director General, performs his functions.

On 27 January 2017 by Decision No. 03/129, Mr Xhelil Bekteshi was appointed Deputy Director General of the CAA. The term of the Director General lasts for five (5) years and may be re-appointed by the Government for successive terms with the same duration.

c) Middle management

Pursuant to the Regulation on internal organisation, functioning and systematization of working positions, the management structure or middle management of the CAA is comprised of Directors of Departments and Office Heads/Managers, who are responsible for their activity within the scope and competencies assigned under their job descriptions. The Director General assigns the management structures with competencies described in sections 12.2 to 18 of this Regulation, which derive from the scope of duties and competences of the CAA under the law. Exceptionally, the Director General may delegate his competences or the competences of the CAA to a structure or employee outside the scope of the duties of this structure, if needed. The Director General during temporary absence, in accordance with Article 23.1 of the LCA, fully or partially delegates his competences and the competences of the CAA to an employee with leadership responsibilities.

Persons in the management structure of the CAA hold career appointment acts with CAA for indefinite period.

During 2017, CAA management held 22 meetings. During these meetings, CAA Offices and Departments report on the works carried out during the reporting period, as well as take decision related to CAA functioning. Meetings are led by the Director General, and in his absence, by the Deputy Director General of the CAA. Minutes are taken on all meetings of the management and Supervisory Board, prepared by the Executive Officer in the Office of the Director General.

4.3 HUMAN RESOURCES

The CAA currently has 29 employees, 27 of whom hold career appointment acts with the CAA, whereas 2 positions have been appointed.

During 2017, one officer (air operation inspector) resigned willingly and this position is vacant, whereas vacant positions (Director for Administration and Human Resources and Advisor for Aviation Legal Affairs) and two new positions as approved by the Ministry of Public Administration and Ministry of Finance (Officer for Economic Regulation of Airports and Air Navigation Services and Officer for Administration and Expenditures) have been filled.

In the Regulation for internal organisation, functioning and systematization of working posts are foreseen 37 positions in the CAA.

a) Trainings

The CAA invests in the professional development and refreshment of specialized knowledge of its personnel, in accordance with international standards and recommended practices. During 2017, CAA personnel attended trainings funded by donors and CAA budget, based on a pre-approved training plan. The personnel has been trained mainly at the Joint Aviation Authorities (JAA-TO) training centre on flight safety and operations, at Institute of Air Navigation Services, Luxembourg, as well as in the International Air Transport Association (IATA) training centres. The CAA in France invited CAA inspectors to attend a number of professional trainings held in the National School of Civil Aviation in Toulouse, France, for free.

During 2017, a total of 33 training sessions were attended by the CAA personnel, including the mandatory training of inspectors of professional departments in the field of civil aviation. 13 of these trainings were offered for free by the CAA of France through its National School of Civil Aviation, the Civil Aviation Academy in Singapore through the Cooperation Agreement between the Republic of Kosovo and Singapore, Kosovo Institute for Public Administration and Ministry of Finance. See the table of conducted trainings in 2017 in Annex 1 of this report.

4.4 ASSETS

The CAA has in use 861 assets with purchase value of € 263,457.18, including assets above and under € 1000. These assets are mainly office furniture, technology equipment, vehicles, etc. Assets above € 1000 have been purchased with a monetary value of € 115,416.85. The value of these assets has fallen to zero following depreciation, whereas the value given to assets still in use by the CAA Assets Evaluation Commission amounts to € 20,054.83. Assets under € 1000 have been purchased with a monetary value of € 148,034.33, whereas the remaining value from depreciation according to the depreciation rates over the years, based on the Regulation No. 02/2013 of Ministry of Finance on the management of non-financial assets in budgetary organisations, is € 14,355.83. Some of assets belonging to this category with zero value but still in use were evaluated by the Commission to amount to € 25,409.67.

In 2018 CAA plans to purchase some low-value assets for staff needs.

5. PLANNING AND REALIZATION OF WORK

The 2017 Work Plan has been based on the CAA Strategic Plan 2013-2018, following strategic objectives and identifying annual objectives necessary for the fulfilment of strategic ones.

Strategic objectives serve the CAA as a good and irreplaceable basis for annual planning carried out by the organisation. Annual plans are drafted at management level, after a process of identification of actions at the level of organisational units. The CAA sets work objectives annually. These objectives are planned according to the S.M.A.R.T concept (Simple, Measurable, Achievable, Reasonable, and Time bound).

In January, the entire 2017 plan was consolidated and approved by the Director General. The work plan includes the following: action plan, oversight activities plan, CAA risk management plan, recruitment plan and staff training plan.

Annual work plan has been reviewed every three months and implementation of tasks is reported quarterly by the CAA management. In addition to the quarterly reviews, the CAA also carries out annual review of work.

The work plan for 2017 has been executed at a rate of 94%, the action plan at 89%, the training plan at 92% and the oversight activities plan at 100%.

Some actions not carried out during 2017, or during previous years, for instance membership in international aviation organisations and entering into international contractual agreements, were related to external factors, mainly political and legal circumstances outside the decision-making competences of the institutions of the Republic of Kosovo.

Annual Action Plan for 2017 and its execution are attached to this report as Annex 2.

6. QUALITY MANAGEMENT SYSTEM

a) Audit of CAA by TUV Austria on certificate maintenance

On 27 October 2017, the CAA was audited by the TUV Austria Bureau of Certification with regards to the maintenance of the certificate issued a year ago, proving full compliance with ISO 9001:2015 Standard within the CAA management system.

The audit covered the whole internal system of the CAA. The report from this audit has been submitted to CAA and resulted in no findings or recommendations. As foreseen in the certification procedures, the next audit on the certificate maintenance will take place after a year.

b) Maintenance of the Quality Management System (QMS)

To maintain the certificate, the CAA monitors a number of requirements deriving from ISO 9001:2015. To ensure the sustainability of the certified system, the CAA must annually audit its system, measure the satisfaction of those who receive services from this authority, quarterly review the work and review the organisation's work management in general. In order to accomplish these tasks, during 2017 the CAA has conducted the following actions:

- A week-long internal QMS audit was carried out at the CAA involving all organisational units. The audit was conducted by the team of four CAA internal auditors for QMS and resulted in recommendations for improving certain processes and procedures within the organisation. Accomplishment of the recommendations is monitored by the action plan.
- In December the customer satisfaction survey for the services provided by the CAA was carried out for the sixth time in a row. Through a brief questionnaire, the opinion of respective operators was requested in order to assess the level and quality of documents drafted by the CAA, services provided during issuance of various certificates and licenses, supervisory activities that the CAA provides to civil aviation operators, etc. The responses revealed an average score of 4.7 for 2017 (on a scale of 1-5). Compared to 2016 when it was 4.4, this year's average value of satisfaction shows a slight increase. Most importantly, the interviewed operators have given recommendations for improvement which are of great value to the CAA and have been taken into consideration by the management during the work planning process. In addition to external measurement, the CAA also performed the internal satisfaction assessment, which is conducted annually with the aim of making recommendations for improvement by the CAA staff itself. The graph with measurement results is attached as Annex 3 to this report.
- In January 2018, CAA management held the annual management review meeting for 2017. This is an annual meeting which is planned and described in the Quality Manual and is intended to review the manner in which the organisation has been managed throughout the year and the possibilities for improvement in management.

c) Improving document management system

During 2016, the CAA identified the need for improving the system for document management, audit reports management and facilitating reporting on civil aviation occurrences.

To implement planned actions, the CAA requested the technical support from NGO Open Data Kosovo; this request was accepted and as a consequence on 29 June 2017, the Director General signed a Memorandum of Understanding with this NGO for support in information technology solutions for the CAA.

The Memorandum is part of the "Techstitution" Project supported by foreign donors

and aims at building information technology capacities in public institutions of Kosovo. This Project incurred no financial costs for the CAA.

The whole Project has been implemented during the third quarter and the use of the product realized by this NGO in cooperation with the CAA resulted in facilitation of the management of data deriving from reports of audits and inspections carried out at operators, enabling the reporting of aviation occurrence via the CAA official website, as well as better management and electronic storage of documents at CAA.

7. WORK DURING THE PRECEDING YEAR

7.1 EFFORTS FOR MEMBERSHIP OF THE REPUBLIC OF KOSOVO IN INTERNATIONAL AVIATION ORGANISATIONS

a) International Civil Aviation Organization (ICAO)

ICAO is a specialized UN agency, which issues international standards in the field of civil aviation, binding to all 193 member states. The CAA continued the preparatory work for accession to ICAO.

In January 2017, CAA re-actualized with the Cabinet of the Minister of Foreign Affairs the request for action steps towards accession to the Chicago Convention of 1944, and consequently membership in ICAO. A package of relevant documents drafted by the CAA elaborating Kosovo's chances for membership in ICAO and the benefits this membership would bring was attached to the request.

This request follows the request of 8 September 2016 with the previous Minister, to whom the Director General of the CAA wrote regarding the possibility of application of the Republic of Kosovo for membership in the International Civil Aviation Organization (ICAO), summarizing actions taken in this regard until that moment.

While individual efforts for relevance in ICAO will continue, CAA awaits the decision of the MFA, which in collaboration with international partners, will determine the appropriate time for application in this organisation.

b) ECAC and EUROCONTROL

Membership in ICAO is a prerequisite for a state to be considered for membership in pan-European aviation organisations - the European Civil Aviation Conference (ECAC) and the European Organisation for the Safety of Air Navigation (EUROCONTROL). This condition is continuously impeding access to these technical organisations. Nevertheless, the CAA continued to make efforts to participate in the work of these two organisations in observer capacity.

European Civil Aviation Conference (ECAC) is a European intra-governmental organisation of civil aviation. ECAC covers the widest grouping of Member States of any European organisation dealing with civil aviation. Currently it is composed of 44 Member States, including 28 EU Member States and 38 of 41 EUROCONTROL Member States. Membership in ICAO is a precondition for membership in ECAC.

After several years of efforts by the CAA for participation of Kosovo aeronautical authorities in observer capacity in the very important proceedings of the ECAC professional working groups, at the meeting held in April 2017, the ECAC Coordinating Committee agreed to grant Kosovo observer status. The Director General of the CAA, with a letter dated 25 April 2017, thanked the ECAC Executive Secretary for the opportunity, expressing the interest of Kosovo to participate in 5 Working Groups. However, following the notification by ECAC that Kosovo participants would have to be presented under "UNMIK" inscription and not according the Brussels arrangements for regional representation, the CAA, following consultation with the Ministry of Foreign Affairs, decided not to participate in the ECAC Working Groups.

c) EASA

The CAA continued its efforts to establish technical agreements called "Working Arrangements" with the European Aviation Safety Agency (EASA). EASA is a specialized agency of the EU, with responsibilities in the field of civil aviation safety. These arrangements would enable the CAA access to European aircraft safety database, would create the framework necessary for inspection of the CAA performance by EASA, as well as for assistance from EASA in full implementation of relevant provisions of the ECAA Agreement. So far, EASA has not entered into contractual arrangements with the CAA due to political reasons, outside the scope and reach of the CAA or other institutions of the Republic of Kosovo. The CAA has been continuously supported by the Ministry of Infrastructure and the Ministry of European Integration in its efforts to enter into arrangements with EASA. On 20 June 2016, the Director General met for the first time with Mr Partick Ky, Executive Director of EASA in order to discuss the request of several years by the CAA to start negotiating Working Arrangements between Kosovo CAA and EASA. The signing of Working Arrangements with EASA was expected in 2017 following a comprehensive assessment visit in the areas of Air Traffic Management/Air Navigation Services and Air Traffic Controller licensing conducted by EASA in Kosovo on 21-25 November 2016. EASA reported no safety concerns. However, the CAA started addressing all findings and recommendations based on the information provided in the concluding meeting with the EASA team immediately following the assessment. Therefore, a comprehensive action plan addressing all findings and recommendations has been submitted to EASA team for their comments and agreement, immediately after receiving the report in November 2017, whereas there have been no other developments in relation to the reaching of Working Arrangements during the period. More information on this assessment is available in section 7.9 b).

7.2 NORMALISATION OF KOSOVO AIRSPACE

a) Description of Kosovo Airspace

Since September 1999, airspace of the Republic of Kosovo is part of the “Balkans Joint Operations Area - JOA” of NATO, under the operational control of the Combined Air Operations Control 5 (CAOC5), which in 2014 was transferred to Combined Air Operation Centre Torrejon (CAOC TJ). This airspace is a controlled space in which air traffic services are provided.

Based on the agreement between NATO/KFOR and Hungary, the upper airspace of Kosovo (above flight level 205) since April 2014 is being managed for a five-year period by the air navigation services provider of Hungary, HungaroControl, which provides services for aircraft that overfly this airspace.

Kosovo lower airspace (under flight level 205) is managed/controlled by the Air Navigation Services Agency, which provides air navigation services to civil aircraft during flight in the Kosovo airspace, for the purpose of landing and taking off from Prishtina Airport. Services are provided to KFOR, EULEX and general aviation flights in the lower airspace of the country as well. Lower airspace has been classified as class D and F airspace, in compliance with the provisions on the classification of airspace contained in ICAO Annex 11.

In the chart below the actual (lower and upper) airspace structures of Kosovo are presented.

Kosovo lower airspace

In the lower airspace, there are currently only 2 air routes (see Figure 1) that are being used for commercial traffic on arrivals and departures at PIA Adem Jashari. These are XAXAN and SARAX, in southern part of Kosovo, in the direction of Macedonia. During 2017, discussions continued under the Balkans Airspace Normalization Meetings (BANM) for normalization of lower airspace and opening of new air routes with all neighbouring countries of Kosovo. These meetings are expected to continue during 2018. More details on this topic are provided below.

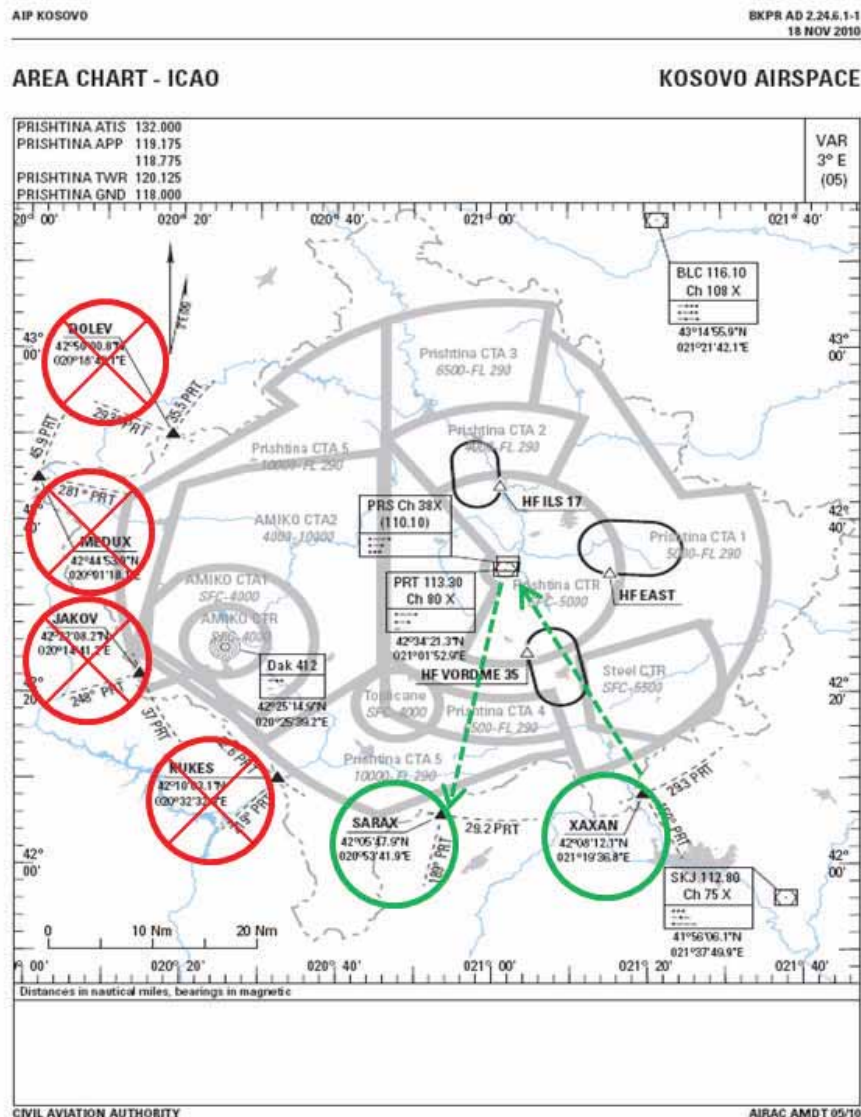

Figure 1. The lower airspace structure in the Republic of Kosovo

Kosovo upper airspace

The structure of upper airspace consists of 2 sectors (see Figures 2 and 3) from flight level FL205 (6 km) to FL285 (9 km) and flight level FL285 (9 km) to the flight level FL660 (20 km)

Sector 1 (FL205 to FL285) consists of 4 air routes:

1. Route M867, which starts from the entry point MEDUX and ends at the exit point KOGAT;
2. Route L616, which starts from the entry point REDVA and ends at the exit point KOGAT;
3. Route L608, which starts from the entry point LONTA and ends at the exit point DOLEV;
4. Route M749, which starts from the entry point LONTA and ends at the exit point UDVAR.

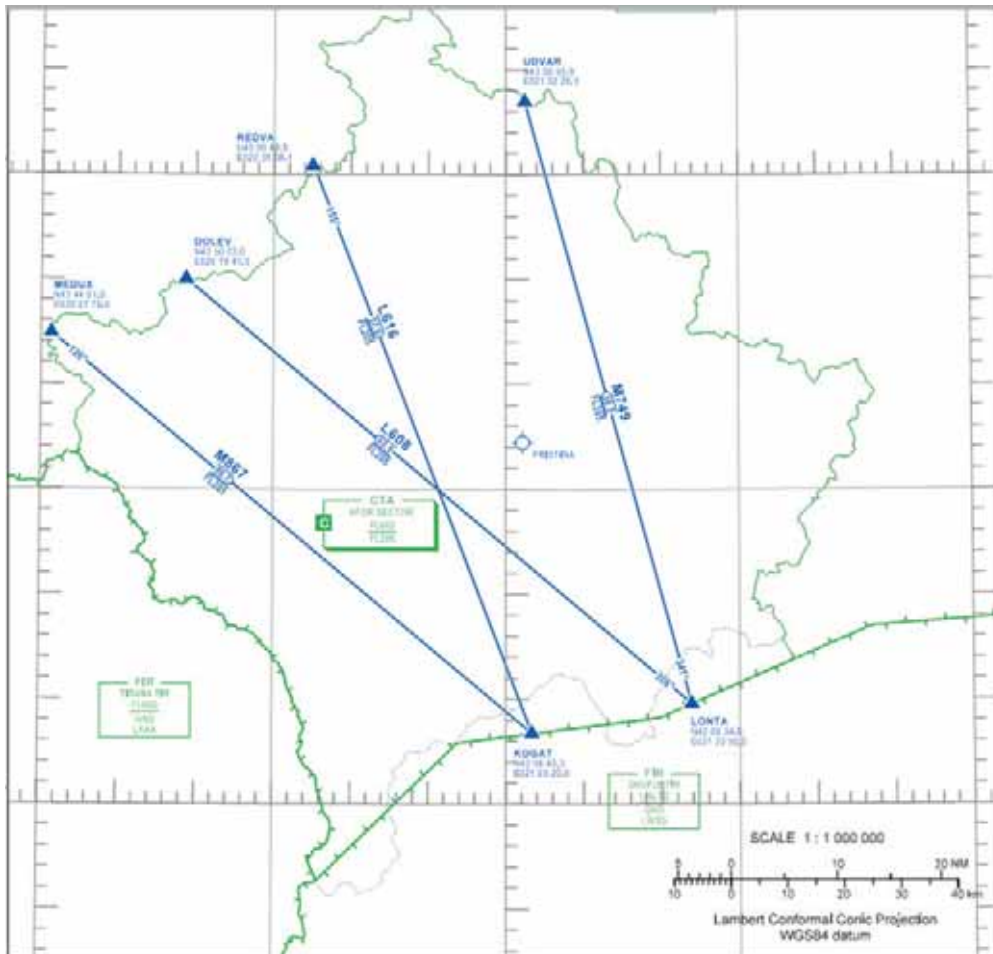

Figure 2. The upper airspace structure in the Republic of Kosovo - Sector 1 (FL205 to FL285)

Sector 2 (FL285 to FL660) consists of 5 air routes:

1. Route M867, which starts from the entry point MEDUX and ends at the exit point KOGAT;
2. Route L616, which starts from the entry point REDVA and ends at the exit point KOGAT;
3. Route L608, which starts from the entry point LONATA and ends at the exit point DOLEV;
4. Route M749, which starts from the entry point LONATA and ends at the exit point UDVAR; and
5. Route UL603, which starts from the entry point VABEK and ends at the exit point OLOTA.

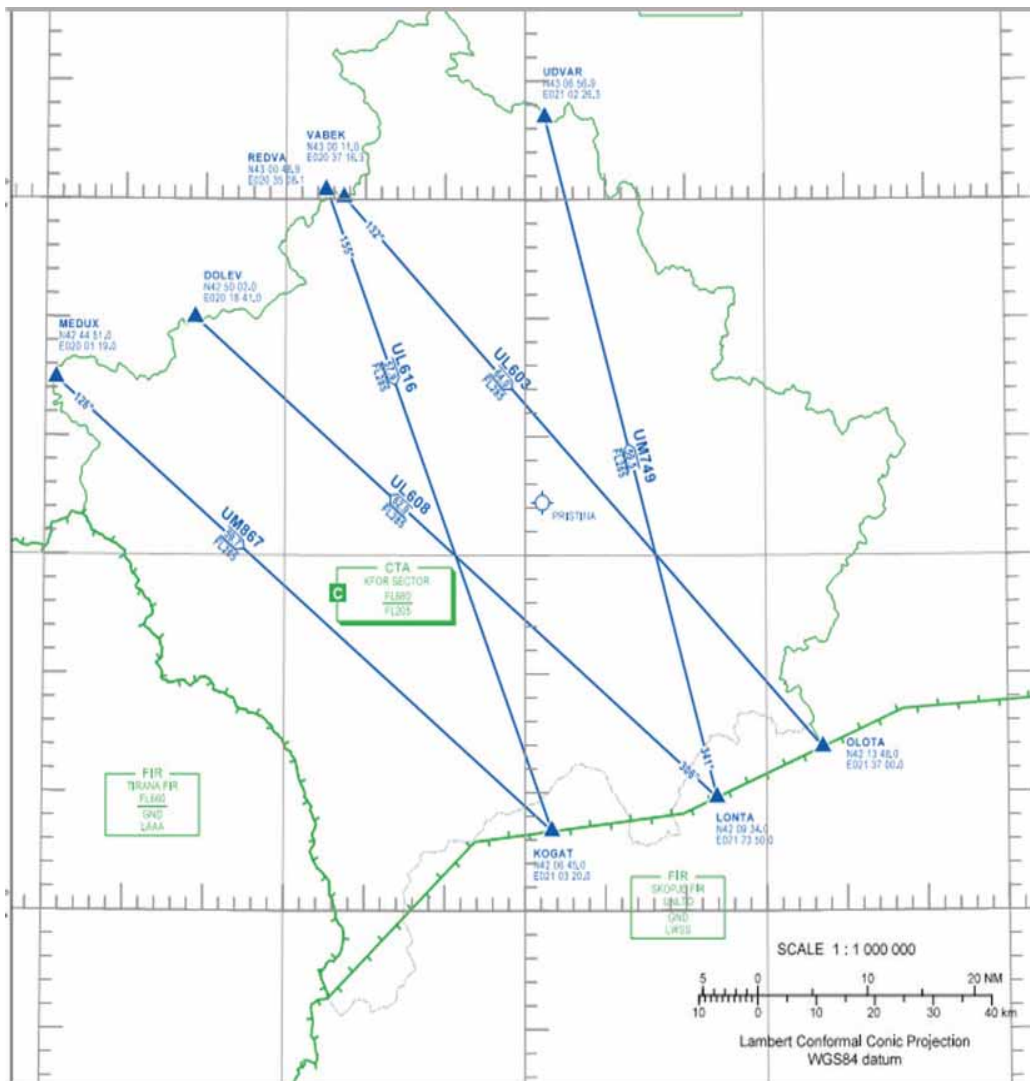

Figure 3. The upper airspace structure in the Republic of Kosovo - Sector 2 (FL285 to FL660)

b) Normalisation of lower airspace of Republic of Kosovo

Since the end of the war, the upper airspace of the Republic of Kosovo has been closed to overflights of civilian aircraft and is under NATO authority. This space was opened to commercial flights in 2014, under the management of HungaroControl. Our Air Traffic Controllers provide services in the lower airspace and manage take-offs and landings in/from Prishtina International Airport, as well as other flights within the territory of the Republic of Kosovo (mostly KFOR helicopters).

Air traffic control in the lower airspace of Kosovo is under the regulatory supervision of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo. Since the declaration of independence, authorities of the Republic of Kosovo worked closely with NATO, KFOR, EU, ICAO and other stakeholders in the region to normalise the Balkan airspace. This activity was developed under NATO's initiative: Balkans Airspace Normalization Meeting (BANM). Airlines showed great interest, since some routes that have been historically used in the international air traffic cross over Kosovo. Since the upper airspace is now considered to be normalised, as it

has been reopened to commercial flights since 2014, BANM activities are mainly focused on the normalisation of the lower airspace, which, above all, implies the opening of new air routes with all neighbouring countries. Activities undertaken during 2017 are described below.

On 30 and 31 October 2017, the first BANM meeting on the normalisation of Kosovo lower airspace at technical experts' level took place in Podgorica under the leadership of NATO International Staff. The Republic of Kosovo was represented in this meeting by representatives of the Ministry of Infrastructure, the Civil Aviation Authority and Air Navigation Services Agency. This meeting was also attended by a delegation from the Republic of Serbia, Montenegro and representatives of KFOR. Mr Giorgio Cioni, Head of Airspace Management, NATO, stated that NATO continues to be committed to the reopening of new routes in the Kosovo lower airspace to drive regional economic growth and make Prishtina Airport more competitive. Mr Cioni made clear that the task of this forum of experts is to find during the meetings by the end of 2018 the best technical and legal solution to increase the number of air routes in the Kosovo airspace under flight level 205 (up to 6.25 km), without entering into political discussions, but taking into account the responsibility of KFOR for Kosovo airspace. During the plenary meeting held on 31 October 2017, the chair of the meeting requested from both delegations to submit to NATO their proposals/arrangements by the mid of January 2018 for opening new air routes. These proposals will be compared in the following meeting to be held in February 2018 in order to draft a Technical Agreement between KFOR and each of the two service providers. ANSA, in full cooperation with CAA, will draft the technical proposal for opening air routes, by specifying all steps to be taken and will obtain the consent of MI before submitting it to NATO within the required deadline.

Full normalisation of Kosovo's lower airspace, among other things, means the opening of new air routes between the Republic of Kosovo and Albania, Montenegro and Serbia, which would serve all aircraft flying to PIA Adem Jashari. Currently, all flights to Prishtina are performed through only one air route linking Republic of Kosovo and Macedonia. New routes will shorten the flight time for about 15-20 minutes, will reduce operating costs to airlines, which in turn, should be reflected in cheaper tickets for our passengers. This normalisation will enable transit overflight through our lower airspace for many aircraft flying in other regional airports (e.g. Tirana, Podgorica, Skopje, Thessaloniki, and Nis). This will bring considerable financial benefits to our Air Navigation Services Agency. In addition, normalisation will stimulate the development of general aviation in our country and allow for unlimited utilisation of Gjakova Airport, among other things, for flight schools.

7.3 EUROPEAN COMMON AVIATION AREA AGREEMENT (ECAA AGREEMENT)

European Common Aviation Area Agreement (ECAA Agreement) is a multilateral agreement that establishes a single common market and common rules in the field of aviation, signed between the governments of the EU Member States, Iceland, Norway and the Western Balkan states. UNMIK signed this agreement on behalf of Kosovo and declared it provisionally applicable on 10 October 2006. The Republic of

Kosovo, through the Declaration of Independence, among other things, has accepted all of Kosovo's international obligations, including those concluded by UNMIK on its behalf. These obligations include the implementation of the ECAA Agreement. Implementation of the ECAA Agreement in the Republic of Kosovo has become mandatory through the Law on Civil Aviation and recently through the Stabilization and Association Agreement.

The General Secretariat of the Council of European Union, through a letter dated 25 October 2017, informed the Kosovo Mission to Brussels that EU and all other parties have completed the internal procedures necessary for entry into force of the European Common Aviation Area Agreement (ECAA Agreement), so it would enter into force on 1 December 2017. The entry into force was also confirmed by the Directorate General for Mobility and Transport of European Commission through a letter of 24 November addressed to the CAA. The CAA informed the institutions of the Republic of Kosovo responsible for aviation of this development.

The CAA, as a focal point for the Agreement, monitors its implementation by Kosovo institutions. The CAA regularly monitors legislation related to aviation issued by the EU, informs the country's other relevant aeronautical authorities about new EU normative acts and includes in its action plan each act other than mandatory acts which it considers necessary and applicable. EU legislation planned for transposition in 2017 is included in the National Plan for the Implementation of the SAA.

Tenth meeting of the Joint Committee of the ECAA Agreement

On 27 March 2017, in Skopje took place the tenth European Common Aviation Area Agreement Joint Committee meeting. The meeting was attended by representatives of the signatory parties to the Agreement: the European Commission, representatives of the Western Balkan countries, as well as representatives from EU Member States. There were also participants from the aviation industry.

The Joint Committee is the highest supervisory body of the ECAA Agreement and in its meetings are discussed progress and challenges in the implementation of the Agreement. The Joint Committee discussed the issues raised by the parties to the Agreement and industry in-between the two meetings.

The representative of European Commission presented the progress of aviation strategy implementation in Europe, developments in the EU aviation legislation, application of ECAA Agreement and its entry into force, and administrative assistance programmes for Balkan countries. It was stated that for countries which have fulfilled all requirements of the first phase of Agreement, decisions will be issued for transitioning to the second phase. However, for Kosovo, despite advancements in transposition and implementation of legislation of second implementing phase related to the civil aviation safety and security, a challenge for transitioning to the second phase remains the incomplete transposition of EU Directive No. 2003/88 on working time in the Law on Labour of the Republic of Kosovo.

During the bilateral meeting of Kosovo and EC representatives, following the Joint Committee meeting, in addition to the encouragement to complete, as

soon as possible, the last remaining requirements to transition to the second implementing phase of the Agreement, EC representatives requested to receive transposition instruments of Regulation (EU) No. 376/2014 on the reporting, analysis and follow-up of occurrences in civil aviation and Regulation (EU) No. 996/2010 on the investigation and prevention of accidents and incidents in civil aviation, as soon as they enter into force. These Regulations were transposed in 2017 by the CAA and the Aeronautical Accident and Incident Investigations Commission (AAIIC) of the Office of the Prime Minister, respectively.

7.4 STATE SAFETY PROGRAM (SSP)

According to the Law No. 03/L-051 on Civil Aviation (LCA), the CAA, as the authority responsible for the safety of civil aviation, should initiate and coordinate drafting and implementation of the State Safety Program (SSP) of civil aviation in the Republic of Kosovo. Drafting and implementation of the SSP is one of the CAA's strategic objectives for 2013-2018.

This is a joint program of all institutions with a role in civil aviation safety and policy, as determined by LCA, describing the state's system for the regulation and management of safety in the civil aviation.

Standards for drafting of this program are set by the International Civil Aviation Organization (ICAO), through Annex 19 *Safety Management* of the Chicago Convention. This Annex has entered into force in November 2013 and States that have ratified the Convention have an obligation to fully implement it in their medium-term work plans. The Republic of Kosovo has not yet had the possibility to adhere to this Convention; however under the Law on Civil Aviation, Kosovo has undertaken to implement all ICAO standards.

View from the State Safety Program Committee Meeting

To meet the SSP requirements, the actions described below were undertaken during 2017.

- On 30 November 2017, at CAA offices took place the second meeting of the **State Safety Program Committee** appointed through Decision No. 05/96 of the Government of Kosovo. In this meeting achievements so far in the implementation of obligations of Kosovo towards fulfilling ICAO Annex 19 standards with regard to aviation safety management in the country were discussed, and it was also discussed about the work plan for 2018 for all parties participating in this program.

The meeting was convened by the Director General of the CAA as part of fulfilling responsibilities of the Committee to meet at least once a year, as described in the document titled "Committee duties and responsibilities." We recall that SSP Committee in the Republic of Kosovo has been established by the Government Decision No. 05/96 issued on 26 June 2016.

- **CAA Safety Council Activities:** Since its establishment in 2015, the Safety Council operates within CAA with the purpose of reviewing and solving aviation safety issues. In order for this Council to cover all fields of aviation safety, its members are directors of all aviation areas related to safety. During 2017, this Council held numerous meetings to review and handle various safety issue. The Council usually provides recommendation to the Director General in its decisions, changes or immediate solutions in safety issues.
- GAP analysis documents for SSP have been updated in order to provide the latest information with regards to the fulfilment of duties towards SSP implementation.

7.5 AVIATION MATTERS RELATED TO EUROPEAN INTEGRATION

a) National Programme for the Implementation of the SAA

The National Programme for the Implementation of the SAA (NPISAA) for the period 2017-2021 was approved by the Government of the Republic of Kosovo on 10 March 2017 and by the Assembly of Kosovo on 18 April 2017.

For 2017, the CAA has foreseen the implementation of 17 legislative and one implementing measure, all of which have been completed, i.e., the planning for 2017 has been fully carried out.

For 2018, the CAA has planned transposition of 8 EU regulations and implementation of 1 implementing measure. Of these regulations, 3 cover the area of air traffic management and 5 the area of aviation safety. The implementing measure consists of converting by the end of 2018 PIA Adem Jashari certificate from one based on Annex 14 of the Chicago Convention to one based on the Regulation (EU) No. 139/2014, while CAA serves as a supporting institution in the important implementing measure of drafting the national civil aviation strategy.

Prishtina International Airport Adem Jashari is currently certified in accordance

with the provisions of Annex 14 of the Chicago Convention of 1944. With the entry into force of Regulation (EU) No. 139/2014 on aerodromes, the certificate will be converted in accordance with the requirements of this Regulation, that are stricter, by the end of 2018.

b) European Commission's Country Report on Kosovo

During 2017, the European Commission did not publish a Country Report on Kosovo. However, in September CAA provided the first input towards the European Commission Kosovo Country Report to be published in 2018. The CAA received concrete guidance questions of interest to the European Commission similar to the previous year.

In this first reporting, the CAA reported the approximation level of legislation under the ECAA Agreement in general, and more specifically the SES legislation package on air traffic management and aviation safety. In the horizontal question for all institutions, the CAA reported on the employment of an officer for economic regulation of aviation and on the ongoing recruitment process of an aviation legal officer, which have contributed to capacity building for economic regulation and transposition of the *Acquis*, respectively. The CAA also reported on the harmonisation of the national legal framework with the EU *Acquis* in relation to trans-European air transport networks.

c) SAA Sub-Committee Meeting

On 16 February 2017, the Sub-Committee on Environment, Transport, Energy and Regional Development, established within the structures for the implementation of the SAA, met in Prishtina. On April 13, the CAA received the final conclusions from the meeting. Regarding two issues related to air transport, which derive from the ECAA Agreement but do not fall under CAA's authority, it is requested to "approve the Concept Document on the regulation of work relations in accordance with the *Acquis* with regard to working conditions including working time (Q1 2018)" and "finalise and approve the Kosovo Aviation Strategy (Q1 2018)", an area to which CAA contributes under the leadership of MI.

On 16 August 2017, the CAA reported on the implementation of the conclusions from the first meeting of the Sub-Committee on Environment, Transport, Energy and Regional Development held on 16 February. On the horizontal question "Continue further approximation of the legal framework with EU *Acquis* in all sectors in line with EU best practices", the CAA reported on the *Acquis* transposed in 2017 up to that moment.

7.6 INTER-INSTITUTIONAL COOPERATION

The CAA has cooperated closely with other institutions responsible for civil aviation in Kosovo so that the entire state regulatory and supervisory system functions in a coordinated manner and in accordance with international standards and best practices. Moreover, professional support has been provided in the field of civil aviation to other state institutions, when necessary.

a) Cooperation with the Parliamentary Commission for EDICI

At the request of the Parliamentary Commission for Economic Development, Infrastructure, Commerce and Industry (EDICI), on 26 April 2017, the Director General of the CAA sent a report to the Chairman of the Parliamentary Commission for EDICI, Mr Muhamet Mustafa, regarding the implementation of Assembly recommendations on the 2015 CAA Annual Report. The report includes actions undertaken by CAA on the two addressed recommendations.

On 27 April 2017, Director General accompanied by Deputy Director General and Supervisory Board Chairman reported to the EDICI Parliamentary Committee on the 2016 CAA Annual Report.

b) Cooperation with the Ministry of Infrastructure

As provided by the Law on Civil Aviation, the CAA offered advice to the Minister of Infrastructure and the Civil Aviation Department in this Ministry on performing the responsibilities deriving from the law. During 2017 Director General held continuous communication with the Minister of Infrastructure on various topics of the civil aviation sector. Thus, at the meeting of 10 February 2017, Director General and the Minister of Infrastructure Lutfi Zharku reviewed LKIA's request for extension of Prishtina Airport runway. As part of the inter-institutional working group, established by the Minister of Infrastructure, the CAA prepared an explanatory opinion on the requirements for airport operations safety during the execution of construction works to be carried out in the framework of the runway extension and upgrading from "precise approach runway category II" to "precise approach runway category III b" at PIA Adem Jashari.

On 26 December 2017, CAA Director General met with the new Minister of Infrastructure, Pal Lekaj, during which they discussed, among other things, about civil aviation safety. Mr Gjonbalaj confirmed to Minister Lekaj that civil aviation safety is in line with international and European standards.

CAA is part of the working group on the National Civil Aviation Strategy, appointed by the Minister of Infrastructure, therefore has provided support to MI and contributed to the work of the group during the two technical missions implemented during 2017 on the possibility of further development of air transport market in the Republic of Kosovo.

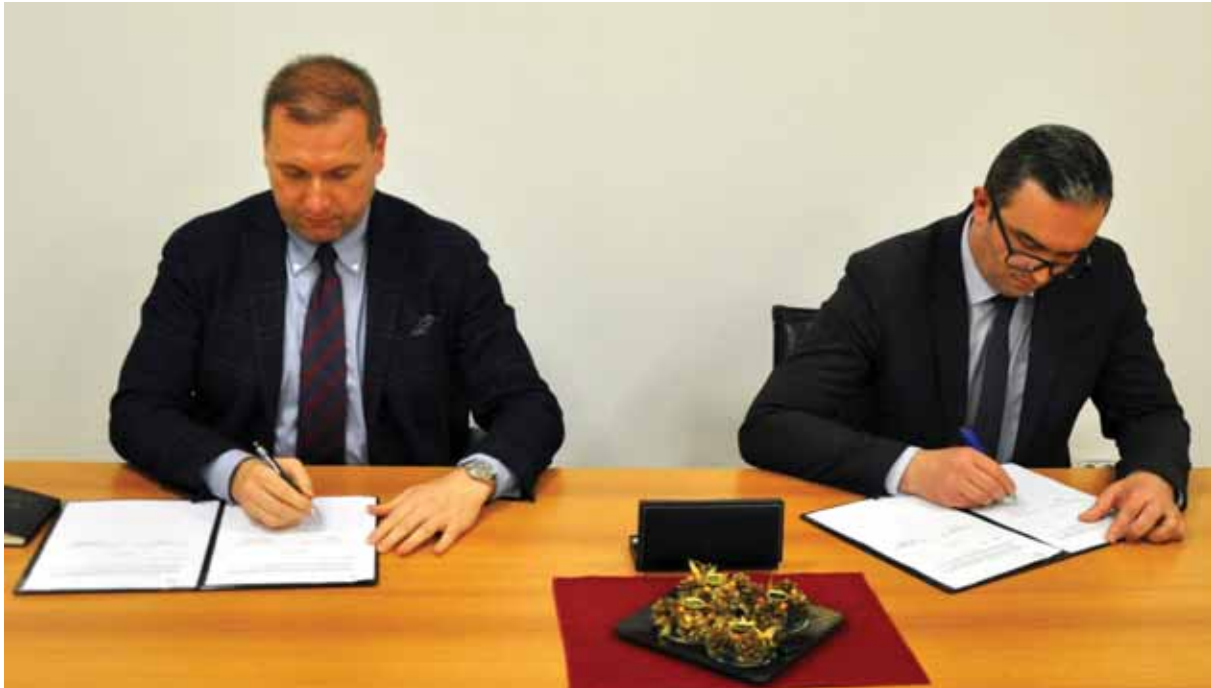
c) Cooperation with the Ministry of Internal Affairs

On 11 December 2017, the CAA signed a Memorandum of Understanding with the Ministry of Internal Affairs. The purpose of this Memorandum is that these two institutions act in close cooperation in relevant areas of civil aviation through coordination of actions within the duties and responsibilities of each institution under the Law.

With this Memorandum, the MIA agrees, *inter alia*, to notify the CAA of any case where the entity applying (to CAA) for certification or recertification, meets or does not meet the requirements of civil aviation security, as well as to notify the CAA without delay

in the event of a breach of the certification requirements related to security by an entity.

On the other hand, the CAA has agreed to notify the MIA of any case when an entity initiates the certification or recertification procedure with CAA, so that the MIA undertakes assessment and approval steps in the field of civil aviation security. Based on this memorandum, the CAA will also coordinate with the MIA for the conclusion of bilateral, regional and international agreements and memoranda of understanding in the area of civil aviation security, so that cooperation agreements are as of a single entity.

From the signing ceremony of the Memorandum of Understanding with MIA

d) Cooperation with KFOR

Very close cooperation with the KFOR aviation unit (J3 Air) has continued, particularly with regard to the normalisation of Kosovo's lower airspace over which KFOR has significant responsibilities, as well as in approving the general aviation flights and coordination of activities related to operation of Unmanned Aircraft Systems (drones).

e) Cooperation with AAIC

CAA has provided its contribution to the working group appointed by the Office of the Prime Minister for drafting Regulation No. 01/2017 on investigation and prevention of accidents and incidents in civil aviation, issued by the Aeronautical Accidents and Incidents Investigation Commission (AAIC) of the Office of the Prime Minister. This regulation transposes into the domestic legal order Regulation (EU) No. 996/2010 with the same title, which is required by the ECAA Agreement.

f) Cooperation with Kosovo Police

A series of meetings with Kosovo Police (KP) officials were held regarding the strategy at the state level in terms of reporting and response procedures for cases of aircraft illuminated with laser light in the airspace of the Republic of Kosovo. Advancement of the Memorandum of Understanding on Mutual Cooperation, signed between the CAA, KP and ANSA was also discussed during these meetings.

g) Cooperation with US Embassy

On 11 August 2017, Director General of the CAA met Mr Mathew Briggs and Mr Dren Pozhegu from the US Embassy's Economic Office in Pristina. Representatives of the American Embassy, since they had recently taken civil aviation as part of their portfolio, were interested in Kosovo's membership in ICAO, the opening of new air routes, and so on. Communication between the two sides has been ongoing with regard to civil aviation topics on which the US Embassy needed additional information or clarifications.

7.7 MEMORANDUM OF UNDERSTANDING WITH HUNGARY ON PUBLIC SERVICE OBLIGATION

On 23 February 2017, the Director General of the CAA signed on behalf of the Kosovo aeronautical authorities a Memorandum of Understanding with the Hungarian counterparts regarding the public service obligation for air transport. Mr Gjonbalaj was authorized by the Minister of Infrastructure on 9 February 2017 to sign on behalf of Kosovo aeronautical authorities.

The Public Service Obligation enables the creation of air transport links in EU law through the intervention of public authorities in cases when free market is not sufficiently attractive to establish such links. Public Service Obligations are governed by Regulation (EC) No. 1008/2008 transposed in Kosovo by the Ministry of Infrastructure through Regulation (MI) No. 2010/1.

Upon the bankruptcy of Hungarian airline Malev in 2012, Hungary's airline connections with the Balkan countries were lost for several years, and the Hungarian Government wanted to revive them. The Memorandum has no financial implications for the Government of the Republic of Kosovo while the Government of Hungary has an obligation to cover the potential losses of the winning bidder Wizz Air. After the signing of the memorandum, direct flights between Budapest and Pristina have started.

7.8 CAA ACTIVITIES AT THE INTERNATIONAL LEVEL

The CAA has participated in almost all regional civil aviation initiatives. These forums have a special significance for our country, knowing that Kosovo is not yet an equal member of the international family of nations in the field of civil aviation. We have used

every opportunity to present the work of our authorities and to deepen cooperation with CAAs of other countries. However, because our country has not been able to enter into contractual relations with the EU in the field of civil aviation (e.g. Working Arrangements with EASA), there are still serious obstacles to our treatment as a partner fully equal to the CAAs of the region.

a) Bilateral cooperation in the field of civil aviation

The CAA attaches great importance to cooperation with counterpart authorities in the region, considering that all Western Balkans countries are going through the same challenge - that of harmonization of legislation, regulations and standards in civil aviation with those of the EU. To formalize this collaboration, a number of technical cooperation agreements have been signed since the establishment of the CAA in 2009.

- **Bilateral cooperation with Albania**

In the framework of the agreement with Albania Civil Aviation Authority (ACAA), bilateral cooperation between the two regulators has continued.

The Director General and Deputy Director General of CAA with the management team hosted on 28 April 2017 in a meeting the new Executive Director of ACAA, Ms Lilika Radovicka. Ms. Radovicka thanked the participants for the hospitality and showed the steps she has taken upon taking office. She said she felt proud when Kosovo CAA is mentioned as a good example in national and international fora and that she feels comfortable always having the support of the Kosovo CAA. She pledged to be a strong ally of Kosovo in international civil aviation organisations in which Kosovo is not a member. The two Directors agreed on the exchange of experts and documentation in various areas of responsibility. In addition, the Aerodromes Department staff of Kosovo CAA supported their CAA colleagues in Albania during November to observe the simulated air emergency response exercise held at Tirana International Airport Mother Teresa in Rinas.

The joint oversight of the comprehensive exercise was highly appreciated by both sides because it enabled the exchange of experience and expertise of inspectors to be further applied in the interest of raising the aviation standards of both countries, and moreover established a closer link between the two institutions.

- **Bilateral cooperation with Croatia**

On 7 November 2017, a meeting was held between members of the CAA Supervisory Board and the Croatian Civil Aviation Agency. The Director General of CCAA, through a presentation, briefed colleagues from Kosovo on the institution he leads, its successes and challenges. Participants in the meeting discussed, *inter alia*, the deepening of cooperation in the field of civil aviation safety between the two states and the implementation of international regulations in the field of civil aviation. The Chairperson of the CAA Supervisory Board of Kosovo, Mr Samet Dalipi, thanked his Croatian colleagues for their hospitality and invited them on a working visit to Kosovo.

View from the meeting in Croatia

- **Bilateral cooperation with France**

Based on the Memorandum of Technical Cooperation, signed on 20 September 2012 by the CAA and the Directorate General of Civil Aviation of France, technical cooperation continued during 2017 between the authorities of two countries, which was mostly in relation to professional capacity building of the CAA and ANSA staff. The CAA inspectors have benefited from participation in 6 free technical workshops, mainly in the field of air navigation, organized by the National School of Civil Aviation - ENAC (Ecole Nationale de l'Aviation Civil) in Toulouse.

In addition, on 30 January 2017, the Director General of CAA, together with his team, had a meeting with Mr Jacques Weyant, Director of Cooperation for Europe, ex-Soviet states and Japan at the General Directorate of Civil Aviation (DPAC) of France, and Ms Corine Primois, Business Development Manager at ENAC.

The Director General briefed guests on the main developments in the civil aviation sector in Kosovo, with particular emphasis on the expected signing of the Working Arrangements with EASA and the entry into force of the Stabilization and Association Agreement that Kosovo signed with EU. The Director General thanked France's DPAC for continued support in building CAA's professional capacities by providing free trainings at ENAC. Mr Weyant promised to continue his support to CAA and to continue lobbying for Kosovo's membership in European and international aviation organisations.

b) Coordination of technical assistance in the field of aviation

The CAA is the focal point for a number of technical assistance projects in aviation, provided to our country by EU, in the scope of instruments available to countries that

aim EU membership. During 2017, the amount of technical assistance was significantly smaller than in previous years due to the completion of EASA IPA 3 and ISIS projects, whereas assistance received from EU funds through the BEYOND Project and the TAIEX Technical Assistance Instrument is described below.

- **BEYOND project**

BEYOND is an international cooperation project funded by the European Commission through the European Global Navigation Satellite Systems Agency (European GNSS Agency - GSA), which represents an important asset to support GSA in the implementation of the European Global Navigation Satellite System across Europe.

As part of the project, a closing meeting was organised between project coordinators and beneficiaries. As a beneficiary, Kosovo was represented in the closing meeting by the Air Navigation Services Department Director. This meeting was held on 14 and 15 June in Tallinn, Estonia.

The main purpose of the meeting was to present the results achieved and estimate future results for all activities implemented in the last two years of the project.

This project has been very welcome to the Civil Aviation Authority and the Air Navigation Services Agency since it enabled full technical and functional understanding of EGNSS. In the framework of this cooperation, Kosovo has benefited greatly from the expertise provided within the project development agenda.

- **TAIEX technical assistance**

During 2017, the CAA benefited from three technical missions financed by TAIEX, as follows:

- From 11 to 15 September 2017, two French experts from the National School of Civil Aviation - ENAC (Ecole Nationale de l'Aviation Civile) in Toulouse assisted ANS inspectors in Kosovo airspace optimization process.
- From 10 to 12 October 2017, an UK Civil Aviation Authority (UK-CAA) inspector supported aerodrome inspector team during inspection of the rescue and fire service at Prishtina International Airport.
- From 3 to 4 October 2017, two French experts supported ANS inspectors to plan the process flow related to their support for Kosovo in the project for the transition from Aeronautical Information Management Services to Aeronautical Information Management.

CAA aerodromes inspector team with the expert and LKIA management

7.9 REGULATORY/OVERSIGHT ACTIVITY

The basic function of the CAA is the oversight and regulation of civil aviation activities in Kosovo in order to guarantee safe operations in accordance with applicable standards. This is achieved through inspections, audits, licensing and certification. The CAA has professional and competent personnel for regulating civil aviation in the country. The Republic of Kosovo has a Law on Civil Aviation, which the European Commission has considered a model law for all Western Balkan countries. The CAA regulatory activity includes civil aviation safety in general and the economic regulation of airports and air navigation services providers in the Republic of Kosovo. Next, a brief overview of the regulatory and oversight activities of the CAA in the field of aviation safety will be given, divided into the following categories: flight safety, air navigation services and aerodromes. A brief overview of the activities of economic regulation at the airport, air navigation services provider and ground handling providers will also be given.

a) Flight Safety

In 2017, the Flight Safety Department (FSD) fully implemented the legislative plan under the National Programme for the Implementation of the Stabilization and Association Agreement (NPISAA). Fifteen regulations in the field of flight safety stemming from the European Common Aviation Area (ECAA) Agreement were planned to be implemented by this program. All the regulations have passed the transposition process and entered into force in 2017. Moreover, FSD drafted the Regulation for Unmanned Aircraft Systems (UAS), also known as drones. This Regulation is in force since January 2017.

- **Inspection of foreign aircraft on the apron**

In accordance with Article 50 of the Law on Civil Aviation, FSD inspectors conducted

thirty-one (31) Safety Assessments of Foreign Aircraft (SAFA) at PIA Adem Jashari.

The aircraft of the following airlines were inspected: Austrian Airlines (AUA); Bulgaria Air (LZB); EasyJet Co Ltd (EZY); Germanwings (GWI); Adria Airways (ADR); Belair Airlines AG (BHP); Germania Flug (GSW); Germania Airlines (GMI) (twice); SunExpress (SXS); Turkish Airlines (THY); Air Bucharest (BUR); Helvetic Airways AG (OAW); Tuifly (TUI); Edelweiss (EDW); Enter Air (ENT); Luxair (LGL); Wizz Air (WZZ) (twice); Pegasus Hava A.S. (PGT); Germanwings/Eurowings (EWG); TUI Airlines Belgium N.V. (JAF); Aero-Dients GmbH & Co. KG (AND); Binair GmbH (BID); Limak Aviation (6GP); Bonair Havacilik (6HH); Electra Airways (EAF); BH Air (BGH); Orange 2Fly (OTF) and a private operator (N/A).

CAA inspector during SAFA inspection of aircraft at PIA apron

During these inspections, a category 3 finding (with major impact on safety) was identified. After corrective measures were taken prior to flight in the presence of FSD inspectors, the aircraft was allowed to depart.

During these inspections a category 2 finding was also identified, which had to do with the lack of instructions for operation of the cargo door on the airplane, the pilot-in-command was informed thereof and appropriate measures were requested.

- **Auditing of aviation operators**

On March 23 and April 7, 2017, LKIA operator of PIA Adem Jashari was subject to an audit by the team of FSD inspectors for the purpose of renewing the certificate as a provider of ground handling services for hazardous goods. During the audit, two warehouses built in 2017 at the airport were inspected, one destined for hazardous goods while the other for radioactive materials. Upon establishing compliance with

the requirements of the CAA Regulation No. 8/2014 on conditions and methods of transporting dangerous goods by air, on 17 May 2017, the CAA renewed the certificate of the operator of PIA Adem Jashari for handling of dangerous goods for two years.

On 24 May 2017, FSD inspectors audited the Kosovo Aeronautical Federation (FAA) in order to verify the fulfilment of requirements for its certification as a flying academy (training organization) for paragliders. On 27 July 2017, the Director General of CAA, following FSD recommendation, issued the approval to the Aviation Academy training organisation for paragliders. This approval was issued pursuant to Article 15.1 (d) of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation and Article 19 of Regulation No. 1/2012 on conditions and methods of use of hand-gliders and paragliders. The approval was issued for a period of one (1) year.

On 26 July 2017, upon establishing compliance with the requirements set out in Article 13 of Regulation No. 8/2014 on conditions and method of transporting dangerous goods by air, FSD renewed the certificate for dangerous goods to the Turkish Airlines Inc. (THY), authorizing this aircraft operator to transport dangerous goods by air to and from PIA Adem Jashari. As obligation stemming from ECAA Agreement, Kosovo recognizes automatically certificates of dangerous goods issued to EU air carriers, by their states of registry.

On 21-25 August 2017, FSD inspectors responsible for dangerous goods supervised the basic training course on dangerous goods for operators' staff and ground handling agents receiving dangerous goods (categories 1, 2, 3 and 6) organized by PIA and lectured by a dangerous goods trainer from the training organization HEM Training Centre, Istanbul, Turkey.

On 30 November 2017, FSD inspectors audited the private postal operator A.L. Dushi LLC (UPS Authorized Contractor) in order to verify compliance with the requirements for issuing a certificate for the packaging and handling of dangerous goods, Category B (UN3373) and dry ice (UN1845), according to the requirements of CAA Regulation No. 8/2014 on conditions and method of transporting dangerous goods by air. A.L. Dushi LLC had applied for a dangerous goods certificate on 17 November 2017. During the audit, the premises of the applicant in Prishtina were inspected and it was ascertained that it is capable of carrying out the duties provided for in Article 14.3 of Regulation No. 8/2014. Therefore, the CAA issued the certificate on 4 December 2017.

- **Occurrence reporting in aviation**

With the aim of increasing aviation safety by preventing accidents and incidents, the CAA collects and analyses information relevant to the safety of civil aviation through its system of occurrence reporting. This information enables the CAA and the industry to be informed of the safety risks they face in order to support the full spectrum of safety management activities, including the adoption and implementation of mitigation actions where appropriate. Relevant safety information is reported, collected, stored, protected, exchanged, distributed and analysed in accordance with the requirements of CAA Regulation No. 09/2017 on the reporting, analysis and follow-up of occurrences in civil aviation, which entered into force on 21 September 2017.

Thus, during 2017, the CAA received reportings on a total of 149 occurrences in civil aviation, which represents a slight increase compared to the number of reported occurrences in 2016 and 2015, when 130 and 132 occurrences were reported, respectively. Compared to the number of occurrences reported over the past ten years, 2017 ranks second in terms of the number of occurrences, following 2014 when a total of 174 occurrences were reported. The total number of occurrences reported to the CAA from 2006 to the end of 2017 reached a total of 1213 occurrences. The slight increase in the number of occurrences in 2017 does not represent a decrease in the level of safety in civil aviation, but may be a result of more accurate reporting by participants in the aviation industry.

The reported occurrences are coded into different categories of occurrences according to the elements (of aviation involved in these occurrence) and together with the occurrences of the past two years are presented in the chart below, which is based on the data extracted from the CAA database in ECCAIRS 5 software (European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems):

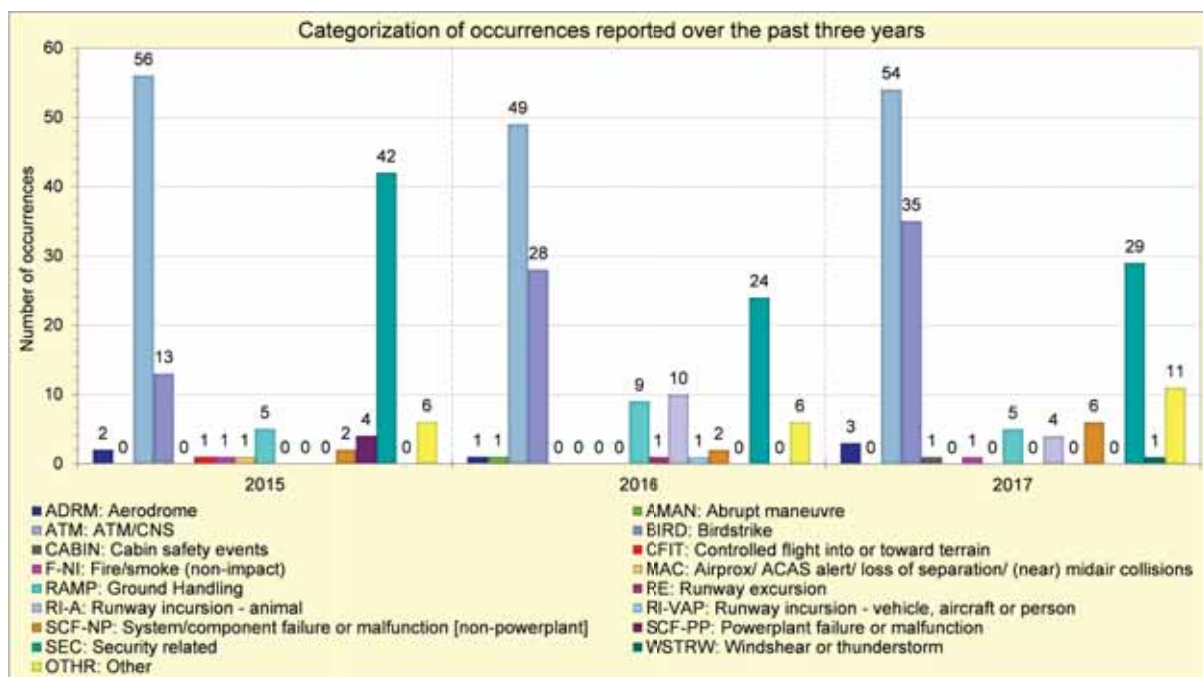

Chart extracted from CAA database - Categorisation of reported events during 2015, 2016 and 2017 (coding of occurrences according to the aviation elements involved)

The increase in the number of occurrences in 2017, as compared to 2016, can be attributed to the increase in the number of incidents encoded in the following six categories: ADRM (aerodrome), ATM (air traffic management/communication, navigation and observation), BIRD (bird strikes), SCF-NP (non-motor/system/component malfunction or failure), SEC (associated with security, which contains cases associated with laser attacks) and OTHR (other). From the chart it can be noticed that these categories together have influenced the increase of the total number of occurrences by 29 events. Apart from them, it can be noted that the following two categories: RAMP (ground handling) and RI-A (run-in of the animal)

have contributed to reducing the total number of occurrences by 10 occurrences. The other categories did not have a significant impact on the total number of occurrences.

For clarification, it should be noted that one of the reported occurrences has been encoded in two categories and therefore the total number of encoded occurrences appears to be 151, but in fact is 149 occurrences.

- **Transport of dangerous goods by air**

Pursuant to the Articles 57 and 59 of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation and Article 8.1 of the Regulation No. 8/2014 on the conditions and methods of transporting dangerous goods by air in the Republic of Kosovo, during 2017 a total of ninety-three (93) permits for the transport by air of shipments containing dangerous goods were issued to airlines operating at PIA Adem Jashari, which were previously licensed and possess import licenses for weapons and ammunition issued by the Ministry of Internal Affairs (MIA) or by Kosovo Agency for radiation protection and nuclear safety for import of radioactive material.

Of this number of permits, eighty-three (83) were issued to Turkish Airlines, eight (8) permits were issued to Pegasus Hava Tasimaciligi AS and two (2) permits were issued to Adria Airways airline.

Relevant procedures for permitting the transfer of weapons, ammunition, explosives, harmful or poisonous gases, nuclear fuels and radioactive materials have been amended. The forms of these permits have also been amended and the Dangerous Goods Inspector Procedure Manual has been amended, which was published on 7 February 2017.

On 2 March 2017, the basic training course of PIA Adem Jashari - LKIA for dangerous goods for passenger attendance personnel (category 9 of ICAO) and security screening personnel (category 12 e ICAO) was approved. Approval of the course is valid until 31 December 2018. On 14 March 2017, the delivery of this course was monitored. In addition, 200 registration numbers of course participants were issued.

On 14 June 2017, PIA Adem Jashari - LKIA applied for the approval of the basic training course for dangerous goods for load masters, load planners and flight crew members (ICAO category 10). The course was approved on 5 October 2017 after the renewal of the certificate of the LKIA operator of PIA Adem Jashari as a provider of training on dangerous goods. Approval of this course is valid until 31 December 2018.

On 19 June 2017, Turkish Airlines applied for the renewal of its certificate as dangerous goods handler. On 26 July 2017, after establishing compliance with the requirements set out in Article 13 of Regulation No. 8/2014 on conditions and method of transporting dangerous goods by air, FSD renewed the certificate for handling dangerous goods to Turkish Airlines.

On 22 August 2017, FSD renewed the certificate of PIA Adem Jashari operator as a

provider of training on dangerous goods after establishing compliance with the requirements and conditions for certification of the providers of dangerous goods training set out in Article 23 of Regulation No. 8/2014. LKIA, as a ground handling service provider and cargo handling agent, applied for renewal of its training provider certificate on July 12, and on August 16, FSD inspectors audited training rooms and equipment at PIA, as well as training data, procedures and facilities for storage of training records. FSD inspectors also verified other necessary PIA documentation and evaluated that the instructor who teaches the basic and periodic training programs for dangerous goods meets the requirements set out in Article 30 of Regulation No. 8/2014.

On 17 October 2017, the CAA monitored the course on dangerous goods intended for passenger attendance personnel (category 9 of the ICAO) and to security screening personnel (ICAO category 12), but which in this case was only held for security scanning personnel. This course was held by PIA Adem Jashari - LKIA.

- **General aviation oversight**

During 2017, there was a considerable number of general aviation activities, including GAT-VFR flights, paragliding, drone operations etc. These activities have undergone the approval process by the CAA, in accordance with Law on Civil Aviation and other relevant regulations. Below are more details on these activities.

GAT-VFR flights

Sixteen (16) applications were received for general aviation flights, which operate under visual flight rules (VFR). All these applications were approved by CAA and KFOR's J3-Air unit after establishing compliance with relevant requirements and coordination with relevant parties.

Licensing of paragliding pilots and paragliding activities

Flight safety inspectors worked on updating and supplementing the catalogue of theoretical test questions for paragliding pilot license and instructor privileges. This catalogue is supplemented with additional questions for the category of paragliding instructors. The updated catalogue has been published on the official CAA website. On 12 December 2017, a theoretical test was organized for new applicants for paragliding license and paragliding instructor. A total of eight (8) candidates participated in the test, of whom four (4) successfully passed the theoretical test. The practical part of the exam (flying) is expected to be organized during spring 2018 when weather gets better and after the candidates that failed the theoretical test have the opportunity to retake it.

Paragliding activity

The following Kosovo Aeronautical Federation applications for paragliding activities were approved:

- International Paragliding Championship, held in Istog on 8, 9 and 10 September 2017;
- International race of low precision target flying, held in the village of Kodrishtë, on 4 and 5 November 2017; and
- Flights in village Prekaz on 28 November 2017 in honour of Flag Day, KLA Day and Legendary Commander Adem Jashari's birthday.

Activities with Unmanned Aircraft Systems (UAS)

After more than six months of consultations with stakeholders, on 12 April 2017, the Regulation No. 01/2017 on Unmanned Aircraft Systems (UAS) entered into force. This regulation sets out the special conditions for the owners/operators of unmanned aircraft systems (UAS), also known as drones. Some of the compulsory novelties of this regulation are the registration of UASs, the definition of categories, classification of operating areas, general operating conditions, registration fees, and theoretical knowledge testing of owners and operators of UAS categories 3 and 4 (big drones).

Forty-five (45) unmanned aircraft systems were registered in CAA during 2017, while 57 requests for

Drone Registration Mark (UAS)

operations were approved. The approval of operators of unmanned aircraft systems has been done in close coordination with the Kosovo Police and

- **Aviation medicine**

Aviation medicine sector operates within FSD and is responsible for verifying the health condition of some categories of personnel that are licensed by the CAA.

Verification of health condition is performed at the Aviation Medicine Centre authorized by the CAA. For this purpose, on 1 February 2017, the CAA audit team audited the Aero-Medical Centre in Gjakova in accordance with legal requirements of Regulation No. 5/2015. The audit report resulted in two findings: a category 1 finding and a category 2 finding, whereby it was requested by the Aero-Medical Center to draft an action plan for addressing the identified findings within a specific timeframe.

On 5 September 2017, the Director General of CAA issued Executive Decision No. 09/ZDP/VE /2017, temporarily extending the authorisation of the National Centre for Occupational Medicine in Gjakova as an Aero-Medical Centre in the Republic of Kosovo, for a period of 6 months, i.e., until 4 March 2018.

This decision came as a result of the recommendations and after correcting the findings identified in the AMC audit on 1 February 2017.

During 2017, medical certificates were issued as follows:

- Thirty-one (31) Class 3 medical certificates to air traffic controllers of ANSA;
- Twenty-five (25) Class 2 medical certificates to members of the Kosovo Aeronautical Federation; and
- Three (3) LAPL medical certificates to private candidates who applied at CAA.

- **Banned aircraft in Kosovo**

According to Article 45 of the Law on Civil Aviation, aircraft of airlines which were banned by the EU to operate within the EU airspace are not allowed to fly in the airspace of the Republic of Kosovo. Moreover, the updated EU banned airlines list is posted online in the official website of the CAA. During 2017, no flight has been carried out by any airline from this EU list in the airspace of the Republic of Kosovo.

- **Approved licenses, certificates and permits, including their suspension and revocation**

License/certificate/permit	LCA Reference / Regulation	Number
Permit for transporting dangerous goods by air	Article 57	93
General aviation operation permit (GAT VFR)	Article 2 and 75	16
Permit for operation of Unmanned Aircraft Systems (UAS)	Regulation No. 6/2014	13
Permit for registration of Unmanned Aircraft Systems (UAS)	Regulation No. 01/2017	45
Paragliding pilot license	Regulation No. 1/2012	0
Medical certificate, Class 3	Article 37	31
Medical certificate, Class 2	Article 37	25
LAPL medical certificate	Article 37	3

Presentation of certificates and permits issued by the CAA to operators/crew

b) Air Navigation Services

• Air Navigation Services Agency (ANSA)

On 1 January 2016, pursuant to Law No. 04/L-250, the Air Navigation Services Agency was established, as a successor entity of PIA Adem Jashari – Air Control JSC. On 19 August 2016, the CAA certified ANSA for a period of 5 years for the provision of the following services: air traffic control services (ATC), communication, surveillance and navigation services (CNS), aeronautical information services (AIS) and meteorological services (MET). The certificate was issued pursuant to Article 78 of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation and upon fulfilment of safety, economic sustainability and security criteria deriving from Regulations No. 9/2009 and 7/2012, transposing into the national legal framework of the Republic of Kosovo Regulation (EC) No. 550/2004 and Regulation (EC) No. 1035/2011, respectively.

ANSA currently employs 30 air traffic controllers licensed by the CAA in accordance with Regulation No. 5/2012 on rules for air traffic controllers' licences and other certificates.

• Continuous Oversight of ANSA

Since the certification of ANSA as an air navigation service provider in 2016, the Department of ANS has consistently overseen maintenance and compliance by ANSA of the certification conditions through regular audits, ad hoc visits and inspections. The certificate issued by the CAA last year was conditional on the successful addressing of all identified findings until that date by 31 March 2017.

During 2017, as reported below, CAA audited ANSA continuously and according to the plan, verifying at the same time the fulfilment of regulatory requirements with emphasis on compliance with the requirements that were a prerequisite for certification.

Audits and inspections

The CAA air navigation service inspectors have carried out a total of four audits at ANSA:

- The first audit was carried out from 20 to 24 February 2017, the main purpose of which was to verify the implementation of some of the requirements deriving from CAA Regulation No. 7/2012 on conditions for provision of air navigation services and to verify the implementation of some of the requirements deriving from the CAA Regulation No. 5/2012 on rules for air traffic controllers' licenses and other certificates, with special emphasis on the certification of ANSA as a Training Organisation. Verification of compliance with the aforementioned requirements through audits is one of the steps of the certification process. During this audit, a total of 25 new findings were identified, while one of the previous findings was closed. The detailed report on this audit was completed and submitted to ANSA on 15 March 2017. In response, on 27 March 2017, ANSA submitted a plan with the corrective measures for the findings identified during this audit. The process of implementing these measures proposed by ANSA is consistently monitored by the ANS Department.
- The second audit was carried out from 24 to 28 April 2017, the purpose of which was to verify the implementation of the requirements deriving from ICAO Annex 11, CAA Regulation No. 14/2009, Annexes I, II and V of CAA Regulation No. 07/2012 and to verify the implementation of the findings which have been the criteria for ANSA certification. A report with the findings identified during this audit was submitted to ANSA, followed by the acceptance of the ANSA proposed plan with the corrective actions to address the findings of this audit. It is worth noting that during the second quarter of the year, the ANS Department received a significant number of evidence regarding the closure of some findings, mainly derived from the audit carried out in February.
- The third audit planned by ANSA was carried from 4 to 8 September 2017, the purpose of which was to verify the implementation of the requirements derived from ICAO Annexes 3 and 15, the CAA Regulation No. 14/2009, Annexes I, II and V of CAA Regulation No. 7/2012 and to verify the implementation of the findings which have been the criteria for ANSA certification. The ANS Department prepared a report summarizing the findings from this audit and forwarded it to ANSA. During October, ANSA submitted the proposed plan for addressing the identified findings. This plan has been approved while its implementation is being monitored by ANS inspectors, according to the deadlines foreseen in the plan.
- The fourth audit planned according to the oversight schedule was carried out from 4 to 8 December 2017, the main purpose of which was to verify the implementation of some of the requirements deriving from CAA Regulation No. 6/2012 on safety oversight in air traffic management and air navigation services and to verify the implementation of the requirements of the CAA Regulation No. 3/2011 on calibration of aeronautical installations from the air. The audit scope included the tracking of some of the findings identified by

the audit carried out in September this year. The audit report prepared by the team of inspectors described a total of 9 identified findings. Within the foreseen deadline, ANSA submitted the initial plan of the proposed measures, a plan which was revised and subsequently accepted by the CAA. The deadlines for closing the findings will be the focus of other follow-up audits expected to be carried out during 2018.

- **Certification of ANSA as a training organisation**

At the beginning of December 2017, the ANS Department recommended to the Director General the certification, according to EU standards, of ANSA as a Training Organisation for providing training services to air traffic controllers. ANSA was certified on 19 December 2017 by the CAA for a three-year period to provide services which belong to an Air Traffic Controller (ATC) Training Organisation, including ATC Unit Training and ATC on-going training.

The certificate was issued pursuant to Article 78 of Law No. 03/L-051 on Civil Aviation and after fulfilling the criteria stemming from CAA Regulation No. 5/2012 which transposes EU Regulation No. 805/2011 into the national legal order of the Republic of Kosovo.

The certification process started in 2016 when ANSA applied for certification. Based on this application, CAA carried out two audits and an inspection at ANSA until the final certification was granted. The purpose of the certification process is to allow ANSA to provide training services to air traffic controllers who provide services within the Republic of Kosovo. This certificate guarantees the provision of services at a satisfactory level and according to the standards of Regulation No. 5/2012 on rules for air traffic controllers' licenses and other certificates.

Issuance of the certificate gives proof of the safety and quality of the services provided but also requires continuous engagement by ANSA to comply with the certification conditions and further increase the quality of services. CAA will continue overseeing ANSA in order to guarantee the maintenance of the certificate and ensure that international standards and the above-mentioned requirements are continuously fulfilled. In the event of degradation of the services provided and of continuous failure to fulfil the standards, the CAA is entitled to revoke the certificate.

Ceremony of certificate delivery for training organisation

- **EASA assessment audit**

On 26 October 2017, the CAA received the final report of EASA assessment audit carried out from 21 to 25 November 2016 at CAA, with special emphasis on the field of air traffic management and air navigation services. Although this report was received almost a year late, the ANS Department has continued to address the findings identified during this audit in accordance with the compiled plan of corrective measures. Most of the points of the plan have been met but there are still a considerable number of proposed measures to be implemented according to the foreseen deadlines. It is worth noting, among other things, that the finding on certification of ANSA as a training organisation has been closed.

On 20 December 2017, this plan of corrective measures was officially submitted to EASA. The ANS Department will continue to maintain contacts with EASA until the final acceptance of the plan, and then will continue with the provision of evidence for the implementation of the proposed measures.

- **Changes to ANSA systems**

ANSA is very sensitive to the risks that may occur during daily work. The main purpose of these services is to prevent collision of aircraft in the air and on the ground.

For this reason, the safety management system requires that, prior to any changes to their systems, no matter the size, air navigation service providers must undertake appropriate steps to ensure that the change will not cause intolerable risks to the system. According to CAA Regulation No. 6/2012 which transposes EC Regulation No. 1034/2011 into our national legal order, providers of these services are obliged to

notify the CAA of any planned changes that could affect safety, and also are required by Regulation No. 7/2012 which transposes EC Regulation No. 1035/2011, to assess the potential risks and take all the necessary precautionary steps to avoid them, before they start implementing the changes.

During 2017, the CAA was notified of a planned change to ANSA systems entitled "Updating of the Kosovo Airspace and the Minimum Vectoring Altitude (MVA)". During the process of reviewing the documentation for this change, CAA requested ANSA to submit the following documents: Preliminary System Safety Assessment and the System Safety Assessment and also to submit the complete file for changes affecting the airspace.

The ANS Department reviewed the documentation submitted in August related to this change and confirmed that the change can be accepted since all possible measures have been taken to avoid any problems in the safety of operations and that all of the requirements arising from the regulations in force in the Republic of Kosovo have been fulfilled. This change was accepted on 7 September 2017.

- **Issuance of licenses to air traffic controllers and assessment of ratings**

The CAA is responsible for the issuance and renewal of licenses to air traffic controllers providing air traffic control services in the territory of the Republic of Kosovo. Considering the importance air traffic control service has for flight safety, controllers should fulfil a range of requirements and conditions, arising from CAA Regulation No. 5/2012 on rules for air traffic controllers' licenses and other certificates, to maintain their licenses and approvals. The requirements are mainly related to the level of professional competency, respectively to attending professional refresher training and to exercise the duties of an air traffic controller for a certain number of hours within a year. The controllers are also subject to professional evaluation on annual basis in order to verify the level of their competence. During 2017, CAA Regulation No. 5/2012 was replaced by CAA Regulation No. 19/2017 laying down technical requirements and administrative procedures relating to air traffic controllers' licenses and certificates. The regulation in question will begin to apply from March 2018 when air traffic controllers will be relicensed under this regulation.

Particular attention is also paid to English language skills, as the communication in international aviation is done in this language. English language skills are evaluated periodically and are taken into account when issuing or renewing a license. The CAA is obliged to ensure a high level of safety in providing air navigation services in the Republic of Kosovo airspace and therefore verifies the fulfilment of these requirements on a yearly basis and licenses the air traffic controllers accordingly. Controllers should also maintain good health, in accordance with legal requirements, and this is verified on a regular basis by the CAA, as part of the licensing process.

During 2017, the CAA issued competency assessment rating to two air traffic controllers, issued On the Job Training Instructor (OJTI) approval rating to one controller, while throughout the year has renewed the unit endorsements for other twenty-six ATCs.

Licensing of Air Traffic Controllers (ATCs)	Number of licensees
Renewal of ATC licenses	26
Revalidation of ratings	2+2+1
Licensing of ATC students	0
Licensing of ATCs	0

- **ANS National Performance Plan**

With the entry into force of CAA Regulations No. 1/2016 and 2/2016 at the beginning of January 2016, Kosovo CAA started working towards implementation of Performance Scheme for air navigation services. The scheme foresees the long-term performance planning and sets the performance targets in four key areas: safety, capacity, environment and cost efficiency.

The transitional phase will be implemented in the period 2017-2019, while the full implementation of the Performance Scheme will start from 2020 onwards. During the transitional phase, Kosovo CAA is obliged to compile and strengthen the National Performance Plan, monitor the achievement of performance targets and collect statistical data for the future. From 2020, Republic of Kosovo will be obliged to implement the Performance Plan, ensure the achievement of performance targets at the European Union level, monitor the implementation of the Performance Plan, and report annually to the European Commission.

A detailed work plan with concrete steps to achieve the full implementation of the Performance Scheme, which has been compiled in the framework of the ISIS II Programme, was formalized in the document entitled "Kosovo Roadmap towards the Implementation of the Single European Sky Performance Scheme".

During 2017, in the framework of the process foreseen in the plan, the CAA has worked on the collection of data which help in compiling historical trends in three key performance areas: safety, capacity and cost efficiency (indicators for the area of the environment are currently not applicable in Kosovo). CAA has also monitored the data received for the first semester of 2017, comparing the results obtained with the targets set in the Performance Plan for 2017-2019. Comparison of achievement of performance targets for 2017 will be made during the first semester of 2018.

- **Aeronautical Information Publication**

Pursuant to the CAA Regulation No. 5/2013 for the implementation of Annex 15 of the Convention on International Civil Aviation for aeronautical information services, the CAA is responsible for publishing the "Aeronautical Information Publication" document, known by its English acronym as AIP (*Aeronautical Information Publication*). This is a very important state document where all information about aviation of a state is published. The document itself contains three chapters: the first chapter contains general information on aviation, the second concerns airspace, and the third chapter deals with detailed specifications for each airport/heliport, including flight procedures for aeroplanes.

Since this publication is used to a great extent by the airline companies operating or intending to operate in Kosovo, the CAA ensures that Kosovo AIP is kept up to date and each change that occurs in relation to civil aviation within the state is reflected in the document. These are regular changes and are carried out through amendments on fixed cycles every 28 days, through the so-called Aeronautical Information Regulation and Control (AIRAC), and become effective every 56 days.

Two amendments and one AIRAC cycle were approved and published during this year in the Aeronautical Information Publication. The AIP AMDT 01/2017 was published on 2 February, the AIP AMDT 02/2017 was published on 27 April, and an AIP AIRAC 01/2017 cycle was published on 12 October 2017 but became effective on 9 November 2017.

The most recent aeronautical information publication is accessible at any time on the CAA website.

c) Aerodromes

Regulatory and safety aerodrome oversight is achieved through certification, approval and registration of aerodromes, approval of ground handling service providers, conduct of audits and inspections, as well as through the monitoring of activities to verify and ensure compliance with relevant legislation and standards. Above all, monitoring the work of certified or approved operators provides an effective method for continuous assessment of safety performance and proactive risk identification.

Prishtina International Airport Adem Jashari was certified on 1 December 2008 by the CAA as an international airport in accordance with the Law on Civil Aviation, the CAA Regulation No. 1/2008 on aerodromes, and the ICAO Standards and Recommended Practices. In 2011, the airport was given under concession and its management was transferred into the hands of the private operator, the Turkish-French consortium Limak - Aéroports de Lyon (Limak Kosovo International Airport J.S.C.). On 8 November 2013, based on legal requirements, on the occasion of transferring the operations at the new terminal, the CAA amended the certificate of the operator, Limak Kosovo International Airport J.S.C. (LKIA).

Upon entry into force of CAA Regulation No. 17/2017 transposing the European Commission Regulation No. 139/2014 laying down requirements and administrative procedures related to aerodromes, the formal process for certificate conversion according to the European Aviation Safety Agency (EASA) standards will commence in 2018.

Pursuant to Regulation No. 4/2011 on access to the ground handling market, on 1 January 2012, the CAA approved Ex Fis L.L.C. as a ground handling service provider for the category of fuel and oil supply, whereas on 1 June 2012, the CAA approved LKIA as a provider of several categories of ground handling services at PIA Adem Jashari.

- **Continuous aerodrome safety oversight**

One of the basic functions of the Aerodromes Department, to ensure safety of aerodromes in the Republic of Kosovo, is the implementation of an effective oversight system. Effective safety oversight is done through reviews and approvals of various

operator manuals, programs and procedures, through safety assessment approvals, and in particular through formal inspections (with or without prior notice to the operator) based on the annual oversight plan or depending on the situation that may require additional vigilance in terms of safety.

According to the plan of activities for regular monitoring and verification of the implementation of the standards applicable to PIA Adem Jashari operator and ground handling service providers, during 2017, the Aerodromes Department conducted six inspections, one of them in cooperation with inspectors of the Flight Safety Department, in order to verify the warehouse for storing dangerous goods, built by LKIA to fulfil the requirements for being certified as a dangerous goods handling operator. Also, an inspection of the Safety Management System (SMS) was carried out with a particular focus on reporting the occurrences and internal audits of the operator. Other inspections include one inspection carried out to verify the implementation of wildlife management requirements and procedures and one inspection of passenger handling service.

In this context, a three-day inspection was carried out in order to verify the operational readiness and implementation of the Rescue and Firefighting Service (RFFS) procedures at PIA Adem Jashari through field evaluations, document verification, personnel training, and availability of necessary equipment. During the inspection, the CAA aerodrome inspectors were accompanied by the inspector of the United Kingdom Civil Aviation Authority (UK-CAA), Neil Gray, an expert engaged through TAIEX, the Technical Assistance and Information Exchange Instrument of the European Commission.

Images from the inspection of firefighter services at PIA Adem Jashari

Aerodrome inspectors have also carried out an inspection of the fuel supply service provider Ex Fis. The inspection was planned and intended to verify the implementation of supply procedures with a particular focus on fuel quality control and maintenance of the fuel supply system.

- **Approval of LKIA Professional Training**

Aerodrome inspectors are responsible, *inter alia*, for the oversight of organisations providing professional training in the field of aerodromes in order to check compliance with the requirements set out in Regulation No. 1/2014 on professional training of employees and other aerodrome contracted employees, providers of ground handling services, and users of aerodrome services providing ground handling services themselves. In this context, the LKIA operator training program has been approved, while the provision of professional training on the Safety Management System - SMS, Load Control and Fire Fighting Command Staff has been inspected and evaluated.

The training program of the fuel supply service provider Ex Fis L.L.C. has been evaluated as well.

- **Conversion of PIA Adem Jashari certificate according to EASA requirements**

Based on the new CAA Regulation No. 17/2017 on requirements and administrative procedures related to aerodromes, the certification under this Regulation should be made by 31 December 2018. PIA Adem Jashari was certified on 1 December 2008, while on 8 November 2013, the CAA issued the amended certificate to LKIA operator for a period of 5 years from the date of issue, based on ICAO standards.

Prior to the expiry of certificate's validity, the aerodrome operator, in cooperation with the Civil Aviation Authority, shall compile the "certification basis" using the certification specifications drafted by the European Aviation Safety Agency (EASA), including any case of equivalent safety level and the special conditions that are identified and documented. After ensuring that the operator has demonstrated compliance with the certification specifications, the CAA will convert the certificate.

For this reason, during 2017, aerodrome inspectors held regular meetings with the LKIA working group to discuss the process of converting PIA Adem Jashari aerodrome certificate, to review the lists filled in by LKIA and to agree on the next steps.

The next meetings will continue throughout 2018. Conversion of PIA Adem Jashari certificate means its entry among the largest airports in Europe regulated by European Union standards.

- **Supervision of constructions in the airport protective zone**

Within the responsibilities for regulating the airport protective zones, the CAA has continued with the oversight of the implementation of Regulation No. 5/2010 on airport protective zones, amended and supplemented by Regulation No. 4/2016 and Regulation No. 2/2010 on marking of obstacles, amended and supplemented by Regulation No. 2/2013.

During 2017, CAA received several evaluations of applications for constructions within the airport protective zones from PIA Adem Jashari, such as the application for the construction of a new facility by Kosmonte Foods Kosova near the previously approved facility in Mali i Goleshit, Harilaq village, Municipality of Fushë Kosova, the application for the construction of concrete factory by Luantin Beton company in Sllatina village, Municipality of Fushë Kosova and the application for the construction of waste collection and recycling plant by Princi Company L.L.C. in Harilaq village, Municipality of Fushë Kosova.

The CAA has evaluated and revised in detail the received documentation and, after it was ascertained that the construction will not affect the safety of civil aviation operations, has approved the evaluations, provided that all the recommendations submitted are implemented.

Also, a French company has asked the CAA to evaluate a project proposal for the installation of a wind turbine farm in Çyçavica village, Municipality of Skenderaj, for potential obstacles that these turbines may cause to operations at Prishtina International Airport. After close cooperation between Aerodromes Department and Air Navigation Services Department at CAA, and based on the preliminary evaluations received by PIA Adem Jashari and ANSA, preliminary consent was given for the installation, at the proposed location, of measurement tower with instruments for wind measuring. The Applicant has been instructed in relation to the requirements and conditions to be fulfilled, based on applicable legislation in the Republic of Kosovo, in order to obtain the final approval for the implementation of this project.

As a continuation of the feasibility study of the project for the installation of wind turbine farm in Selac village, Bajgora Mountains, the German company, which in November 2016 obtained the preliminary consent of the CAA, made another request for the installation of another measurement tower with instruments for wind measurement. After evaluations by LKIA and ANSA, the CAA made the final evaluation and approved the installation of the measurement tower at the proposed location, always in compliance with the standards and regulations in force.

Within these evaluations, aerodrome inspectors continue the field monitoring to confirm the fulfilment of the requirements for marking of high objects based on the requirements in force.

- **Evaluation of applications for construction of heliports**

Three applications/expressions of interest for construction of heliports in the Republic of Kosovo have been received. In the consultative meeting with the Head of the Infrastructure Division at the Ministry of Health, a project was presented for the construction of the new Emergency facility within the complex of the University Clinical Centre of Kosovo, where the construction of the heliport to be used for transporting of patients by helicopter is foreseen. The CAA has presented all the requirements and standards to be met for approval of heliport, based on the CAA Regulation No. 3/2012 on approved aerodromes.

The application/expression of interest of the economic operator "KOS-KOMERC" in cooperation with the airline operator "VIVA Helicopters" from Albania for approval of

a heliport in Podujeva has been processed. Several meetings with the interested party were held, while the CAA inspectors carried out several visits to the proposed location for construction of the heliport. During this process, applicants were given all the necessary instructions to initiate the process of applying for and approval of a heliport.

The third application was submitted by the representatives of the AL TRADE CENTER construction company, who have expressed interest in the heliport approval process. After explaining the process, the CAA inspectors sent the manuals, regulations and other necessary documents to the interested party.

- **Comprehensive emergency exercise response at PIA Adem Jashari**

In accordance with the provisions of CAA Regulation No. 1/2008 on aerodromes and the Aerodrome Emergency Plan, in May 2017, PIA Adem Jashari organized a comprehensive emergency response exercise in the event of an air accident, which should be held every two years. The exercise was conducted under the supervision of CAA inspectors from the field of aerodromes, air navigation services and flight safety.

The comprehensive exercise is a simulation of an emergency as close to reality (to a real accident) and involves the activation of all functions responsible for response and for deploying all airport and state agency resources at the scene. Over 200 participants took part in the exercise, including 50 volunteers in the role of the victim and about 150 persons from state institutions and agencies responsible for responding to emergencies (as active participants or as observers), including the Civil Aviation Authority of Kosovo, the Air Navigation Services Agency, the Emergency Management Agency, Kosovo Police, Kosovo Security Forces, KFOR, representatives of airlines, Ministry of Internal Affairs, Aeronautical Accident and Incident Investigations Commission, etc.

Images from the comprehensive exercise for responding to emergencies at PIA Adem Jashari

Based on the meetings held after the exercise was carried out and based on the reports received from the responsible internal and external agencies, including the Civil Aviation Authority, the exercise demonstrated a high response readiness, thus ensuring that the airport can successfully withstand a possible emergency. On the other hand, during the exercise, alternative ways of improving the functioning of adequate response to an incident have been identified, and all responsible institutions, external ones and those within the airport, will conduct the analysis and the results may be reflected in the improvement of the Airport Emergency Plan and eventually in the National Response Plan, which is one of the primary goals of this exercise.

d) Economic regulation of aviation operators

The CAA is responsible for the economic regulation of airports and of air navigation service providers in the Republic of Kosovo. The economic regulation of these operators implies the measures taken by an aviation regulator to ensure that the charges levied by the airport and the air navigation service provider on airlines are set in a reasonable, transparent and non-discriminatory manner. Moreover, the regulator ensures that these charges are levied only after the service providers and users consult each other by exchanging information in a transparent manner. The CAA regulates and approves only the aeronautical charges which are related to the services provided by the airport and the air navigation service provider exclusively, without any competition, such as the passenger service charge, landing charge and terminal air navigation charge. In addition, the regulator ensures that the financial sustainability of operators is at an appropriate level in order not to affect the safety of operations.

- **Economic oversight of the airport**

The analysis of audited financial statements on the financial situation of the LKIA operator of PIA Adem Jashari at the end of 2016 has confirmed the positive business and financial sustainability of the company. It has also been verified that the insurance policy, with adequate coverage for damages the airport may cause, was extended in time. This is another important element of economic oversight of licensed operators in the field of civil aviation. LKIA has also submitted to the CAA the audited financial report on the charges regulated by the CAA and charges of ground handling services, indicating that the financial accounts of ground handling services are separate from the financial accounts pertaining to other airport activities, as required by Article 4 of the CAA Regulation No. 4/2011 on access to the ground handling market.

Throughout 2017, LKIA continued to offer airlines Incentive Program 2016-2018, which was approved by the CAA in 2016. The airlines that have fulfilled the conditions set out in the program have applied to benefit from the full exemption or from the discount on the payment of some aeronautical charges, most often from the landing charge. Based on Incentive Program Implementation Report submitted by LKIA, the CAA has concluded that the Incentive Program has been useful to the public as the opportunities to travel from PIA Adem Jashari have increased. The Incentive Program resulted in increased flights to four destinations (Berlin-Schonefeld, Paris-Charles De Gaulle, Zurich, and Geneva), while a new destination (Milan-Bergamo) began operating. Since the current Incentive Program expires in March 2018, LKIA, by the

end of 2017, submitted to the CAA the request for approval of the continuation of the Incentive Program for 2018-2020.

- **Economic oversight of ANSA**

Pursuant to the CAA Regulation No. 3/2016 laying down a common charging scheme for air navigation services, ANSA annually proposes to the CAA for approval a terminal unit charge rate applicable the following year. In this context, ANSA submitted to the CAA, throughout 2017, valid documents to support their proposal for the cost of providing the air navigation terminal service during 2018, the provision of terminal unit services for 2018 and hence the rate of the proposed charge. Since the ICAER Department has conducted a comprehensive analysis of the documentation and costs declared by ANSA for 2018, it recommended to the Director General of CAA the issuance of Executive Decision No. 16/ZDP/VE/2017 which sets the terminal unit charge in the Republic of Kosovo in the amount of € 378 starting from 1 January 2018, valid for one year. This value determined by the CAA is lower than that proposed by ANSA (€391), and higher than the charge collected during 2017 (€ 364). Under the assumption that terminal services units will increase by 6% in 2018 compared to 2017, this charge is expected to earn ANSA approximately €3.7 million. The navigation terminal charge is levied on airlines by ANSA for terminal air navigation services it provides in the airspace of the Republic of Kosovo and this is the only source of income for ANSA. HungaroControl will continue to provide services to aircraft that overfly Kosovo until April 2019 therefore the revenues for this service go to the Hungarian air navigation service provider. While setting aeronautic charges, the CAA takes care to approve only eligible and necessary costs to provide service in accordance with the applicable regulation in order to protect passengers' interest and airport competitiveness.

The CAA has confirmed the validity of the ANSA insurance policy of 30 December 2016. The insurance policy for liability in aviation covers the period from 1 January

to 31 December 2017 and covers EUR 200,000,000 for each case and in aggregate in relation to liability for products.

- **Economic oversight of ground handling service providers**

There are two ground handling service providers operating at PIA, which are approved by the CAA for this purpose: the operator of PIA Adem Jashari, LKIA, as provider of a wide range of services (passenger handling service, baggage handling service, aircraft handling on the ground etc.) as well as Ex Fis LLC which supplies aircraft fuel. Both operators are in constant supervision by the CAA on the maintenance of safety and economic criteria.

Both of these companies, through independent auditors' reports, reviewed by the CAA have demonstrated a stable financial situation during 2016, and moreover have demonstrated fulfilment of Article 4 of the CAA Regulation No. 4/2011 on groundhandling market, which stipulates that in cases when the operators provide other services as well, the financial accounts for groundhandling should be separated from other activities they provide.

In terms of the economic oversight of ground handling service providers, the validity of the LKIA insurance policy for operations at PIA, covering the period from 4 April 2017 to 3 April 2018 and covering an amount of EUR 100,000,000 for each case and in aggregate in relation to liability for products, has been confirmed. Also, the validity of the Ex Fis L.L.C. insurance policy, covering USD 500,000,000 for each case and in aggregate in relation to liability for products and covering the period from 26 May 2017 to 25 May 2018, has also been confirmed.

7.10 LEGISLATIVE ACTIVITY

Based on the competencies vested by Law No. 03/L-051 on Civil Aviation, the CAA is authorised to issue bylaws for implementation of the Law on Civil Aviation, transposing international civil aviation standards (known as Standards and Recommended Practices "SARP" of the Annexes to the International Convention on Civil Aviation - Chicago Convention) and for the implementation of EU legislation in the field of civil aviation, in terms of ECAA Agreement and others, which are applicable to EU countries, but that have not yet officially become part of this Agreement.

The CAA transposes the EU legislation in full compliance with the provisions of the Kosovo Government Administrative Instruction No. 3/2013 on standards for the drafting of normative acts. This implies that each draft regulation drafted by the CAA, which transposes an EU bylaw, passes through the procedure of approval by the Ministry of European Integration before being signed by the Director General.

a) Bylaws

The CAA applies transparent procedures during the issuance of bylaws in compliance with CAA Administrative Instruction No. 1/2012 on public consultation procedures.

All the CAA bylaws are subject to public consultation by stakeholders. This consultation follows the procedures and time limits provided, during which each stakeholder, whether natural or legal person has the right to give comments, suggestions or require additional information from the CAA structures that place a draft-act in public consultation. The form of receiving these comments/suggestions from stakeholders can be organized in the form of roundtables, depending on the number of interested persons, or through electronic correspondence. Following the completion of the public consultation process, the CAA structures are required within two weeks to prepare a report which provides answers on the comments received, and explains the reasons for accepting or rejecting suggestions to change the provisions of draft bylaws subject of public consultation.

The CAA bylaws are published in the electronic platform of the Official Gazette of the Republic of Kosovo and the official website of the CAA.

Ensuing are the bylaws issued during 2017:

- Regulation No. 01/2017 on unmanned aircraft systems (UAS);
- Regulation No. 02/2017 laying down common airspace usage requirements and operating procedures for airborne collision avoidance;
- Regulation No. 03/2017 on the fees and charges levied by the European Aviation Safety Agency;
- Regulation No. 04/2017 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations of third country operators pursuant to CAA Regulation No. 3/2009;
- Regulation No. 05/2017 laying down detailed rules on fines and periodic penalty payments pursuant to CAA Regulation No. 3/2009;
- Regulation No. 06/2017 amending CAA Regulation No. 3/2009 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency;
- Regulation No. 07/2017 on working methods of the European Aviation Safety Agency for conducting standardisation inspections and for monitoring the application of the rules of the Annex to the CAA Regulation No. 3/2009;
- Regulation No. 08/2017 on common rules on air traffic flow management;
- Regulation No. 09/2017 on the reporting, analysis and follow-up of occurrences in civil aviation;
- Regulation No. 10/2017 amending CAA Regulation No. 4/2015 as regards operations by Union air carriers of aircraft registered in a third country;
- Regulation No. 11/2017 laying down a list classifying occurrences in civil aviation to be mandatorily reported according to CAA Regulation No. 09/2017;
- Regulation No. 12/2017 amending CAA Regulation No. 6/2015 as regards flight testing;
- Regulation No. 13/2017 amending CAA Regulation No. 6/2015 as regards the implementation of essential requirements for environmental protection;
- Regulation No. 14/2017 amending CAA Regulation No. 4/2015 as regards requirements for flight recorders, underwater locating devices and aircraft tracking systems;
- Regulation No. 15/2017 on additional airworthiness specifications for a given

- type of operations and amending CAA Regulation No. 4/2015;
- Regulation No. 16/2017 amending CAA Regulation No. 5/2015 as regards pilot training, testing and periodic checking for performance-based navigation;
- Regulation No. 17/2017 on requirements and administrative procedures related to aerodromes;
- Regulation No. 18/2017 amending CAA Regulation No. 5/2015 laying down technical requirements and administrative procedures related to civil aviation aircrew; and
- Regulation No. 19/2017 laying down technical requirements and administrative procedures relating to air traffic controllers' licences and certificates.

Also, the following draft regulations have been drafted:

- Draft Regulation on requirements for service providers concerning air traffic safety electronic personnel (ATSEP) training and competence assessment; and
- Draft Regulation on administrative fines.

The draft regulations listed above are expected to enter into force in 2018.

b) Executive decisions and administrative decisions

The following are the Executive and Administrative Decisions issued by the CAA Director General during 2017:

Executive decisions

1. Decision No. 01/ZDP/VE/2017 for Mr Besim Brahim, issued on 10 January 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without the CAA authorisation.
2. Decision No. 02/ZDP/VE/2017 for Mr Getoar Maksuti, issued on 10 January 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without the CAA authorisation.
3. Decision No. 03/ZDP/VE/2017 for Mr Blerdi Malushi, issued on 16 March 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without the CAA authorisation.
4. Decision No. 04/ZDP/VE/2017 for Mr Hëzër Bikliqi, issued on 30 March 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without the CAA authorisation.
5. Decision No. 05/ZDP/VE for Mr Julian Buijzen, issued on 19 May 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without CAA authorisation.
6. Decision No. 06/ZDP/VE/ for Mr Fitim Hajdari, issued on 1 June 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without CAA authorisation.
7. Decision No. 07/ZDP/VE/ for Mr Veton Berisha, issued on 9 June 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation without CAA authorisation.
8. Decision No. 08/ZDP/VE/2017 for Mr Arton Krasniqi, issued on 11 August 2017, imposing a fine of 100 EUR due to unmanned aircraft operation and recording without CAA authorisation.

9. Decision No. 09/ZDP/VE/2017 issued on 5 September 2017, authorising the National Occupational Medicine Centre in Gjakova as the Aviation Medicine Centre (AMC) in the Republic of Kosovo for a fixed period of time.
10. Decision No. 10/ZDP/VE/2017 for Mr Mustafa Erkatrici, issued on 2 October 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation and recording without CAA authorisation.
11. Decision No. 11/ZDP/VE/2017 for Mr Hoffer Stef, issued on 17 October 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation and recording without CAA authorisation.
12. Decision No. 12/ZDP/VE/2017 for Mr Driton Rukovci, issued on 24 October 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation and recording without CAA authorisation.
13. Decision No. 13/ZDP/VE/2017 for Mr Adam Krystian Galica, issued on 15 November 2017, imposing a fine of EUR 50 due to unmanned aircraft operation and recording without CAA authorisation.
14. Decision No. 14/ZDP/VE/2017 for Mr Driton Rukovci, issued on 30 November 2017, imposing a fine of EUR 100 due to unmanned aircraft operation and recording without CAA authorisation.
15. Decision No. 15/ZDP/VE/2017, issued on 7 December 2017, rejecting the approval of 2018 terminal unit charge of EUR 391, as proposed by ANSA.
16. Decision No. 16/ZDP/VE/2017, issued on 22 December 2017, determining the 2018 terminal unit charge in the amount of EUR 378.

Administrative Decisions

1. Decision No. 1/2017 on the appointment of the Recruitment Commission of the Officer at the DICAER, issued on 10 January 2017.
2. Decision No. 2/2017 on the appointment of the Recruitment Commission for the Director of Administration and Human Resources, issued on 12 January 2017.
3. Decision No. 03/2017 on the appointment of the Commission for the CAA Asset valuation, issued on 17 January 2017.
4. Decision No. 04/2017 on the appointment of the Commission for inventorying of non-financial assets in the CAA, issued on 17 January 2017.
5. Decision No. 05/2017 on the appointment of the Commission for the settlement of the disputes and complaints in the CAA, issued on 18 January 2017.
6. Decision No. 06/2017 on the appointment of the third member of the Commission for the settlement of the disputes and complaints in the CAA, in relation to a complaint on the selection of the successful candidate in the competition AACK/ADM/BNJ/02/2016, issued on 18 January 2017.
7. Decision No. 07/2017 on the appointment of the third member of the Commission for the settlement of disputes and complaints in the CAA, in relation to the complaint of Ms Safete Selmani, issued on 17 March 2017.
8. Decision No. 8/2017 with which the complaint filed by the complainant, in connection with the failure to respond to the complaint on the transfer in the position of the head of the legal office, is rejected as ungrounded, issued on 13 April 2017.
9. Decision No. 9/2017 on the appointment of the Selection Commission, for the

- recruitment of the Director for Administration and Human Resources in the CAA, issued on 18 April 2017.
10. Decision No. 10/2017 on the appointment of the Recruitment Commission for the position of the Officer for administration and expenses, issued on 2 May 2017.
 11. Decision No. 11/2017 on the appointment of the third member of the Commission for the settlement of the complaints and disputes, in connection to the complaint dated 15 June, regarding the selection of the successful candidate in the competition AACK/ADM/BNJ/03/2017, issued on 16 June 2017.
 12. Decision No. 12/2017 on the appointment of the Officer for Administration and Expenses, Mr Alban Thaqi in the exercise of the duties and responsibilities of the Asset Officer, issued on 31 July 2017.
 13. Decision No. 13/2017 on the appointment of the Working Group for the amendment and supplement of the Administrative Instruction No. 02/2012 for stationery and archive, issued on 14 August 2017.
 14. Decision No. 14/2017 on the appointment of the Working Group for drafting the Regulation on Fines in the CAA, issued on 29 August 2017.
 15. Decision No. 15/2017 on the appointment of Sadete Krasniqi to perform the duty of HR Manager during leave of HR Manager from 4 September until 6 October 2017, issued on 29 August 2017.
 16. Decision No. 16/2017 on the appointment of the Civil Service Selection Commission for the recruitment of the position "Adviser on aviation legal issues", issued on 31 August 2017.
 17. Decision No. 17/2017 on the termination of employment relationship for Mr Naser Grajçevci, effective 1 November 2017, issued on 1 November.
 18. Decision No. 18/2017 on the appointment of the Commission for valuation and depreciation of CAA assets, issued on 24 November.
 19. Decision No. 19/2017 on the appointment of the Commission for inventorying, issued on 24 November.
 20. Decision No. 20/2017 on the appointment of the Commission for the admission of goods by Belfort economic operator, for the supply of CAA with furniture, issued on 14 December.

Orders

1. Order No. 01/2017 on the use of landline and mobile telephony services, for the purpose of carrying out official works and duties, issued on 8 November.

a) Penalties/Complaints/Disputes

Out of sixteen Executive Decisions issued during 2017, thirteen of them contain penalties for unauthorized operation with unmanned aircraft. All the penalties imposed were paid. There were no complaints or disputes.

7.11 TECHNICAL PUBLICATIONS FOR THE INDUSTRY

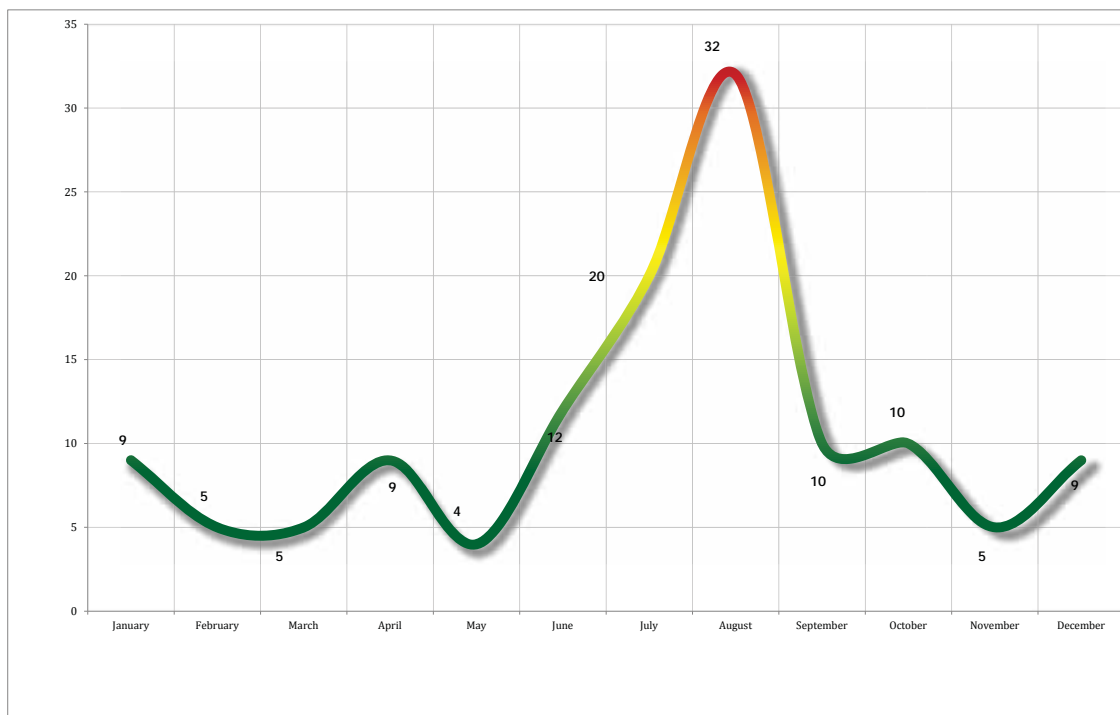
In order to support the operators in implementing the legislation in force, the CAA continuously issues technical publications for the civil aviation industry.

Publication of the “Occurrence Reporting Overview 2016”

In 2017, the CAA published the report “Occurrence Reporting Overview 2016”, in which all occurrences to the CAA in 2016 are reported. According to the legislation in force in the Republic of Kosovo, “occurrence” implies an operational hurdle, defect, error or other irregular circumstances that affected or could affect the safety of flight.

During 2016, a total of 130 occurrences were reported to the CAA, which were classified and categorized depending on the impact of aviation safety, as well as their nature. These reportings were submitted by the staff of Prishtina International Airport Adem Jashari, Air Navigation Service Agency, KFOR and the airline companies. The “Occurrence Reporting Overview” contains statistics of these occurrences, a brief description for each category of occurrences, as well as the description of some selected occurrences.

The document “Occurrence Reporting Overview 2016” is available on the CAA official website www.caa-ks.org.

Number of occurrences during 2016

7.12 INFORMATION OF THE PUBLIC AND ACCESS TO PUBLIC DOCUMENTS

a) CAA Bulletin *Aviatori*

Civil Aviation Authority publishes the monthly bulletin *Aviatori*, with emphasis on the CAA developments and the aviation industry in general. A total of 10 issues of this bulletin were published during 2017 and distributed electronically to the Kosovo institutions, industry and general public, through e-mail and the CAA official website.

Cover of Bulletin for the month of June 2017

b) Access to public documents

Through Decision No. 19/2012, the Director General has appointed the public relations officer, at the same time responsible for receiving and processing requests by legal and natural persons for access to CAA public documents, in accordance with the Law No. 03/L-215 on Access to Public Documents.

Three requests for access to public documents were received. All requests have been met within the deadline. From the applicants, two were from the media and one from the civil society. All three requests were for information.

c) CAA official website

Maintenance of the new CAA website launched in 2016 continued into 2017. Website has been enriched with online forms for voluntary and mandatory reporting of occurrences, a donation to the CAA through the cooperation with the Open Data Kosovo organisation. The direct, online reporting facilitates and encourages aviation occurrence reporting procedure.

7.13 ADMINISTRATION AND HUMAN RESOURCES

The Administration and Human Resources Department, as a supporting unit in the CAA, has supported the CAA regulatory activities, by carrying out human resources, finances, procurement, logistics and archive procedures. In order to ensure an effective work, the issuance of new legislation and legislation amendments in the field of public administration of the Republic of Kosovo were constantly monitored. CAA staff was informed and the Internal Administration Procedures Manual was updated, in order to reflect the changes.

a) Procurement during 2017

Procurement activities conducted	Name of Economic Operator awarded the contract	Date of contract signing	Contract value
CPA - Central Level Public framework contract for fuel supply	HIB PETROL	11.02.2016 - 11.02.2019	Premium for fuel 0.055 € 36 month contract
Physical security of the CAA facility and property, one position (guard)	Body Guard	31.03.2016	950.40 €
Physical security of the CAA facility and property, one position (guard)	LUANI LLC	03.05.2016	29,997.00 € 36 month contract
Water supply	ADEA GROUP LLC	24.05.2016	670.00 € 12 month contract
Technical design and print services	EUROPRINTY LLC	13.06.2016	2,449.00 € 12 month contract
Insurance services for three CAA official vehicles (Full Casco, TPL and TPL+)	KS ILLYRIA JSC	03.06.2016	989.52 € 12 month contract
CPA - Central Level Public framework contract for supply with office material LOT 1	NTG BLENDI & NTL RILINDJA	04.08.2016 - 04.08.2019	1724.40 € 36 month contract
CPA - Central Level Public framework contract for supply with office material LOT 2	EUROPRINTY LLC	04.08.2016 - 04.08.2019	2338.29 € 36 month contract
CPA - Central Level Public framework contract for air transport services	ALTAVIA TRAVEL & AS TRAVEL	04.08.2016 - 04.08.2019	1.27 € (profit on tickets) 36 month contract
CPA - Central Level Public framework contract for supply with tires	EUROGOMA LLC	04.08.2016 - 04.08.2019	1,230 € 36 month contract

CPA - Central Level Public framework contract for supply with hygienic material LOT II	BENI DONA PLAST LLC & PERFECT BLUES	09.08.2016 - 09.08.2019	4,709.20 € 36 month contract
CPA – for Independent Agencies (less than 50 employees) Public framework contract for vehicle insurance	SIGMA INTERALBANIAN VIENNA INSURANCE GROUP JSC	26.09.2016 - 26.09.2019	2,790.90 € 36 month contract
CPA – for Independent Agencies (less than 50 employees) Certification of Quality Management System of the CAA according to Standard ISO 9001:2015	TUV AUSTRIA HELLAS LTD	24.10.2016 - 24.10.2019	4,700.00 € 36 month contract,
CPA – for Independent Agencies (less than 50 employees) Supply with toner	NTG BLENDI	30.11.2017	764.00 €
CPA – for Independent Agencies (less than 50 employees) Supply with IT devices	EUROPRINTY LLC	07.12.2016	9,057.00 €

7.14 FINANCIAL REPORT

a) Budget and expenses ratio

The CAA's approved budget for 2017 was 925,274 €. During the budget review, CAA had budgetary cuts in the economic categories. Similarly, during December 2017, the Government of the Republic of Kosovo rendered a decision on savings and budget allocations, as well as for the transfers, reallocations of budgetary organisations for 2017, according to the Decision No. 10/19, dated 15 December 2017, the Decision No. 01/21, dated 22 December 2017 and the Decision No. 02/22, dated 27 December 2017 of the Republic of Kosovo, savings were made in budget allocations for 2017.

Following the Government review and the decisions on savings, the CAA final budget for 2017 in KFMIS was €873,762.95, including the funds received in December 2017 in the amount of €4,693.84, from "BEYOND" project funded by the European Commission.

During the fiscal year 2017, CAA spent €839,594.94, which means that the realization in percentage is 96% of the final allocated budget. The table 1 represents the approved

budget and incurred expenditures in percentage for each category.

Table 1 – Budget and expenditures expressed in %

Description	Final Budget in KFMIS	Expenditures	Expenditures in %
Wages and salaries	639,919.49	639,919.49	100%
Goods and services	220,105.46	193,185.10	88%
Utilities	13,738.00	6,490.35	47%
Total	873,762.95	839,594.94	96%

b) Revenues

CAA revenues are deposited in the official bank account created by the Director of the Treasury Department of the Ministry of Finance. Revenues from the passenger safety charge for November and December 2017 are registered at the beginning of 2018, in accordance with the memorandum signed between the CAA and the PIA Adem Jashari operator. These revenues are transferred 45 days after the end of the month.

The CAA revenues from the passenger safety charge, as well as from the licensing and certification fees in accordance with the Regulation No. 2/2015 on the fees levied by the CAA are shown in the Table 2 below.

Table 2 – Own Revenues

Description	Notes	2017	2016-1	2015-2
		€	€	€
Tax Revenue 1				
Tax Revenue 2				
Revenue from penalties - Fines 1		750	200	550
Revenue from penalties - Fines 2				
Revenues from certification & licensing 1		15,950	30,835	19,370
Revenue from SAP registration charge		830		
Revenues from sale of assets and services				
Revenues from the passenger security charge		1,847,534	1,684,774	1,512,842
Bank interest income				
Revenue from exchange position changes				
Accreditation fees				
Revenues from property				
Other Receipts				
Total		1,865,064	1,715,809	1,532,762

c) Donor Designated Grants

In December 2017, CAA received the second part of donation from the European Commission for the project “Design and flight procedures through satellite signals” in the amount of €4,693.81. The remaining part in the amount of €0.03 from 2016 was

carried to 2017. During 2017, the CAA did not have expenditures from the project “Design and flight procedures through satellite signals”.

d) Budget Expenditures

The financing of all the CAA activities for 2017 according to economic classifications is presented in the tables below. Expenditures were €839,594.94. CAA employees are paid the base salary (including work experience) and no other allowances.

Budget expenditures based on categories are presented in the Table 3, the salaries in the Table 4, while the budget expenditures based on activities (goods and services, and utilities) are presented in the Tables 5 and 6.

Table 3 - Statement of cash receipts and payments

Statement of cash receipts and payments for the Civil Aviation Authority of Kosovo							
For the year ended on 31 December 2017							
	Notes	2017		2016 -1		2015 -2	
		Single Treasury Account	Payments from external third	Single Treasury Account	Payments from external third	Single Treasury Account	Payments from external third
		KCB		KCB		KCB	
SOURCES OF FUNDS							
Governmental grant		839,595		828,018		821,860	
Own revenues							
Dedicated revenues							
Donor designated grants		-		4,129		2,609	
Borrowings							
Development trust funds							
Other receipts							
Total		839,595	-	832,147	-	824,469	-
USE OF FUNDS							
Operations							
Wages and salaries	2	639,919		625,223		622,980	
Goods and services	3	193,185		200,339		194,478	
Utilities	4	6,490		6,585		7,011	
		839,595	-	832,147	-	824,469	-
Transfers							
Transfers and subsidies	5						
Capital expenditures							
Properties, buildings and equipment	6						
Return of borrowings	7						
Other payments	8						
Total		839,595	-	832,147	-	824,469	-

Table 4 - Salaries

Description	Budget	2017						Total	Comparison	2016 -1	2015 -2
	Final €	GQ €	THV €	THD €	GPD €	H €	FZHM €	Payments €		€	€
Net wages through payroll	528,270	528,270						528,270		516,035	514,408
Union payment								-			
Net payment overtime								-			
Contract employees(not on payroll)								-			
Tax withheld on personal income	50,705	50,705						50,705		49,642	49,239
Pension contribution-employees	30,472	30,472						30,472		29,773	29,666
Pension contribution-employer	30,472	30,472						30,472		29,773	29,666
Wages and salaries	639,919	639,919	-	-	-	-	-	639,919	1	625,223	622,980

Table 5 – Goods and services

Description	Final	2017						Total	Comparison	2016-1	2015-2
	Budget	GQ	THV	THD	GPD	H	FZH	Payments		€ '000	€ '000
	€	€	€	€	€	€	€	€			
	24	6						6			
Official travel expenses abroad	13,500	13,355						13,355		11,158	13,472
Per diem for official travels abroad	15,000	13,040						13,040		12,552	15,192
Accommodation on official travels abroad	13,800	10,741						10,741		8,639	11,680
Other expenses on official travels abroad	3,323	2,095						2,095		2,450	2,339
Mobile phone expenses	10,000	9,869						9,869		9,888	9,993
Mailing expenses	1,050	409						409		754	440
Expenses for use of optical cable	150	146						146		145	145
Education and training services	18,220	17,982						17,982		14,779	21,837
Various intellectual advisory expenses	20,860	20,860						20,860		23,629	9,862
printing services, not marketing	4,500	2,075						2,075		3,896	4,474
Other contracting services	5,500	4,147						4,147		3,699	2,805
Technical services	2,100	1,609						1,609		1,647	4,348
Phones	2,000	1,935						1,935			
Computers	200	118						118		9,057	
Other equipment	5,000	4,195						4,195		151	400
Office supplies	827	564						564		11,189	10,093
food and drink supplies (not official lunches)	11,071	10,253						10,253		1,017	1,136
Cleaning supplies	1,627	895						895		3,492	3,474
Oil for heating	3,500	2,526						2,526		18,763	14,773
Fuel for generator	14,000	13,996						13,996			
Fuel for vehicles								-		2,361	2,796
Vehicle registration	3,000	1,800						1,800		315	315
Vehicle insurance	350	315						315		1,004	1,642
Municipal taxes	1,000	783						783		30	30
Security of the facility-others	30	30						30		10,341	11,674
Maintenance and repair	10,000	9,732						9,732		4,413	5,061
Maintenance of the facility	5,000	4,653						4,653			
Maintenance of the information technology	500	95						95		867	687
Maintenance of furniture and equipment	1,500	694						694		153	288
Rent for the facility	680	319						319		42,000	42,000
Vacancy advertisements	42,000	42,000						42,000		400	175
Official lunches	2,100	1,110						1,110		1,549	3,349
Payment of tax on rent	3,000	839						839			
								-			
Goods and services	215,412	193,185	-	-	-	-	-	193,185	1	200,339	194,478

Table 6 - Utilities

Description	Budget	2017						Total	Comparison	2016-1	2015-2
	Final	GG	OR	DR	DDG	B	DFT	payment		on %	€'
	€	€	€	€	€	€	€	€			
Electricity	6,862	4,879						4,879		4,726	5,040
Water	1,200	424						424		513	447
Waste	600	252						252		254	271
Central Heating								-			
Telephone expenses	5,076	935						935			
Payment-Court decisions								-		1,092	1,252
Utilities	13,738	6,490	-	-	-	-	-	6,490	0	6,585	7,010

e) Budget forecast/execution

Table 7 presents the collected revenues, the approved budget as well as its execution. As explained in the Table 1 above, the CAA has executed 96% of the final allocated budget.

Table 7 – Budget execution report

		2017				2016-1	2015-2
		Initial budget (Allocation) A	Final budget (Allocation) B	Execution C	Variance D=C-B	Execution E	Execution F
Notes		€	€	€	€	€	
Receipt of cash in the Treasury account							
Tax revenues	9						
Non-tax revenues	10			1,865,064	1,715,809	1,532,762	
Dedicated revenues	11						
Donor designated grants	12	0	4,695	4,695	4,129	6,738	
Borrowings	13						
Others	14						
Total receipts collected from the KCF		0	4,695	1,869,759	-	1,719,938	1,539,500
Cash payments from the treasury account							
Wages and salaries	2	688,484	639,919	639,919	-	625,223	622,980
Goods and services	3	223,052	220,105	193,185	(26,920)	200,339	194,478
Utilities	4	13,738	13,738	6,490	(7,248)	6,585	7,011
Transfers and subsidies	5				-		
Capital expenditures	6				-		
Return of borrowings	7				-		
Others	8						
Total payments conducted by the BRK through the LIVTh		925,274	873,763	839,595	(34,168)	832,147	824,469

f) Capital investments

CAA did not have any capital expenditures in 2017.

g) Comparative budget table for the last three years**Table 8 – Budget comparison for the last three years**

Description	Budget			Execution		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
Salaries	639,919	625,223	622,980	639,919	625,223	622,980
Goods and Services	220,105	200,339	208,501	193,185	200,339	194,478
Utilities	13,738	6,994	8,468	6,490	6,585	7,011
TOTAL	873,763	832,556	839,949	839,595	832,147	824,469

h) CAA budget for 2018

The Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo has made the budget request for 2018, in accordance with the terms and legal procedures of the Republic of Kosovo.

For the operation and performance of activities as planned, the CAA requested a budget of €1,200,955.72. CAA budget request was not approved as such, and the CAA approved budget for 2018 is in the amount of €953,652.

8. AUDIT OF THE CAA

a) Audit by the National Audit Office of Kosovo

In February and April 2017, the National Audit Office (NAO) audited the CAA's annual financial statements for the year ended on 31 December 2016. This audit has been focused on the annual financial statements, financial management and internal control (including budget management and execution) and internal audit system. The NAO report, received in June 2017, in the overall conclusion states that the CAA has designed a good system of internal control and financial management. This year, as in the previous ones, the NAO has given an "Unmodified Opinion" and confirmed that the "CAA financial statements for 2016 present a true and fair view in all material aspects". According to this report, budget management is performed in full harmony with the adequate principles of financial management. Four recommendations are given in the report of the National Audit Office, which the CAA has immediately addressed and implemented based on the provisions in force.

b) Meeting with the CHU for Internal Audit within Ministry of Finance

During 2017, the CAA did not undergo an audit by the Internal Audit Office of the Ministry of Finance. However, on 20 July 2017, the General Director together with the Deputy General Director hosted in a meeting the Officers of the Central Harmonization Unit (CHU) for Internal Audit within the Ministry of Finance. The aim of this meeting was the monitoring and review of the financial management and control activities in the CAA, whether they are being implemented in compliance with the rules for financial management and control, as well as making sure that the information submitted in the self-evaluation questionnaire is correct.

The CHU within the Ministry of Finance performs the monitoring and evaluation of the quality of financial management and control activities in the public sector entities, pursuant to the Law on Public Financial Management and Accountability.

9. CHALLENGES

Challenges faced by the CAA in 2017 can be divided into two groups: technical-professional challenges and operational challenges. The first is related to the fact that the CAA still, for political reasons outside its scope, cannot become an equal member of the family of aviation organisations, be they European or global. Although the CAA strictly meets the requirements of the European Common Aviation Area Agreement, the other party to this Agreement, the European Commission on behalf of the European Union, despite our efforts, has not ensured that the CAA is treated equally with other associated agreement parties by accepting the conclusion of Working Arrangements between EASA and CAA and giving Kosovo the status of observer in this EU agency. At the same time, the failure to gain membership in intergovernmental organisations,

ICAO, ECAC and EUROCONTROL represent daily obstacles in the work of the CAA and the overall development of aviation in Kosovo. More information concerning the importance of membership in these organisations can be found in section 7.1 of this report.

Operational challenges are mainly related to the insufficient budget which is significantly hindering the regular operation of the organisation. The insufficient budget for training, which would enable inspectors to pursue refresher trainings, which are mandatory under international standards in order to hold inspector credentials, is becoming a concern with each passing year. The aviation *Acquis* is constantly being amended and supplemented and the aviation regulator should have a well-trained staff, either through trainings or through consultations, in order to oversee the implementation of these requirements in the industry it regulates.

Loss of technical staff is a challenge that is accompanying the CAA in the recent years and this is even more worrying given the deficit of aviation educated staff in Kosovo. Similarly, the CAA is not being enabled to recruit the staff needed, as foreseen by the internal regulation of the organisation and, as a consequence, part of the professional and technical staff is delegated administrative responsibilities.

Another challenge remains the provision of a government building for CAA needs or the construction of a CAA building with own source revenues, in order avoid rent.

Since January 2016, the Central Procurement Authority has taken over the responsibility of contracting goods and services for the CAA, and in certain cases, the failure to contract services timely has led to the impossibility of carrying out tasks within the set deadline.

10. AIR TRAFFIC STATISTICS

According to the statistics collected by the operator LKIA, in 2017, the Prishtina International Airport Adem Jashari served a total of 1,885,136 passengers. This number of passengers is an increase of 8.08% compared to the number of passengers served in this airport in 2016 (1,744,202).

As usual, August had the highest passenger number, a total of 241,905 passengers, which is followed by July with 234,565, while the lowest was in February with 108,784 passengers. There was a double-digit increase in April, July, August, September and December. July and September were marked with an increase of over 12%, while April with an increase of 20%.

The number of flights performed in Prishtina during the last year was 7,508 flights or 3.5% more than the last year. More flights were noted in July and August, with 882 and 934 flights respectively. On the other hand, February had the lowest number of flights, 433.

Of destinations, Zurich leads with 17.6% of all passenger traffic, Basel (BSL/MLH) – 12.7%, Düsseldorf – 8.8%, Istanbul (IST) – 7.3%, Geneva – 7.0%, Stuttgart – 5.8%, Munich – 5.6% and Vienna – 5.2%. By country, Switzerland leads with 37.3% of the total traffic from Prishtina, followed by Germany with 28.6%, Turkey with 16.4%,

Austria with 5.2%, Slovenia with 2.7%, and so on.

By airline, Germania leads with 294,633 passengers served during 2017 to and from Prishtina, followed by Easy Jet with 255,810, Edelweiss – 211,810, Adria Airways – 177,166, Turkish Airlines – 144,040, Eurowings – 131,889, Germania Flug – 166,467 and so on.

Regarding onward destinations from Prishtina, New York (JFK) is on the lead, followed by London (Heathrow), Helsinki, Copenhagen, Zurich and Frankfurt.

Transport of freight and mail by air marked an increase of 4%, but from a low base.

Complete statistics are found in Annex 4 of this report and on the CAA website: <http://caa-ks.org>

	Passengers in 2017	Increase from 2016
Sarajevo	957,696	14%
Podgorica	1,055,142	21%
Ljubljana	1,683,045	20%
Skopje	1,868,272	13%
Prishtina	1,885,136	8%
Tirana	2,630,338	20%
Zagreb	3,092,047	12%
Belgrade	5,343,420	8%

Prishtina airport compared to airports of the capitals in the region

ANNEX 1 – LIST OF TRAININGS

* sponsored trainings are highlighted in blue

Position	Training/Workshop	Training institution
Airworthiness Inspector 1	Training on EU ramp inspection programme	JAA Training Organization
Airworthiness Inspector 2	Training on EU ramp inspection programme	JAA Training Organization
	Periodic training on dangerous goods for the category 6 staff	IATA
	Training on harmonisation of national legislation with EU legislation	KIPA
General Aviation Inspector	Training on safety assessment of foreign aircraft	JAA Training Organization
Helicopter Operations Officer	Training on non-commercial air operations with complex motor-powered aircraft	JAA Training Organization
Authorised Medical Examiner	Annual scientific meeting of the Aviation Medical Examiners of the UK, with the theme "Mental health and Pilots "	Association of Aviation Medical Examiners, United Kingdom
Aerodromes Inspector 1	Training on airfield ground lighting	ADB
Aerodromes Inspector 2	Training on de-icing/anti-icing	JAA Training Organization
Aerodromes Inspector 3	Training For Ground Service Providers- ISAGO	IATA
ANS Director	Workshop on Large Scale 4D Trajectory Planning	French National School of Civil Aviation
ANS Inspector 1	Training on transition from AIS to AIM	French National School of Civil Aviation
ANS Inspector 2	Training on KTA competences and certification of the training organization	Institute of Air Navigation Services
ANS Inspector 3	Training on designing flight based instrumentation procedures , Phase 1	French National School of Civil Aviation

	Training on oversight of provision of MET information	Institute of Air Navigation Services
	Training on designing flight based instrumentation procedures, Phase 2	French National School of Civil Aviation
	Training on designing flight based instrumentation procedures, Phase 3	French National School of Civil Aviation
	Training on transition from AIS to AIM towards SWIM	Institute of Air Navigation Services
	Training on designing flight procedures for helicopter	French National School of Civil Aviation
ICAER Director	Training on civil aviation management	Civil Aviation Academy of Singapore
Senior Officer for International Cooperation	Training on regulatory auditing techniques	JAA Training Organization
Officer for Economic Regulation of Airports and Air Navigation Services	Training on project cycle management and pre membership instrument (IPA II)	KIPA
	Training for accounting technician	Society of Certified Accountants and Auditors of Kosovo
Quality and Safety Manager	Training on lead auditor certified for ISO 9001:2015	TUV Academy
Executive Officer	Training on financial management and control	Ministry of Finance
DAHR Director	Training on harmonisation of national legislation with EU legislation	KIPA
	Training on globalization and HR management, procurement, budget crisis and management performance	FLSA
Procurement Manager	Training on globalization and HR management, procurement, budget crisis and management performance	FLSA
Personnel Manager	Training on drafting legislation in the Republic of Kosovo	KIPA
	Training on general administrative procedures	Prudencia

	Training on globalization and HR management, procurement, budget crisis and management performance	FLSA
ADM Officer	Training on "E-pasuria"	Ministry of Finance
	Training on globalization and HR management, procurement, budget crisis and management performance	FLSA

ANNEX 2 – CAA ACTION PLAN FOR 2017 AND ITS REALIZATION

1. AIRSPACE NORMALISATION									
ACTIONS (planned)	Responsible Unit	DEADLINE				STATUS Brief Report	In Progress		
		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4		Completed	Not Completed	
								Outside CAA or externally dependent	
1.1 Full normalisation of the lower airspace for general aviation									
1.1.1 Request to ANSA for preparation of VFR maps	ANS/FSD/AGA	X					At SSP Committee meetings, necessary actions for access to maps of the Kosovo Cadastral Agency were discussed with ANSA and MI		
1.1.2 Preparation of VFR maps	ANSA								
1.1.3 Approval of VFR maps (following receipt by ANSA)	ANS/FSD/AGA					X			
1.1.4 Delegation of lower airspace to Kosovo authorities	COMKFOR								
2. MEMBERSHIP IN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS									
2.1 Membership in ICAO									
ACTIONS (planned)	Responsible Unit	DEADLINE				STATUS Brief Report	In Progress		
		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4		Completed	Not Completed	
								Outside CAA or externally dependent	
2.1.1 Technical support to MFA in the process of applying for membership in ICAO	GDO/ICAER	X	X	X	X		All the supporting documentation has been sent to the Kosovo Embassy in Washington and the process of applying for membership is being reviewed		
2.1.2 Membership in ICAO	MFA								
2.2 Membership in ECAC									
2.2.1 Technical support to MFA in the process for membership application. Next steps toward membership can only commence following membership in ICAO (item 2.1.2)	ICAER/GDO	X	X	X	X				
2.3 Membership in EUROCONTROL									
2.3.1 Technical support to MFA in the process of membership application. Next steps toward membership can only commence following membership in ICAO (item 2.1.2)	ICAER/GDO	X	X	X	X				
2.4 Preparation of the study and legal instrument on liability to third parties on the ground									
2.4.1 Submission of the study and draft-law to MI	GDO		X	X					
3. CONCLUSION OF INTERNATIONAL AND REGIONAL TECHNICAL AGREEMENTS									
3.1 Conclusion of Working Arrangements with EASA									
ACTIONS (planned)	Responsible Unit	DEADLINE				STATUS Brief Report	In Progress		
		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4		Completed	Not Completed	
								Outside CAA or externally dependent	
3.1.1 Signing of Working Arrangements between CAA and EASA on standardisation	GDO								
3.1.2 Signing of Working Arrangements between CAA and EASA on SAFA	GDO								
3.1.3 Signing of Working Arrangements between CAA and EASA on ECCAIRS	GDO								

4. FULL IMPLEMENTATION OF REGULATORY RESPONSIBILITIES									
4.1 Completion of secondary legislation									
ACTIONS (planned)	Responsible Unit	DEADLINE				STATUS Brief Report	In Progress		
		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4		Completed		
							Not Completed		
						Outside CAA or externally dependent			
4.1.1	Regulation transposing ICAO Annex 19 on Safety Management	QSO		X			Approval in 2018		
4.1.2	Drafting of Manual on professional trainings at CAA	FSD/AGA/ANS/QSO			X		In the 2018 plan for implementation of SSP		
4.1.3	Transposition of Commission Regulation (EU) No 139/2014 on aerodromes	AGA		X					
4.1.4	Transposition of Regulation (EU) No 376/2014 on the reporting, analysis and follow-up of occurrences in civil aviation	FSD/AGA/ANS/QSO		X	X				
4.1.5	Transposition of the Commission Implementing Regulation (EU) No 628/2013 on working methods of the European Aviation Safety Agency for conducting standardisation inspections and for monitoring the application of the rules of Regulation (EC) No 216/2008	FSD		X	X				
4.1.6	Transposition of Commission Regulation (EU) No 255/2010 laying down common rules on air traffic flow management	ANS		X	X				
4.1.7	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2016/539 as regards pilot training, testing and periodic checking for performance-based navigation (PBN)	FSD		X					
4.1.8	Transposition of Commission Regulation (EU) No 319/2014 on the fees and charges levied by the European Aviation Safety Agency	FSD		X	X				
4.1.9	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2015/445 as regards technical requirements and administrative procedures related to civil aviation aircrew	FSD		X					
4.1.10	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2015/1329 as regards operations by Union air carriers of aircraft registered in a third country	FSD		X					
4.1.11	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2015/2338 as regards requirements for flight recorders, underwater locating devices and aircraft tracking systems	FSD		X					
4.1.12	Transposition of Commission Regulation (EU) No 1332/2011 laying down common airspace usage requirements and operating procedures for airborne collision avoidance	FSD		X					
4.1.13	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2015/640 on additional airworthiness specifications for a given type of operations	FSD		X					
4.1.14	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2015/1039 as regards flight testing	FSD		X					
4.1.15	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2016/5 as regards the implementation of essential requirements for environmental protection	FSD		X					
4.1.16	Transposition of Commission Regulation (EU) No 452/2014 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations of third country operators	FSD		X					
4.1.17	Draft Regulation amending Regulation No 6/2014 for unmanned aircraft systems that weigh less than 20 kg	FSD				X			

4.1.18	Transposition of Commission Implementing Regulation (EU) No 2015/1018 laying down a list classifying occurrences in civil aviation to be mandatorily reported according to Regulation (EU) No 376/2014	FSD		X				
4.1.19	Transposition of Commission Implementing Regulation (EU) No 646/2012 laying down detailed rules on fines and periodic penalty payments	FSD		X				
4.1.20	Transposition of Commission Regulation (EU) No 6/2013 amending Regulation (EC) No 216/2008 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency	FSD		X				
4.1.21	Amendment of Regulation No 1/2014 on the professional training of aerodrome workers	AGA		X				Approval for 2018
4.1.22	Transposition of Commission Regulation (EU) No 2015/340 laying down detailed rules for air traffic controllers and repealing Regulation No 5/2012	ANS			X	X		
4.1.23	Supplement and amend Aerodromes Manual based on findings from the annual document review and Authority Requirements of Regulation (EU) No 139/2014	AGA		X		X		Approval for 2018
4.1.24	Supplement and amend National Supervisory Authority Manual (NSA-MAN) based on EASA audit findings and annual review	ANS		X				
4.2 Approval of training organizations								
4.2.1	Review of application and supporting documents submitted by ANSA	ANS		X				
4.2.2	Implementation of certification audit	ANS		X				
4.2.3	Acceptance of plan addressing identified findings	ANS		X				
4.2.4	Preparation of recommendations based on reviewed documents and audit	ANS		✗		X		
4.2.5	Issuance of training organisation certificate to ANSA	ANS		✗		X		
4.2.6	Evaluation of documents from request for authorisation of LKIA as a training organisation	AGA		X	X	X	X	LKIA has not yet applied to be approved as an OT. Training programs are approved separately. Postponed to Q4 2018.
4.2.7	Audit of professional training organisation (classrooms, equipment, etc.)	AGA		X	X	X	X	
4.2.8	Recommendation for issuance of authorisation	AGA		X	X	X	X	
4.2.9	Approval of LKIA as an ATO for Dangerous Goods	FSD				X		
4.2.10	Approval of AFK as an ATO for Paragliding	FSD						
4.2.11	Approval of NCOM in Gjakova as an AeMC	FSD		X			X	
4.3 Implementation of planned steps in accordance with ISIS project for performance scheme								
4.3.1	Data collection and analysis	ANS/ICAER		✗	X	✗		In progress
4.3.2	Monitoring of implementation of the performance scheme	ANS/ICAER				✗		In progress
4.4 Implementation of the Correction Plan for addressing EASA findings								
4.4.1	Implementation of CAA Correction Plan	ANS		X	X	X	X	As of 31.12.2017, 32 out of 37 steps of the Correction Plan were implemented.
4.4.2	Monitoring of implementation of ANSP Correction Plan	ANS		X	X	X	X	
4.4.3	Enter into Agreement (MOU) with MIA for security oversight activities and informing of CAA of activities in this area	GDO/ANS				X		
4.5 Issuance and re-validation of licenses of operator personnel and issuance of permits								
4.5.1	Issuance and validation of aeronautical licenses	FSD		X	X	X	X	There was no application for aeronautical licenses in 2017

4.5.2	Issuance and validation of medical certificates	FSD	X	X	X	X	
4.5.3	Licensing of controllers (continuous process)	ANS	X	X	X	X	
4.5.4	Issuance of permits for DGR (upon request)	FSD	X	X	X	X	
4.5.5	Registration of SAP operators	FSD	X	X	X	X	
4.6 Continuing safety oversight of operators							
4.6.1	<i>A detailed plan for oversight activities is part of 2017 plan, CAAK/QSO-PLN 03</i>	AGA/ANS/FSD/ICAER/QSO					Carried out according to plan. See CAAK/QSO-PLN 03
4.7 Economic oversight of ANSP, PIA Adem Jashari LKIA and ground handlers							
4.7.1	Economic oversight of ANSA (insurance policy 2017)	ICAER	X				
4.7.2	Economic oversight of PIA Adem Jashari LKIA LLC (insurance policy, financial performance 2016, audited financial reports 2016)	ICAER		X			
4.7.3	Economic oversight of ANSP (assessment of financial performance in 2016, audited financial statement 2016)	ICAER	X	X			
4.7.4	Economic oversight of Ex Fis LLC for supply services with kerosene at the airport (insurance policy 2017 for ground handling services risks)	ICAER		X			
4.7.5	Economic oversight of Ex Fis LLC for supply services with kerosene at the airport (separation of financial accounts, evaluation of financial performance in 2016, audited financial statements 2016)	ICAER		X			
4.8 Internal and inter-institutional reporting							
4.8.1	Consolidation of CAA Annual Report	ICAER	X	X			
4.8.2	Submission of Annual Report to Kosovo Assembly	GDO	X				
4.8.3	Consolidation of CAA Quarterly Report	ICAER	X	X	X	X	
4.8.4	Submission of the Quarterly Reports to the Supervisory Board	GDO	X	X	X	X	
4.8.5	Reporting on integration processes (Country Report, SAA Subcommittee on Transport)	ICAER	X	X	X	X	
4.8.6	Reporting on NPISAA	ICAER/AGA/ANS/FSD	X	X	X	X	
4.8.7	Submission of financial statements to MF and OAG	ADM/GDO	X			X	
4.8.8	Submission of financial report to the Parliamentary Committee on Budget and Finance	ADM/GDO	X				
4.8.9	Submission of the Medium-Term Expenditures Framework 2016-2018	ADM/GDO		X			
4.8.10	Planning of annual budget	ADM/GDO		X			
4.8.11	Realisation of planned revenues from passenger safety charge	ADM/GDO	X	X	X	X	
4.8.12	Quarterly financial report to MF	ADM/GDO	X	X	X	X	
4.8.13	Monthly financial report to GDO	ADM/GDO	X	X	X	X	
4.8.14	9-month financial report to OAG and MF	ADM				X	
4.9 Implementation of ECAA Agreement							
4.9.1	Update of matrix and notification of personnel on transposition of remaining legislation from ECAA Agreement Annex 1	ICAER		X	X	X	X
4.10 CAA Reorganisation							
4.10.1	Amendment of the internal regulation according to government catalogue (if applicable - depending on the verdict of the Constitutional Court)	GDO/ALAO/ADM		X		X	Postponed to 2018

4.11 Approval of regulated aeronautical tariffs										
4.11.1	Assessment of the initial application from ANSA on terminal unit charge	ICAER	X							
4.11.2	Assessment of the final application of ANSA on terminal unit charge	ICAER			X					
4.11.3	Issuance of administrative decision on terminal unit charge in RKS for 2018	ICAER						X		
4.12 Drafting of National Strategy for the Development of Civil Aviation										
4.12.1	Support in drafting the civil aviation strategy	ICAER/QSO	X	X	X	X				Two missions by German experts completed with the support of the TAIEX project. Two more missions remain in 2018 before the drafting of strategy by MI.
4.13 Arrangement of cooperation agreements with state authorities for environmental protection										
4.13.1	Meeting with the Ministry of Environment to inform and agree on the agreement	GDO/AGA/ANS						X		EASA has not provided accurate guidance for these agreements, postponed to 2018.
4.13.2	MOU with stakeholders	GDO/AGA/ANS						X		To be coordinated by the Safety Council in 2018.
5. COMPILATION AND IMPLEMENTATION OF STATE SAFETY PROGRAM (SSP)										
5.1 Implementation of SSP requests related only to CAA										
ACTIONS (planned)	Responsible Unit	DEADLINE	STATUS Brief Report	In Progress		Completed		Not Completed		Outside CAA or externally dependent
				Q1	Q2	Q3	Q4			
5.1.1	Organisation of the Safety Committee meeting	QSO/GDO		X			X			
5.1.2	Meetings of Safety Council at CAA	QSO/Safety Council	X	X	X	X				
5.1.3	Analysis of the ORs and drafting of the report	QSO/ Working Group	X	X						
5.1.4	Preparation of summary lists of reported events (event reporting system management)	FSD	X	X	X	X				
5.2 Initiation and monitoring of transposition of the ICAO Annexes (which do not fall under the CAA competences)										
5.2.1	Letter to MIA related to their obligations with regard to ICAO Annex 12 and LCA	GDO/QSO		X	X	X				
5.2.2	Letter to MIA for transposition of Annex 9 and Annex 17 of ICAO	GDO/FSD		X	X					
6. IMPLEMENTATION AND CONTINUOUS IMPROVEMENT OF QMS										
6.1 Implementation and continuous improvement of QMS										
6 ACTIONS (planned)	Responsible Unit	DEADLINE	STATUS Brief Report	In Progress		Completed		Not Completed		Outside CAA or externally dependent
				Q1	Q2	Q3	Q4			
6.1.1	Closure of 6 recommendations from QMS internal audit	QSO/all departments		X	X	X				
6.1.2	Establishment of a Document and work process Management System	ADM/QSO				X	X			
6.1.3	Drafting of archiving and protocol procedures in accordance with the Law on Archives and administration of office work and MPA Regulation no. 1/2015	ADM/GDO	X	X	X					
6.1.4	Amendment of the Administration Manual	ADM		X			X			Approval in 2018 (Until the amendment and supplement of the Law on Civil Service, sub-legal acts).
6.1.5	Review of Regulations transposing ICAO Annexes for the Article which requests publication of SARP "Differences" in AIP	AGA/ANS/FSD/ICAER					X			In process, ends in 2018
6.2 Execution of budget expenses according to planned cash flow (in %)										

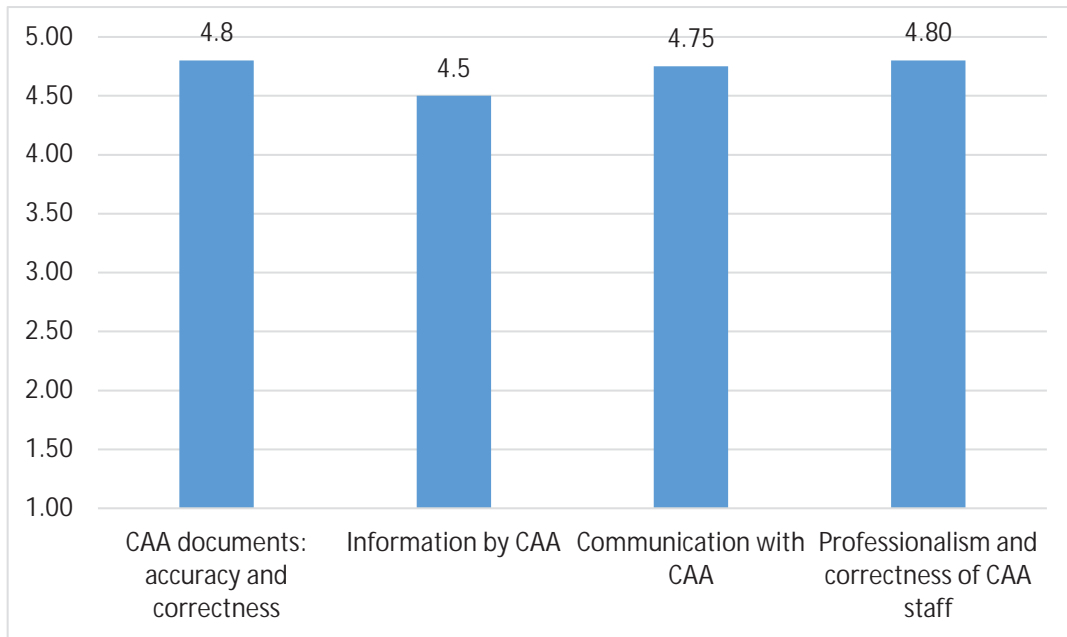
6.2.1	Total performance (allocated budget expenditures)	ADM	X	X	X	X	Allocation/expenses Q1 84 % Allocation/expenses Q1-K2 90% Allocation/expenses Q1-K3 91 % Allocation/expenses Q1-K4 95 %
6.2.2	Wages and salaries	ADM	X	X	X	X	Allocation/expenses Q1 100% Allocation/expenses Q1-K2 100% Allocation/expenses Q1-K3 100% Allocation/expenses Q1-K4 97 %
6.2.3	Goods and services	ADM	X	X	X	X	Allocation/expenses Q1 53 % Allocation/expenses Q1-K2 67% Allocation/expenses Q1-K3 68 % Allocation/expenses Q1-K4 90 %
6.2.4	Utilities	ADM	X	X	X	X	Allocation/expenses Q1 56 % Allocation/expenses Q1-K2 50% Allocation/expenses Q1-K3 48% Allocation/expenses Q1-K4 47 %
6.3 Implementation of procurement plan approved by CAA management							
6.3.1	Servicing of vehicles	ADM	X			X	
6.3.2	Translation services	ADM	X				
6.3.3	Design and print services	ADM	X			X	
6.3.4	Cleaning of vehicles	ADM	X			X	
6.3.5	Supply of IT equipment	ADM		X		X	
6.3.6	Maintenance and servicing of IT equipment	ADM		X		X	
6.3.7	Supply with toner	ADM		X			
6.3.8	Supply of office furniture	ADM		X		X	
6.3.9	Water supply	ADM		X		X	
6.3.10	Supply and maintenance of air conditioners	ADM		X			
6.3.11	Supply of hygienic materials	ADM	X				
6.3.12	Supply of protective measures paper	ADM	X				
6.3.13	Photocopy services	ADM	X			X	
6.3.14	Establishment of a software platform for managing documents and processes in CAA. Change of activity from service to supply. Now: Server Supply	ADM		X	X		
6.4 Implementation of the training plan for CAA staff							
6.4.1	Planned trainings as per CAA/QSO-PLN 03	ADM	X	X	X	X	Realization according to plan
6.5 Implementation of the recruitment plan							
6.5.1	Recruitment of 3 positions	ADM	X	X	X	X	

LIST OF ABBREVIATIONS:

ADM	Administration and Human Resources Department
AGA	Aerodromes Department
ANSA	Air Navigation Services Agency
ICAERD	International Cooperation and Aviation Economic Regulation Department
FSD	Flight Safety Department
ANS	Air Navigation Services
GDO	General Director's Office
QSO	Quality and Safety Office
ALAO	Aviation Legal Affairs Office

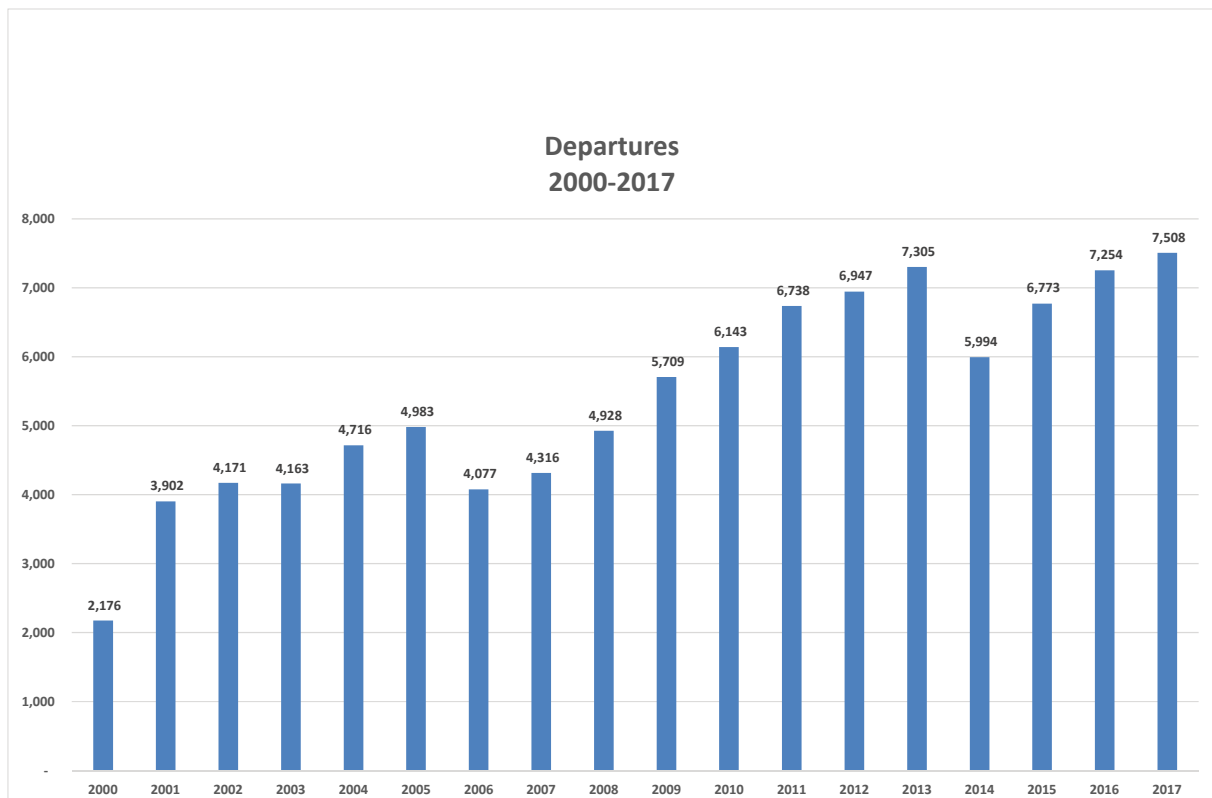
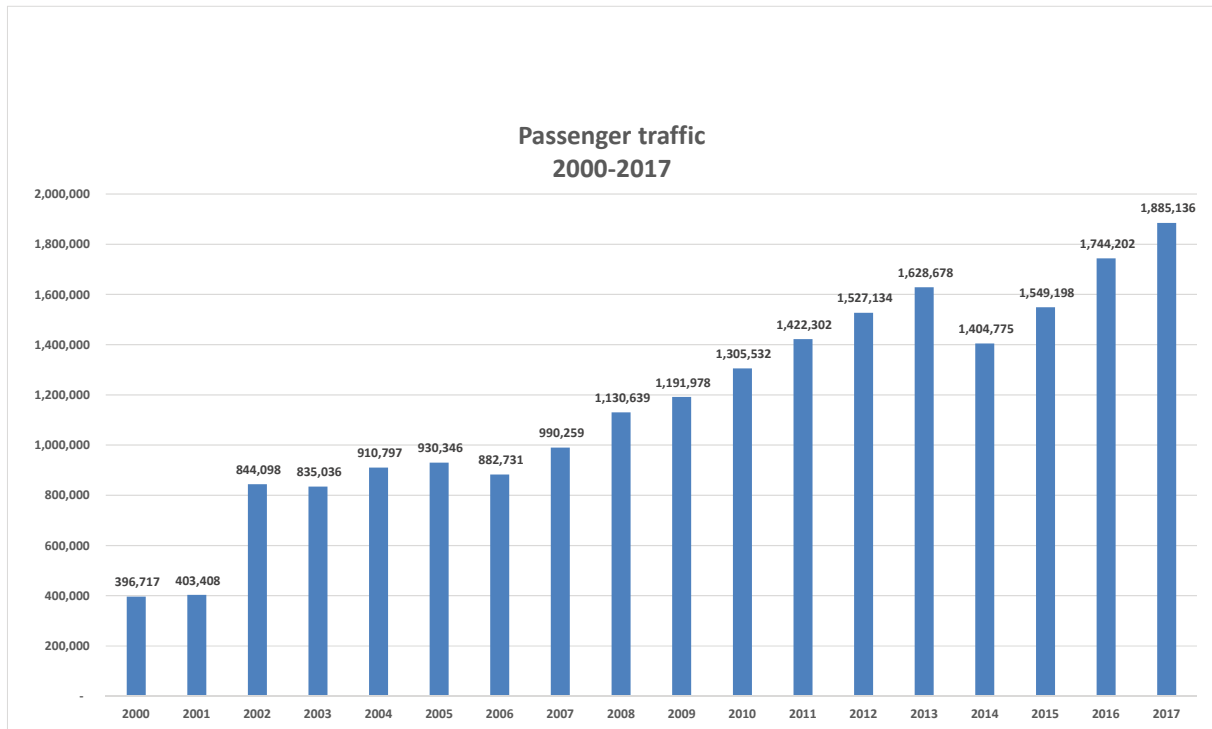
ANNEX 3 – SATISFACTION MEASUREMENT RESULTS

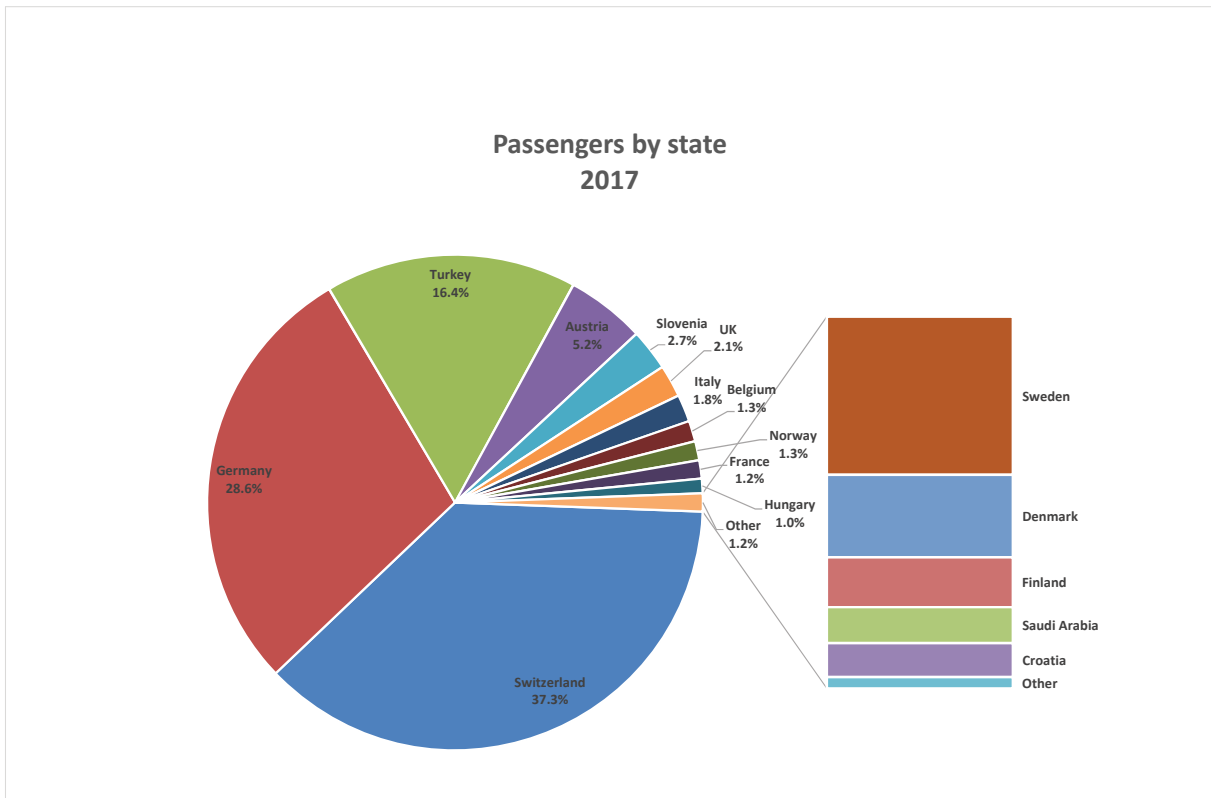
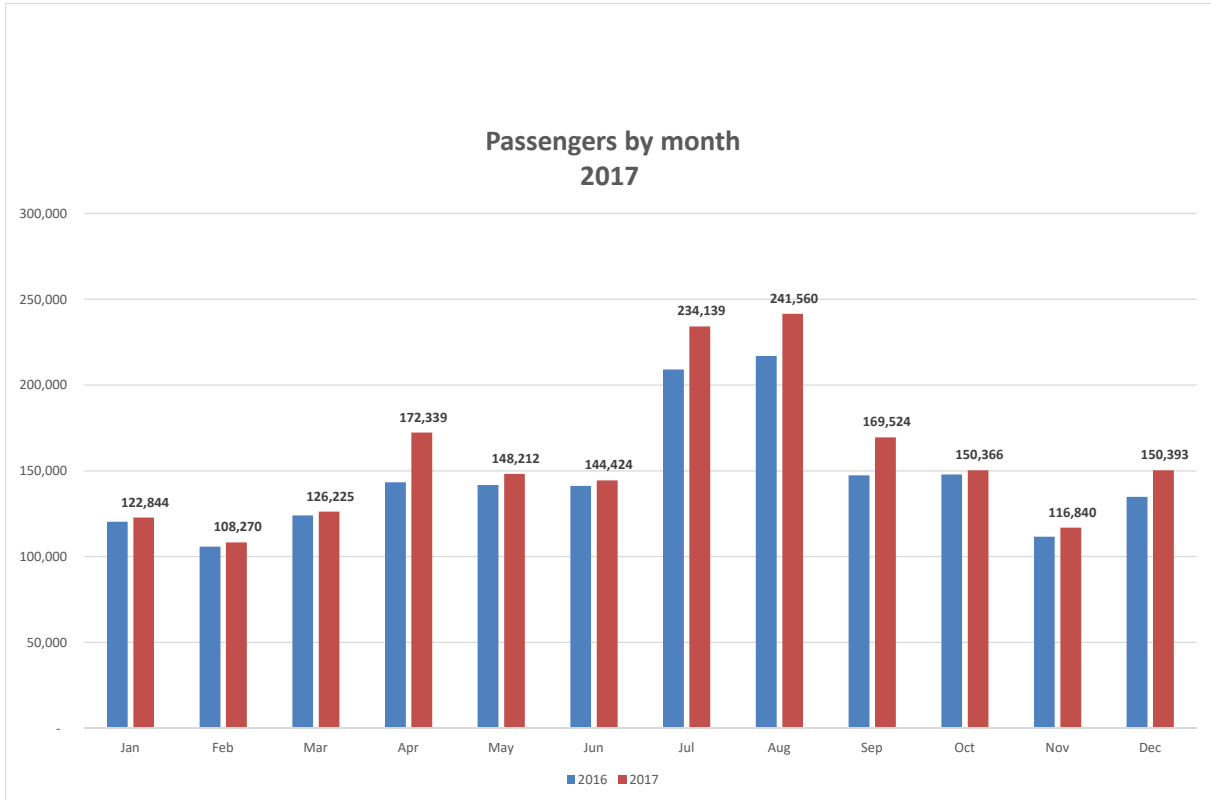
External measurement 2017

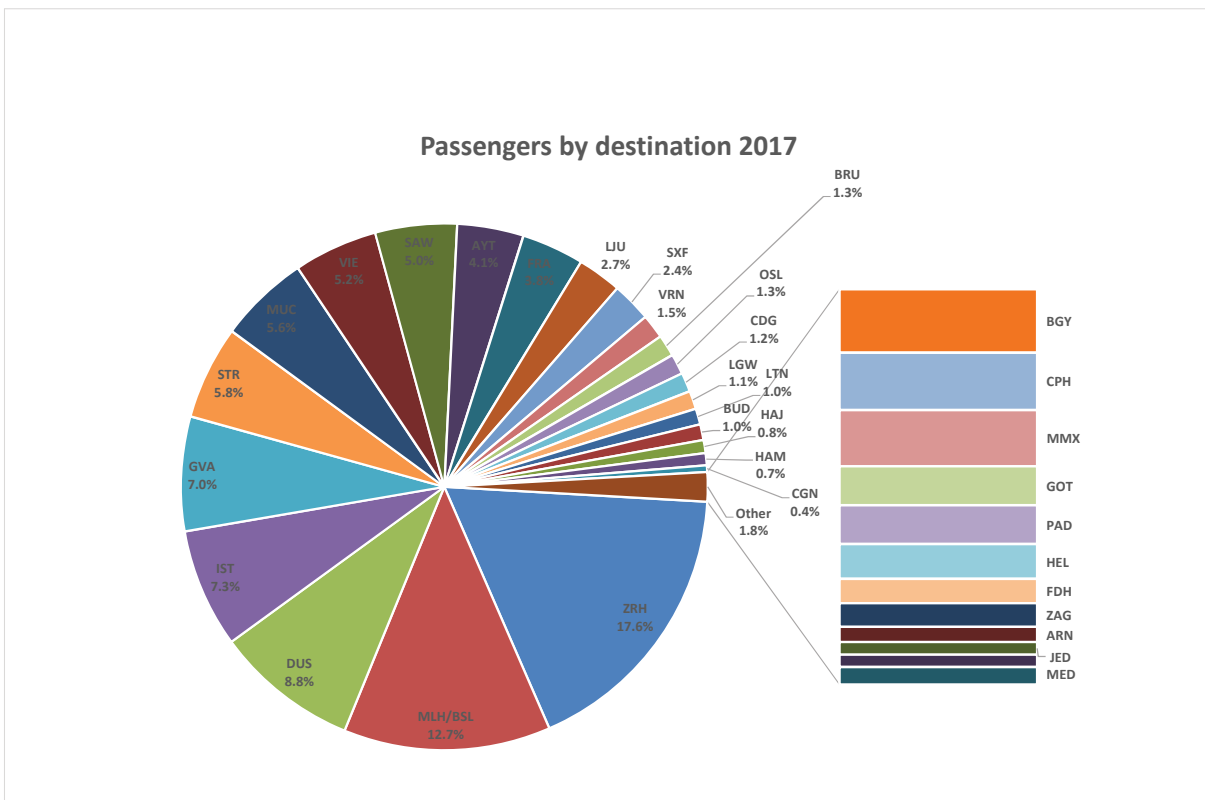
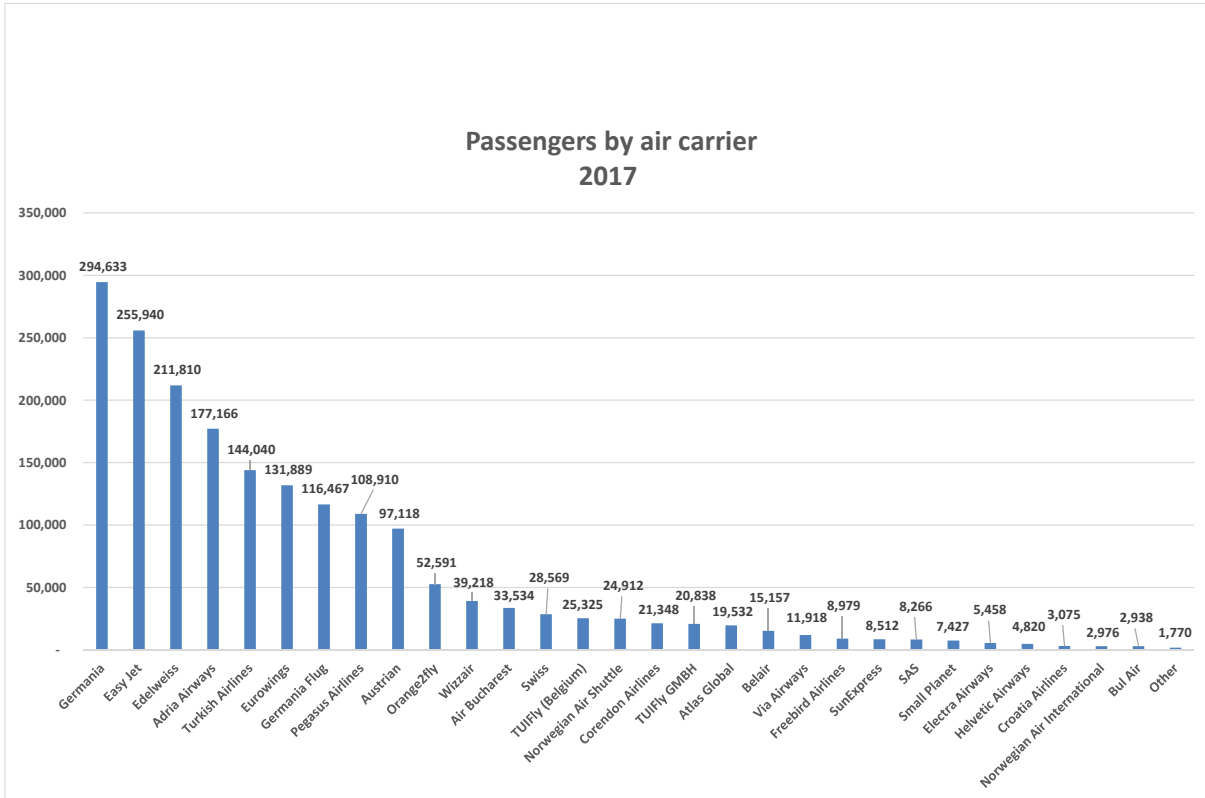

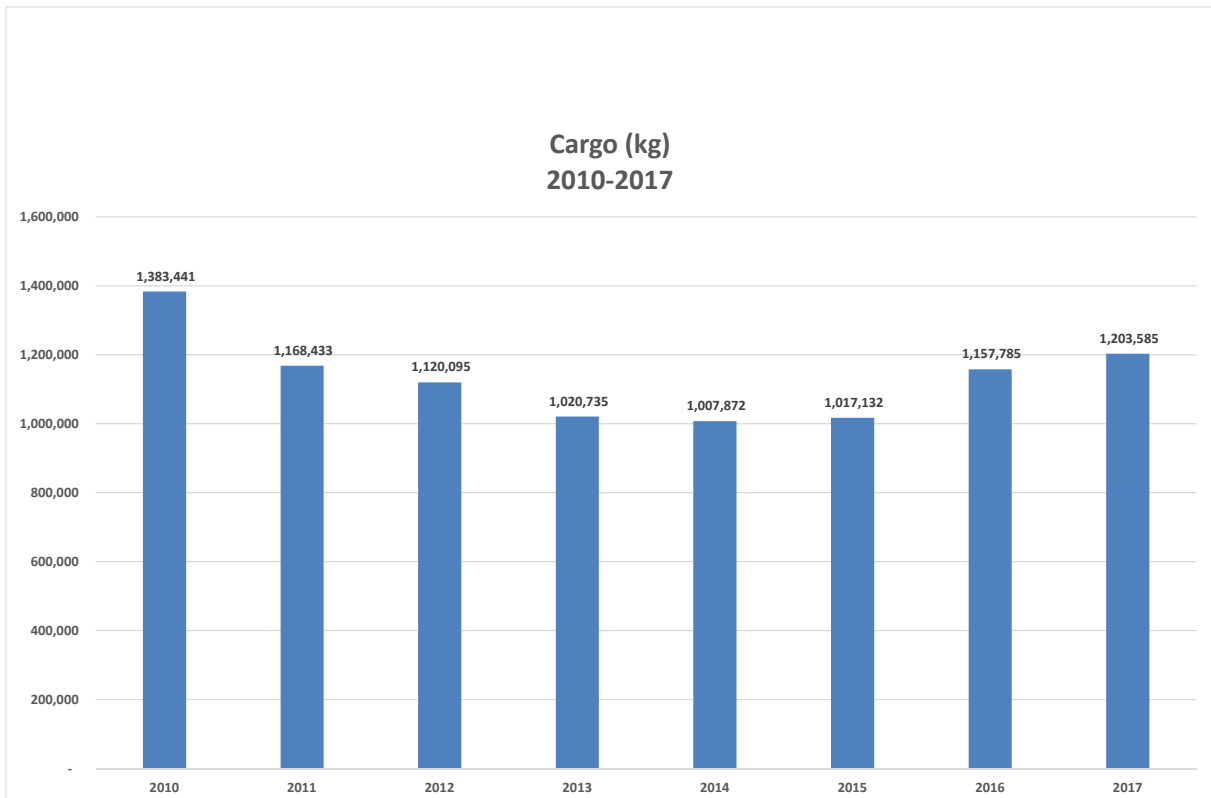
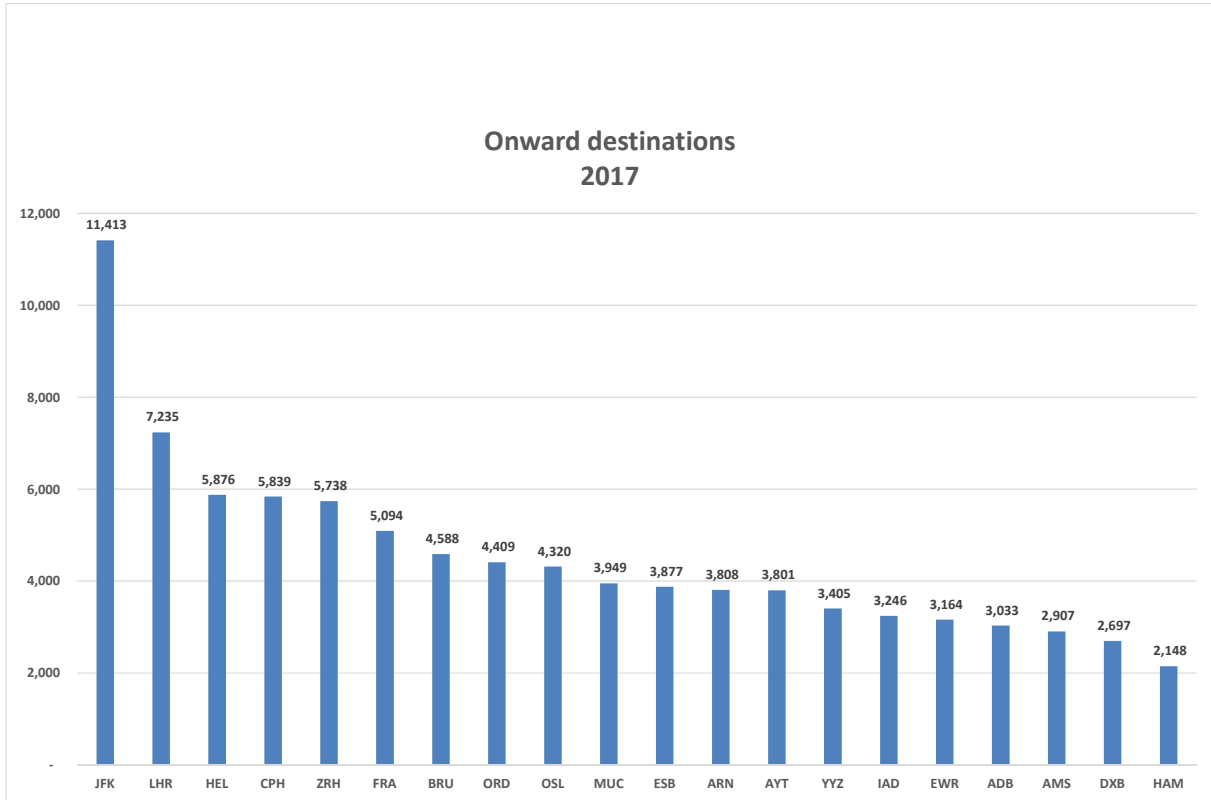
Measurement results (grade 1-5)

ANNEX 4 – AIR TRANSPORT STATISTICS

www.caa-ks.org

